

ΕΛΛΟΠΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- «Νέα Τάξη και Βαλκάνια
- Λαθρομετανάστες και «Ρατσισμός»
- ΚΥΠΡΙΑΚΟ • Προς άλλη Ζυρίχη • Ευρωεκπλήξεις
- Σύγκρουση Πολιτισμών
- Φωνή Λαού Οργή Θεού
- Χημικά Όπλα
- ΕΥΡΩ – • Στρατός • Δραχμή
- Ο Πόλεμος στον 21ο Αιώνα

Τεύχος 58^ο (35^ο) Περίοδος Β΄
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2002
Δρχ. 1.500 (4,40€) – Κύπρος: 3,0 Λίρες

**ΠΛΗΡΕΣ
ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟ
ΛΕΞΙΚΟ**

- Με έγκριση χρησιμότητας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Ορθογραφικό
- Ερμηνευτικό
- Εννοιολογικό
- Γραμματικών παρατηρήσεων
- Ετυμολογικό
- Παραγώγων
- Συνωνύμων
- Αντιθέτων
- Κυρίων ονομάτων
- Αρκτικόλεξων
- Γλωσσικών τύπων
- Διεθνών όρων
- Επιστημονικών & Τεχνολογικών όρων
- Μονοτονικό

**ΓΙΑ ΝΑ ΜΙΛΑΤΕ
ΚΑΙ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ
ΣΩΣΤΟΤΕΡΑ!!!**

...και σε CD-ROM

- Το ΝΕΟ ΥΠΕΡΛΕΞΙΚΟ συνδυάζει την επιστημονική και τη χρηστική λεξικογραφία, καθώς συνδέει στοιχεία ορθογραφικά, ερμηνευτικά και ετυμολογικά. Έτσι ο αναγνώστης μπορεί να προστρέχει σ' αυτό με εμπιστοσύνη για να βεβαιωθεί όχι μόνο για το πώς γράφεται σήμερα σωστά μία λέξη, αλλά και τι σημαίνει και από πού προέρχεται.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ «ΕΛΛΟΠΙΑΣ»

στους συνδρομητές και αναγνώστες της το πλήρες, σύγχρονο και ενημερωμένο δτομο λεξικό και ένα CD-ROM των εκδόσεων ΑΦΟΙ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ Ο.Ε. προς 42.000 δρχ. (ή 123,00 ευρώδραχμές). Ο αριθμός των σειρών είναι περιορισμένος.

Παραγγελίες στην ταχυδρομική διεύθυνση της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ»:
25ης Μαρτίου 1, 155 61 Χολαργός,
ή στο τηλέφωνο και τηλεομοιότυπο:
010-65.19.728

Νέο Υπερλεξικό της νεοελληνικής γλώσσας

6 πολυτελείς τόμοι
και ένα CD-ROM,
θησαυρός
της σωστής γραφής
και χρήσης
της γλώσσας μας

ΝΕΟ ΥΠΕΡΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Αποτελεί πρωτότυπη και πρωτόγνωρη εργασία στον ελληνικό χώρο. Ενώ φαίνεται πως είναι ένα μόνο λεξικό, περιέχει την ύλη και πολλών άλλων καθώς και τα πιο σύγχρονα λεκτικά στοιχεία. Έτσι προσφέρει στον αναγνώστη την εννοιολογική ανάπτυξη, αλλά και όλα τα στοιχεία κάθε λέξης συγκεντρωμένα σ' ένα λήμμα.

ΝΕΟ ΥΠΕΡΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Είναι ο απαραίτητος γλωσσικός σύμβουλος όλων μας. Περιέχει περισσότερα από 100.000 λήμματα και πλέον των 200.000 γλωσσικών τύπων. Ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και τις αναζητήσεις της εποχής μας. Στις σελίδες του ή στο CD-ROM της σειράς καθρεφτίζεται όχι μόνο η γλωσσική μας παράδοση, αλλά και η σύγχρονη γλωσσική μας πραγματικότητα.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ 58ου ΤΕΥΧΟΥΣ

Ευρω-επικαιρότητα και επώδυνοι προβληματισμοί

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3
ΕΛΛΟΧΕΥΟΝΤΑΣ & ΣΧΟΛΙΑΖΟΝΤΑΣ	5
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	
Σύγκρουση και συνάντηση πολιτισμών (του Χ. Γιαλλουρίδη)	8
Κυπριακό: Προς άπλη Ζυρίχη (του Θ. Στοφορόπουλου)	10
Χημικά όπλα (του Ν. Κατσαρού)	11
Αργεντινή: Η εξέγερση των φτωχών (του Ν. Ντάσιου)	13
Κυπριακές εξελίξεις και ευρωπαϊκές εκπλήξεις (του Κ. Χολέβα)	14
Ευρωστρατός, άπλη μια ψυχορραυσία για την εξωτερική μας πολιτική (του Β. Βαβουράκη)	16
Η σημασία της Κρήτης στη νεότερη ελληνική ιστορία (του Β. Αγτζίδη)	18
Αναζητώντας την πρωτογλώσσα (του Γ. Πετρόπουλου)	20
ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Η λαθρομετανάστευση και ο ρατσισμός του «αντιρατσισμού» (του Μ. Βορίδη)	22
Αμπελάκια, η Κοινοτική Πολιτεία της Κοκκινιάδικης Τέχνης Β΄ Μέρος (του Δ. Μαυρογιαννη)	26
ΑΜΥΝΑ	
«Νέα Τάξη» και Βαλκάνια Α΄ Μέρος (του Δ. Μανίκα)	30
ΓΛΩΣΣΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
«Βαρεία δ' αστών φάτις ξυν κότω» (της Χ. Τσιικοπούλου).....	37
Η ερασιμ(α)κή προφορά (του Δ. Καρβέλα)	43
ΚΥΠΡΙΑΚΟ	
Βρυκοδακιάζει η γλώσσα της αποικιοκρατίας (του Α. Παστελλιά)	48
ΔΙΣΘΗ	
Ο πόλεμος στο κατώφλι του 21ου αιώνα (του Π. Ήφαιστου).....	51
ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ	
Τι διαθέτουν οι Αρμένιοι και δεν διαθέτουν οι Πόντιοι (του Μ. Χαραλαμπίδη).....	54
ΒΑΛΚΑΝΙΑ	
Βουλγαρία: Πολιτικές εξελίξεις και ελληνοβουλγαρικές σχέσεις (του Γ. Βοσκόπουλου)	56
ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	59
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	70

**«Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίε Πελασγικέ...»
(Ίλιάς Π, 233)**

ΕΛΛΟΠΙΑ = «ἀρχαία ὀνομασία τῆς κοιλάδας τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Ἑλλοπες, Ἑλλοί ἢ Σελλοί, ἱερεῖς τοῦ Δωδωναίου Δία.

Ἡ Δωδώνη τῆς Ἑλλοπίας ἦταν ἡ χώρα τῶν Μολοσσῶν*, ἔδρα τοῦ ἀρχαιότερου ἐλληνικοῦ μαντείου πού προφήτευσαν ἐρμηνεύοντας τὸ θροῖσμα τῶν φύλλων τῆς βελανιδιάς. Ἑλλοπ, γιὸς τοῦ Ἰωνος, ἐγγονός τοῦ Ἑλληνος».

* πατρίδα τῆς Ὀλυμπιάδας, μητέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	23,50	47,00 εὐρωδραχμές
ΚΥΠΡΟΣ	15,00	30,00 Λίρες Κύπρου
ΕΥΡΩΠΗ	35,00	70,00 εὐρωδραχμές
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	41,00	82,00 εὐρωδραχμές
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	36,50	73,00 εὐρωδραχμές
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	50,00	εὐρωδραχμές

*Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιῶτες, χαμηλοσυνταξιῶχοι, 15,00 30,00 εὐρωδραχμές.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τίς συνδρομές σας μπορεῖτε νά τίς στείλετε μέ ταχυδρομική ἐπιταγή στή Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας ἢ νά τίς καταθέτετε στόν λογαριασμό τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230, γράφοντας τὸ ὄνομά σας στό ἔντυπο κατάθεσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν:

«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως
155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, τηλ. 010-65.19.728

Βιβλιοπωλεῖα Θεσσαλονίκης:

Βασίλειος Χρήστου

Ἐκδόσεις «ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ»

Πρ. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, τηλ. 0310-282.427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στίς παροιζίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ
  - Στήν Κύπρο καί στίς ἐπαρχιακές πόλεις
  - Στούς ἐφημεριδοπώλες τῆς Ἀθήνας
- Ἀπό τὸ πρακτορεῖο Ἐφημερίδων «Εὐρώπη» Α.Ε.
Ἀμφιαράου 15-17, 104 42 ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 58^ο (35^ο), Περίοδος Β'
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2002

* ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ

Ἑλλάδα 1.500 δραχ., (4,40€)

Κύπρος 3,0 λίρες

Εκδότης - Ὑπεύθυνος σύμφωνα μέ τόν νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως

155 61 Χολαργός, τηλ. 010-65.19.728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Ἐπιμέλεια

Δημήτριος Πάντος

Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας

Ταχ. Θυρίδα 78035

173 10 Ἀγ. Δημήτριος.

Τηλεομιότυπο (Τ.Ο.Τ.): 010-65.19.728

*****

Σέ αὐτό τό τεύχος συνεργάστηκαν:

Βλάχης Ἀγτζίδης

Βασίλης Βαβουράκης

Μιχαήλ Βικέντιος

Γεώργιος Βλάχος

Μάκης Βοριδής

Γιῶργος Βοσκόπουλος

Κωνσταντῖνος Βραχνιάς

Χριστόδουλος Παλλουρίδης

Παναγιώτης Ἡφαιστος

Thede Kahl

Θωμάς Καλογρίτσας

Διονύσης Καρβέλας

Βασίλειος Καρβουνιάρης

Σταῦρος Καρκαλέτης

Νίκος Κατσαρός

Βασίλειος Κρομμύδας

Ἀχιλλέας Λαζάρου

Δημήτριος Μανίνας

Διονύσιος Μαυρόγιαννης

Θεόδωρος Μπινιχάκης

Νίκος Ντάσιος

Ἀνδρέας Παστελλάς

Δημήτριος Πάντος

Γιῶργος Πετρόπουλος

Φώτης Πλατανίδης

Θέμος Στοφορόπουλος

Χαρά Τσικοπούλου

Μιχάλης Χαραλαμπίδης

Κωνσταντῖνος Χολέβας

- Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὕλης γίνεται ἀπό Συντακτική Ὁμάδα.
- Τά ἐνυπόγραφα κείμενα δέν ἐκφράζουν κατ' ἀνάγκη τήν ἄποψη τοῦ συνόλου τῆς Συντακτικῆς Ὁμάδας.
- Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.
- Οἱ προβολές βιβλίων, περιοδικῶν καί δραστηριοτήτων τοῦ πατριωτικοῦ χώρου δέν ἔχουν ἐμπορικό χαρακτήρα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Με κρυφές ελπίδες και φανερούς προβληματισμούς, εισήλαμε στη νέα χρονιά, όπου ως κεντρικός πόλος αναφοράς προβάλλει η είσοδος της χώρας στον σκληρό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τη συμμετοχή μας στο οικονομικό, αλλά και πολιτικό πείραμα «Ευρώ».

Η δραχμή μετά από δίμηνη συνύπαρξη (έως τις 28.02.2002) με το νέο κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα, θα τεθεί οριστικά στο συρτάρι των αναμνήσεών μας. Η αλλαγή δεν είναι σημειολογική, ούτε καν σκέτα οικονομική. Σηματοδοτεί προκλήσεις και στοχοθεσίες που αφορούν στην ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η Ελλάδα καλείται να προσεγγίσει τους μέσους όρους της Ένωσης, στο καθαρά οικονομικό πεδίο. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτείται ορθολογιστικός εκσυγχρονισμός, αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας, λελογισμένη χρήση μεθόδων και μέσων (π.χ. ιδιωτικοποιήσεις, χωρίς, όμως, υπερβολές και αδιαφανείς διαδικασίες). Το νέο κοινό νόμισμα, είναι ένα όντως ισχυρό εργαλείο στα χέρια των κυβερνώντων, δεν αρκεί, όμως, από μόνο του. Η ελληνική οικονομία, για να χαρακτηριστεί αρκούτσως ισχυρή, οφείλει ν' αντέξει τον σκληρό ανταγωνισμό, ο οποίος θα ενταθεί μετά το 2006, όταν θα σταματήσουν οι εισροές από το Γ Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης.

Και ενώ η χώρα μας καλείται να συμμετάσχει στα της Ευρώπης και του Ευρώ, στο εσωτερικό και καθ' ημάς σκηνικό, η σκανδαλολογία και ο πολιτικός επαρχιωτισμός κυριαρχούν και συνθέτουν ένα σκηνικό μίζεριας και απαξίωσης της πολιτικής, που μόνο ευρωπαϊκό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί. Ύποπτοι λογαριασμοί των μεν, καταχρήσεις και σκάνδαλα των δε.

Η ανεργία ζει και βασιλεύει, ο αγροτικός κόσμος είναι πάντα σε αναβρασμό, οι καταγγελίες για κακοδιαχείριση πληθαίνουν, η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ αναμένει υπομονετικά τον «Νυμφίο», το ασφαλιστικό εκκρεμεί. Ύποπτη σιγή, που προκαλεί κατάπληξη, υφίσταται στα όσα απεκάλυψε ή μάλλον πιστοποίησε το πόρισμα του εισαγγελέα κ. Ντογιάκου, για τις παράνομες ελληνοποιήσεις στις παραμονές των τελευταίων εθνικών εκλογών. Στο πόρισμα, γίνεται λόγος με συγκλονιστικά ντοκουμέντα και αποδείξεις, για χιλιάδες παράνομες ελληνοποιήσεις από την ευρύτερη περιοχή των χωρών της πρώην Σοβ. Ένωσης, οι οποίες ανήλθαν στις 150.000. Ο δημοσιογράφος Μάκης Τριανταφυλλόπουλος απεκάλυψε στην εκπομπή του ότι αυτοί, καθώς και άλλοι (π.χ. Πόντιοι από την Κύπρο) μεταφέρθηκαν με τη θυγατρική της ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ, τις ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ, ψήφισαν και... απήλθαν, προσφέροντας στην κυβέρνηση άλλη μία τετραετία. Το εισαγγελικό πόρισμα κατονομάζει ευθέως τους ηθικούς αυτουργούς: Βάσω Παπανδρέου, Γιώργος Ρωμαίος, Αλέκος Παπαδόπουλος, Γιώργος Παπανδρέου και άλλοι υπουργοί της κυβέρνησης. Μίας κυβέρνησης που είναι εκτός από αδίστακτη, και αντιδημοκρατική, και ΝΟΘΑ σύμφωνα με το πόρισμα. Μήπως για πρώτη φορά μετά το 1961, έχουμε ευρεία νοθεία και αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος; ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ;

Στην απέναντι όχθη, ο θιγόμενος από αυτή την καταγγελλόμενη καλπονοθεία, αυτός που στερήθηκε την

εξουσία, η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ και ο αρχηγός της... σιωπούν!!! Ο εισαγγελέας τους δικαιώνει, το πόρισμα καταπέλτης δημοσιοποιείται, όμως αυτοί... δεν θέλουν!!! Γιατί, κύριοι, συγκαλύπτετε ένα έγκλημα για το οποίο πριν φωνάζατε; Μήπως γιατί έτσι σας διέταξαν οι υπερατλαντικοί υποβολείς σας, οι ίδιοι που κατευθύνουν και την κυβέρνηση; Οι οποίοι εξωραϊζονται με ανώδυνες ωραιοποιήσεις, όπως «φίλοι», «σύμμαχοι» κ.λπ.

Ας δούμε τι έπραξαν οι εταίροι μας, σε βάρος ημών, βέβαια, και προς όφελος άλλων:

Το πρώτο σοκ ήρθε από το Λάακεν του Βελγίου, στις 15.12.2001, όταν οι εταίροι (μήπως είναι καιρός να μπουν εισαγωγικά και εδώ;) υιοθέτησαν τις αμερικανικές, αγγλικές και τουρκικές θέσεις, αφήνοντας την Ελλάδα απομονωμένη. Για άλλη μια φορά, οι Η.Π.Α., με «δούρειο ίππο» την Άγκυρα, επιχειρούν ν' αποτρέψουν την οικοδόμηση ενός ισχυρού και αποτελεσματικού ευρωστρατού και κατ' επέκταση μιας ουσιαστικής ευρωπαϊκής άμυνας, σε βάρος και των ελληνικών συμφερόντων.

Ξαφνικά τα Μ.Μ.Ε. «θυμήθηκαν» ότι οι παραβιάσεις στο Αιγαίο δίνουν και παίρνουν τον Δεκέμβριο, μάλιστα, αυξήθηκαν κατακόρυφα. Για όσους γνωρίζουν, βέβαια, τα πράγματα «από μέσα», οι παραβιάσεις ουδέποτε σταμάτησαν. Απλά, τα «πλουραλιστικά», «αδέσμευτα», «ανεξάρτητα» κ.λπ. Μ.Μ.Ε., δεν τις ανέφεραν, για να μην αμαυρωθεί το σαθρό οικοδόμημα της ελληνοτουρκικής «φιλίας». Το ποιοί ήσαν οι υποβολείς της σιωπής, δεν είναι δύσκολο να το φανταστούμε.

Είναι τυχαίο ότι αυτήν ακριβώς τη στιγμή εμφανίζονται επίσημοι αμερικανικοί χάρτες χωρίς οριοθετικές γραμμές στο Αιγαίο; Είναι σύμπτωση η «απάλειψη» από τη ΝΙΜΑ (Εθνική Υπηρεσία Χαρτογράφησης) των θαλασσιών οριογραμμών; Είναι τυχαία τα χτυπήματα, στην Παραμυθιά, τα οποία αποδόθηκαν μ' εξαιρετική σπουδή σε πέντε... 18χρονους, όταν είναι τοις πάσι γνωστό τίνων εκτελεστικό όργανο είναι οι Αλβανοί και ο U.C.K., και για λογαριασμό τίνων ανάβουν φωτιές στα Βαλκάνια; Είναι, τέλος, συγκυρία η πανταχόθεν άσκηση πιέσεων στην Ελλάδα για ν' αποδεχθεί τη «Δημοκρατία της Μακεδονίας»;

Ο ίδιος ο υπουργός Εθνικής Άμυνας Γιάννος Παπαντωνίου δηλώνει ότι οι σχέσεις μας με την Τουρκία εισέρχονται σε περίοδο έντασης. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωστής Στεφανόπουλος εκφράζει δημόσια τη λύπη του για τις ενέργειες των Αμερικανών.

Ενώ η ταλαίπωρη εξωτερική πολιτική σύρεται στην Ουάσιγκτον (άραγε προς... ευθυγράμμιση;), ενώ η Αθήνα πιέζεται προς παραχώρηση ονομάτων (Μακεδονία) και αποδοχή τετελεσμένων (Κύπρος), ο ελληνικός λαός αποναρκώνεται μπουκωμένος με τηλεσκοπιότιδα τύπου «Μεγάλος Αδελφός», χωρίς να έχει τη δύναμη να σκεφτεί πόσο μικρό επιθυμούν να κατακτήσουν τον ίδιο.

Η χώρα εισέρχεται σε ταραγμένα πελάγη και αυτό δεν συνιστά κινδυνολογία, αλλά ψυχρή και ρεαλιστική εκτίμηση της κατάστασης, που δεν αφήνει περιθώρια για χαμόγελα.

Απέναντι στα σύννεφα, που συσσωρεύονται, θα περίμενε κανείς πλάι στις θριαμβολογίες για την «Ελλάδα του Ευρώ» να υπάρχει ουσιαστικό και πολυεπίπεδο έργο ενίσχυσης των Ενόπλων Δυνάμεων προς υποβοή-

θηση άσκησης παραγωγικής εξωτερικής πολιτικής. Φαίνεται, όμως, ότι η νέα ηγεσία του υπουργείου Άμυνας διαπνέεται από πρωτοποριακές, κολεγιακού τύπου αντιλήψεις και νοοτροπίες. Αλληπάλληλες μειώσεις στη στρατιωτική θητεία, μείωση της οροφής του στρατεύματος στους 80.000 άνδρες το 2004, αλλά και πώληση στρατοπέδων που θα κλείσουν προς εξοικονόμηση πόρων, ιδιωτικά συνεργεία καθαρισμού στις μονάδες, κατάργηση των μαγειρειών και τροφοδοσία των οπλιτών μέσω... catering!!!

Οι καινοτομίες του υπουργού δεν εξαντλούνται εδώ. Επιθυμεί «εξωτερικό σύμβουλο» και «μείωση των αμυντικών δαπανών από το 5% στο 2% του ΑΕΠ, διότι αυτό έχουν οι υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Φυσικά, ο κύριος Παπαντωνίου παραλείπει να θυμίσει με ποιους συνορεύει η Ελλάδα και με ποιους οι εταίροι μας. Αλήθεια, μήπως εκποιεΐται κάτι;

Ενώ τα εξοπλιστικά προγράμματα καρκινοβατούν, κάποιοι δεν εννοούν ν' αντιληφθούν ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν είναι ούτε κάποια προς πώληση προβληματική επιχείρηση, ούτε κάποιος οργανισμός κοινής ωφελείας τύπου ΕΛ.ΤΑ. ή Δ.Ε.Η., που μπορεί να μπει σε λογικές ιδιωτικοποιήσεων, συγχωνεύσεων ή τεμαχισμού. Η φιλοσοφία της ύπαρξής τους και της διατήρησης του αξιόμαχού τους, εξυπηρετείται μέσα από άλλες πρακτικές. Εκτός εάν κάποιοι έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν μας χρειάζονται πλέον.

Όμως και στο καθαρά οικονομικό πεδίο, που είναι και το προσφιλέστερο, η πορεία θα δείξει τις πραγματικές μας αντοχές. Το παράδειγμα της χρεωκοπίας της οικονομίας της Αργεντινής, που αντανάκλα ταυτόχρονα τη χρεωκοπία των άκρως νεοφιλελεύθερων θεωριών και πρακτικών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας, θα όφειλε να προβληματίσει τους εγχώριους εισηγητές-απολογητές παρόμοιων οικονομικών θεωριών, ιδίως όταν αυτοί συμβαίνει να κατέχουν κυβερνητικούς θώκους.

Με αφορμή την είσοδο στον νέο χρόνο, ας αναλογιστούμε τις ατομικές και συλλογικές μας ευθύνες, αν θέλουμε να αυτοαποκαλούμαστε πολίτες και όχι καταναλωτές. Ας θέσουμε στον εαυτό μας ξεκάθαρα το ερώτημα, πριν γίνει βραχνάς:

ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΜΕ; ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΟΡΑΜΑΤΙΖΟΜΑΣΤΕ; ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΡΑΔΩΣΟΥΜΕ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ;

Θέλουμε μια Ελλάδα ισότιμη στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, ή μια απόφυση της Ευρώπης που κανείς δεν την υπολογίζει; Θέλουμε μια Ελλάδα πρωταγωνιστή και άξονα σταθερότητας στην περιοχή, ή μας ικανοποιεί ο ρόλος του «σφαλιοροφάγου» των Βαλκανίων; Και μάλιστα, από κρατίδια εν διαλύσει (Σκόπια), ή με ανύπαρκτη οικονομία και εισαγόμενο μεγαλοϊδεατισμό (Αλβανία).

Επιθυμούμε όντως αξιοπρέπεια και ύπαρξη κυριαρχικών δικαιωμάτων ή μας βολεύει ο ρόλος του «καλού και υπάκουου παιδιού»; Το οποίο «καλό παιδί» ούτε καν ανταμείβεται για την ευπείθεια που δείχνει, απόδειξη δε για την ανταμοιβή μας, το ότι για πολλοστή φορά οι Αμερικανοί άνοιξαν τους κρουνοί της λάσπης, καταγγέλλοντας την Ελλάδα για υπόθαλψη τρομοκρατίας και εξέχοντες πολιτικούς μας ως... αρχηγούς της «17 Νοέμβρη».

Επιθυμούμε μια Ελλάδα άχρωμη και άοσμη, χωρίς ταυτότητα και πρόσωπο, ασήμαντο στίγμα στον πα-

γκοσμιοποιημένο χάρτη του μέλλοντος; Ή θέλουμε την πατρίδα μας ν' αναδύει αρώματα, να «μυρίζει» από τη βαριά κληρονομιά του παρελθόντος και να σφύζει από τη δημιουργικότητα του παρόντος;

Στην περίπτωση που αποτελεί κοινή μας επιλογή, συνειδητή ή μη, ο αποχρωματισμός της χώρας μας, στην περίπτωση που μας ικανοποιεί μια κατάσταση κινούμενη μεταξύ φθοράς και μιζέριας, εάν δεν νιώθουμε θιγόμενοι από κυβερνήσεις που δεν διστάζουν ν' αλλοιώνουν τη λαϊκή βούληση και να στιγματίζουν τη δημοκρατία νοθεύοντας ό,τι ιερότερο, την ψήφο μας, εάν έχουμε συμβιβαστεί με το ότι αυτά μας ταιριάζουν, εάν επιλογή μας είναι η απάθεια μπροστά σε μια κοινωνία που διαλύεται και μια πατρίδα που συρρικνώνεται, τότε ας κλειστούμε στους εαυτούς μας και στα σπίτια μας, προτάσσοντας τη μοιρολατρία για άλλοθι.

Αν, όμως, οι ανησυχίες μας βαθαίνουν και γίνονται φόβοι, αν επιθυμούμε στ' αλήθεια να μην καταντήσουμε απολιθώματα, παρά να καταστούμε πολίτες ενεργοί σε μία Ελλάδα ζωντανή, οφείλουμε επί τέλους ν' αντιδράσουμε στη φθορά, ατομική και συλλογική. Αυτό το μήνυμα αφορά πρωτίστως τους πολιτικούς εκείνους που αρνήθηκαν να ενταχθούν στους μηχανισμούς του σπυρογόνου συστήματος και βρίσκονται σήμερα παραγκωνισμένοι, διότι κράτησαν την εντιμότητά τους και αρνήθηκαν να διαπραγματευτούν αρχές και ιδανικά με αυτούς που τα καταπατούν.

Οι πολιτικοί αυτοί αρχηγοί κομμάτων και κινήσεων, μικρών στο μέγεθος, που, όμως, δεν φέρουν στην προμετωπίδα τους το στίγμα της συνδιαλλαγής, καθώς και πολιτικοί από τα μεγάλα κόμματα με αποδεδειγμένη πατριωτική ευαισθησία, οφείλουν να εξοβελίσουν εφήμερους εγωισμούς και να ΣΥΝΕΝΝΟΗΘΟΥΝ, για χάρη του Έθνους που παζαρεύεται, για χάρη της κοινωνίας που τραυματίζεται.

Οι ικανοί και έντιμοι πατριώτες που δεν εκφράζονται από το παρόν παρακμιακό πολιτικό σκηνικό, πρέπει ν' απεγκλωβιστούν από το κέλυφος της αδρανοποίησης, στο οποίο ο ευτελισμός του δημοσίου βίου τα τελευταία χρόνια τους περιόρισε, και να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία πολιτικής και όχι μόνο, ανανέωσης.

Εάν η καταθλιπτική κυριαρχία στην πολιτική ζωή του τόπου αυτών που έχουν, κατέχουν και ελέγχουν, μπορεί να παρεμποδιστεί, αυτό θα επιτευχθεί με την πρόσκαιρη έστω, ΣΥΝΕΝΩΣΗ των δυνάμεων που πιστεύουν στ' αλήθεια στη δημοκρατία και την πατρίδα.

Ειδάλλως, ας παραμείνουν στην πολιτική τους μοναξιά οι πραγματικά τίμιοι και ιδεολόγοι, εμείς δε, θα πείσουμε τους εαυτούς μας ότι τα όνειρά μας και οι ελπίδες μας, είναι πολιτικές ψευδαισθήσεις.

Τότε και η τελευταία ελπίδα θα χαθεί, χωρίς να δοθεί καν μάχη. Οι εγχώριοι ολετήρες και οι ξένοι υποβολείς τους θα διατηρήσουν την ασυδοσία τους και τον υπεροππισμό τους.

Δικά μας τα διλήμματα, δικές μας και οι επιλογές. Και οι επιλογές μας δεν είναι παρά συνάρτηση όσων πιστεύουμε, όσων θέλουμε, όσων επιθυμούμε. ΓΕΓΟΝΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙ ΤΕΛΙΚΑ ΜΑΣ ΑΞΙΖΕΙ...

ΤΟ ΔΕΙΠΝΟ Ο ΝΤΕΝΚΤΑΣ, ΤΟΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΕΜΕΙΣ

Το είδαμε τελικά και αυτό. Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας να διέρχεται τα συρματοπλέγματα της ντροπής και να παρακάθεται σε δείπνο, με οικοδεσπότη τον υπόδικο του κοινού ποινικού δικαίου, τον αχυράνθρωπο που παριστάνει τον «αρχηγό του Κράτους» ενώ είναι υποχείριο της Άγκυρας, τον Ραούφ Ντενκτάς.

Ο Γλαύκος Κληρίδης και μαζί του το Έθνος –αφού είναι ο ηγέτης του Κυπριακού Ελληνισμού– υπέστησαν έναν ακόμη εξευτελισμό, αφού ο Ντενκτάς απαίτησε ν' αφαιρεθούν από το προεδρικό όχημα που μετέφερε τον Κύπριο Πρόεδρο τα διακριτικά της Κυπριακής Δημοκρατίας και η κυπριακή σημαία. Και έτσι ακριβώς έγινε... Ενσχύπτοντας, τώρα, στην ουσία της υπόθεσης, διαπιστώνουμε ότι οι Τούρκοι πέτυχαν αυτό που ήθελαν, θέτοντας τις δημόσιες σχέσεις στην εξυπηρέτηση των πολιτικών τους επιδιώξεων. Σε μία δυσμενή για την Άγκυρα περίοδο, λόγω της προσέγγισης της Κύπρου και Ευρωπαϊκής Ένωσης και της επικείμενης ένταξης, αυτή πέτυχε ν' απεγκλωβιστεί από το αδιέξοδο, προσωρινά έστω, αλλά με μηδαμινό κόστος.

Το μήνυμα προς τις Βρυξέλλες ήταν σαφές: Μη μας πιέζετε! Ορίστε, συζητούμε!

Η Τουρκία εμφανίστηκε ξαφνικά διαλλακτική, συζητήσιμη, ήρεμη. Αλλά μόνο προς τη Δύση. Προς εμάς εκτοξεύθηκαν, ενώ γινόταν η συνάντηση Κληρίδη – Ντενκτάς, από τα πλέον επίσημα τουρκικά χείλη, οι γνώριμες υπενθυμίσεις, για δύο πλήρως ανεξάρτητα κράτη, για ανεξέλεγκτες συνέπειες, εάν ενταχθεί η Κύπρος στην Ε.Ε., και τα υπόλοιπα γνωστά και συνήθη. Έτσι, για να μην ξεχνιόμαστε...

Δεν συνιστά υπερβολή ο ισχυρισμός του σωματείου «Αδούλωτη Κερύνεια», πως το «δείπνο» σημαίνει έναρξη διαδικασίας προς αυτοκατάργηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το παράνομο καθεστώς Ντενκτάς, που δεν εκπροσωπεί πλέον ούτε καν τους Τουρκοκύπριους, παρά μόνο τους εποίκους και την Άγκυρα, αναγορεύεται σ' επίσημο και πολιτικά ισό-

τιμο συνέταιρο. Ο Κύπριος κυβερνητικός εκπρόσωπος έφτασε στο σημείο να μιλήσει για μονομερή μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, αν προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις. Αυτά έχουν ήδη διαρρεύσει: επισκέψεις Ελληνοκυπρίων τουριστών στα κατεχόμενα με διανυκτερεύσεις! Οι πρόσφυγες θα πηγαίνουν, λοιπόν, να κάνουν τουρισμό στον ...τόπο τους και θα πληρώνουν για να διανυκτερεύουν στα ελληνοκυπριακής ιδιοκτησίας ξενοδοχεία που νέμονται παράνομα οι εισβολείς!

Παράλληλα, θ' αρθεί το οικονομικό εμπάργκο και θα επιτραπεί στους εποίκους (σε αυτούς που αναφερόμαστε από τούδε και στο εξής, αφού οι Τουρκοκύπριοι κατάντησαν τραγική μειοψηφία) να εξάγουν τα προϊόντα «τους».

Σε απλά ελληνικά, εάν ευδοκιμήσουν τα μέτρα αυτά, το κυπριακό κράτος θ' αποκηρύξει από μόνο του την κυριαρχία του επί της κατεχόμενης έκτασης, που επί του παρόντος συμβαίνει να μην ασκεί λόγω κατοχής. Και ταυτόχρονα, θα γίνει ο οικονομικός αιμοδότης του ψευδοκράτους. Όπως ορθότατα ειπώθηκε στην Κύπρο, τέτοια τετελεσμένα, στηριζόμενα μόνο στην παρανομία, θα σηματοδοτούν ξεπούλημα της πατρίδας και του κυπριακού Ελληνισμού. Η κάποτε καταγγεληθείσα διολίσθηση έχει γίνει πλέον κατήφορος.

Ο Τούρκος διπλωμάτης Γιαλίμ Εράλπ, διαλλακτικότερος, δηλώνει ότι οι Τούρκοι θα δεχθούν την Ομοσπονδία και θα μας κάνουν το χατήρι, μόνο αν εμείς από πλευράς μας δεχθούμε τη μη εφαρμογή των λεγόμενων «τριών ελευθεριών» (διακίνησης, εγκατάστασης, περιουσίας).

Αυτές είναι οι παρενέργειες του πρόσφατου δείπνου στην κατεχόμενη Λευκωσία, επιβεβαιωμένης της λαϊκής ρήσης «άλλος κερνάει και άλλος πληρώνει». Και ο λογαριασμός δεν θα χρεωθεί στον πρόεδρο Κληρίδη, αλλά σε βάρος ολόκληρου του κυπριακού Ελληνισμού και του Έθνους.

Σ. Κ.

«ΕΥΡΩΔΡΑΧΜΗ»

Από την 1η Ιανουαρίου 2002, με «αυτοκρατορική» διαταγή των τροπαζιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επεβλήθη τό Ευρώ στην πλειονοψηφία των χωρών που την αποτελούν, και... στο Κοσσυφοπέδιο!!! Επίσης, τό Μαυροβούνιο, χώρα και αυτή εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού είχε υιοθετήσει ως εθνικό του νόμισμα τό γερμανικό μάρκο, μετά την υποκατάστασή του από τό Ευρώ εύρεθη αυτόματα νά έχη εθνικό του νόμισμα τό Ευρώ.

Παρά τόν προβαλλόμενο δημοκρατικό χαρακτήρα της Ένωσης, ή καιρία πράξη εκχώρησης εθνικής κυριαρχίας, ή οποία συνετελέσθη από τά κράτη-μέλη τά οποία ενετάχθησαν στο ένιαίο νομοματικό σύστημα, συνετελέσθη χωρίς νά έρωτηθούν όλοι οι λαοί, μέ αποκλειστική πρωτοβουλία και ευθύνη της πλειονότητας των πολιτικών δυνάμεων των χωρών. Φαίνεται ό τρόπος αυτός προκρίθηκε ως περισσότερο βέβαιος, κυρίως για «άπειθαρχους» λαούς, όπως ό έλληνικός.

Μέ άφορμή τό γεγονός του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, ως θυμηθούμε μερικές άπλές αλήθειες:

1. Προσεγγίσαμε την Ευρώπη και μίσηκαμε στην ΕΟΚ μέ τό όραμα της άληθους και ταχείας ανάπτυξης της χώρας σε όλους τους τομείς. Έτσι έλπισαμε τουλάχιστον, αλλά αντί αυτού, φθάσαμε στην άποιομηχανοποίηση της χώρας και τή δραματική συρρίκνωση της άγροτικής παραγωγής, καθώς και την εκποίηση αντί πινακίου φακής, μεγάλων δημόσιων οικονομικών επιχειρήσεων που έχουν σαν αποτέλεσμα τή στέρηση του δικαιώματος εργασίας σε χιλιάδες Έλληνες πολίτες.

2. Μίσηκαμε στην ΕΟΚ μέ τό όραμα της βελτίωσης του επιπέδου ζωής και άποδοχών, και καταντήσαμε ή χώρα μέ τά ρεκόρ άνέργων, νεόπτωχων και άπελιόμενων (στόν λάτο, δηλαδή, μαζί μέ την Πορτογαλία).

3. Ναι, ένταχθήκαμε προσδλέοντας και στίς «έπιδοτήσεις» για «ανάπτυξιακούς» λόγους, που δυστυχώς κατέληξαν σε μεγάλο μέρος, αντικείμενο δια-

σπάθισης από διεφθαρμένους πολιτικούς και κυβερνητικούς παράγοντες καθώς και μέσον εξαγοράς συνειδήσεων πλατιών στρωμάτων («Πάρτε χρήματα να ξηλώσετε τις έλιές και τ'ά άμπέλια σας»).

4. Μας συγκίνησαν τ'ά όράματα για Εύρώπη χωρίς πυρηνικά, μέ οικολογικές ευαισθησίες, για ν'ά φθάσουμε στό σερβικό δράμα και στό μολυσμένα από ραδιενεργά και τοξικά καρκινογόνα κατάλοιπα Βαλκάνια, πού ό Δούναβης και οι άεργηδες τ'ά διασπείρουν παντού άνελέητα.

5. Ήταν και ή Δημοκρατία και τ'ά ανθρώπινα δικαιώματα πού θ'ά κατοχυρώνονταν... Τώρα έχουμε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τρομονόμους, Δικαστήριο τ'ης Χάγης, Γένοβες κ.λπ.

6. Καί σπουδαιότερον, πιστέψαμε ότι θ'ά κατοχυρώναμε τήν εθνική μας ασφάλεια και θ'ά θωρακίζαμε τήν άμυνα μας άπέναντι στις άπειλές τ'ης Τουρκίας(!). Σήμερα φθάσαμε ν'ά άπειλούν τήν άκεραιότητα τ'ης χώρας, άκόμη και τ'ά κοινά συνδικάτα εγγλήματος τύπου UCK, ενώ ό υπό ίδρυοιν ευρωστρατός προδίδεται ν'ά προστατεύει άκόμη και συμφέροντα στό Άφγανιστάν(!) αλλά όχι τήν Ελλάδα... Έξ άλλου οι χιλιάδες παραδίσεις τ'ων τελευταίων χρόνων τ'ων έλληνικών (υποτίθεται ευρωπαϊκών) συνόρων κατά άέρα και θάλασσα από τις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, δέν συγκίνησαν επί τ'ης ούσιας κανέναν Ευρωπαίο έταίρο.

Συμπολίτες, περίσσεψε τό ψεύδος, ή ύποκρισία, ή άμόνητα και ή διάψευση τ'ων προσδοκιών μας.

Γιά τήν τραγική αυτή πραγματικότητα ευθύνεται έν μέρει ή Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά τεράστιες είναι και οι ευθύνες τ'ης πολιτικής μας ήγεσίας, ή όποία επέμεινε, φαίνεται, τήν Εύρώπη, ως λέσχη πού μοιράζει χρήματα σ'έ εμφανιζόμενους ως άναξιοπαθούντες, και όχι ως σκληρό ανταγωνιστικό στίβο τ'ων λαών για τήν καθημερινή κατάκτηση τ'ης μοίρας καθενός.

Μέ τί κουράγιο ν'ά χαιρετίσουμε τήν άφιξη τ'ου Εύρώ;

Ποιές νέες άπογοητεύσεις μ'ας περιμένουν, έκτός από τήν έκχώρηση ενός άκόμη μέρους εθνικής κυριαρχίας, χωρίς τήν άξιοποίηση τ'ων προσδοκώμενων άφελημάτων;

ΜΟΝΟΤΟΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΚΤΟΝΙΑ

Υπάρχουν άκόμη, δυστυχώς, Έλληνες οι όποιοι δέν έχουν καταλάβει πού οδηγεί τό μονοτονικό, τό όποιον φρόντισαν μέ δικτατορικό τρόπο ν'ά μ'ας επιβάλουν οι ήγέτες μας, και τί μεγάλη ζημιά έχει προκαλέσει στη γλώσσα μας. Μάλιστα για ν'ά δικαιολογήσουν τό γλωσσικό πραξικόπημα στόν γραπτό μας λόγο, ισχυρίζονται οι ένοχοι ότι και ή γραφή τ'ων αρχαίων μας προγόνων δέν είχε τόνους! Έπομένως μέ τό ν'ά άποφλοιώσουμε τις λέξεις από τούς τόνους και τ'ά πνεύματα, έννοούν ότι επιστρέψαμε στις ρίζες μας. Πίναμε δηλαδή περισσότερο παραδοσιακοί!...

Και είναι μέν γεγονός ότι ή γραφή τ'ων αρχαίων μας προγόνων δέν είχε τόνους και πνεύματα. Τότε, όμως, ήταν μεγαλογράμματη, δέν ύπήρχαν μεσοδιαστήματα, ούτε και τ'ά σημεία στίξεως. Τούτο σημαίνει ότι ή γραφή τους ήταν άκόμη άτελής. Τελειο-

Οι κυβερνητικοί άξιωματούχοι μας εξαντλούν τήν δραστηριοποίησή τους σέ όργάνωση ή συμμετοχή τους σέ χαζοχαρούμενες έορταστικές έκδηλώσεις για τή συμμετοχή μας στό κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα. Ποιοί από αυτούς ή από τούς άρμόδιους τεχνοκράτες κρατικούς υπαλλήλους, εάν υπάρχει τό είδος, άσχολήθηκαν ν'ά διερευνήσουν τις τυχόν άρνητικές επιπτώσεις τ'ου νέου σταθερού-«σκληρού» νομίσματος στην οικονομία τ'ης χώρας μας; Μήπως ένα σκληρό νόμισμα οδηγήσει σέ περαιτέρω συρρίκνωση σέ ό,τι άπομένει από τήν άγορά μας και τή λαϊκή οικονομία;

Προβληματίστηκε κανείς κυβερνητικός ή άλλος κρατικός άξιωματούχος, γιατί οι Άγγλοι πού υπερακοντίζουν υπέρ τ'ης παγκοσμιοποίησης, κρατούν πεισματικά τό δικό τους νόμισμα;

Πρέπει ν'ά προβληματισθούμε στό ότι άκόμη και αν ή Εύρώπη άυτονομηθεί από τήν καταθλιπτική άμερικανική έπιρροή, μήπως συμβεί ή ένδυνάμωση και επικράτηση τ'ου 4ου Ράιχ, τό όποιον από δεκαετίας έχει ξεκινήσει στό οικονομικό, προς τό παρόν πεδίο;

Η λέξη «δραχμή», ή όνομασία τ'ου έθνικού μας νομίσματος πού εγκαταλείπομε, έντυμολογείται από τό ρήμα «δράττω», τό όποιον σημαίνει *αράζω, πάνω σιδαρά, σφίγγω*. Δηλώνει τήν ένδιάθετη τάση τ'ου πολίτη, τ'ου συναλασομένου, ν'ά δράττη τό νόμισμα, ν'ά αγωνίζεται δημιουργικά για τήν άπόκτησή του, ν'ά παράγει άξία, ν'ά δημιουργεί.

Τελευταία παρηγοριά, ή στάχτη στό μάτια μας, είναι ή αρχαιοελληνική όνομασία τ'ου νέου νομίσματος (αλήθεια, χιλιάδες λέξεις τ'ων ευρωπαϊκών γλωσσών δέν έχουν αρχαιοελληνική προέλευση;) μιά και τό Εύρώ είναι παράγωγο τ'ου Εύρώπη. Χωρίς ν'ά είμαστε έντελώς σίγουροι για τήν άπόλυτη επιτυχία αούτου τ'ου έγχειρήματος και έπειδή άδυνατούμε ν'ά καταπνίξουμε τήν πικρία από τόν άποχωρισμό τ'ης δραχμής, θ'ά προτεινάμε τήν όνομασία τ'ου νέου νομίσματος σ'έ Εύρωδραχμή...

Όνομασία λυρική, πού έμπεριέχει τήν αυταπάτη, αλλά και τήν αντίσταση τ'ης νοσταλγίας... Είδωμεν.

Φ. Π.

ποιήθηκε, όμως, μέ τή φροντίδα τ'ων Άλεξανδρινών λογίων, οι όποιοι εκόσμησαν τις λέξεις μέ τόνους και πνεύματα. Τά τονικά αυτά σημεία διέσωσαν τή μουσικότητα τ'ης γλώσσας μας, υιοθετήθηκαν από τις λέξεις και άπετέλεσαν ένα ένιαίο και άρμονικό σύνολον, όπως ακριβώς τό όφθαλμοφόρο «κεντραδί» συγχωνεύεται μέ τό υποκείμενο και άποτελούν διά παντός τόν νέο βλαστό.

Έτσι, λοιπόν, ή γραφή μας μπολιασμένη μέ τούς τόνους και τ'ά πνεύματα, δημιούργησε τή λαμπρή τ'ης ιστορία, εξασφάλισε τή διαχρονική τ'ης ύπεροχή, και δέν μπορούμε έμεις για κανένα λόγο, και μάλιστα μέ άκρωσ αυταρχικά μέσα, ν'ά τήν άκρωτηριάσουμε, άποβάλλοντας από τις λέξεις τ'ης τό μουσικό τους φορτίο και όχι μόνο. Είναι δυνατόν ν'ά καταστρέψουμε τή διαχρονική άρχοντιά τ'ης γλώσσας μας, έπειδή κάποι-

οι γλωσσομάχοι θέλουν νά μᾶς θάψουν ἐθνικά στήν πανοπερμία τῆς Εὐρώπης ἢ νά μᾶς ἀφήσουν ἐκθετους στή λαίλαπα τῆς παγκοσμιοποίησης.

Ἐκτός ὅμως αὐτῶν, ἡ γραφή μας ἔχει σχέση καί μέ τό σημαντικό κεφάλαιο τῆς Γραμματικῆς μας, τό Ἑτυμολογικό. Ὅλοι μας σήμερα ἔχουμε ἀκούσει τοὺς μαθητές τῆς μονοτονικῆς μας ἀπαιδευσίας, τό πενθήμερο νά τό λένε «πενταήμερο» καί ὄχι σπάνια ἐπι «ἐξακοντίζεται» καί ἀπό τὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως. Συμβαίνει δέ αὐτό, διότι τὰ παιδιά δέν γνωρίζουν ποιές γραμματικές διαδικασίες γίνονται στή συμπαράταξη τῶν δύο λέξεων *πέντε ἡμέρες*, ἀπό τίς ὁποῖες ἡ δεύτερη ἀρχίζει ἀπό δασυνόμενο φωνῆν καί ἡ προηγούμενη, χάνει τό ε καί τό τ γίνεται θ. Ὅπως, λοιπόν, τώρα τό πεν-

θήμερο ἔγινε «πενταήμερο», ἐπι καί ἡ ἐπίδρωσι θά γίνη «ἐπίδρωσι», ἡ ἀφύπνισι θά γίνη «ἀφύπνισι» καί μετὰ ἀπό λίγο ὁ ἔφιππος θά γίνη καί αὐτός «ἔφιππος»! Διαπιστώνουμε, δηλαδή, ὅτι τό μονοτονικό εἶναι γλωσσοκτόνο φαινόμενο, ἀφοῦ ἀχρηστεύη τό Ἑτυμολογικό, ἀλλάζει τήν μορφή τῶν λέξεων καί ὡς ἐκ τούτου νοθεύει τήν ἐθνική μας γλώσσα. Καί ὄχι μόνο τή νοθεύει, ἀλλά καί τήν ἀπειλεῖ εὐθέως, διότι ἀποτελεῖ τό ἐφαλτήριο γιά τήν υἱοθέτησι τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου. Αὐτό εἶναι τό πάγιο πρόγραμμα τῶν ἐπιβούλων τῆς γλώσσας μας, δηλαδή ἡ λατινοποίησί της. Γι' αὐτό οἱ φύλακες πρέπει ν' ἀγρυπνοῦν ἐπί τῶν ἐπάλξεων...

K. B.

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΚΛΕΓΕΙ ΠΡΟΕΔΡΟ ΚΑΙ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΣΤΗ... ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Στις 18 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε ο β' γύρος των προεδρικών εκλογών στη γείτονα Βουλγαρία. Ο ηγέτης των Σοσιαλιστών -πρώην Κομμουνιστών- Γκεόργκι Παρβάνοφ εξήλθε νικητής με αρκετή διαφορά από τον κεντροδεξιό Πέταρ Στογιάνοφ, Πρόεδρο κατά τα τελευταία πέντε χρόνια και υποστηριζόμενο από τον πρωθυπουργό Συμεών και από την Ένωση Δημοκρατικών Δυνάμεων. Δύο είναι τα αξιοσημείωτα: Πρώτον, ότι στη Βουλγαρία θα συγκατοικούν πλέον ένας Πρόεδρος Δημοκρατίας, πρώην κομμουνιστής και ένας Πρωθυπουργός, πρώην Βασιλεύς! Δεύτερον, ότι ο Παρβάνοφ εξελέγη ὄχι μόνο διότι εμφανίσθηκε σαν μια λύση ἐλπίδας ἀπέναντι στα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα, ἀλλά κυρίως διότι υποστηρίχθηκε ἀπό τό κόμμα τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας, τήν Ένωση γιά Δικαιώματα καί Ἐλευθερίες.

Από το 1991 ἡ Ἄγκυρα ἔχει ὁργανώσει ἀποτελεσματικά τήν πολιτική ἔκφραση τῶν 800.000 μουσουλμάνων τῆς Βουλγαρίας, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοί εἶναι Πομάκοι, ἀλλά οἱ περισσότεροι αἰσθάνονται Τούρκοι. Μ' ἐπικεφαλῆς τόν Αχμέτ Ντογκάν, ἡ Ένωση γιά Δικαιώματα καί Ἐλευθερίες κατόρθωσε νά γίνει ὁ ρυθμιστής τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Στις βουλευτικές ἐκλογές τοῦ Ιουνίου, ἔδωσε μέ τούς βουλευτές τῆς τήν ἀπαραίτητη υποστήριξη πρὸς τόν Συμεών Σαξκομπουργκότσκι καί ἐπι σχηματίσθηκε ἡ σημερινή κυβέρνηση. Ἐνῶ ὅμως συγκυβερνά τό κόμμα τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας, στίς προεδρικές ἐκλογές δέν στήριξε τόν υποψήφιο που ἤθελε ὁ Συμεών. Με μία ἐντυπωσιακή ἀλλαγῆ τακτικῆς, ὑποστήριξε τόν σοσιαλιστή Παρβάνοφ καί τού χάρισε τή νίκη. Ἐπι ἡ Ἄγκυρα μέσω τοῦ κόμματος τοῦ Αχμέτ Ντογκάν, ἐλέγχει καί τήν κυβέρνηση τοῦ Συμεών καί τόν Πρόεδρο Παρβάνοφ.

Αὐτά, ἀς προσεχθῶν σοβαρά ἀπό ἐλληνικῆς πλευράς. Ὄχι μόνον διότι ἡ παρασκηνιακή ἐπιρροή τῆς Ἄγκυρας θά ἐπιηρεάσει τή γενικότερη ἐξωτερική πολιτική τῆς Σόφιας, ἀλλά καί διότι εἶναι ἓνα μάθημα γιά τούς ἀρμοδίους που χερρίζονται τίς ἐλληνοαλβανικές σχέσεις. Ἄν εἶχαμε βοηθήσει τήν ἐνότητα καί τήν πολιτική ἔκφραση τῶν Βορειοηπειρωτῶν, ἴσως ἡ Ὁμόνοια καί ἡ Ένωση Ἀνθρωπίνων Δικαιωμά-

των νά ἐπαιζαν τώρα ρόλο καταλύτη στο αλβανικό Κοινοβούλιο. Δυστυχώς, κάποιες ἰσχυρές φωνές κατὰ τα τελευταία χρόνια ἔλεγαν στίς Ἑλληνες τῆς Ἀλβανίας νά διαλύσουν τούς ἀυτόνομους πολιτικούς ὁργανισμούς καί νά ἐνταχθῶν στα δύο μεγάλα αλβανικά κόμματα. Τώρα πληρώνουμε τα λάθη αὐτά. Ἡ πολιτική ἐπιρροή τῶν Βορειοηπειρωτῶν εἶναι πολύ ἐξασθενημένη, τήν ὥρα που ἡ Ἄγκυρα σιωπηλά τρίβει τα χέρια τῆς γιά τήν ἐπιτυχή ἀξιοποίηση τῶν μουσουλμάνων τῆς Βουλγαρίας.

K. X.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

Δεκαπενθήμερη Ἐφημερίδα
χριστιανικοῦ κοινωνικοῦ ἀγώνα.

Πενήντα χρόνια ἀγῶνων γιά:

- Τά ἐθνικά μας δίκαια
- Τήν ὀρθόδοξη παράδοσή μας
- Τήν ἐλληνική παιδεία καί πολιτισμό
- Τήν κοινωνική δικαιοσύνη καί τό περιβάλλον
- Τόν ἄνθρωπο καί τίς ἀνθρώπινες ἀξίες

Μπορεῖτε νά τή βρεῖτε στά κεντρικά
περιπέτρα σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα.

Γραφεῖτε συνδρομητές.

Ἐνισχύστε τόν Ἄγώνα μας

Διεύθυνση: Ἐφημερίδα «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ»

Ἀκαδημίας 78Δ, 106 78 Ἀθήνα

τηλ.: 38.11.302,

Τηλεομοιότυπο (Fax) 38.06.262

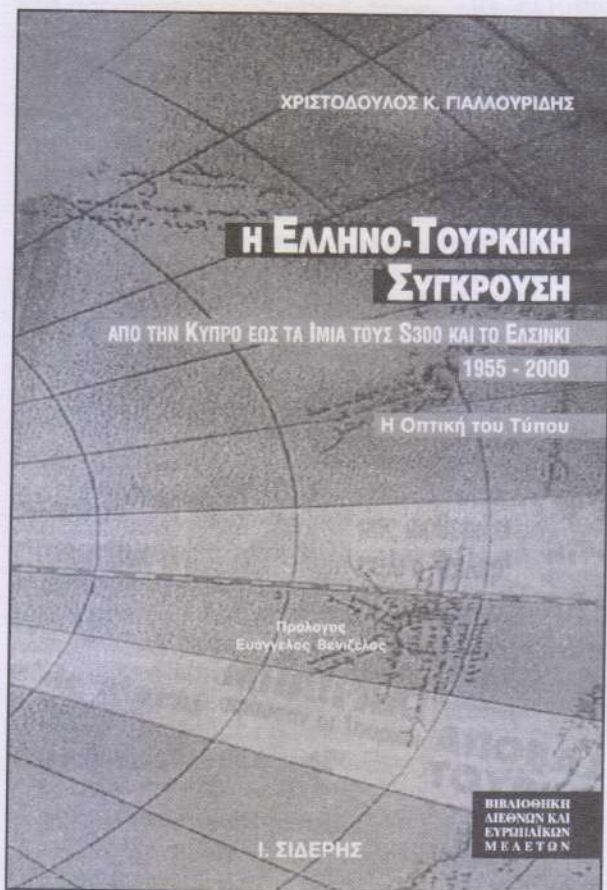
Η πολιτική αυτή της βίαιης δυτικής, ενσωμάτωσης σε μία αμερικανικού τύπου κουλτούρα, όχι μόνο δεν φέρνει κοντά τον κόσμο της Ανατολής ή τον κόσμο του Ισλάμ, με τον κόσμο της Δύσης, όχι μόνο δεν καταργεί τις αντιθέσεις και δεν περιορίζει τις συγκρούσεις, αλλά συσσωρεύει ένα σε ορισμένες περιπτώσεις εκρηκτικό ποσοστό σύγκρουσης.

Το πρόβλημά μας δεν είναι η ενδεχόμενη σύγκρουση των θρησκειών εξαιτίας των κάθετων κοσμοθεωρητικών διαφορών, που μπορεί ν' αναχθούν σε κοσμοθεωρητικές συγκρούσεις, αλλά το πώς θα γνωρίσει κανείς σε βάθος τις πραγματικές και ουσιαστικές διαφορές που εμφανίζουν οι θρησκείες ως εργαλεία πολιτισμού, δηλαδή πολιτιστικής διαπαιδαγώγησης και κοινωνικοποίησης των ανθρώπων, ποιες είναι οι πραγματικές διαφορές των θρησκειών ως πολιτικές φιλοσοφικές αντιλήψεις, οι οποίες επιδιώκουν να εκφραστούν στην πραγματικότητα της κοινωνίας και της πολιτικής οργάνωσης των κρατών και των πολιτικών συστημάτων. Πώς εκφράζονται ή εκδηλώνονται οι διαφορές στην πρακτική της πολιτικής κουλτούρας ατόμων, ομάδων και λαών και με ποια μεθόδευση θα μπορούσε να προσεγγίσει η Δύση τις διαφορές αυ-

τές, σε μια διαδικασία κάθετης και οριζόντιας ενσωμάτωσης, χωρίς να επιχειρήσει αυτό που έκανε και συνεχίζει να κάνει μέχρι σήμερα, δηλαδή την αποικιοκρατικού τύπου, ιμπεριαλιστική, βίαιη κατάργηση ή αφομοίωση (ψευδοαφομοίωση) της κουλτούρας και του πολιτισμού των άλλων; Η πολιτική αυτή της βίαιης δυτικής ενσωμάτωσης σε μία αμερικανικού τύπου κουλτούρα, όχι μόνο δεν φέρνει κοντά τον κόσμο της Ανατολής ή τον κόσμο του Ισλάμ με τον κόσμο της Δύσης, όχι μόνο δεν καταργεί τις αντιθέσεις και δεν περιορίζει τις συγκρούσεις, αλλά συσσωρεύει ένα σε ορισμένες περιπτώσεις, εκρηκτικό ποσοστό σύγκρουσης το οποίο εκρήγνυται κατά τρόπο επαναστατικά ανατρεπτικό και πολεμικά συγκρουσιακό. Η περίπτωση του Ιράν αποτελεί πλέον κλασικό υπόδειγμα μελέτης μίας τέτοιας μορφής βίαιου δυτικού εκσυγχρονισμού, όπως επιχείρησε το καθεστώς του Σάχη, που οδήγησε στην επανάσταση των μουλάδων και των λαϊκών μαζών το 1978. Το ίδιο πρόβλημα αντιμετωπίζουμε και στις πρώην αποικίες, όπου ο τρίτος κόσμος οδηγήθηκε σε μία βίαιη δυτικοποίηση, σε προσπάθειες εκρίζωσης των τοπικών κουλτουρών, με αποτέλεσμα μετά από εκατονταετίες καταδυνάστευσης και εξαθλίωσης να οδηγηθούμε στις επαναστατικές ανατροπές της δεκαετίας του '50 και του '60. Το ίδιο πρόβλημα αντιμετωπίζουμε σήμερα στο Αφγανιστάν, στο Πακιστάν, στη Σ. Αραβία, στην Αίγυπτο και σε άλλες περιοχές του κόσμου. Κατά τον ίδιο τρόπο επιχειρείται και με την παγκοσμιοποίηση, που δεν είναι τίποτε άλλο από αμερικανοποίηση, η κατασκευή του «μονοδιάστατου ανθρώπου», σύμφωνα με τον ορισμό του Μαρκουζέ, που σημαίνει την εξάλειψη των πολιτισμικών διαφορών και την ισοπέδωση των κουλτουρών.

Αν οι ηγεσίες της Δύσης και κυρίως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, αλλά και η Ευρώπη, δεν κατανοήσουν πως η βίαιη επιβολή του δυτικού τρόπου ζωής και οργάνωσης κρατών και κοινωνιών, δηλαδή του δυτικού κοσμο-ειδώλου, οδηγεί σε τελευταία ανάλυση στη σύγκρουση, διότι οι λαοί αντιδρούν και υπερασπίζονται την κουλτούρα τους, τότε φοβούμαστε πως η πρόβλεψη του Huntington θα επαληθευτεί. Και θα επαληθευτεί όχι μόνο μεταξύ Ισλάμ και Χριστιανισμού, αλλά και μεταξύ των υποδιαίρεσεων του Χριστιανισμού, και άλλων θρησκευτικών οντοτήτων όπως ο Βουδισμός κ.λπ. Είναι σαφές πως το Ισλάμ αντιλαμβάνεται τον κόσμο και την οργάνωση των κοινωνιών διαφορετικά απ' ό,τι ο δυτικός πολιτισμός όπως γεννήθηκε από την αρχαία Ελλάδα, πέρασε από τον Διαφωτισμό και τη Γαλλική Επανάσταση και κατέληξε στη σύγχρονη, μοντέρνα δημοκρατία. Η ιδέα ότι μπορούμε να επιβάλουμε τον φιλελευθερισμό παντού και με τον ίδιο τρόπο, είναι και ανιστόρητη και επικίνδυνη. Αντίθετα, οφείλουμε να κατανοήσουμε, να συμφιλωθούμε και να συμβιώσουμε με τις πολιτισμικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, αξίες και ρίζες του άλλου και να φροντίσουμε πολύ περισσότερο τη δικαιοσύνη και τη δικαιότερη κατανομή ή ανακατανομή του παγκόσμιου πλούτου. Μόνο τότε, δικαιούμαστε να ελπίζουμε πως ο 21ος αιώνας θα είναι καλύτερος από τους προηγούμενους.

Χριστόδουλος Γαλλουρίδης

Κυπριακό: Προς Άλλη Ζυρίχη

Αν δέν μεταβάλουμε νοοτροπία καί πολιτική, τό πρώτιστο έθνικό μας θέμα θά συνεχίσει νά βρίσκεται πρό ενός άλύτου διλήμματος: διχοτόμηση ή συμφωνημένη «λύση» τουρκικών - δυτικών προδιαγραφών.

I

Όλέθριες θά ήσαν οι έπιπτώσεις όριστικής διχοτόμησης, δηλαδή δύο κρατών στην Κύπρο. Διότι ή διχοτόμηση συνεπάγεται:

(α) Άπεμπόληση έδαφών έλληνικών επί χιλιάδες χρόνια.

(β) Μόνιμη απομάκρυνση μεγάλου αριθμού άδελφών μας Κυπρίων από τίς πατρογονικές τους εστίες.

(γ) Μόνιμη όμηρεία του κυπριακού Έλληνισμού καί όριστική απώλεια της Κύπρου ως συνιστώσας έλληνικής ισχύος. Έπειδή οι ιθύνοντες στην Άγκυρα είναι πεπεισμένοι πώς ή Κύπρος έχει για την Τουρκία μεγάλη σημασία -«γεωπολιτική», «γεωστρατηγική» καί «γεωοικονομική»- δέν θά δεχθούν ποτέ, αν δέν πειθαναγκασθούν, ν' αποκτήσουν οι Έλληνες Κύπριοι έπαρκή άμυνα καί νά μίν είναι τό νησί στό έλεος των τουρκικών Ένόπλων Δυνάμεων. Η υπόθεση των S-300 είναι χαρακτηριστική. Για

τόν ίδιο λόγο, ή Άγκυρα δέν δέχεται σοβαρή στρατιωτική παρουσία της Ελλάδος στην Κύπρο. Θ' άντιπασσόταν δέ ή Τουρκία σέ διπλή ένωση, όσο άντιτάχθηκε στην ένωση όλόκληρης της Κύπρου μέ την Ελλάδα. Στόχος της Τουρκίας είναι νά έχει ως στρατηγικά πλεονεκτήματα, την Κύπρο, τό Αιγαίο καί τή Δυτική Θράκη, όσο γίνεται περισσότερο καί νά χάσει τελείως αυτά τά πλεονεκτήματα ό Έλληνισμός.

(δ) Έθνική ταπείνωση καί αποδυνάμωση του έθνικού μας φρονήματος.

(ε) Κάκιστο προηγούμενο για τους άλλους τομείς της έλληνοτουρκικής αντιπαράθεσης.

(στ) Άκόμα μεγαλύτερη αύξηση του αριθμού των έποίκων καί ένδεχόμενη διεκδίκηση ευρύτερου ζωτικού χώρου.

(ζ) Κίνδυνος προδοκατορικών ενεργειών, για νά εξαπολυθεί νέα έπιχείρηση «Αττίλας».

II

Έξίσου ολέθριες, μ' εκείνες της διχοτόμησης, θά ήσαν οι συνέπειες της «δικαιοδικής-διζωνικής όμοσπονδίας», πού συζητείται επί είκοσι τέσσερα χρόνια καί έχει υιοθετηθεί από τό Συμβούλιο Άσφαλείας των Ηνωμένων Έθνών μέ άγγλοαμερικανική πρωτοβουλία. Διότι είναι τέτοιο τό γενικό πνεύμα πού διέπει αυτή τή «λύση», ώστε οποιαδήποτε παραλλαγή της δέν μπορεί παρά νά περιέχει τά μέσα ύπα-

γωγής όλόκληρης της Κύπρου στην έπικυριαρχία της Τουρκίας καί της Δύσης. Μέσα, όπως τά έξής:

(α) ή παραμονή μεγάλου αριθμού έποίκων.

(β) ή προτεινόμενη ένταξη έλλαδικής στρατιωτικής μονάδας (καί ισάριθμης τουρκικής) σέ δύναμη τήρησης της «νέας τάξης» στό νησί, υπό την ήγεσία του NATO ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(γ) ή διατήρηση τουλάχιστον μιάς βρετανικής βάσης, των βρετανικών sites καί facilities, των αμερικανικών καί νατοϊκών στρατιωτικών «διευκολύνσεων», καθώς καί της «ειρηνευτικής δύναμης» του αμερικανοκρατούμενου ΟΗΕ.

(δ) ό επιδιωκόμενος πλήρης άφοπλισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας.

(ε) ή ζυριχική Συνθήκη «Έγγύησης», πού σχεδιάζεται νά παραμείνει άμετάβλητη.

(στ) ή προβλεπόμενη «Έπιτροπή έπιτήρησης καί επαλήθευσης της άσφαλείας» στην Κύπρο, μέ πλειοψηφία Τούρκων καί Βρετανών.

(ζ) τά τουρκικά βέτο (ουσιαστικά της Τουρκίας καί όχι των Τουρκοκυπρίων, οι όποιοι θά έξαρτώνται από την Άγκυρα) στό κεντρικά, όμοσπονδιακά όργανα (τά τουρκικά βέτο θά έπικρατούν των άντιστοίχων έλληνικών, λόγω των βασικών χαρακτηριστικών της συμφωνημένης «λύσης»).

(η) ή μή έφαρμογή της δημοκρατικής αρχής (ισότητας των πολιτών).

(θ) οι θεομοποιημένες παραβιάσεις των έλευθεριών έγκατάστασης καί περιουσίας, αναγκαίος όρος της «δικαιοδικής-διζωνικής όμοσπονδίας», πού θά πα-

γώνουν τόν τουρκικό χαρακτήρα του βορείου όμοσπονδου κρατιδίου (ή έκταση του όποιου δέν έχει σημασία για την οικονομία της «λύσης») καί θά διαχάζουν τόν έλληνικό κυπριακό λαό.

(ι) ή μονιμότητα των άνωτέρω παραβιάσεων πού δέν θά εκλείψουν ούτε μέ τή συμβίωση Έλλήνων Κυπρίων καί Τουρκοκυπρίων (διότι δέν θά τό έπιτρέψει ή όλη έπικυριαρχία Τουρκίας - Δύσης), ούτε μέ την ένδεχομένη ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή/καί στό NATO (διότι οι θεομοθετημένες παραβιάσεις θά ένταχθούν στό Κοινοτικό Κεκτημένο καί θά θεωρηθούν ένα είδος «παραγώγου διεθνούς δικαίου» από τους κοινοτικούς έταίρους καί νατοϊκούς μας συμμάχους, ή υπέρ της Τουρκίας μεροληπτική βούληση των όποιων εκδηλώθηκε καθαρά, για μιά ακόμα φορά, στην υπόθεση της ευρωπαϊκής δύναμης ταχείας επέμβασης).

III

Πατί, τότε, ή Τουρκία άπορρίπτει τή «δικαιοδική-διζωνική όμοσπονδία» καί την είσοδο μιάς τέτοιας κυπριακής Πολιτείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

*“Αν δέν διορθώσουμε τή
διπλωματική μας τακτική θά
υποστούμε όσα μās έτοιμάζουν οι
άντίπαλοί μας.”*

Διότι στην τουρκική πλευρά, έχουν δημιουργηθεί δύο σχολές. Η μία (στην οποία πρωταγωνιστικό μέχρι τώρα ρόλο έπαιξε ο Ντενκτάς) τάσσεται υπέρ της διατήρησης στο όρατό μέλλον, των σημερινών συνθηκών στην Κύπρο. Η άλλη σχολή υποστηρίζει ότι πρέπει να υπάρξουν διευθετήσεις διά των οποίων η Άγκυρα να ελέγχει τις ελεύθερες περιοχές περισσότερο (διότι και τώρα ασκεί επ' αυτών έλεγχο, ως προς καιρίους τομείς: παράδειγμα όσα συνέδησαν με τους S-300). Η τουρκική αξίωση να εγκαθιδρυθεί στη μεγαλόνησο ένα συνομοσπονδιακό σύστημα συνιστά συμβιβασμό αυτών των δύο σχολών.

IV

Τι, όμως, μᾶς συμφέρει περισσότερο: όμοσπονδία ή συνομοσπονδία;

Σέ μία κυπριακή όμοσπονδία, ή διχοτόμηση θά ήταν λιγότερη, άφου τά κεντρικά όργανα θά είχαν άρμοδιότητες ευρύτερες (πού θά κάλυπταν και τά κρίσιμα θέματα ίθαγενείας) άπό εκείνες πού θά διέθεταν σέ μία συνομοσπονδία. Άλλά ό μέσω των κεντρικών όργάνων έλεγχος τής Άγκυρας επί του νότιου («έλληνικού») κρατιδίου θά ήταν μεγαλύτερος.

Επίσης, τό δικαίωμα άπόσχισης των κρατιδίων είναι «λογικότερο» νά υπάρχει σέ συνομοσπονδία,

άλλά μπορεί ν' άποκλεισθεί μέ τήν ίδρυτική συμφωνία.

Άλυτο, συνεπώς, και τό δίλημμα μεταξύ όμοσπονδίας και συνομοσπονδίας, άν ληφθεί υπ' όψη ή συγκεκριμένη φύση του Κυπριακού.

V

Μόνη διέξοδος: ή έπανατοποθέτηση του πρωτίστου έθνικού μας θέματος. Άν, όπως φαίνεται, οι Τουρκοί έπιμένουν (και μετά τή «φιλική στροφή Ντενκτάς») ν' άθετούν τις συμφωνίες ύψηλου έπιπέδου του 1977 και του 1979, όφείλουμε ν' άξιολογήσουμε και τις άποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων για ν' άπαιτήσουμε όπως, άνευ έτέρου, φύγουν οι έποικοι και τά στρατεύματα του «Άττίλα», ανακληθεί τό ψευδοκράτος, άποκατασταθούν οι έλευθερίες όλων των Κυπρίων, διακριθώθει ή τύχη των άγνωσμένων και καταργηθούν οι δάσεις και οι «διευκολύνσεις» των Δυτικών.

Άν έτσι δέν διορθώσουμε τή διπλωματική μας τακτική (και άν, βέβαια, δέν έχουμε έπαρκείς ένοπλες δυνάμεις), θά ύποστούμε όσα μᾶς έτοιμάζουν οι αντίπαλοί μας.

Θέμος Στοφορόπουλος

ΧΗΜΙΚΑ ΟΠΛΑ

Σ ένα κόσμο γεμάτο από πυρηνικά, που μπορούν να εξαφανίσουν κάθε μορφή ζωής μέσα σε λίγα λεπτά, τα χημικά όπλα παραμένουν ο φρικιαστικότερος τρόπος πολεμικής αντιπαράθεσης. Επαφή με μια σταγόνα αερίου νεύρων προκαλεί εφίδρωση, ακατάσχετο έμετό, ακολουθεί παράλυση και θάνατος από ασφυξία μέσα σε λίγα λεπτά.

Είναι γεγονός ότι το 1925 υπεγράφη το διεθνές πρωτόκολλο για την απαγόρευση της χρήσης χημικών όπλων και ότι το 1969 οι ΗΠΑ σταμάτησαν μονομερώς την παραγωγή χημικών όπλων. Η έρευνα, όμως, για την ανακάλυψη και ανάπτυξη χημικών όπλων νέου τύπου δεν σταμάτησε ποτέ. Έτσι στις αρχές της δεκαετίας του '70 εμφανίζεται η νέα γενιά χημικών όπλων δυαδικού τύπου -δύο συστατικά που μεμονωμένα είναι ακίνδυνα, όταν, όμως, αναμιχθούν, παράγουν χημική ουσία με θανατηφόρα αποτελέσματα. Παράδειγμα η παραγωγή του αερίου νεύρων GB, παράγωγου του εντομοκτόνου μαλαθιόν, το οποίο όταν αναμιχθεί με απλή αλκοόλη, έχει θανατηφόρο αποτέλεσμα.

Τα χημικά, όμως, όπλα -αποτρόπαια μέσα μαζικής καταστροφής, επειδή εύκολα παρασκευάζονται, αποθηκεύονται παραλλάσσονται και χρησιμοποιούνται-, πιστεύεται ότι υπάρχουν σε δεκαέξι (16) χώρες, μεταξύ των οποίων το Ιράκ, το Ιράν, η Λιβύη, η Συρία, το Ισραήλ, η Κίνα, η Μ. Βρετανία, η Β. Κορέα, και η Ν. Αφρική. Ας δούμε όμως σύντομα, την ιστορική εξέλιξη αυτής της «ατομικής βόμβας των φτωχών».

Η αγριότητα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου σφραγίστηκε με τις εικόνες των φρικιαστικά παραμορφωμένων πτωμάτων στρατιωτών στα χαρακώματα του Ypres τον Απρίλιο του 1915 από το αέριο χλω-

ριο που εκτοξεύθηκε από τους Γερμανούς. Αργότερα και οι δύο πλευρές χρησιμοποίησαν φωσγένιο και αέριο μουστάρδας με αποτέλεσμα να προσβληθούν περισσότερα από ένα εκατομμύριο άτομα, εκ των οποίων το 10% περίπου δεν επέζησε. Τα όπλα αυτά χρησιμοποιήθηκαν παρά την ύπαρξη της Συνθήκης των Βρυξελλών (1874) και τη διακήρυξη της Χάγης (1899) που απαγόρευαν τη χρήση βλημάτων με δηλητηριώδη αέρια. Στην περίοδο μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, γίνονταν πολλές συζητήσεις στην Κοινωνία των Εθνών που κατέληξαν στο πρωτόκολλο της Γενεύης (1925).

Το πρωτόκολλο που υπέγραψαν σαράντα (40) χώρες απαγόρευε την πρώτη χρήση σε περίπτωση πολέμου χημικών και βακτηριολογικών ουσιών, είχε, όμως, πολλά μειονεκτήματα: Οι χώρες που δεν υπέγραψαν το πρωτόκολλο δεν επηρεάζονταν από αυτό, δεν απαγόρευε την έρευνα και αποθήκευση χημικών όπλων, δεν περιλαμβάνονταν τα αποφυλλωτικά ζιζανιοκτόνα. Τέλος, μία χώρα μπορούσε ν' ανταποδώσει, εάν δεχόταν επίθεση, με τον ίδιο τρόπο.

Το 1992 υπεγράφη στο Παρίσι η συνθήκη για την κατάργηση και καταστροφή των χημικών όπλων απ' όλες σχεδόν τις χώρες των Ηνωμένων Εθνών.

Στην περίοδο του 1937, ο Γερμανός επιστήμονας Γκέρχαντ ερευνώντας τη σύνθεση νέων εντομοκτόνων στη μεγαλύτερη χημική βιομηχανία της Ευρώπης I.G. Farbin, ανακάλυψε ότι το εντομοκτόνο ταμπούν (Tabun) απορροφάται από το δέρμα προκαλώντας μ' ελάχιστη ποσότητα, παράλυση του νευρικού συστήματος μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα. Το ίδιο συνέβαινε και με το εντομοκτόνο σαρίν (Sarin). Το 1944 ανακαλύπτεται το σομάν (Soman) που ήταν πολύ πιο δραστικό απ' όλα τα προηγούμενα και έ-

Διότι στην τουρκική πλευρά, έχουν δημιουργηθεί δύο σχολές. Η μία (στην οποία πρωταγωνιστικό μέχρι τώρα ρόλο έπαιξε ο Ντενκτάς) τάσσεται υπέρ της διατήρησης στο όρατο μέλλον, των σημερινών συνθηκών στην Κύπρο. Η άλλη σχολή υποστηρίζει ότι πρέπει να υπάρξουν διευθετήσεις δια των οποίων ή "Αγκυρα να ελέγχει τις ελεύθερες περιοχές περισσότερο (διότι και τώρα ασκεί επ' αυτών έλεγχο, ως προς καιρίους τομείς: παράδειγμα όσα συνέθεσαν με τους S-300). Η τουρκική αξίωση να εγκαθιδρυθεί στη μεγαλόνησο ένα συνομοσπονδιακό σύστημα συνιστά συμβιβασμό αυτών των δύο σχολών.

V

Πι, όμως, μάς συμφέρει περισσότερο: όμοσπονδία ή συνομοσπονδία;

Σε μία κυπριακή όμοσπονδία, η διχοτόμηση θά ήταν λιγότερη, αφού τά κεντρικά όργανα θά είχαν άρμοδιότητες ευρύτερες (πού θά κάλυπταν και τά κρίσιμα θέματα ίθαγενείας) από εκείνες πού θά διέθεταν σε μία συνομοσπονδία. Άλλά ό μέσω των κεντρικών οργάνων έλεγχος της "Αγκυρας επί του νοτίου («έλληνικού») κρατιδίου θά ήταν μεγαλύτερος.

Επίσης, τό δικαίωμα άπόσχισης των κρατιδίων είναι «λογικότερο» να υπάρχει σε συνομοσπονδία,

άλλά μπορεί ν' αποκλεισθεί με τήν ιδρυτική συμφωνία.

"Άλυτο, συνεπώς, και τό δίλημμα μεταξύ όμοσπονδίας και συνομοσπονδίας, αν ληφθεί υπ' όψη ή συγκεκριμένη φύση του Κυπριακού.

V

Μόνη διέξοδος: ή επανατοποθέτηση του πρωτίστου εθνικού μας θέματος. "Αν, όπως φαίνεται, οι Τουρκοί επιμένουν (και μετά τή «φιλική στροφή Ντενκτάς») ν' άθετούν τις συμφωνίες ύψηλου επιπέδου του 1977 και του 1979, οφείλουμε ν' αξιοποιήσουμε και τις άποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων για ν' άπαιτήσουμε όπως, άνευ έτέρου, φύγουν οι έποικοι και τά στρατεύματα του «Άτίλα», ανακληθεί τό ψευδοκράτος, άποκατασταθούν οι ελευθερίες όλων των Κυπρίων, διακριθώθει ή τύχη των άγνοουμένων και καταργηθούν οι βάσεις και οι «διευκολύνσεις» των Δυτικών.

"Αν έτσι δέν διορθώσουμε τή διπλωματική μας τακτική (και αν, βέβαια, δέν έχουμε έπαρκείς ένοπλες δυνάμεις), θά υποστούμε όσα μάς ετοιμάζουν οι αντίπαλοί μας.

Θέμος Στοφορόπουλος

ΧΗΜΙΚΑ ΟΠΛΑ

Σ ένα κόσμο γεμάτο από πυρηνικά, που μπορούν να εξαφανίσουν κάθε μορφή ζωής μέσα σε λίγα λεπτά, τα χημικά όπλα παραμένουν ο φρικιαστικότερος τρόπος πολεμικής αντιπαράθεσης. Επαφή με μια σταγόνα αερίου νεύρων προκαλεί εφίδρωση, ακατάσχετο εμετό, ακολουθεί παράλυση και θάνατος από ασφυξία μέσα σε λίγα λεπτά.

Είναι γεγονός ότι το 1925 υπεγράφη το διεθνές πρωτόκολλο για την απαγόρευση της χρήσης χημικών όπλων και ότι το 1969 οι ΗΠΑ σταμάτησαν μονομερώς την παραγωγή χημικών όπλων. Η έρευνα, όμως, για την ανακάλυψη και ανάπτυξη χημικών όπλων νέου τύπου δεν σταμάτησε ποτέ. Έτσι στις αρχές της δεκαετίας του '70 εμφανίζεται η νέα γενιά χημικών όπλων δυαδικού τύπου -δύο συστατικά που μεμονωμένα είναι ακίνδυνα, όταν, όμως, αναμιχθούν, παράγουν χημική ουσία με θανατηφόρα αποτελέσματα. Παράδειγμα η παραγωγή του αερίου νεύρων GB, παράγωγου του εντομοκτόνου *μαλαθείον*, το οποίο όταν αναμιχθεί με απλή αλκοόλη, έχει θανατηφόρο αποτέλεσμα.

Τα χημικά, όμως, όπλα -αποτρόπαια μέσα μαζικής καταστροφής, επειδή εύκολα παρασκευάζονται, αποθηκεύονται παραλλάσσονται και χρησιμοποιούνται-, πιστεύεται ότι υπάρχουν σε δεκαέξι (16) χώρες, μεταξύ των οποίων το Ιράκ, το Ιράν, η Λιβύη, η Συρία, το Ισραήλ, η Κίνα, η Μ. Βρετανία, η Β. Κορέα, και η Ν. Αφρική. Ας δούμε όμως σύντομα, την ιστορική εξέλιξη αυτής της «ατομικής βόμβας των φτωχών».

Η αγγιότητα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου σφραγίστηκε με τις εικόνες των φρικιαστικά παραμορφωμένων πτωμάτων στρατιωτών στα χαρακώματα του Υργες τον Απρίλιο του 1915 από το αέριο χλώ-

ριο που εκτοξεύθηκε από τους Γερμανούς. Αργότερα και οι δύο πλευρές χρησιμοποίησαν φωσγένιο και αέρια μουστάρδας με αποτέλεσμα να προβληθούν περισσότερα από ένα εκατομμύριο άτομα, εκ των οποίων το 10% περίπου δεν επέζησε. Τα όπλα αυτά χρησιμοποιήθηκαν παρά την ύπαρξη της Συνθήκης των Βρυξελλών (1874) και τη διακήρυξη της Χάγης (1899) που απαγόρευαν τη χρήση βλημάτων με δηλητηριώδη αέρια. Στην περίοδο μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, γίνονταν πολλές συζητήσεις στην Κοινωνία των Εθνών που κατέληξαν στο πρωτόκολλο της Γενεύης (1925).

Το πρωτόκολλο που υπέγραψαν σαράντα (40) χώρες απαγόρευε την πρώτη χρήση σε περίπτωση πολέμου χημικών και βακτηριολογικών ουσιών, είχε, όμως, πολλά μειονεκτήματα: Οι χώρες που δεν υπέγραψαν το πρωτόκολλο δεν επηρεάζονταν από αυτό, δεν απαγόρευε την έρευνα και αποθήκευση χημικών όπλων, δεν περιλαμβάνονταν τα αποφυλλωτικά ζιζανιοκτόνα. Τέλος, μία χώρα μπορούσε ν' ανταποδώσει, εάν δεχόταν επίθεση, με τον ίδιο τρόπο.

Το 1992 υπεγράφη στο Παρίσι η συνθήκη για την κατάργηση και καταστροφή των χημικών όπλων απ' όλες σχεδόν τις χώρες των Ηνωμένων Εθνών.

Στην περίοδο του 1937, ο Γερμανός επιστήμονας Γκέρχαντ ερευνώντας τη σύνθεση νέων εντομοκτόνων στη μεγαλύτερη χημική βιομηχανία της Ευρώπης *I.G. Farben*, ανακάλυψε ότι το εντομοκτόνο *ταμπούν* (*Tabun*) απορροφάται από το δέρμα προκαλώντας μ' ελάχιστη ποσότητα, παράλυση του νευρικού συστήματος μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα. Το ίδιο συνέβαινε και με το εντομοκτόνο *σαρίν* (*Sarin*). Το 1944 ανακαλύπτεται το *σομάν* (*Soman*) που ήταν πολύ πιο δραστικό απ' όλα τα προηγούμενα και έ-

Θέσεις & Αντιθέσεις

Σ' ένα κόσμο γεμάτο από πυρηνικά, που μπορούν να εξαφανίσουν κάθε μορφή ζωής μέσα σε λίγα λεπτά, τα χημικά όπλα παραμένουν ο φρικιαστικότερος τρόπος πολεμικής αντιπαράθεσης.

ται αναπτύσσεται μία νέα σειρά χημικών όπλων, τα αέρια που προσβάλλουν το νευρικό σύστημα.

Την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι ΗΠΑ και η Βρετανία παρήγαγαν χιλιάδες τόνους χημικών όπλων, κυρίως φωσγένιο και αέρια μουστάρδας, αλλά ευτυχώς δεν χρησιμοποιήθηκαν στις πολεμικές επιχειρήσεις. Στο τέλος του πολέμου, βρέθηκαν στη Γερμανία περισσότεροι από 200.000 τόνοι χημικών όπλων.

Στις δεκαετίες '60 και '70 συνεχίζεται η έρευνα για νέα χημικά όπλα. Αναπτύσσονται, κυρίως κατά την περίοδο αυτή, νέοι τύποι αερίων νεύρων και στις αρχές της δεκαετίας του '70 εμφανίζεται η νέα γενιά χημικών όπλων, τα *δυσδικά*. Τα όπλα αυτά δρουν με την παραγωγή τοξικών αποτελεσμάτων όταν δύο διαφορετικά συστατικά που βρίσκονται χωριστά στο ίδιο πυρομαχικό (π.χ. πύραυλο) έλθουν σ' επαφή τη στιγμή της έκρηξης. Καθένα από τα συστατικά αυτά ή έχει χαμηλή τοξικότητα ή είναι εντομοκτόνο ή παράγωγο αυτού, και συνεπώς από μόνα τους δεν μπορούν να παρασκευάζονται σε διαφορετικές πόλεις ή χώρες, ν' αποθηκεύονται αλλού και να μεταφέρονται και να τοποθετούνται μόνο κατά την περίοδο χρήσης τους, στα πυρομαχικά. Αυτό αποτελεί σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την επίτευξη μιας συμφωνίας απαγόρευσης χημικών όπλων.

Εξαιρώντας τα δακρυγόνα, φταρμιστικά, καπνογόνα κ.λπ., που χρησιμοποιούνται σε καταστολές ταραχών, απεργιών κ.λπ., καθώς και τα ζιζανιοκτόνα και τα αποφυλλωτικά που χρησιμοποιούνται και στη γεωργία, διακρίνουμε τέσσερις κύριες κατηγορίες χημικών όπλων:

α) Αυτά που προσβάλλουν το δέρμα δημιουργώντας εκζέματα και πνευμονικά οιδήματα (υπερίτης, αέρια μουστάρδας κ.λπ.).

β) Αυτά που σταματούν την οξυγόνωση του οργανισμού και προκαλούν θάνατο από ασφυξία (χλώριο, φωσγένιο κ.λπ.).

γ) Τα αέρια νεύρων που εμποδίζουν τη μεταβίβαση πληροφοριών από το νευρικό στο μυϊκό σύστημα, προκαλώντας παράλυση των μυών και θάνατο από ασφυξία.

δ) Τα *δυσδικά* όπλα.

Η Βρετανία κατέστρεψε στο τέλος της δεκαετίας του '50 τα αποθηκευμένα αποθέματα χημικών όπλων. Η Γαλλία είχε ένα εργοστάσιο χημικών όπλων στην Τουλούζη που σταμάτησε το 1974, ενώ στο μεταξύ, σύμφωνα με ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες, αποθήκευε μερικές χιλιάδες τόνους αερίων νεύρων. Οι ΗΠΑ διαθέτουν περίπου πενήντα χιλιάδες (50.000) τόνους, τους μισούς υπό τη μορφή υπερίτη, αερίων μουστάρδας κ.λπ., και τους άλλους μισούς υπό τη μορφή αερίων νεύρων. Σύμφωνα με την *Αμερικανική Χημική Εταιρεία (American Chemi-*

cal Society), οι ΗΠΑ έχουν αποθηκευμένα χημικά όπλα και αέρια νεύρων, αρκετά για να καταστρέψουν περισσότερο από πέντε χιλιάδες (5.000) φορές κάθε μορφή ζωής στον πλανήτη μας. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς δυτικών εμπειρογνομόνων η Ρωσική Ομοσπονδία έχει αποθηκευμένους τουλάχιστον διακόσιες χιλιάδες (200.000) τόνους χημικών όπλων και διαθέτει περισσότερους από εκατό χιλιάδες (100.000) στρατιώτες εκπαιδευμένους σε πολεμικές επιχειρήσεις με χημικά όπλα.

Σήμερα, μετά την υπογραφή της Συνθήκης το 1992, το μεγαλύτερο πρόβλημα παραμένει η καταστροφή των χημικών όπλων που απαιτεί μία πολύ δύσκολη, επικίνδυνη και ακριβή διαδικασία.

Είναι γεγονός ότι τα χημικά όπλα είναι όπλα μαζικής καταστροφής και υπερτερούν των άλλων όπλων κυρίως λόγω του ψυχολογικού φόβου που δημιουργούν, την αναποτελεσματικότητα των μονάδων του εχθρού που υποχρεούνται να φορούν δύσχρηστες προστατευτικές στολές και ιδιαίτερα στην περίπτωση έλλειψης εκπαιδευμένου και κατάλληλα εξοπλισμένου στρατού στην εξουδετέρωση χημικών όπλων. Τέλος, τα μεγάλα «πλεονεκτήματα» των χημικών όπλων έναντι των πυρηνικών είναι ότι είναι:

– Εξίσου αποτελεσματικά σε περιορισμένη κλίμακα.

– Πολύ ευκολότερα στην κατασκευή και φθηνότερα, αφού οι βασικές πρώτες ύλες προέρχονται από εντομοκτόνα και μπορούν να συνδεθούν σε οποιοδήποτε σχεδόν εργοστάσιο εντομοκτόνων.

– Μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολύ εύκολα, χωρίς ιδιαίτερη ανάπτυξη ειδικής τεχνολογίας, με πυραύλους κοινού τύπου ή οβίδες.

– Πολύ ευκολότερο ν' αποφύγουν σχεδόν οποιοδήποτε δυνατό τρόπο ελέγχου, αφού οποιοδήποτε σχεδόν υλικό χημικού πολέμου μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εντομοκτόνο.

– Η αιφνίδια χρήση τους εναντίον εχθρού μη προετοιμασμένου ή στερημένου δυνατοτήτων κλιμάκωσης, μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικά αποτελέσματα ως προς την έκβαση του πολέμου.

– Η δυνατότητα επιλογής τους προσδίδει στον επιτιθέμενο σοβαρά πλεονεκτήματα με τη δυνατότητα επιλογής του χώρου και του χρόνου της επίθεσης, δημιουργώντας παράλληλα τεράστια προβλήματα στον αμυνόμενο μόνο από την ανάγκη διατήρησης αμυντικής ικανότητας.

Στις πολλές φρικιαστικές πτυχές του πολέμου Ιράν-Ιράκ με τους τουλάχιστον 1.500.000 νεκρούς, ήρθε πρόσφατα να προστεθεί μία ακόμη περισσότερο τρομακτική. Στις 18 Απριλίου 1988 ιρακινά αεροπλάνα εξαφάνισαν κάθε ζωική ύπαρξη στη Χαραλαμπία, μία μικρή κουρδική πόλη που είχε καταληφθεί από το Ιράν. Σύγχρονη Ποιμπήα χαρακτήρισε την πόλη, απεσταλμένος μεγάλου ιταλικού περιοδικού. Η Χαραλαμπία έπαψε να υπάρχει μέσα σε λίγα λεπτά. Η άλλη πρόσφατη περίπτωση ήταν στο μετρό του Τόκιο το 1995, όπου οπαδοί της οργάνωσης *Υπέρτατη Αλήθεια...* ελευθέρωσαν μέσα από πλαστικές σακούλες το αέριο νεύρων *Sarin* προκαλώντας τον θάνατο δώδεκα ατόμων και οδηγώντας έξι χιλιάδες στα νοσοκομεία. Αυτές οι δύο περιπτώσεις είναι οι μόνες πρόσφατες χρήσεις αερίων χημικού πολέμου.

Νίκος Κατσαρός

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ: Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ

Τα γεγονότα στην Αργεντινή ξεκίνησαν την εβδομάδα μεταξύ 10ης και 15ης Δεκεμβρίου 2001, από τις περιοχές εκείνες της χώρας όπου το πρόβλημα της φτώχειας είχε πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις. Πολλοί φτωχοί, έχοντας πλέον φτάσει στο σημείο της απόγνωσης, εισέβαλαν κατ' αρχήν σε μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων για να καλύψουν τις άμεσες ανάγκες τους σε τρόφιμα. Τα σουπερ-μάρκετ αντέδρασαν με αύξηση της αστυνόμευσης με ιδιωτική αστυνομία, ενώ παράλληλα εφοδίασαν και τους ίδιους τους εργαζόμενους με γκλομπς για το σταμάτημα των εισβολών. Οι λεηλασίες συνεχίστηκαν σε μικρά καταστήματα, που τα κατείχαν κυρίως Ασιάτες, των οποίων η προφύλαξη δεν ήταν τόσο σημαντική. Είναι χαρακτηριστικό πως από τα ράφια των καταστημάτων αφαιρέθηκαν κυρίως τρόφιμα πρώτης ανάγκης και όχι αλκοόλ ή άλλα αγαθά πολυτελείας.

Η μεγάλη αυτή εξέγερση των φτωχών συνέβη αμέσως μετά τα μέτρα της Κυβέρνησης Συμμαχίας για περιορισμό των αναλήψεων κεφαλαίων τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για τους πολίτες. Το μέτρο προκάλεσε τον δραστικό περιορισμό του χρήματος με άμεσο αποτέλεσμα την κατάρρευση όλων των μορφών της ανεπίσημης οικονομίας. Με τον τρόπο αυτό, χάθηκε η πρόσβαση στα ελάχιστα χρήματα που κέρδιζαν εργάτες, όπως καθαριστές, μικροπωλητές των δρόμων, ηλεκτρολόγοι και υδραυλικοί και πολλοί άλλοι που ήταν αναγκασμένοι να δουλεύουν στη «μαύρη εργασία» και που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζόμενων.

Είναι χαρακτηριστικό πως όσοι ανήκουν στη μεσαία τάξη στην Αργεντινή –στην οποία ανήκουν όλοι όσοι έχουν μια δουλειά– διαθέτουν μέσο μηνιαίο εισόδημα της τάξεως των 250 δολλαρίων (γύρω στις 80.000 δρχ.), χρήματα με τα οποία είναι αδύνατον να πληρωθούν οι λογαριασμοί των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας –που είναι πια ιδιωτικοποιημένοι και οι πιο ακριβοί σε όλη τη Λατινική Αμερική. Το αποτέλεσμα είναι πολλοί από αυτούς να δουλεύουν και στη «μαύρη εργασία» για να συμπληρώσουν το εισόδημά τους.

Ο στρατός της Αργεντινής παρ' ότι χρησιμοποιήθηκε πολλές φορές κατά του ίδιου του λαού του, αυτή τη φορά δεν ανέλαβε δράση κατά του εξεγερμένου πλήθους. Η πλειοψηφία των θανάτων που έφτασαν στους 30, συνέβησαν την 21η του Δεκέμβρη, την επόμενη μέρα της λαϊκής εξέγερσης, την ημέρα που τα μεσαία στρώματα κατέβηκαν μαζικά στους δρόμους του Μπουένος Άιρες ζητώντας την παραίτηση του υπουργού Οικονομικών Cavallo και του Προέδρου de la Rúa. Να σημειωθεί πως ο Cavallo ήταν ο ήρωας για το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αφού ακολούθησε πιστά τις εντολές του για την εξυγίανση της οικονομίας της Αργεντινής. Ο λόγος που συμφώνησε ο παραιτηθείς υπουργός ήταν που έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει. Ο κόσμος συγκεντρώθηκε στην κεντρική πλατεία της πρωτεύουσας Plaza de Mayo, η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί για τους Αργεντινούς πλατεία της επανάστασης και της ανεξαρτησίας –ένα καθαρά συμβολικό μέρος που συνδέεται και με την αντίσταση κατά του δικτατορικού καθεστώτος του Περόν.

Θα πρέπει να τονιστεί πως η συμμετοχή ήταν παλαική, αλλά στις επιθέσεις των σωμάτων ασφαλείας αντιστάθηκαν κυρίως τα νέα παιδιά –φοιτητές, εργάτες του δρόμου, άνεργοι (έξι μάλιστα από τους νεκρούς ήταν νέοι που δούλευαν σαν διανομείς). Τα ΜΜΕ δεν κατέγραψαν τις δολοφονίες και δεν ανέφεραν ονόματα νεκρών, ενώ τα νοσοκομεία πήραν εντολή να μην ενημερώνουν τα κανάλια των τηλεοράσεων για την κατάσταση που επικρατούσε.

Και ενώ η Κυβέρνηση έχασε παντελώς τον έλεγχο, ο Πρωθυπουργός εξήγγειλε μια σειρά από δημαγωγικά μέτρα λέγοντας πως παίρνει πίσω τα σκληρά οικονομικά μέτρα και πως διαφοροποιείται από τις βασικές συνταγές των ακραίων νεοφιλελεύθερων πολιτικών, που τα τελευταία χρόνια οδηγούν σε απόγνωση μεγάλες κοινωνικές κατηγορίες.

Τα μαθήματα αυτής της εξέγερσης ήταν πάρα πολλά. Κατ' αρχήν, η πλήρης αποτυχία του νεοφιλελευθερισμού και των συνταγών του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας (ΠΤ) για την έξοδο των οικονομιών της περιφέρειας από την κρίση. Η οικονομία της Αργεντινής ήταν από τις πιο ισχυρές οικονομίες της Λ. Αμερικής μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα. Πέρα από την αγροτική της παραγωγή και τον ισχυρό κτηνοτροφικό τομέα –κυρίως αγελάδες– έφτασε σ' ένα μέσο επίπεδο εκβιομηχάνισης μ' εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων. Επιπλέον, είχε αναπτυχθεί η κοινωνική πρόνοια με υπηρεσίες υγείας, εκπαιδευτικά ιδρύματα, συνδικάτα και συνεταιρισμούς, που αντανάκλαιναν ένα υψηλό επίπεδο κοινωνικής συνοχής.

Η μεταστροφή της κατάστασης έγινε με το δικτατορικό καθεστώς που προέβη σε μαζικές ιδιωτικοποιήσεις και στο άνοιγμα της εθνικής οικονομίας στον διεθνή ανταγωνισμό. Επιπλέον, τα τελευταία δέκα χρόνια αποτέλεσε τον καλύτερο μαθητή του ΔΝΤ με την εφαρμογή νεοφιλελεύθερων συνταγών, που κατέληξαν σε ολοκλήρωση των ιδιωτικοποιήσεων, δραστικό περιορισμό του κράτους πρόνοιας και πρόσδεση του εθνικού νομίσματος στο δολλάριο. Το αποτέλεσμα από μια πρώτη εκτίμηση των μέτρων αυτών –πρώτα της φτώχειας που δημιούργησαν– ήταν η μεταφορά κεφαλαίων της τάξης των 150 δις δολλαρίων έξω από τη χώρα, σε ξένους τραπεζίτες και κερδοσκόπους, ποσό που αντιστοιχεί στο εξωτερικό χρέος της. Δυστυχώς, το μερίδιο ευθύνης και της Αριστεράς στην προώθηση και στην εφαρμογή αυτών των μέτρων ήταν πολύ μεγάλο. Στην τωρινή εξέγερση, αναδείχτηκαν κατά κύριο λόγο τα συνδικάτα των εργαζόμενων στον κρατικό τομέα, καθώς και το πολύ ισχυρό φοιτητικό κίνημα.

Το παράδειγμα της Αργεντινής πρέπει να προβληματίσει Κυβέρνηση και πολίτες και στη χώρα μας, δεδομένου πως κι εμείς ακολουθούμε το ίδιο πιστά, ανάλογες επιλογές εξόδου από την κρίση, ενώ απ' ότι φαίνεται η πρόσδεση σε κάποιο ισχυρό νόμισμα (euro) δεν διασφαλίζει σε καμία περίπτωση την ισχυροποίηση της οικονομίας και πολύ περισσότερο την κοινωνική συνοχή. Τις περισσότερες περιπτώσεις την υπονομεύει κιόλας.

Νίκος Ντάσιος

ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΚΠΛΗΞΕΙΣ

Πρίν από 15 μήνες, συγκεκριμένα τον Οκτώβριο του 2000, η Ίεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος σε μία σημαντική ανακοίνωσή της για τό κυπριακό πρόβλημα τόνιζε μεταξύ άλλων ότι «ή μή λύση είναι προτιμότερη από μία κακή λύση». Αυτή η διαπίστωση, ή οποία σχολιάστηκε τότε εντόνως, φαίνεται ότι τείνει νά επαληθευθεί μετά τις πρόσφατες εξελίξεις στην Κύπρο και τις συναντήσεις Κληρίδη και Ντενκτάς. Βεβαίως ή Ελλάς και ή Κύπρος είναι μέλη του Ο.Η.Ε. και σε αυτό τό πλαίσιο δέν μπορούν νά τάσσονται έναντιον του διαλόγου και των ειρηνευτικων διαδικασιων. Όμως ή διαδικασία που αναμένεται νά ξεκινήσει τον Ιανουάριο του 2002, μās προκαλεί μεγάλη ανησυχία, διότι τό θέμα τοποθετείται σε λανθασμένες βάσεις. Οι κίνδυνοι που προδιαγράφονται για τον Έλληνοισμό της Κύπρου είναι σοβαροί. Στην ουσία, ή λύση που προωθείται, οδηγεί τους Έλληνοκυπρίους σε μία διαρκή όμηρία υπό τουρκικό έλεγχο. Έκτός αν τελικά δέν πηγαίνουμε για λύση, αλλά απλώς πρόκειται για μία προσπάθεια της Άγκυρας και του Ντενκτάς νά φανούν διαλλακτικοί στη διεθνή κοινότητα και νά κωλυεργήσουν φοβούμενοι τήν ένδεχόμενη ένταξη της Κύπρου στην Εύρωπαϊκή Ένωση.

Γιά νά γίνουμε πιό συγκεκριμένοι, οι προβληματισμοί μας και οι έπιφυλάξεις μας θεμελιώνονται επί των εξής γεγονότων και έπισημάνσεων:

1) Είναι φανερό ότι Άθήνα και Λευκωσία έχουμε παύσει νά προβάλλουμε τό Κυπριακό ως πρόβλημα εισβολής και κατοχής και αποδεχόμαστε –κακώς– ότι πρόκειται για μία διακοινοτική διαμάχη. Άρα ή διεθνή κοινότητα αναμένει νά τά βροϋνε μεταξύ τους Έλληνες και Τουρκοί της Κύπρου. Όμως οι Τουρκοκύπριοι ουσιαστικά δέν υπάρχουν πλέον στην Κύπρο. Οι περισσότεροι βρίσκονται σε άλλες χώρες, όπου και εργάζονται. Ό Άττίλας με τή συμπεριφορά του ώθησε και αυτούς νά φύγουν και έφερε στη θέση τους έποίκους από τήν Άνατολία. Ό Ντενκτάς ουσιαστικά εκπροσωπεί μόνο 40.000 Τουρκοκυπρίους και πολύ περισσότερους «κουβαλητούς», οι όποιοι άλλοιώνουν τή δημογραφική σύνθεση της νήσου.

2) Μέ τήν αποδοχή διαπραγματεύσεων άνευ προϋποθέσεων, ή κυπριακή κυβέρνηση διαγράφει τά υπέρ αυτής Ψηφίσματα του Συμβουλίου Άσφαλείας του Ο.Η.Ε., καθώς και τις δύο πιό πρόσφατες και σαφώς μεγάλης βαρύτητας αποφάσεις του Εύρωπαϊκού Δικαστηρίου Άνθρωπινων Δικαιωμάτων που χαρακτηρίζουν παράνομη τή στρατιωτική παρουσία της Τουρκίας μετά τήν εισβολή του 1974. Άλλη

χώρα, αν είχε υπέρ αυτής τέτοιες αποφάσεις διεθνους δικαστηρίου, θά τις προέβαλλε με κάθε τρόπο σε όλα τά διεθνή δήματα, Άθήνα και Λευκωσία, όμως, τις αντιμετωπίζουν με άδιαφορία!

3) Παρά τις κατά καιρούς διακυμάνσεις της ενιαίας τουρκικής βουλήσεως –Άγκυρα και Ντενκτάς μόνο φαινομενικώς διαφοροποιούνται–, μέσω των διαλόγων τείνουμε τελικά ν' αποδεχθούμε τήν πάγια τουρκική θέση που είναι ή αποδοχή των «δύο κρατων» στην Κύπρο, δηλαδή ή νομιμοποίηση των τετελεσμένων της εισβολής. Στις 5 Δεκεμβρίου ό Ντενκτάς παρουσίασε έγγραφο που αναφέρεται σε «ίση κυριαρχία των δύο συνεταιρικων κρατων». Άρα δέν θά πρόκειται για Όμοσπονδία, αλλά για Συνομοσπονδία, δηλαδή διχοτόμηση. Ό ακολουθηθεί τό βοσνιακό πρότυπο ή, όπως λένε οι διαφημιστές, «δύο σε συσκευασία ενός». Σερβοβόσνιοι και Κροατομουσουλμάνοι ζουν σε δύο διαφορετικά κράτη μ' έλάχιστη επικοινωνία μεταξύ τους, απλώς στον Ο.Η.Ε. έμφανίζονται με πινακίδα οιονει ενιαίου κράτους.

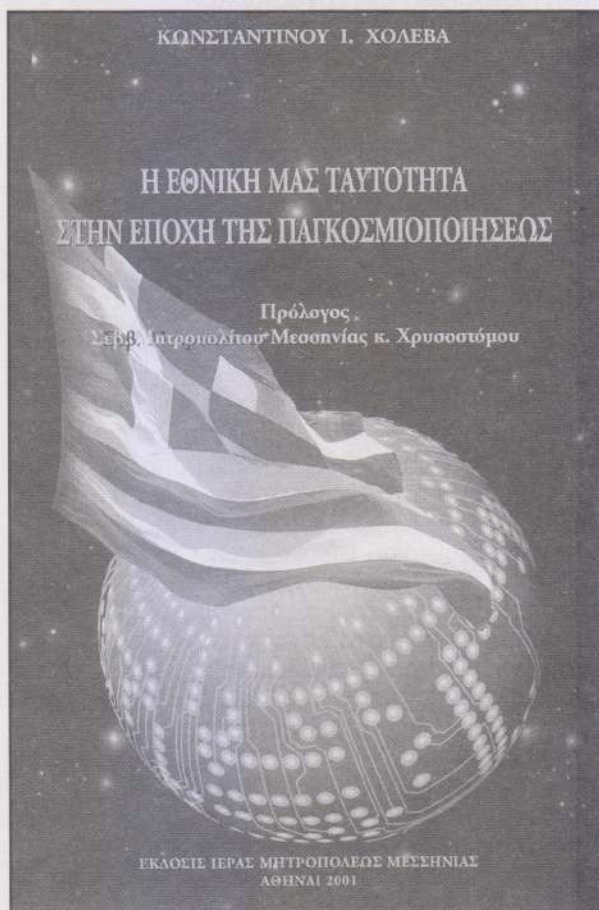
4) Τό γεγονός ότι παρεμβάινει δραστικά ό Ο.Η.Ε. δέν μās ανακουφίζει. Ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2000 ό Γεν. Γραμματεύς του Όργανισμου Κόφι Ά-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ι. ΚΟΛΕΒΑ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ

Πρόλογος

Σεβ. Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου

Οι εξέλιξεις στο Κυπριακό καθώς και η διάθεση όρισμένων εταίρων μας ν' αφήσουν τό Αίγαίο και την Κύπρο έξω από τό πεδίο δράσεως του «Εύρωστρατου» δείχνουν καθαρά ότι η έξωτερική πολιτική των χαμογέλων, των υποχωρήσεων και των τραγουδιστριών αποθρασύνει την Άγκυρα και παρουσιάζει τόν Έλληνισμό ως μονίμως υποχωρούντα.

νάν είχε παρουσιάσει στά δύο μέρη του διαλόγου ένα έγγραφο μέ σαφή στοιχεία συνομοσπονδιακής λύσεως, αφού μιλούσε περί δύο ισοτίμων όντοτήτων. Άλλωστε και σέ άτυπα έγγραφα του ειδικού αντιπροσώπου του Όργανισμού, του Άλβαρο ντέ Σότο, όπως αποκαλύπτει ό κυπριακός Τύπος, υπάρχουν αναφορές σέ εκ περιτροπής Προεδρία και σέ άρμοδιότητες των «δύο κρατών». Σκεφθήτε, δηλαδή, ότι οι πρόσφυγες της Κυρήνειας όχι μόνον δέν θά επιστρέψουν ποτέ στά έδάφη τους, αλλά και στόν Νότο όπου θά παραμείνουν, θά έχουν σέ λίγα χρόνια ως Πρόεδρο της Συνομοσπονδιακής Δημοκρατίας τόν Ντενκτάς!

5) Τό γεγονός ότι η Κύπρος πληροί τά οικονομικά κριτήρια για την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάνει κάποιους νά αισιοδοξούν λέγοντας: «Όταν εφαρμοσθεί στό νησί τό κοινοτικό κεκτημένο, τότε αναγκαστικά οι Τουρκοκύπριοι θά δεχθούν την ελεύθερη μετακίνηση πολιτών σέ όλο τό κυπριακό έδαφος και θά γυρίσουν στά σπίτια τους όσοι πρόσφυγες τό θέλουν». Λάθος! Δέν πρόσεξαν όσο θά έπρεπε τή δήλωση του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ρομάνο Πρόντι, ό όποιος δρέθηκε πρό όλίγων μηνών στή Λευκωσία. Είπε χαρακτηριστικά: «Άς τά βρούν οι δύο κοινότητες μεταξύ τους και τό κοινοτικό κεκτημένο δέν θά σταθεί εμπόδιο στή λύση που θά συμφωνηθεί». Δηλαδή, μέ απλά λόγια, αν η λύση προβλέπει νά μίν γυρίσει στόν Βορρά ούτε ένας Έλληνοκύπριος, τότε θά κάνουμε τά στραβά μάτια. Δέν θά χαλάσουμε τό χατήρι του Ντενκτάς, άρκει νά βρεθεί επί τέλους μία λύση!

6) Κρίνω άξια μνημονεύσεως και την υπενθύμιση που μάς κάνει ό Κύπριος δημοσιογράφος Γιάννος Χαλαλαμπίδης στή ΣΗΜΕΡΙΝΗ της 8/12/2001, ότι δηλαδή, ό Μιλόσεβιτς κατηγορείται από τό Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για κάτι, για τό όποιο επιβραβεύονται οι Έτσεβίτ και Ντενκτάς. Δηλαδή ό Γιουγκοσλάβος τέως Πρόεδρος κατηγορείται μεταξύ άλλων, διότι μέ τρόπο δίκαιο και χωρίς τή θέλησή τους έπεχείρησε τή μετακίνηση μη σερβικών πληθυ-

σμών από τή Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Μά αυτό δέν έκανε στους Έλληνοκυπρίους ό Άτίλας του Πρωθυπουργού Έτσεβίτ και η παραστρατιωτική όργάνωση ΤΜΤ του Ραούφ Ντενκτάς; Γράφει χαρακτηριστικά ό Κύπριος δημοσιογράφος: «...Ένας κόσμος που θέλει από τή μία τόν κ. Μιλόσεβιτς πίσω από τίς μπάρες... και από την άλλη τόν μέν κ. Έτσεβίτ νά πατά νικηφόρα, χωρίς ίχνος μετανοίας για ό,τι συνέδη στήν Κύπρο, μέ τό δικό μας χειροκρότημα, στα σαλόνια της Ευρώπης, τόν δέ κ. Ντενκτάς νά είναι πλέον ένα θήμα πριν από τόν στόχο του: τή ληξιαρχική πράξη θανάτου της Κυπριακής Δημοκρατίας...».

7) Ένα νέο στοιχείο, που δέν προσέχθηκε όσο θά έπρεπε, άφορα σέ μία πιθανή δυσάρεστη ευρωπαϊκή έκπληξη εις βάρος της Κύπρου. Τό ένδεχόμενο αυτό φέρνει στό φώς η έγκυρη βρετανική έπιθεώρηση ΕΚΟΝΟΜΙΣΤ στό τεύχος της 1/12/2001. Λέγει, λοιπόν, ότι η ένταξη της Κύπρου μπορεί νά έμποδιστεί λόγω καραμπόλας μεταξύ αντιτιθεμένων έθνικών και κρατικών συμφερόντων Γαλλίας και Γερμανίας. Συγκεκριμένα η Γαλλία φοβάται τή διεύρυνση της Ένώσεως προς χώρες όπως η Πολωνία, η Ουγγαρία, η Τσεχία κ.ά, διότι οι περισσότερες στόν μέν πολιτιστικό και οικονομικό τομέα άνήκουν στή σφαίρα γερμανικής έπιρροής, στή δέ έξωτερική πολιτική θά στρέψουν περισσότερο την Ευρωπαϊκή Ένωση προς τίς ΗΠΑ. Η Γαλλία άνησυχεί έντόνως για αυτή την αλλοίωση, η όποία θά οδηγήσει σέ έξασθένση του ρόλου της και σέ αποδυνάμωση του γαλλογερμανικού άξονος. Έπειδή, όμως, έχει δημοσίως δεσμευθεί υπέρ της διευρύνσεως, τότε δέν αποκλείεται νά έμποδίσει την κυπριακή ένταξη «ώσπου νά λυθεί όριστικά τό πολιτικό πρόβλημα». Αν, όμως, δέν περιλαμβάνεται η Κύπρος στό πρώτο «κίμα» της διευρύνσεως, τότε η Έλλάς έχει ρητώς ανακοινώσει ότι θά ασκήσει βέτο στήν ένταξη των υπολοίπων χωρών. Δηλαδή η Γαλλία θά βάλει την Ελλάδα νά παίξει -άθελά της- τό γαλλικό παιχνίδι μέ θύμα την πολυσυζητημένη ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι εξέλιξεις στο Κυπριακό καθώς και η διάθεση όρισμένων εταίρων μας ν' αφήσουν τό Αίγαίο και την Κύπρο έξω από τό πεδίο δράσεως του «Εύρωστρατου», δείχνουν καθαρά ότι η έξωτερική πολιτική των χαμογέλων, των υποχωρήσεων και των τραγουδιστριών αποθρασύνει την Άγκυρα και παρουσιάζει τόν Έλληνισμό ως μονίμως υποχωρούντα. Και όταν μία χώρα δίνει την έντύπωση ότι είναι επεδεκτική συνεχών πιέσεων, τότε εκείνη θά δέχεται τίς συστάσεις φίλων και εταίρων για παραχωρήσεις «υπέρ της ειρήνης». Μόνο που μία κακή λύση στο Κυπριακό δέν θά φέρει την ειρήνη, αλλά πιθανότατα τόν σταδιακό ξεριζωμό των Έλληνοκυπρίων από τό μαρτυρικό νησί.

Κωνσταντίνος Χολέβας

ΕΥΡΩΣΤΡΑΤΟΣ

ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΨΥΧΡΟΛΟΥΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΜΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στή Σύνοδο Κορυφής των 15 Ευρωπαίων ηγετών του Λάακεν, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου στο βελγικό αυτό παλάτι κοντά στις Βρυξέλλες, συζητήθηκε και ένα πάρα πολύ σοβαρό για τη χώρα μας θέμα. Το θέμα της σύστασης και επιχειρησιακής έτοιμότητας της κοινής στρατιωτικής δύναμης της Ε.Ε., του λεγόμενου «εύρωστρατου». Η απόφαση που ελήφθη καθιστά ουσιαστικά τον εύρωστρατό επιχειρησιακά ενεργό από 1/1/2002, βασικό, φυσικά, στην άμυντική υποδομή του NATO, άνευ της οποίας καθίσταται αδύνατη οποιαδήποτε λειτουργικότητά του. Εκεί όπου δεν ελήφθη απόφαση, είναι στο θέμα των σχέσεων του εύρωστρατού με τρίτες χώρες-μέλη του NATO και όχι της Ε.Ε. (Εδώ φωτογραφίζεται η Τουρκία, φυσικά, διότι η περίπτωση Νορβηγίας δεν αποτελεί πρόβλημα). Το σχετικό κείμενο το οποίο κατετέθη από τη βελγική προεδρία (κείμενο Κωνσταντινούπολης ή κείμενο Άγκυρας στη διπλωματική ορολογία) ήταν αποτέλεσμα παρασκηνιακών και εξωθεσμικών διαβουλεύσεων στρατιωτικών και διπλωματικών παραγόντων των ΗΠΑ, της Βρετανίας και της Τουρκίας, για έναν ολόκληρο χρόνο περίπου. Η τελική διατύπωση του κειμένου αυτού, περιείχε άκρως αρνητικές για τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα θέσεις, όπως:

α) 'Ο εύρωστρατός δεν έχει το δικαίωμα να παρέμβει σε διένεξη μεταξύ χώρας της Ε.Ε. και χώρας του NATO, μη μέλους της Ε.Ε.

β) 'Ο εύρωστρατός δεν μπορεί ν' αναπτυχθεί σε περιόδους κρίσης, αλλά ούτε να επιχειρήσει στρατιωτικές ασκήσεις, σε περιοχές που η Τουρκία θεωρεί ότι έχουν αυξημένο και ζωτικό γι' αυτήν στρατηγικό ενδιαφέρον. Σ' ενάντια περίπτωση, η Τουρκία μπορεί να προβάλει βέτο στη

χρήση από τον εύρωστρατό των άμυντικών υποδομών του NATO.

Τά συμπεράσματα που προκύπτουν από την εξέλιξη αυτή είναι προφανή. Η Τουρκία, αν και χώρα εκτός Ε.Ε., πέτυχε να επιβάλει τις απόψεις και την παρουσία της στο σημαντικό αυτό έργο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, εις βάρος της Ελλάδος, χώρας-μέλους της Ε.Ε. από το 1981 και συμμετέχουσας στη ζώνη του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος.

Η Ε.Ε., όπως και το NATO, κρατά ουδέτερη στάση απέναντι στις ελληνοτουρκικές διαφορές, δεν καλύπτει τη χώρα μας στο ουσιαστικό θέμα εθνικής ασφάλειας που σχετίζεται με την Τουρκία και το κυριότερο, οι Άμερικανοί και Ευρωπαίοι σύμμαχοί μας δεν θεωρούν και τόσο άπιθανο το ενδεχόμενο στρατιωτικής ρήξης μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, πράγμα το οποίο σαφώς προκύπτει από τις προσεκτικές διατυπώσεις του κειμένου. Τέλος, οι ζωτικές για τα ελληνικά συμφέροντα περιοχές της Κύπρου, του Αιγαίου και της Θράκης εξαιρούνται ουσιαστικά από την επιχειρησιακή εμβέλεια του εύρωστρατού. Το κείμενο, φυσικά, δεν έγινε αποδεκτό από την ελληνική πλευρά, απόφαση δεν ελήφθη και το θέμα μεταφέρθηκε στην ισπανική προεδρία, το επόμενο εξάμηνο. Η ελληνική κυβέρνηση παρουσίασε την όλη εξέλιξη ως επιτυχία, αλλά μόνο ως τέτοια δεν πρέπει να εκληφθεί. Πρώτον, διότι η χώρα μας δρέθηκε μόνη απέναντι στους υπόλοιπους 14 εταίρους, οι οποίοι θεώρησαν το κείμενο πολιτικά όρθο και αδιαφόρησαν για τις ευαισθησίες μας, και δεύτερον, διότι οποιαδήποτε λύση ή περίγραμμα λύσης συζητηθεί εις τό εξής, θα έχει βάση αυτό το κείμενο. Η ελληνική διπλωματία θα δεχθεί αρκετές πιέσεις στο μέλλον γι' αυτό το θέμα από Άμερικανούς και Ευρωπαίους, άρχης γενομένης από την επίσκεψη Σημίτη στην Ουάσιγκτον στις 9-10 Ιανουαρίου 2002. Διπλωματικοί παρατηρητές και αναλυτές σημειώνουν ότι το μέγιστο που μπορεί να πετύχει η χώρα μας τώρα πιά, είναι κάποιες φραστικές βελτιώσεις του κειμένου και τίποτε περισσότερο. Αν η Ελλάδα συνεχίσει να κρατά άκαμπτη στάση, οι αποφάσεις θα λαμβάνονται κατά περίπτωση και τα προβλεπόμενα από το κείμενο θα ενσωματωθούν σε άλλα μικρότερης σημασίας κείμενα που θ' αφορούν τις σχέσεις εύρωστρατού - NATO, μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας.

Η όλη εξέλιξη, όπως περιγράφεται ανωτέρω, είναι άκρως δυσμενής για τη χώρα μας. Οι ευθύνες της κυβέρνησης και της διπλωματίας μας πολλές. Δεν θα έπρεπε επ' ουδενί το ύπουργείο Ξεωτερικών

Τό βρετανικό άρμα Challenger 2E

νά παραμείνει άπαθής θεατής όλο αυτό τό χρονικό διάστημα πού διαμόρφωναν Άμερικανοί, Βρετανοί καί Τουρκοί τό σχετικό κείμενο. Έπρεπε ν' απαιτήσει νά παρενρίσκειται στίς συνομιλίες ή τουλάχιστον νά ενημερώνεται έγκαιρώς καί έπαρκώς. Έπρεπε νά έχει διαμορφωθή στά ευρωπαϊκά όργανα γιά τήν έξωθεσμική άμερικανική άνάμειξη σ' ένα θέμα καθαρά ευρωπαϊκό. Έπρεπε, τέλος, μέ διαδήματα στή βρετανική κυβέρνηση νά έχει εκφράσει τή δυσαρέσκεία της γιά τήν όλη μεθόδευση. Τίποτε άπ' όλα αυτά δέν έγινε. Τώρα είναι πιά πολύ άργά γιά ν' άνατραπούν τά δεδομένα. Οί Τουρκοί δέν πρόκειται νά δεχθούν νά συζητήσουν έξ άρχής καί επί διαφορετικής βάσεως. Οί δέ Άμερικανοί καί Βρετανοί κάθε άλλο παρά διατεθειμένοι εμφανίζονται νά μās διευκολύνουν.

Σ' ένα γενικώτερο πλαίσιο άνάλυσης του θέματος, άποδεικνύεται ότι ήταν λανθασμένη, άπό έλληνικής πλευράς, ή επένδυση τόσων ελπίδων καί προσδοκιών γιά κάλυψη της χώρας μας άπό τήν Ε.Ε. στό μείζον θέμα εθνικής ασφάλειας πού αντιμετώπιζουμε μέ τήν Τουρκία. Η προστασία των συνόρων μας άπό τήν Ε.Ε. άποτέλεσε έναν άπό τους σημαντικώτερους συλλογιστικούς άξονες πού μās ενέταξαν στό ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Τώρα φαίνεται νά καταρρέει όλη ή σχετική λογική. Κάτι τέτοιο θά μπορούσε νά προβλεφθεί πολύ νωρίτερα. Οί Ευρωπαίοι σύμμαχοί μας εμφανίζονται πλήρως ικανοποιημένοι άπό τή συλλογική ασφάλεια πού τους παρέχει τό ΝΑΤΟ. Δέν είχαν καί δέν έχουν καμμία διάθεση νά συγκρουσθούν μέ τους Άμερικανούς σέ θέματα ασφάλειας. Η δημιουργία του έυρωστρατού λειτουργεί περισσότερο συμπληρωματικά πρός τίς άμερικανονατοϊκές επιδιώξεις, παρά προωθεί τήν περίφημη ΚΕΠΠΑ. Οί Άμερικανοί φρόντισαν καί δέσμευσαν πλήρως επιχειρησιακά τόν έυρωστρατό στίς άμυντικές ύποδομές του ΝΑΤΟ, χρησιμοποιώντας τίς καλές υπηρεσίες των Βρετανών καί τό σχετικό θέτο των Τούρκων. Οί σχετικές ρυθμίσεις υπέρ των Τούρκων καί εις βάρος της χώρας μας άποτελούν δευτερογενείς ενέργειες των Άμερικανονατοϊκών. Τό σημαντικό έδώ είναι ή μή αυτόνομη άνάπτυξη του έυρωστρατού καί ή

πρόβλεψη νά μή λάβει στό μέλλον τό όλον έγχειρημα χαρακτηριστικά αντίθετα των άμερικανικών στρατηγικών επιδιώξεων.

Όλα αυτά γίνονται, βέβαια, υπό τήν πλήρη άνοχή των μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών, οί όποιες εκτός των άλλων δέν φαίνονται διατεθειμένες νά έξοικονομήσουν τά τεράστια χρηματικά ποσά πού απαιτούνται γιά ν' άποκτήσει ό έυρωστρατός τίς δικές του άμυντικές ύποδομές. Όλα αυτά θά έπρεπε νά έχουν προβλεφθεί έγκαιρα. Η μόνη μας κάλυψη άπέναντι στήν τουρκική επιθετικότητα είναι ή άποτρεπτική ισχύς των Ένόπλων μας Δυνάμεων, ή ισχυρή οικονομία μας καί ή σωστή έξωτερική μας πολιτική. Δυστυχώς, γιά μία άκόμη φορά άποδεικνύεται εκ των πραγμάτων ότι δέν πρέπει νά στηρίζομαστε σέ θέματα ασφάλειας τόσο πολύ στους δυτικούς μας συμμάχους.

Βασίλης Γ. Βαβουράκης

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ
1941-1944

Χαρ. Τρικούπη 60, 10679 Αθήνα
Τηλ.: 3635351 - 3617751

Αθήνα 2/1/02

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Την Πρωτοχρονιά σημειώθηκε έκρηξη αυτοσχέδιου μηχανισμού στη Μητρόπολη Παραμυθίας Θεσπρωτίας. Το ίδιο συνέβη και προ 15νθημέρου στο Αστυνομικό Τμήμα της περιοχής. Η κυβέρνηση γνωρίζει ασφαλώς περί τίνος πρόκειται. Εμείς υποψιαζόμαστε και ανησυχούμε για πιθανή επερχόμενη ανωμαλία. Στον κατακλυσμό της επικράτειας από ανεξέλεγκτα ξένα στοιχεία, θα υπάρχουν και όργανα επιδιώξεων αποδιοργάνωσης του ελληνικού κράτους.

Αν τώρα, ΑΜΕΣΩΣ, δεν ληφθούν μέτρα αποφασιστικής και παραδειγματικής πάταξης του φαινομένου, αύριο θα είναι αργά. Οί ασκούντες εξουσία είναι υπεύθυνοι και γι' αυτά που παραλείπουν να πράξουν. Είναι παράλειψη η ανεξιχνίαστη άκόμη τρομοκρατία στην Ελλάδα, η οποία τώρα, για άλλους λόγους και από άλλους υποκινητές, αρχίζει να εξαπλώνεται και στην επαρχία. Και ακριβώς στην περιοχή ενδιαφέροντος του U.C.K.

Η άνοχή, η ολιγωρία, το κόστος και ο φόβος είναι κακά προμηνύματα ενός οδυνηρού μέλλοντος.

Ο Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓ. Ν. ΚΑΡΟΥΣΟΣ

Οι Αντιπρόεδροι Ο Γεν. Γραμματέας
ΑΠΟΣΤ. ΡΑΝΤΖΙΟΣ ΝΙΚ. ΚΟΥΤΣΟΥΚΑΛΗΣ
ΠΑΡΜ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΒΑΒΟΥΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΡΥΟΥΛΩΝ 73 & ΚΥΠΡΟΥ - ΝΙΚΑΙΑ
ΤΗΛ. 4907286, ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 4910354

Δέχεται μόνο με ραντεβού

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Κρήτη αποτελεί μια μεγάλη ερευνητική πρόκληση. Το ότι είναι εργαστήριο για ιστορικούς, κοινωνιολόγους, εθνολόγους και θρησκευολόγους γίνεται αντιληπτό από την πρώτη στιγμή που έρχεσαι σ' επαφή μαζί της. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός, ότι αποτελεί τόσο σ' επίπεδο ιστορικών διαδικασιών, όσο και γεγονότων, χαρακτηριστική μικρογραφία ολόκληρου του ελληνικού κόσμου.

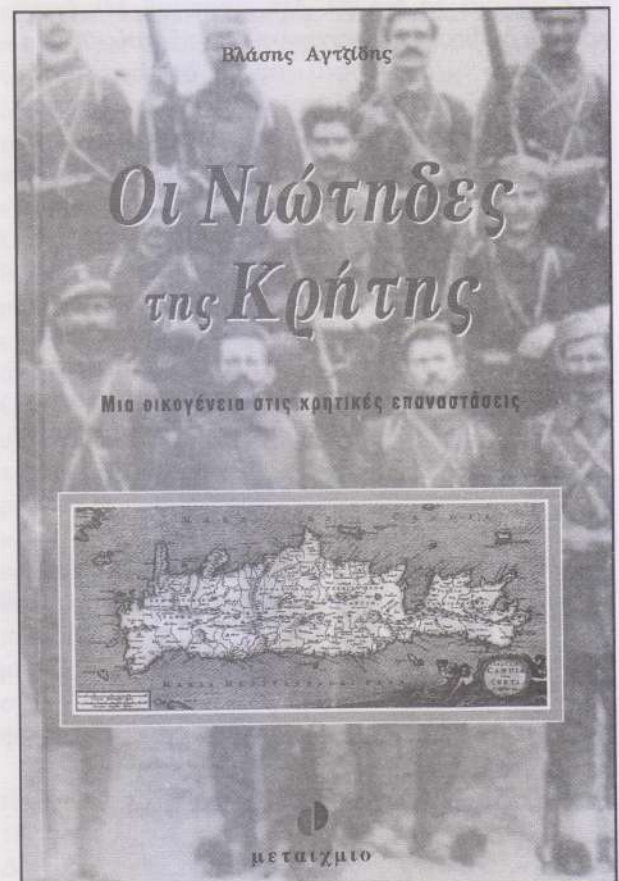
Η ιστορική μοίρα επέτρεψε την ευόδωση του εθνικού αιτήματος των Ελλήνων της Κρήτης για ένωση με την Ελλάδα και ενσωμάτωσή της στο έθνος-κράτος των Ελλήνων. Αντιθέτως, η ελληνική μεγαλόνησος της Κύπρου δεν ευτύχησε να έχει αντίστοιχη τύχη. Τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων, συνδυασμένα με τα τουρκικά συμφέροντα, οδήγησαν στην κατοχή μεγάλου μέρους του νησιού και στην προσφυγοποίηση του ελληνικού πληθυσμού του βόρειου τμήματός της. Επίσης, ούτε οι Έλληνες της Ιωνίας, της Ανατολικής Θράκης και του μικρασιατικού Πόντου μπόρεσαν να δουν τις πατρίδες τους ελεύθερες. Αντί της απελευθέρωσης γνώρισαν τη γενοκτονία και την προσφυγοποίηση στον Νότο των Βαλκανίων, το μόνο ελεύθερο χώρο που απέμεινε στους Έλληνες.

Το ιδιαίτερο προσωπικό ενδιαφέρον ξεκίνησε με τη συνειδητοποίηση του εξαιρετικά σημαντικού ρόλου του Κρητικού Απελευθερωτικού Αγώνα στον επαναπροσδιορισμό των εθνικών στόχων του νεαρού ελλαδικού κράτους στις αρχές του 20ου αιώνα. Είναι σήμερα ευρύτατα αποδεκτό ότι ο Κρητικός Αγώνας επανέφερε και επέβαλε κυριολεκτικά τους στόχους για εθνική ολοκλήρωση, σε μια εποχή που στην Ελλάδα, ως κράτος, είχε επικρατήσει μια συντηρητική ιδεολογία και πρακτική για τα εθνικά ζητήματα, που εκφράστηκε συμβολικά και με το μοιραίο σύνθημα: «Μικρά πλην έντιμος Ελλάς». Ειδικά μετά την ήττα του 1897, ο εθνικός συντηρητισμός έγινε κυρίαρχος μ' εκφραστή τα Ανάκτορα και τη βασιλική παράταξη. Η νέα παράμετρος που ανέδειξε και πάλι το αίτημα της εθνικής ολοκλήρωσης υπήρξε το Κρητικό Κίνημα.

Η Κρήτη, με τον δικό της τρόπο, αποτέλεσε ένα εθνικό κέντρο του Ελληνισμού εκφράζοντας την ανάγκη για απελευθέρωση των υπόδουλων Ελλήνων, τόσο στη Βαλκανική Χερσόνησο όσο και στη Μικρά Ασία. Δεν είναι τυχαίο ότι οι κρητικές αντάρτικες ομάδες στήριξαν τον Μακεδονικό Αγώνα, ούτε ότι οι Βορειοηπειρώτες απευθύνθηκαν σε αυτούς για υποστήριξη του δικού τους απελευθερωτικού αγώνα. Η άμεση επιρροή επί της εξωτερικής πολιτικής του ελληνικού κράτους έγινε μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1909 -την Επανάσταση στο Γουδί. Η κρητική ομάδα αρχίζει να πρωτοστατεί από τότε στη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής, συγκρουόμενη με το συντηρητικό Παλάτι.

Ο κρητικός Ελληνισμός εκείνης της περιόδου υπήρξε η εμπροσθοφυλακή των Ελλήνων στον αγώνα για την απελευθέρωση των υπόδουλων. Χιλιάδες νέοι Κρητικοί πολέμησαν για τη Μακεδονία και τη Βόρειο Ήπειρο. Περίπου οι μισοί καπετάνιοι του Μακεδονικού Αγώνα ήταν Κρητικοί, όπως και οι μισοί των νεκρών πολεμιστών. Οι καπετάνιοι Κατεχάκης και Βάρδας αναλαμβάνουν την αρχηγεία του Μακεδονικού Αγώνα μετά τον θάνατο του Παύλου Μελά. Ο Κρητικός Αγώνας για την εθνική ολοκλήρωση επέδρασε καταλυτικά στην αλλαγή των εσωτερικών ισορροπιών στο πολιτικό σύστημα της Ελλάδας. Άμεσο αποτέλεσμα αυτής της αλλαγής, υπήρξε η προσπάθεια απελευθέρωσης και των υπόλοιπων υπόδουλων ελληνικών περιοχών.

Το 1919-1920, μια ομάδα Κρητών θα μεταβεί στον Καύκασο και στον Πόντο για να βοηθήσει το επαναστατικό κίνημα των Ποντίων, ενώ ο Καζαντζάκης θα μεριμνήσει για τη σωτηρία των δεκάδων χιλιάδων Ελλήνων προσφύγων από τις εστίες του πολέμου στον Καύκασο. Στην Τιφλίδα του κεντρικού Καυκάσου άφησε την τελευταία του πνοή ο Γιάννης Σταυριδάκης, η έκθεση του οποίου για την περιοχή και τον Ελληνισμό οδήγησε στην απόφαση -έστω και καθυστερημένη, που θα μπορούσε ν' ανατρέψει την αρνητική εξέλιξη του μικρασιατικού εγχειρήματος-

Κρήτες οπλαρχηγοί του Μακεδονικού Αγώνα Καραβίτης, Βολάνης, Μακρής

για αποστολή ελληνικού στρατού στον Πόντο από την κυβέρνηση Βενιζέλου. Μια απόφαση που δεν υλοποιήθηκε λόγω της νίκης του ιδιότυπου αντιμικρασιατικού και αντιβενιζελικού, βασιλοκομμουνιστικού μετώπου το Νοέμβριο του 1920.

Ο Διχασμός του 1915 υπήρξε ουσιαστικά η σύγκρουση του ελλαδικού εθνικού συντηρητισμού με την τάση για δημιουργία πραγματικού έθνους-κράτους. Η ευφυής πολιτική συμπαράταξης με την Αντάντ στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, επέτρεψε στους Έλληνες να συμμετάσχουν στις διαδικασίες διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Έτσι ξεκίνησε η Μικρασιατική Εκστρατεία, υπήρξε κορύφωση της απελευθερωτικής προσπάθειας, η οποία ξεκίνησε με τον Κρητικό Αγώνα, η επιτυχία της οποίας θα ολοκλήρωνε τον αγώνα για εθνική αποκατάσταση του Ελληνισμού, που ξεκίνησε με την Επανάσταση του 1821. Η καταστροφή όμως που προκάλεσε ο Διχασμός και η παράλογη πολιτική συμπεριφορά εν μέσω πολέμου, οδήγησε στη μεγάλη ήττα του '22, στην οριστική έξοδο των Ελλήνων από τις πατρίδες της καθ' ημάς Ανατολής και στην εξόντωση ενός και πλέον εκατομμυρίου Ελλήνων στον μικρασιατικό χώρο.

Παρ' όλα αυτά, μετά το 1922 –όταν η συγκέντρωση της μεγάλης πλειονότητας του Ελληνισμού στα όρια του ελεύθερου κράτους ήταν γεγονός– η Ελλάδα έγινε ένα πραγματικό έθνος-κράτος των Ελλήνων, έστω και μέσα από την τραγική αντιστροφή του ιστορικού νόμου. Δηλαδή, αντί να συμπεριληφθούν στο κράτος των Ελλήνων τα εδάφη των αλύτρωτων, έφτασαν οι αλύτρωτοι στο εναπομένον ελεύθερο εθνικό έδαφος ως τραγικά τεκμή-

ρια της γενετικής αντινομίας του νεότερου ελληνικού κράτους.

Γι' αυτό η γνώση της κρητικής ιστορίας αποτελεί την ικανή και αναγκαία προϋπόθεση για την κατανόηση της ιδιαίτερης πορείας του ελληνικού έθνους.

Εν κατακλείδι

Η τελική γεύση που απομένει από τη συνάντηση με την ευρύτερη κρητική ιστορία, είναι η βεβαιότητα ότι όλος ο Ελληνισμός αποτελεί ένα σύνολο αλληλοεπηρεαζόμενων υποσυνόλων. Δεν μπορείς να κατανοήσεις την ιστορία της χειραφέτησης του νεότερου Ελληνισμού χωρίς την καλή γνώση της ιστορίας όλων των μερών της. Και η κρητική εμπειρία αποτελεί μια από τις βασικές συνιστώσες. Η άγνοια της κρητικής εμπειρίας, οδηγεί σύγχρονους ιστορικούς σε απλουστευτικά σχήματα περί της νεότερης ιστορίας, που αναπαράγουν εν τέλει το μοιραίο εθνικό συντηρητισμό, έστω και με το «προοδευτικό» του προσωπείο. Η συνάντηση με την ιστορική μοίρα της Κρήτης, ειδικά κατά την οθωμανική περίοδο, μας ανοίγει διάπλατα το σκηνικό του χαρακτήρα και των μορφών που πήρε η μουσουλμανική κατοχή. Ο εξισλαμισμός πλήθους Ελλήνων, η θανάσιμη σύγκρουση Χριστιανισμού και Ισλαμισμού στο νησί μας οδηγεί στην κατανόηση των ιστορικών διαδικασιών που διαμόρφωσαν ολόκληρη την περιοχή μας. Παράλληλα, μας υποχρεώνει ν' αντιληφθούμε τις δυσπλασίες της πορείας του νεότερου Ελληνισμού προς την εθνική ολοκλήρωσή του.

Βλάσης Αγτζίδης

Ἀναζητῶντας τὴν πρωτογλῶσσα

I. Ἔχουν γραφῆ, κατά καιρούς, πολλά γιά τὴν ὑπαρξή ἢ ὄχι τῆς πρωτογλώσσας, ἤτοι γιά ἐκείνη τὴν γλῶσσα-μήτρα ἐκ τῆς ὁποίας προήλθαν ὅλες οἱ ὑπόλοιπες. Ἡ κρατοῦσα ἐπιστημονικὴ ἄποψη δέχεται ὅτι αὐτὴ πράγματι ὑπῆρξε ἀλλὰ σέ μὴ δυνάμενο νὰ προσδιοριστῆ τόπο καὶ χρόνο. Ἔτσι, τὸ φάντασμα τῆς πρωτογλώσσας πλανιέται τυλιγμένο στὴν ἀχλύ τοῦ μυστηρίου. Ἦδη στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἔχουμε δύο σαφέστατες ἀναφορὲς περὶ τῆς πρωτογλώσσας. Ἡ πρώτη μᾶς λέει: «Καὶ ἦτο πᾶσα ἡ γῆ μᾶς γλῶσσης καὶ μᾶς φωνῆς»⁽¹⁾, ἐνῶ ἡ ἄλλη, προχωρῶντας ἀκόμη πρὸ πέρα, ἐπισημαίνει: «Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος, Ἰδοὺ, εἷς λαός, καὶ πάντες ἔχουσι μίαν γλῶσσαν...»⁽²⁾. Αὐτὴ ἡ ἐπισημάνση μᾶς ὑποχρεώνει, παράλληλα, ν' ἀναζητήσουμε καὶ τὸν πανάρχαιον ἐκεῖνον λαὸ πού ὠμιλοῦσε τὴν πρωτογλῶσσα. Διαφορετικὰ δὲν εἶναι νοητὴ ἡ ἀναζήτησή της.

II. Ἀντιπαρερχόμενοι τὴν ἰουδαϊκὴ κοσμογονία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ corpus τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων τῶν Ἑβραίων καὶ δὲν ἔχει τίποτε νὰ προσφέρει στὴν ἔρευνά μας, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι ν' ἀνατρέξουμε σέ παλαιότερη πηγὴ προκειμένου νὰ βροῦμε ἀρχικά τὸν λαὸ πού ὠμιλοῦσε τὴν πρωτογλῶσσα καὶ κατόπιν ν' ἀναζητή-

σουμε αὐτήν. Περί αὐτοῦ ἔχουν διατυπωθῆ πάμπολλες θεωρίες, στηριγμένες ὅμως ἀποσπασματικά, χωρὶς μίαν ὀλοκληρωμένη θεώρηση, καθὼς βασίζονται μόνο σ' ἐξωτερικὰ φαινόμενα. Κατὰ τὴν συμβατικὴ, λ.χ., ἀρχαιολογία ὡς πρῶτες πόλεις τοῦ κόσμου, κτισμένες τὸ 7.000 π.Χ. θεωροῦνται ἡ Ἱεριχὼ καὶ ἡ Χοιροκοιτία τῆς Κύπρου.

Εἶναι, ὅμως, τὰ πράγματα ἔτσι; Ὅλοι οἱ ἐρευνητὲς φαίνεται ν' ἀγνοοῦν, ἠθελήμενα ἢ ἀθέλητα μίαν παραγνωρισμένη πτυχή τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαίας λογοτεχνίας: τὸ ἀρχαιότερο ἔπος τοῦ κόσμου, τὴν *Φορωνίδα*. Ἐνα ἔπος πού χάθηκε νωρίς. Κατ' αὐτὸ ὁ Ἀργεῖος ἥρωας Φορωνεὺς διαδέχεται τὸν Δία στὴν βασιλεία τῆς γῆς, ὅταν ὁ τελευταῖος αὐτὸς ἀπεφάσισε νὰ διατηρήσῃ μόνο τὴν βασιλεία στὸν Ὀλυμπο. Τὰ ἔργα τοῦ Φορωνεῦς ὑπῆρξαν θαυμαστά: χάρισε στοὺς ἀνθρώπους τὴν φωτιά, τοὺς νόμους, τὰ δικαστήρια καὶ τὰ ὄπλα. Δημιούργησε, μὲ ἄλλα λόγια, πολιτισμό⁽³⁾. Τὸ σημαντικώτερο, ὅμως, ἔργο τοῦ Φορωνεῦ ἦταν ἡ συγκέντρωση ὅλων τῶν ἀνθρώπων πού ζοῦσαν διάσπαρτοι στὰ δάση, στὸ Ἄργος. Καὶ ὅταν ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως αὐξήθηκε ὑπερμετρα, τὸν διεσκόρπισε σέ ὀλόκληρη τὴν γῆ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Ἑρμῆ⁽⁴⁾. Ἐξ ὅλων αὐτῶν προκύπτουν ἀδιάστα τέσσερα συμπεράσματα: Πρῶτον, ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς γῆς ζοῦσαν στὴν Ἑλλάδα. Δεύτερον, ὅτι μιλοῦσαν Ἑλληνικά καθὼς διαφορετικὰ ἢ συνεννόηση πρὸ καὶ μετὰ τὴν συνοίκηση θὰ ἦτο ἀδύνατος. Τρίτον, τὸ Ἄργος εἶναι ἡ παλαιότερη πόλις στὸν κόσμον καὶ τέταρτον, ὅτι οἱ ἔποικοι μετέφεραν τὴν γλῶσσα καὶ τὸν πολιτισμὸ τους στὶς νέες τους πατρίδες. Ὅθεν εἶναι εὐλόγο νὰ δεχθοῦμε ὅτι ὁ ἀρχαιότερος λαὸς τοῦ κόσμου ὑπῆρξε ὁ ἑλληνικός, πού μὲ τὴν πρωτογλῶσσα του δημιούργησε τίς κατόπιν ὀμιλούμενες.

III. Ὡστόσο, πρέπει νὰ ἐξετάσουμε ἂν ἀρκῆ ὁ μῦθος τοῦ ἔπους νὰ στηρίξῃ ἀπὸ μόνος του τίς ἀνωτέρω μας θέσεις. Νομίζω πὼς ναί. Ἀρχικά διότι ἡ ἀλήθεια τοῦ μύθου θεωρεῖται δεδομένη ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ὅπως ὁ Πανσανίας, ὁ Ἀπολλόδωρος, ὁ Πλάτων, ὁ Ἑλλάνικος, ὁ Ὑγίνος καὶ ὁ Ἀκουσίλαος. Ἀφοῦ δὲν ἔχουν κανένα ἰδιαίτερο λόγο νὰ τὴν ἀμφισβητήσουν, ἀφοῦ ἡ παραδοχὴ της ἐστιάζεται σέ γραπτὸ μνημεῖο, στὸ ἴδιο τὸ ἔπος, πού φαίνεται ὅτι διεσώζετο μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὑγίνου. Καὶ ὅπως δὲν μπορούμε νὰ ἀμφισβητήσουμε πιά τὸν Ὅμηρον μετὰ τὰ εὐρήματα τοῦ Σλήμαν καὶ τὴν πρόσφατη ἀνεύρεση τοῦ τάφου τοῦ Ὀδυσσεῦ στὴν Κεφαλλονιά, ἔτσι δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσουμε καὶ τὴν *Φορωνίδα*, ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ περιγράφη πράγματα πού δὲν συνέβησαν, ἀφοῦ ἡ πρωτόγονη σκέψη καὶ ἔκφραση ἐκδηλώνεται

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΜΥΘΟΙ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΙΜΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

ΠΕΛΛΑΣΓΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1999

πάντα νατουραλιστικά και ποτέ υπερβατικά, κρυπτικά ή συμβολικά.

IV. Ως πρωτογλώσσα, λοιπόν, θεωρούμε την Έλληνική και ως τέτοια πρέπει να έμεινε αναλλοίωτη επί μεγάλο χρονικό διάστημα. Και ίσως για πολλές χιλιετίες. Και τούτο διαφαίνεται από την μαρτυρία του Πανσανίου⁽⁵⁾: «Άλοθανόντος δέ του Λίνου τό επ' αὐτῷ πένθος διήλθεν ἄρα καὶ ἄχρι τῆς βαρβάρου πάσης, ὡς καὶ Αἰγυπτίοις ἄσμα γενέσθαι Λίνον» [Όταν δέ απέθανεν ὁ Λίνος, τό πένθος δι' αὐτόν ἐφθασεν, ὡς φαίνεται, καί εἰς ὅλας τάς χώρας τῶν βαρβάρων, ὥστε καί οἱ Αἰγύπτιοι νά κάνουν τραγοῦδι τόν Λίνον]. Εἶναι δέ περιέργον, τῷ ὄντι, οἱ Αἰγύπτιοι καί οἱ λοιποὶ βάρβαροι νά θρηνοῦν γιά ἕναν ἄλλοεθνή τους ποιητή, τήν γλώσσα τοῦ ὁποῦ προφανῶς δέν θά ἀντιλαμβάνοντο. Ἡ, μήπως τήν ἀντελαμβάνοντο, ἀλλά ἐθεωροῦντο «βάρβαροι» γιά τά δεδομένα τῆς ἐποχῆς τοῦ Πανσανίου, ὅταν ἡ παραφθορά τῆς γλώσσας των, μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, τοὺς εἶχε ὀδηγήσει μακράν τῆς Ἑλληνικῆς; Ἀλλά καί ὁ μεταγενέστερος Ὀρφεύς (γύρω στό 12.000 π.Χ. κατά τόν ὑπολογισμό τοῦ κ. Χασάπη), σέ ποιά γλώσσα ἐδίδαξε στήν Αἴγυπτο; Ἀφοῦ στό κείμενο τῶν Ὀρφικῶν, στά Ἀργοναυτικά ἀναφέρεται ξεκάθαρα:

«...ἦδ' ὅσον Αἰγύπτῳ ἱερόν λόγον ἐξελόχευσα
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας...»

πού ἐρμηνεύεται νεοελληνικά: «Ἐπίσης (σοῦ εἶπα) καί ὅσα ἱερά λόγια εἶπα στήν Αἴγυπτο, ὅταν προσέγγισα τήν ἱεράν Μέμφιν». Ἀσφαλῶς πάντως ὄχι σέ ἀνθρώπους πού δέν γνώριζαν Ἑλληνικά καί δέν ἦταν κοινωνοί τῶν ἐλληνικῶν θρησκευτικῶν καί πολιτιστικῶν πραγμάτων. Πράγμα πού φανερώνει, ὅπως καί στήν περίπτωση τοῦ Λίνου, τήν ἐλληνική καταγωγή τῶν Αἰγυπτίων. Γεγονός πού ἐπιβεβαιώνει καί ὁ μέγας Αἰσχύλος στίς Ἰκέτιδες⁽⁶⁾, ὅπου οἱ Δαναῖδες ἐγκαταλείπουν τήν χώρα τοῦ Νείλου καί καταφεύγουν στό Ἄργος γιά ν' ἀποφύγουν τόν αἰμομεικτικό γάμο μέ τοὺς γιούς τοῦ Αἰγύπτου. Ὅμως, καί στήν Ἰλιάδα, ἔπος πολύ μεταγενέστερον τῶν ποιημάτων τοῦ Λίνου καί τῶν Ἀργοναυτικῶν, δέν θά συναντήσουμε μεταφραστές. Τόσον οἱ Ἕλληνες, ὅσον καί οἱ Τρῶες μέ τοὺς συμμάχους τους, στίς μεταξύ τους συζητήσεις, δέν χρησιμοποιοῦν μεταφραστές, παρ' ὅλον πού οἱ σύμμαχοι τῶν Τρώων εἶναι ἕνα ἑτερόκλητο πλῆθος λαῶν, μιά πραγματική πανσπερμία, πού λογικά θά ἔπρεπε νά ὀμιλοῦν τήν δική τους γλώσσα. Πράγμα πού δέν συμβαίνει, ἀφοῦ ὄλοι συνεννοοῦνται Ἑλληνικά. Μοιραία, λοιπόν, καταλήγουμε στό συμπέρασμα ὅτι ὁ Τρωϊκός πόλεμος ἦταν ἐμφύλιος.

V. Εἶναι φανερό ὅτι, τοῦλάχιστον, στήν ἀνατολική λεκάνη τῆς Μεσογείου ἡ πρωτογλώσσα διετηρήθη ἐπί μακρόν μέ ἀποτέλεσμα νά ἔχουμε διάφανη τήν ἐλληνικότητά της. Ὡστόσο καί σέ ἄλλες περιοχές τῆς γῆς διασώζονται σέ σύγχρονες γλώσσες,

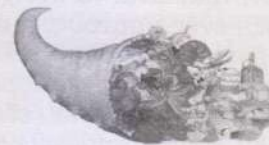
ὅπως ἡ ἀγγλική, γαλλική, ἰρλανδική, κ.ἄ., κυρίως μέσα στά θέματα τῶν λέξεων, γιά νά μή γράψουμε γιά τίς ἐξ ὁλοκλήρου δάνειες, πού ἀποδεικνύουν περιττανα ὄχι μόνο τήν πανάρχαια ἐλληνική καταγωγή τῶν λαλούντων αὐτές, ἀλλά καί τήν διαρκή καί διαχρονική της παρουσία εἴτε τό θέλουν μερικοί, εἴτε ὄχι⁽⁷⁾.

Σημειώσεις

- (1) Γένεσις, ΙΑ', 1.
- (2) Γένεσις, ΙΑ', 6.
- (3) Ι. Θ. Κακριδῆ, Προσομηρικά, Ὀμηρικά, Ἡοιάδεια, Ἀθήνα 1980, σ. 50 κ.έ.
- (4) Γιώργου Πετρόπουλου, Ἡ Προσομηρική μας ποίηση, σ. 46, Ἀθήνα 1993, ἐκδόσεις Νέα Θέσις.
- (5) Πανσανίου, Βοιωτικά Β', 29, 6-7.
- (6) Γ. Ν. Γρυπάρη, Οἱ τραγωδίες τοῦ Αἰσχύλου, σ. 5, ἐκδόσεις Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας.
- (7) Ἄρθρο τοῦ Μπάμπη Στ. Ἡσαΐα στό περιοδικό Δαυλός, τεύχος 203, σ. 12709 κ.έ.

Γιώργος Πετρόπουλος

«Τὸ κέρας τῆς Ἀμάλλουσις»

Ἄγνες παραδοσιακές τροφές & ποτά ἀπό τήν Κρήτη

Προϊόντα Βιολογικῆς Γεωργίας
ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

ΔΙΑΘΕΤΟΥΜΕ:

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΛΑΔΙ & ΕΛΙΕΣ

ΤΣΙΚΟΥΔΙΑ & ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΚΡΑΣΙΑ

ΠΑΞΙΜΑΔΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΜΕΛΙ - ΓΥΡΗ ΚΥΡΗΘΡΑ - ΒΑΣΙΛΙΚΟ
ΠΟΛΤΟ

ΟΡΕΙΝΑ ΒΟΤΑΝΑ & ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ
ΜΠΑΧΑΡΙΑ

ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ

ΟΣΠΡΙΑ & ΦΥΣΤΙΚΙΑ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΓΛΥΚΑ & ΖΥΜΑΡΙΚΑ

ΣΑΣ ΤΑ ΦΕΡΝΟΥΜΕ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ
ΜΕ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

ΧΑΛΚΗΣ 3-5, ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΤΗΛ. 50.22.216

Η ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΜΟΥ»

Του Μάκη Βορίδη*

Αποπειρώμενος κανείς να μιλήσει για τη λαθρομετανάστευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, αμέσως νιώθει τις «Συμπληγάδες» ν' απειλούν να τον συνθλίψουν. Από τη μία, ο «αντιρατσισμός» με όλο το δίκτυο των κατασταλτικών μηχανισμών που έχει αναπτύξει (προοδευτικοί δημοσιογράφοι και πολιτικοί, ποινική νομοθεσία, «μη κυβερνητικές οργανώσεις» κ.λπ., κ.λπ.) και από την άλλη, η πραγματική πίεση ανθρώπων που υφίστανται το πρόβλημα και αγανακτούν, θεωρώντας κάθε ορθολογιστική προσέγγιση ανεπαρκή και μη ικανή να επιλύσει τα προβλήματά τους.

Το πρόβλημα της παράνομης μεταναστεύσεως στην Ελλάδα δεν είναι ένα ζήτημα αρχής ή ιδεολογίας, αλλά ένα πρόβλημα πολιτικής, αν κανείς δεχτεί ως δεδομένο ότι υφίσταται συντεταγμένο εθνικό κράτος.

Αν υπάρχει κράτος, τότε υπάρχουν και σύνορα. Ως γνωστόν, τρία είναι τα στοιχεία που ορίζουν την ύπαρξη ενός κράτους: η ύπαρξη εδάφους, και δη ορισμένου, η ύπαρξη λαού που κατοικεί στο έδαφος αυτό, και η ύπαρξη εξουσίας που ασκείται εντός των ορίων του εδάφους και υπέρ του λαού. Αν, λοιπόν, υπάρχει κράτος, υπάρχουν και σύνορα. Και αν υπάρχει κράτος, υπάρχει και η νομική διάκριση «ημεδαπού» και «αλλοδαπού», διάκριση καθ' όλα θεμιτή και θεμελιωμένη στο Σύνταγμά μας.

Κάθε πολιτική, λοιπόν, που ασκείται εντός των ορίων του ελληνικού κράτους θα έπρεπε, για να εί-

Ο Πρόεδρος του Ελληνικού Μετώπου Μάκης Βορίδης σε εκδήλωση της νεολαίας του κόμματός του

να νόμιμη και νομιμοποιημένη, να στοχεύει στην εξυπηρέτηση των βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων ή και μακροπρόθεσμων συμφερόντων του ελληνικού λαού.

Θεωρώντας ως βάση τα ανωτέρω, το ζητούμενο της χάραξης μίας μεταναστευτικής πολιτικής αποσαφηνίζεται: Η μετανάστευση βλάπτει ή ωφελεί στα συμφέροντα του ελληνικού λαού; Η ερώτηση αυτή, όπως θα καταστεί σαφές κατωτέρω, δεν έχει μία αρνητική ή θετική απάντηση, αλλά μάλλον χρειάζεται ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις, δηλαδή δεν απαντιέται με «ναι» ή με «όχι», αλλά μάλλον ρωτώντας «πόσοι» και «ποιοι».

Από το σημείο αυτό και πέρα, ξεδιπλώνονται μία σειρά «αντιρατσιστικών» μύθων - επιχειρημάτων που στοχεύουν στο να πείσουν αφ' ενός ότι «οι μετανάστες είναι καλοί και χρήσιμοι» και αφ' ετέρου ότι όποιος μιλά εναντίον της αθρόας μεταναστεύσεως είναι «ρατσιστής» ή τουλάχιστον «ξενοφοβικός».

Τα «αντιρατσιστικά» επιχειρήματα αναπτύσσονται ως ακολούθως:

1. «Οι λαθρομετανάστες δεν ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας»

Σε μία πρόσφατη έρευνα του *Ευρωβαρόμετρου* οι Έλληνες χαρακτηρίζονται από τους Ευρωπαίους - εφευρέτες του ρατσισμού, ως «ο πιο ξενοφοβικός λαός» στην Ευρώπη και τούτο διότι κατά ποσοστό ανώτερο του 80% υποστηρίζουν ότι οι αλλοδαποί τελούν περισσότερα αδικήματα από τον μέσο Έλληνα.

Δυστυχώς για το *Ευρωβαρόμετρο*, η κρίση αυτή των Ελλήνων είναι ακριβής. Χωρίς κανείς να υποστηρίζει ότι όλοι οι παράνομοι μετανάστες είναι εγκληματίες, αν και **όλοι είναι παραβάτες του ποινικού μας νόμου εφ' όσον παράνομα εισήλθαν, παραμένουν και εργάζονται στη χώρα μας**, τα στοιχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης φανερώνουν ότι οι λαθρομετανάστες, ενώ αποτελούν περίπου το 10-12% του πληθυσμού, τελούν το 36,29% των ανθρωποκτονιών, το 31,46% των ληστειών, το 27,39% των αδικημάτων σεξουαλικής εκμεταλλεύσεως, το 58,13% των αδικημάτων λαθρεμπορίου (στοιχεία εγκληματικότητας για το πρώτο πεντάμηνο του 1999).

Άρα οι λαθρομετανάστες, και αυτό είναι γεγονός, εγκληματούν ποσοσιαία περισσότερο από τους Έλληνες και επιβαρύνουν τους δείκτες της εγκληματικότητας. Η «αντιρατσιστική» επιχειρηματολογία, μετά

* Πρόεδρος του Ελληνικού Μετώπου

Από τους ξυλοδαρμούς στην Πλατεία Συντάγματος το θράδυ της Πρωτοχρονιάς στη φιάστα του Δήμου Αθηναίων

τη συντριβή της από τα στατιστικά στοιχεία, συνήθως αναδιπλώνεται ως εξής:

2. «Πράγματι οι λαθρομετανάστες εγκληματούν, αλλά αυτό συμβαίνει, διότι είναι φτωχοί, μη ενταγμένοι, απόβλητοι κ.λπ. κ.λπ.»

Πέρα του ότι τα επιχειρήματα αυτά απηχούν αντεγκληματικές πολιτικές, μάλλον χρεωκοπημένες, μετακινούν το αρχικό ερώτημα: «Είναι προς το συμφέρον του ελληνικού λαού η λαθρομετανάστευση;», και το μετατρέπουν: «Τώρα που συνέβη η λαθρομετανάστευση, πώς θα την αντιμετωπίσουμε καλλίτερα;» Το επιχειρήμα αυτό είναι βαθιά αντιδημοκρατικό, αφού αποπειράται να θεωρήσει ότι μία κατάσταση παρανομίας γίνεται ένα δεδομένο που πρέπει πλέον να νομιμοποιηθεί. Εξάλλου είναι σταθερό σημείο ενός ορισμένου πολιτικού λόγου που αναπτύσσεται τελευταία, κυρίως από κυβερνώντες, να θεωρεί τα πάντα μη αναστρέψιμα: μη αναστρέψιμη η ένταξή μας σε μία Ομοσπονδιακή Ευρώπη, μη αναστρέψιμη η ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση, μη αναστρέψιμη η λαθρομετανάστευση, μη αναστρέψιμη η κατοχή της Κύπρου, κ.λπ., κ.λπ. Ευτυχώς, που όλοι γνωρίζουμε, ειδικά στην Ελλάδα των χιλιάδων ετών ιστορίας, ότι όλα γίνονται και όλα ξεγίνονται. Μεγάλο πράγμα η ιστορική μακροθυμία. Παρέχει στους λαούς μία άλλη αίσθηση του ιστορικού χρόνου και των δυνατοτήτων τους.

3. «Οι λαθρομετανάστες δεν δημιουργούν ανεργία, διότι κάνουν δουλειές που δεν κάνουν οι Έλληνες»

Εδώ υφίστανται δύο λανθασμένες θέσεις. Η μία εκφράζεται με το σύνθημα «κάθε μετανάστης, ένας Έλληνας άνεργος», η άλλη με την παραπάνω θέση.

Η αλήθεια είναι ότι, όπως προκύπτει από την έρευνα του καθηγητή Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Α. Σαρρή, για κάθε 5 μετανάστες, χάνουν τη δουλειά τους 2 Έλληνες. Η έ-

ρευνα αυτή δημοσιεύθηκε στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία* της 18-11-1998, εκτενή δε ανάλυση των στοιχείων της, όπως και στοιχείων για την εγκληματικότητα, κάνει ο Γιάννης Κολοβός στις *Ελληνικές Γραμμές*, τεύχη 8, 11 και 19.

Άρα η θέση αυτή των «αντιρατσιστών» είναι αφ'ενός εσφαλμένη και αφ'ετέρου ανυποστήρικτη. Και τούτο διότι με το προϊσχύσαν νομοθετικό καθεστώς, υπήρχε η πρόβλεψη και η δυνατότητα να προσδιορισθούν οι πραγματικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας σε αλλοδαπή εργατική δύναμη. Διότι ο εργοδότης αναζητώντας εργατικό δυναμικό, υπέβαλε αίτηση στον ΟΑΕΔ, ο οποίος αν δεν είχε το κατάλληλο για την εξυπηρέτηση της αιτήσεως προσωπικό, τότε επέτρεπε τη μετάκληση αλλοδαπών εργαζομένων.

Εάν, λοιπόν, ετηρείτο αυτή η διαδικασία, τότε θα είχαμε αφ' ενός νόμιμη είσοδο και εργασία αλλοδαπών στη χώρα μας και αφ'ετέρου θα ήταν διαπιστωμένες με τον ασφαλέστερο τρόπο, οι ανάγκες της ελληνικής οικονομίας σε αλλοδαπή εργατική δύναμη.

Σήμερα, όμως, με τον τρόπο που εισέρχονται οι λαθρομετανάστες, οι Έλληνες εργαζόμενοι υφίστανται αθέμιτο ανταγωνισμό εργασίας, καθώς τα μεροκάματα πέφτουν, οι λαθρομετανάστες δέχονται ν' απασχολούνται ανασφάλιστοι, η δε αγορά εργασίας αποσυντίθεται. Αν η ιδέα πίσω από την ανοχή αυτού του είδους μεταναστεύσεως, είναι να δημιουργηθεί μία παγκόσμια αγορά εργασίας, στην οποία τα μεροκάματα του εργαζομένου στην Άλμα-Άτα του Καζακστάν και στο Ουλάν Μπατόρ θα είναι ίδια με αυτά στην Αθήνα, πάντως ο τρόπος για να γίνει αυτό, δεν είναι να συνθλιβούν οι εργασιακές συνθήκες στην Αθήνα, ανεξαρτήτως του ουτοπικού και ανέφικτου του πράγματος.

Εξάλλου δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Ελλάδα είναι η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας και το υψηλότερο ποσοστό πολιτών που διαβιούν κάτω από τα όρια της φτώχειας στην Ευρώπη.

Επιχειρήματα, αντιστοίχου υφής με τα ανωτέρω, όμως, ακούγονται και για τα ασφαλιστικά ταμεία («αν τους νομιμοποιήσουμε, θα σωθούν τα ασφαλιστικά ταμεία από τις καταβολές των εισφορών τους»).

Αυτού του τύπου οι αποσπασματικές προσεγγίσεις μας αφήνουν κυριολεκτικά άφωνους. Είναι δυνατόν υπεύθυνοι πολιτικοί ή διοικούντες δημόσιους ασφαλιστικούς οργανισμούς να λένε τέτοια πράγματα; Έχει υπολογιστεί, άραγε, το κόστος νοσηλείας και φαρμάκων που χορηγείται δωρεάν στους παράνομους μετανάστες επί χρόνια; Έχει υπολογιστεί το κό-

Ορθολογιστική μεταναστευτική πολιτική σημαίνει ότι το ελληνικό κράτος πρέπει να αποφασίσει πόσους και ποιους μετανάστες χρειάζεται.

Οι λαθρομετανάστες «προπονούνται» στην Πλατεία Συντάγματος το βράδυ της Πρωτοχρονιάς (φωτο ΠΡΙΣΜΑ)

στος για την αντιμετώπιση του εγκλήματος που παράγεται από λαθρομετανάστες (αστυνομία, δικαστήρια, φυλακές, απελάσεις κ.λπ.); Έχει υπολογιστεί το κόστος για τη δωρεάν δημόσια εκπαίδευση που απολαμβάνουν στην Ελλάδα οι λαθρομετανάστες χωρίς να φορολογούνται; Δεν επιτρέπεται να υπολογίζεις έσοδα χωρίς να συνυπολογίζεις έξοδα.

Επιπλέον, οφείλουμε κάποια στιγμή ν' αντιληφθούμε και να συνυπολογίσουμε και τη γεωπολιτική θέση της χώρας μας. Η Ελλάδα δεν είναι ούτε Βέλγιο, ούτε Δανία, ούτε Ελβετία. Βρίσκεται τοποθετημένη στις πύλες της Ευρώπης, συνορεύει με την Ασία και τον μουσουλμανικό κόσμο προς Ανατολάς, ενώ προς Βορράν συνορεύει με τις βαλκανικές χώρες που όλες τους σχεδόν, βρίσκονται σε μεγάλη πολιτική αστάθεια, με συγκρούσεις που έχουν εθνικά και θρησκευτικά χαρακτηριστικά.

Σήμερα, το Παρίσι περιβάλλεται από προάστια τα οποία έχουν καταληφθεί από συμμορίες νεαρών μεταναστών και όπου, πλέον, ο νόμος και η τάξη έχουν εξοβελιστεί. Αυτή η κατάσταση είναι πράγματι ένα μεγάλο πρόβλημα για τη Γαλλία και για το Παρίσι, εξακολουθεί, όμως, να μην είναι ένα πρόβλημα εθνικής ασφαλείας. Δεν θα ισχύει, όμως, το ίδιο για τα Ιωάννινα, τη Φλώρινα, την Θράκη ή την Αθήνα. Μία τέτοια εξέλιξη κοινωνικών συγκρούσεων και δη με μετανάστες που οι χώρες καταγωγής τους συνορεύουν με την Ελλάδα, και με τις οποίες η Ελλάδα έχει εδαφικές διαφορές, θ' αποτελέσει όχι ένα κοινωνικό πρόβλημα, αλλά θ' απειλήσει την ίδια την εθνική ασφάλεια.

Όλα τα ανωτέρω δεν πρέπει να εκληφθούν ως υπεράσπιση μίας «μηδενικής» μεταναστευτικής πολιτικής, αλλά αντίθετα ως υποστήριξη χαράξεως μίας ορθολογιστικής μεταναστευτικής πολιτικής. Ορθολογιστική μεταναστευτική πολιτική σημαίνει ότι το ελληνικό κράτος πρέπει ν' αποφασίσει πόσους και ποιους μετανάστες χρειάζεται.

Εφ' όσον, λοιπόν, δεν υφίστανται ορθολογιστικά επιχειρήματα υπέρ της αποδοχής της αθρόας λαθρομεταναστεύσεως, τότε γιατί υπάρχει αυτή η ανοχή; Και γιατί δεν εφαρμόζεται ο νόμος που απαιτεί ν' απελαθούν όλοι οι παράνομοι μετανάστες;

Εδώ, πλέον, ο «αντιρατσιστικός» λόγος έχοντας απωλέσει κάθε ορθολογιστικό άλλοθι, μασκαρεύεται έναν ανθρωπιστικό λόγο: «Φτωχοί άνθρωποι εί-

ναι, παλεύουν για ένα κομμάτι ψωμί, εμείς, που ιστορικά είμαστε φιλόξενος λαός, ας τους δώσουμε ό,τι μπορούμε».

Ομολογώ ότι αυτό είναι ένα επιχείρημα που δεν με αφήνει ασυγκίνητο, που κανέναν δεν θα έπρεπε ν' αφήνει ασυγκίνητο. Το ελληνικό κράτος, όμως, έχει άραγε τόσο πλούτο, η ελληνική κοινωνία τόση ανοχή, ώστε να μπορεί να διαθρέψει και να μοιράσει; Και αν πρέπει να μοιράσουμε πλούτο, τότε οι προτεραιότητές μας πού βρίσκονται; Στην υποστήριξη του Αλβανού λαθρομετανάστη, του συμπαθεστάτου καθ' όλα Αφγανού πρόσφυγα, ή στην υποστήριξη του Έλληνα ανέργου, της ανύπαντρης και άνεργης Ελληνίδας μητέρας, των πτωχών, αναξιοπαθούντων και ασθενών συμπατριωτών μας; Με βάση το κριτήριο της υπάρξεως ενός ελληνικού κράτους, αυτό το συγκλονιστικό πράγματι ανθρωπιστικό επιχείρημα, πάλι θ' απαντηθεί υπέρ των πληττομένων και ανήμπορων συμπατριωτών μας και όχι υπέρ των πληττομένων και ανήμπορων αλλοδαπών. Μακάρι η Ελλάς να είχε επιλύσει τα δικά της προβλήματα, για να μπορεί να επιλύσει και τα προβλήματα των άλλων λαών. Απέχει, όμως, πολύ από έναν τέτοιο στόχο.

Άρα, λοιπόν, ο «αντιρατσιστικός» λόγος αποδεικνύεται ανορθόλογος και ψευδοανθρωπιστικός. Αν ο «αντιρατσιστικός» λόγος ήθελε να είναι έντιμος, θα έπρεπε να ξεμασκαρευτεί και να φανερώσει τις πραγματικές του ιδεολογικές διαστάσεις, δηλαδή να φανερώσει το αληθινό του πρόσωπο, αυτό του υπηρέτη της παγκοσμιοποίησης. Και ας μου επιτραπεί να ξεκαθαρίσω αυτό που εννοώ:

Οι βασικές αρχές της υπάρχουσας Ελληνικής Πολιτείας προκύπτουν από το ίδιο το Σύνταγμα: «Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του έθνους ...» (άρθρο 1 παρ. 3 του Συντάγματος). Το κράτος είναι εθνικό, είναι συντεταγμένο, έχει σύνορα, η δε διάκριση μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών είναι μία νομική διάκριση με ουσιαστικό περιεχόμενο, η οποία αναγνωρίζεται από το ίδιο μας το Σύνταγμα, το οποίο άλλου μιλά για «Ελληνες» και άλλου χρησιμοποιεί τον όρο «καθένας» ή «όλοι», όταν θέλει ν' αναφερθεί σε δικαιώματα τα οποία απολαμβάνουν όλοι οι ευρισκόμενοι στην ελληνική επικράτεια και όχι μόνον οι Έλληνες.

Όλα αυτά φαίνεται να ηχούν αυτονόητα, και πράγματι είναι, στη συντριπτική πλειοψηφία της συνειδήσεως των Ελλήνων. Έτσι, ακόμα και ο πρόσφατος ΠΑΣΟΚικός νόμος περί μεταναστεύσεως ορίζει μία

Η ηπατίτιδα «θερίζει» τους αλλοδαπούς

Υψηλά ποσοστά ηπατίτιδας Β και C εμφανίζουν Αλβανοί υπήκοοι που προσέρχονται στο αιματολογικό εργαστήριο του Νοσοκομείου Βόλου, προκειμένου να λάβουν τα απαραίτητα ιατρικά πιστοποιητικά για ν' αποκτήσουν κάρτα εργασίας.

(Εφ. "Metrorama", Τετάρτη 12 Δεκεμβρίου 2001)

σειρά από διαδικασίες για την είσοδο αλλοδαπού στη χώρα μας, για τις άδειες παραμονής και για τις άδειες εργασίας, ενώ για την παράνομη είσοδο στη χώρα, εννοείται ως διοικητική κύρωση η απέλαση.

Οι «αντιρατσιστικές» οργανώσεις συμπεριφέρονται σαν να μην υπάρχουν σύνορα, σαν να μην υπάρχουν κράτη, σαν να μην υπάρχουν έθνη. Αυτό, όμως, δεν είναι αυτό που συμβαίνει, είναι αυτό που θέλουν να κατασκευάσουν: έναν κόσμο χωρίς σύνορα, χωρίς διαφορές. Θέλουν να κατασκευάσουν έναν πολυπολιτισμικό χυλό, όπου το μόνο χαρακτηριστικό του ατόμου θα είναι η καταναλωτική του δυνατότητα. Σε τελική ανάλυση, η ιδεολογία της νέας αριστεράς δεν απέχει και πολύ από την ιδεολογία του διεθνούς καπιταλισμού.

Πίσω από τον «αντιρατσισμό» των μη κυβερνητικών οργανώσεων, δεν κρύβεται ο θεμιτός αγώνας εξάλειψης των φυλετικών διακρίσεων, η καταδίκη της φυλετικής βίας απ' όποια εθνική ή φυλετική ομάδα και αν αυτή προέρχεται. Κρύβεται ο αγώνας για την κατάργηση των εθνικών συνόρων, των εθνικών κρατών και κατ' επέκταση, των εθνικών πολιτισμών. Κρύβεται η νέα ουτοπία της Αριστεράς: Ένας κόσμος χωρίς κράτη, χωρίς διαφορές, χωρίς έθνη, χωρίς θρησκείες, χωρίς φτωχούς και πλούσιους. Η παλαιά κομμουνιστική ουτοπία σερβιρισμένη με νέο περιτύλιγμα.

Δεν υφίσταται λογικό επιχείρημα που να μπορεί να υποστηρίξει την αρχή ότι «όποιοι και να έλθουν, όσοι και να έλθουν, είναι καλοδεχόμενοι». Δεν υφίσταται λογικό επιχείρημα που να μπορεί να υποστηρίξει την αρχή, ότι «τώρα που ήρθαν, δεν πρέπει να τους διώξουμε».

Πίσω από επιχειρήματα τέτοιου τύπου, κρύβεται η πρόθεση της κατασκευής ενός «άλλου» κόσμου, ενός κόσμου όπου το έθνος θα έχει χάσει την πολιτική του σημασία, όπου ο πολιτισμός θα εί-

ναι ατομική υπόθεση, όπου ένα παγκόσμιο κράτος θα εγγυάται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπου η εθνικότητα δεν θα προσδιορίζεται από τη γέννηση, αλλά θ' αποτελεί ασήμαντο πολιτικά μέγεθος και θα επιλέγεται, αν επιλέγεται, «ελεύθερα».

Σήμερα, οι πατριώτες όλου του κόσμου, ανεξαρτήτως της πολιτικής τους καταγωγής, ανεξαρτήτως της πολιτικής τους προελεύσεως, ανεξαρτήτως του αν μέχρι χθες βρίσκονταν στη «Δεξιά» ή στην «Αριστερά», οφείλουν να κατανοήσουν ότι απειλούνται με όλεθρο «τα άγια των αγίων»: η πατρίδα, η εθνική συνείδηση, ο ελληνικός πολιτισμός.

Η λαθρομετανάστευση δεν είναι παρά μία ακόμη πολιτική για την επιβολή της Νέας Παγκόσμιας Τάξης, του νέου ολοκληρωτισμού. Μαζί με αυτήν θα χρησιμοποιηθεί και η Ευρωπαϊκή Ένωση, και οι κοινοτικές οδηγίες, και η υποταγή του δικαίου μας στο ευρωπαϊκό, και η εξαφάνιση του εθνικού νομίματος.

Η λαθρομετανάστευση, όμως, είναι η πιο οριστική, η πιο μόνιμη εθνική καταστροφή. Διότι, αν καταστραφεί η οικονομία, το νόμισμα, οι θεσμοί, το δίκαιο, το ίδιο το κράτος, όλα ξαναφτιάχνονται. Αρκεί να υπάρχει λαός, εθνικά συνεκτικός. Αν, όμως, χαθεί ο λαός, τότε χάθηκε και κάθε μέλλον, κάθε προοπτική, κάθε δυνατότητα ανατροπής.

Υπάρχει, λοιπόν, ρατσισμός σήμερα; Φυσικά! Υπάρχει ο ρατσισμός του «αντιρατσισμού», ο ρατσισμός εναντίον των Ελλήνων, ο ρατσισμός εναντίον των κυρίαρχων εθνικών κοινοτήτων παντού στον κόσμο. Υπάρχει, όμως, και η ελπίδα. Η ελπίδα που γεννιέται μέσα από την αντίσταση, με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η αντίσταση των πατριωτικών κινημάτων που, παρά τις συκοφαντίες, τους λιβέλλους, την καταστολή, την αφαίρεση της ελευθερίας έκφρασης γνώμης, αυτά συνεχίζουν να υπάρχουν, ν' αντιστέκονται, να μεγαλώνουν. Όπως και εμείς...

Από την πρόσφατη αποβίβαση λαθρομεταναστών στη Ζάκυνθο (φωτό ΠΙΡΙΣΜΑ)

Αμπελάκια, η Κοινοτική Πολιτεία της Κοκκινιάδικης Τέχνης

Β' Μέρος

5. Διάλυση της Ένωσης και πτώση των Αμπελακίων

Η Ένωση, πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ζωής της, γνώρισε εσωτερικές διαμάχες και αναστατώσεις. Τις ξεπέρασε όλες, όμως, χάρη στο πνεύμα της αλληλεγγύης και στον κοινό σκοπό που είχαν τα μέλη της ομάδας αυτής. Η ζωή της διήρκεσε μια ολόκληρη γενιά, όσο δηλαδή έζησαν κι εκείνοι και τα παιδιά τους που την είχαν δημιουργήσει.

Συνήθως οι διάφοροι συγγραφείς αποδίδουν την οριστική διάλυση της Ένωσης, που επήλθε το 1812, σ' εξωτερικές κυριότερα αιτίες, όπως η απώλεια των κεφαλαίων της στις αυστριακές Τράπεζες κατά την προέλαση του Ναπολέοντα στη Βιέννη, η επιδρομή του Αλή Πασά και άλλες προστριβές των μελών μεταξύ τους. Μερικές από αυτές τις αντίξοες περιστάσεις έλαβαν βέβαια χώρα, μόνες τους, όμως δεν θα ήσαν σε θέση να προκαλέσουν την οριστική διάλυσή της. Και τούτο, διότι συνέδραμαν σωρευτικά και άλλα εσωτερικά και εξωτερικά αίτια που δημιούργησαν τις δυσμενείς και καταλυτικές ιστορικές συνθήκες που επέφεραν τη διάλυση.

Ως κυριότερες εσωτερικές αιτίες θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε όλες εκείνες που αναφέρονται στα ελαττώματα του αμπελακιώτικου φαινομένου, όπως οι θεσμικές και κοινοτικές ατέλειες, κάποιες δια-

Ό,τι έχει απομείνει σήμερα από την άλλοτε μεγαλόπρεπη «Μανιάρειο Σχολή». Όνειρο όλων των Αμπελακιωτών είναι να ξανακτιστεί από την πολιτεία και να μεταβληθεί σε μεγάλο πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο.

Του Διονύση Μαυρόγιαννη*

χειριστικές ανωμαλίες, η έλλειψη τεχνολογικής προσαρμογής, η έλλειψη Τραπεζών και η αδυναμία περαιτέρω επενδυτικών δραστηριοτήτων των συσσωρευμένων κεφαλαίων.

Αρχικά η συγχώνευση και ταύτιση των δύο μορφών άσκησης εξουσίας, της κοινοτικής και της οικονομικής (Ένωσης), είχαν καλά αποτελέσματα, διότι επέτρεψαν στα μέλη της πρώτης να συμμετάσχουν στις οικονομικές δραστηριότητες της δεύτερης. Κατά την περίοδο της πρώτης ανάπτυξης της Ένωσης, κατά την οποία επικρατούσε ομόνοια και συνεργασία, δεν παρουσιάστηκαν περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων της Κοινότητας με την Ένωση και αντιστρόφως. Μακροπρόθεσμα, όμως, όταν οι επιχειρήσεις της Ένωσης εξαπλώθηκαν σε ολόκληρη την Κεντρική Ευρώπη, πέρα από τα όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, και όταν εμφανίστηκαν κάποιες συγκρούσεις ανάμεσα στα μέλη, δεν υπήρχε υπέρτερο και κυρίαρχο κοινοτικό όργανο (δικαστήριο) για να κρίνει τις υφιστάμενες διαφορές, αφού οι φορείς της κοινοτικής εξουσίας είχαν συγχωνευθεί και ταυτισθεί με τη διοίκηση και διαχείριση της Ένωσης. Συνεπώς δεν υπήρχε και χωριστός φορέας τοπικής δικαιοσύνης για να λύσει τη διαφορά. Συγκρίνοντας από αυτή την άποψη το Συνεργατικό Σύστημα των Αμπελακίων με το Συντροφοναυτικό Σύστημα της Ύδρας, αντιλαμβανόμεθα εύκολα την υπεροχή του δεύτερου που διαχώρισε την οικονομική οργάνωση της Κοινότητας από τη δομή της αιρετής πολιτικής διοίκησης, σε διαφορετικούς φορείς και όργανα. Συνέπεια της πιο πάνω θεσμικής έλλειψης δυαδικής και πλουραλιστικής οργανωτικής μορφής αφ' ενός της Κοινότητας και αφ' ετέρου της Ένωσης, ήταν η προσφυγή μελών της δεύτερης σε «εξωτερικά κριτήρια», σε αιρετοκρατία στη Θεσσαλονίκη, στην Κωνσταντινούπολη και αλλαχού, γεγονός που διαίρεσε βαθιά την αμπελακιώτικη κοινωνία και κόστισε πολλά χρήματα στα μέλη της Ένωσης, επιταχύνοντας τη διάλυσή της.

Από μια άλλη άποψη, η Ένωση παρουσίαζε αδυναμίες και στην οργάνωση της διαχείρισης και της εποπτείας. Η εξάπλωση των εργασιών της και ο ευρωπαϊκός χώρος στον οποίο ελάμβαναν χώρα αυτές, δεν διευκόλυναν τη συγκέντρωση και τον έλεγχο της διαχείρισης των κεφαλαίων της Ένωσης στα Αμπελάκια που ήταν τοποθετημένα έξω και μακριά από τα ευρωπαϊκά κέντρα, στην καρδιά του δεσποτικο-στρατιωτικού οθωμανικού καθεστώτος. Ούτε φαίνεται ότι όλοι οι διαχειριστές, πολλοί από τους οποίους ήταν κατά περιόδους νεοφώτιστοι, ήταν σε θέση να φέρουν σε αίσιο πέρας το έργο τους. Και τέλος, η παντελής έλλειψη τραπεζικού συστήματος έκανε δύσκολη τη διαχείριση και διακίνηση τόσο μεγάλων κεφαλαίων, μέσα από δεκάδες πρακτορεία και εκατοντάδες αντιπροσώπους. Συνέπεια ήταν να γίνει κακή διαχείριση, ν'

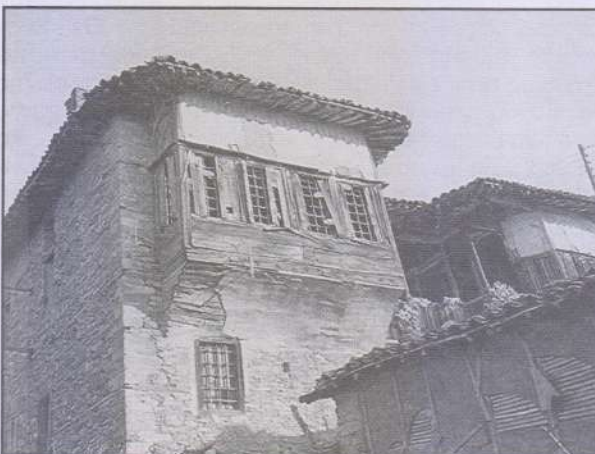
* Καθηγητής Κοινωνιολογίας και πρ. Πρύτανης του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

απωλεσθούν κεφάλαια και να υπεξαιρεθούν ακόμη και περιουσιακά στοιχεία της Ένωσης.

Ο κυριότερος, όμως, εσωτερικός παράγοντας της τελικής διάλυσης της Κοινής Συντροφίας βρισκόταν στην οργανωτική της μορφή και στην αδυναμία της να εξελιχθεί τεχνολογικά και να προσαρμοσθεί σε νέες συνθήκες περαιτέρω μαζικής βιομηχανικής παραγωγής. Κατ' αρχάς δεν υπήρχε κατάλληλο σύστημα, όπως στην Ευρώπη, για ν' αποταμιευθούν, επενδυθούν και αξιοποιηθούν περαιτέρω και με τον καλλίτερο τρόπο τα μεγάλα χρηματικά ποσά που παρέμεναν αποθησαυρισμένα στα χέρια των Αμπελακιωτών. Αυτό ήταν σοβαρό μειονέκτημα του συνεργατικού λαϊκού καπιταλισμού που παρέδιδε υψηλά εισοδήματα στα χέρια των Αμπελακιωτών και συνεπώς σε άμεσους καταναλωτικούς στόχους, μη ευνοώντας έτσι την αποταμίευση, όπως στις ευρωπαϊκές χώρες, όπου το τραπεζικό ζήτημα επέτρεψε την αποταμίευση και εξέθρεψε τους κεφαλαιοκρατικούς σωρευτικούς και αναπαραγωγικούς μηχανισμούς της οικονομίας. Η Ένωση δεν έκανε κατά συνέπεια επενδύσεις για την τεχνολογική τελειοποίηση των μέσων παραγωγής και για τη διαχειριστική βελτίωση της Ένωσης. Δεν εισήχθησαν, δηλαδή, τελειοποιημένα μηχανικά μέσα για το στρίψιμο των νημάτων, ούτε έγινε συγκέντρωση των διαδικασιών παραγωγής με σκοπό την ποιοτική βελτίωση και την ποσοτική αύξησή της, και δεν αντικαταστάθηκε το ριζάρι με την αλυζαρίνη. Η Ένωση, με τέτοια μειονεκτήματα, παρουσιάστηκε ξαφνικά, όταν ήρθε η ώρα, μπροστά στον ευρωπαϊκό ανταγωνισμό που είχε την έμπνευση ν' αξιοποιήσει καλλίτερα τα κεφάλαια των δυτικών κοινωνιών και να προωθήσει και λύσει ικανοποιητικά το πρόβλημα των πρώτων υλών και των μηχανικών μέσων, για τα οποία αγωνιούσε η Επιτροπή Σωτηρίας του Παρισιού στο 3ο έτος της Γαλλικής Επανάστασης, όταν παρήγγειλε στον πολίτη Felix να επισκεφθεί τα Αμπελάκια.

Από τις εξωτερικές αιτίες, η κυριώτερη που κατάφερε και το οριστικό και τελειωτικό πλήγμα κατά της Ένωσης, ήταν ο προοδευτικά αυξανόμενος ανταγωνισμός του αντίστοιχου ευρωπαϊκού εμπορίου και ιδιαίτερα των αγγλικών νημάτων. Η ομοιομορφία της μαζικής νηματοουργίας του Μάντσεστερ και της καλλίτερης βαφής των νημάτων με αλυζαρίνη, απέσπασαν από τα χέρια της Ένωσης τις διάφορες γερμανικές και ευρωπαϊκές αγορές, με τρόπο που η Ένωση αναδιπλώθηκε και αντέδρασε όχι με μια τεχνολογική προσαρμογή που θα ήταν και η επιτυχέστερη στρατηγική

Ρημαγμένο αρχοντικό στα Αμπελάκια

της κίνηση, αλλά με την αγορά και μεταπώληση αγγλικών νημάτων στις ευρωπαϊκές και βαλκανικές αγορές της, διότι τα δικά της προϊόντα δεν ήταν πλέον ποιοτικώς ανταγωνιστικά. Η Ένωση, δηλαδή, έχασε προοδευτικά, στις αρχές του 19ου αιώνα, την παραγωγική της αυτονομία και ανταγωνιστικότητα, ενώ μετασημάτισε το εμπορικό της τμήμα σ' εξαρτώμενο μεταπρατικό υπεργολάβο της ευρωπαϊκής νηματοουργικής βιομηχανίας.

Ακολούθως, στη διάλυση της Κοινής Συντροφίας συνέβαλε οπωσδήποτε και η έλλειψη νομοθετικών και διοικητικών προστατευτικών μέτρων εκ μέρους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Την εποχή, δηλαδή, που η Αγγλία και η Γαλλία προστάτευαν το εμπόριο τους και τις μεταφορές πρώτων υλών με τις πανίσχυρες αρμάδες τους, οι Έλληνες βιοτέχνες και έμποροι πάλευαν με την απληστία των Οθωμανών, την πειρατεία, τη ληστεία και τα πολυάριθμα δασύματα και τους φόρους που πλήρωναν για να διακινήσουν μέσα στον ίδιο τον χώρο της Αυτοκρατορίας, τα διάφορα εμπορεύματά τους.

Τέλος, η προπαρασκευή και διεξαγωγή της Επανάστασης του 1821 συμπλήρωσαν τη διάλυση της Ένωσης από την άποψη κυρίως, ότι ο επαναστατικός μετασηματισμός της ελληνικής κοινωνίας κατέστρεψε οριστικά πολλά παραδοσιακά κέντρα του ελλαδικού χώρου, στα οποία κατά το τέλος του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα κυοφορήθηκαν προκεφαλαιοκρατικές, συνεταιριστικές και συμμετοχικές παραγωγικές σχέσεις και χάθηκε η νεογέννητη λαϊκή αστική τάξη, προς όφελος της μετανάστευσης εντός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και παράλληλα, με μια παλινδρόμηση της νεοελληνικής οικονομίας και κοινωνίας σε γεωργική παραγωγή και σε γαιοκτητικές αξίες.

6. Ερμηνεία του Αμπελακιώτικου Συνεργατικού Συστήματος

Οι διάφοροι κατά καιρούς μελετητές του αμπελακιώτικου φαινομένου, εξέφρασαν ποικίλες, αντίθετες και πολλές φορές αντιφατικές απόψεις και γνώμες γι' αυτό. Το γεγονός αυτό έχει επιφέρει μεγάλη σύγχυση και εμποδίζει κατά πολύ την περαιτέρω ψύχραιμη και αντικειμενική έρευνα και μελέτη του θέματος.

Οι πιο πάνω απόψεις θα μπορούσαν να συνοψισθούν σε τρεις βασικά κατηγορίες. Σ' εκείνες που θεωρούν την Κοινή Συντροφία συνεταιριστικό φαινόμενο χωρίς προηγούμενο στην παγκόσμια ιστορία, σ' εκείνες που υποστηρίζουν ότι πρόκειται για κερδοσκοπική εταιρεία και σ' εκείνες που το προβάλλουν ως βιωμένο γεγονός και όχι ως θεωρητική κατασκευή, πρότυπο δε κοινοτικής και συνεργατικής ανάπτυξης λαϊκού καπιταλισμού του ελληνικού και ευρωπαϊκού χώρου.

Οι Ξένοι διπλωμάτες και διανοούμενοι, όπως ο Felix Beaujour, ο Urquhart και ο Francois Boulanger, που πρώτοι ανακάλυψαν και μελέτησαν την Κοινή Συντροφία, εξέφρασαν την άποψη ότι επρόκειτο για πρωτότυπο τρόπο παραγωγής, που δεν είχε προηγούμενο στην ανθρώπινη ιστορία.

Μερικοί από αυτούς, όμως, επιχειρήσαν να τη συγκρίνουν με διάφορα ουτοπιστικά και μεσσιανικά κινήματα, όπως οι θρησκευτικές κοινότητες της Παραγουάης και οι Αδελφοί της Μοραβίας. Εκείνο που τους κατέπληξε δεν ήταν απλώς η οικονομική ανάπτυξη και ευμάρεια των κατοίκων, αλλά και η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η ομόνοια, η αδελφικότητα και

Κοινωνία

η εργατικότητα που χαρακτήριζε τους κατοίκους των Αμπελακίων.

Από τους πιο πάνω μελετητές, ιδιαίτερα ο Urquhart αποδίδει τη συνεργασία των μελών στις ιδιαίτερες πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, όπως η κοινοτική οργάνωση με τις δημοκρατικές διαδικασίες και λειτουργίες της.

Όσον αφορά τον Francois Boulanger, αυτός στο αμπελακιώτικο φαινόμενο διείδε την απόδειξη της διδασκαλίας του Charles Fourier για το *Φαλαγγιστήριο* και τον καταμερισμό της εργασίας που στηρίζεται στις απεριόριστες ανθρώπινες ικανότητες, στο ταλέντο και στην κλίση των ανθρώπων γι' αυτήν ή εκείνη τη δραστηριότητα. Από την Ένωση Αμπελακίων, εξάλλου, άντλησε με τη σειρά του ορισμένα στοιχεία για να προετοιμάσει το έδαφος στο οποίο στηρίχθηκαν οι φίλοι του μετά τον θάνατό του στη δεκαετία του 1870, για να οργανώσουν κοντά στη Ρουέν της Γαλλίας πρότυπα συνεταιριστικών εκμεταλλεύσεων, οι οποίες επέζησαν για περισσότερα από 30 περίπου χρόνια.

Από αυτή την άποψη, μπορούμε να πούμε ότι ο Francois Boulanger έκανε τη διασύνδεση ανάμεσα στις κοινοτικές, οικονομικές και κοινωνιστικές εμπειρίες και πράξεις της *Κοινής Συντροφίας* και στο ουτοπιστικό και σοσιαλιστικό κίνημα του μεγάλου Γάλλου διανοούμενου Charles Fourier.

Τις αντιλήψεις των πιο πάνω ξένων μελετητών τις δανείστηκαν και ανέπτυξαν περαιτέρω με πολλή επιτυχία, οι περισσότεροι Έλληνες συγγραφείς, όπως ο Γ. Φιλάρετος, ο Νίκος Βέης, ο Κ. Κουκκίδης, ο Φ. Μιχαλόπουλος, ο Γ. Λαζόπουλος, ο Κ. Λεοντίδης και άλλοι.

Ειδικότερα, ο Φιλάρετος και ο Κουκκίδης υποστήριξαν ότι η *Κοινή Συντροφία* ήταν ο πρώτος συνεταιρισμός της Ευρώπης, στηριζόμενος σε πολλές αρχές του μετέπειτα ευρωπαϊκού συνεταιριστικού κινήματος. Ο Ν. Βέης, ο Φάνης Μιχαλόπουλος και ο Γ. Λαζόπουλος ειδικότερα, υπογράμμισαν την επίδραση που είχαν τα Αμπελάκια στα γράμματα και στην παιδεία, ενώ ο Κ. Λεοντίδης έκρινε ότι στα Αμπελάκια δημιουργήθηκαν πολλοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί μετά τη διάλυση της *Κοινής Συντροφίας*. Επιπλέον, ο ακαδημαϊκός Νικόλαος Λούρος σε άρθρο του στην «Κ» προέβαλε την κοινοτική οργάνωση της ιατρικής στα Αμπελάκια. Τέλος, ο συνεταιριστής Θ. Τζωρτζάκης έλαβε περισσότερο υπόψη του τον κοινοπραξιακό χαρακτήρα της Ένωσης που τη θεωρούσε ως συνεταιριστική οργάνωση δευτέρου βαθμού, ανάλογη με τις σημερινές συνεταιριστικές ενώσεις. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι όλοι αυτοί οι μελετητές και συγγραφείς συνέβαλαν, ο καθένας με τον τρόπο του, στην καλλίτερη δυνατή λύση του προβλήματος. Παρά ταύτα, οι θέσεις των περισσότερων, εκτός εκείνων του Ν. Βέη και Ν. Λούρου, είναι απόλυτες και όλοι τους, ενώ δεν εξετίμησαν δεόντως τα πραγματικά περιστατικά, τα εξιδανίκευσαν υπέρμετρα, ώστε να μη μπορούν να γίνουν πάντα πιστευτοί.

Κύριος εκπρόσωπος της δεύτερης άποψης σύμφωνα με την οποία η *Κοινή Συντροφία* ήταν κερδοσκοπική επιχείρηση, είναι ο Γιάννης Κορδάτος. Ξεκινώντας από άκαμπτες δογματικές και ιδεολογικές θέσεις, ανήρεσε την πρώτη του θέση για τα Αμπελάκια, σύμφωνα με την οποία η *Κοινή Συντροφία* ήταν συνεταιρισμός, για να υποστηρίξει αργότερα ότι επρόκειτο για ετερόρρυθμο εταιρεία, στα πλαίσια της οποίας η ομάδα των Αμπελακιωτών εμπόρων εκμεταλλευόταν την ομάδα των βαφειάδων και λοιπών εργατών. Ο Κορδά-

Άλλο ένα ρημαγμένο αρχοντικό στα Αμπελάκια

τος αποκλείει, εξάλλου, τη δυνατότητα συνεταιριστικής οργάνωσης στον ελλαδικό χώρο την εποχή εκείνη, κατά την οποία δεν είχε εμφανισθεί στα Βαλκάνια ανάπτυξη κεφαλαιοκρατίας, και συνεπώς εμφανίζεται μόνο σε χώρες στις οποίες παρατηρείται βιομηχανική κεφαλαιοκρατική οικονομία. Και τούτο, διότι κατά τον Κορδάτο, ο συνεταιρισμός είναι γέννημα των υπερβολών της κεφαλαιοκρατίας. Είναι προφανές ότι οι απόψεις του Κορδάτου παραβλέπουν τελείως την οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα της εποχής των Αμπελακίων. Στον Κορδάτο αναφέρεται ο Βούλγαρος ιστορικός Ν.Τ. Τοδογον, για να υποστηρίξει κι αυτός στη μελέτη του *Η βαλκανική πόλη στο 15ο έως 19ο αιώνα* (1972), ότι στον βαλκανικό χώρο οι έμποροι έκαναν συμβάσεις με τους βιοτέχνες για να εξασφαλίσουν μαζική και ομοιόμορφη παραγωγή, στα πλαίσια της διαμορφούμενης βαλκανικής κεφαλαιοκρατίας, χωρίς καμιά περαιτέρω αναφορά στις ιδιαίτερες δομές της Κοινότητας και της *Κοινής Συντροφίας* των Αμπελακίων.

Η αντιεπιστημονική προσέγγιση του αμπελακιώτικου συνεργατικού παραγωγικού συστήματος τόσο από τον Γιάννη Κορδάτο, όσο και από τον Κ. Κουκκίδη αποδεικνύεται με την επίκληση ιστορικών γεγονότων αλλά και επικρατουσών σήμερα θεωριών για το διεθνές συνεταιριστικό κίνημα.

Κατ' αρχάς, ο Γ. Κορδάτος διέπραξε το σφάλμα να υπαγάγει και αξιολογήσει το αμπελακιώτικο φαινόμενο στην πολιτική της Επανάστασης των Μπολσεβίκων το 1917 και ειδικότερα στη *Νέα Οικονομική Πολιτική (ΝΕΡ)* του Λένιν στη δεκαετία του 1920, σύμφωνα με την οποία «οι συνεταιρισμοί αποτελούν σκαλοπάτι για την ολοκλήρωση του κομμουνισμού και την επικράτηση του εργατικού προλεταριάτου». Ο Γ. Κορδάτος θεώρησε απαραίτητο να δει τα Αμπελάκια υπό το φως αυτής της πρότασης αλλά και εφαρμογής στην πράξη της συνεταιριστικής αντίληψης του Λένιν, η οποία κατέστησε τους συνεταιρισμούς, όχι μόνο της Σοβιετικής Ένωσης αλλά και των λοιπών κομμουνιστικών χωρών (με κάποια θετική απόκλιση στην περίπτωση της Πολωνίας) καρικατούρα της αληθινής έννοιας του συνεταιρισμού, εντάσσοντάς τους στη διευθυνομένη οικονομία του «κρατικού καπιταλισμού». Περαιτέρω, ο Γ. Κορδάτος παρέβλεψε το αναμφισβήτητο ιστορικό γεγονός ότι στον βαλκανικό και μεσογειακό χώρο (Αιγαίο και Ιόνια Νησιά) από τον 18ο ή 19ο αιώνα, η οικονομία (Αμπελάκια, Αγιά και Ζαγορά Πηλίου, Τύρναβος και Τσαρίτσανη Θεσσαλίας), όπως και το ελληνικό Εμπορικό Ναυτικό, είχε μπει σε τροχιά ιδιόμορφου κοινοτικού μεν και λαϊκού, αλλά οπωσδή-

ποτε καπιταλισμού, σύγχρονου του ολλανδικού και του αγγλικού. Τέλος, ο Γ. Κορδάτος, αγνοούσε, όπως αγνοούν και πολλοί άλλοι ακόμη και σήμερα, ότι το συνεταιριστικό φαινόμενο είναι παγκόσμιο και διαχρονικό και εμφανίζεται υπό την ίδια ή παραπλήσια οργανωτική μορφή σε όλες τις χώρες του κόσμου, ανεξάρτητα από τον βαθμό και το επίπεδο της οικονομικής τους ανάπτυξης.

Από μια άλλη οπτική, και οι ακραίες και εξιδανικευμένες θέσεις του Κ. Κουκκίδη περί «*πρώτου συνεταιρισμού του κόσμου*» δεν μπορούν να γίνουν δεκτές παρά υπό τους όρους που θα διατυπώσουμε στο επόμενο κεφάλαιο.

Κατά την άποψή μας, που αποτελεί την τρίτη θέση πάνω στο αμπελακιώτικο φαινόμενο, το τελευταίο τούτο, ήταν αποτέλεσμα των ιστορικών αναγκών και όχι δημιουργήμα της ανθρώπινης διάνοησης, προϊόν δηλαδή ουτοπικών ή κοινωνιστικών θεωριών ή πολιτικών ιδεολογιών. Οι Αμπελακιώτες, όπως και πολλοί άλλοι ελληνικοί πληθυσμοί κατά τη διάρκεια της οθωμανικής περιόδου, μαθήτευσαν για πολλά χρόνια στην ελληνική κοινοτική πρακτική, στα πλαίσια της οποίας χειραφετήθηκαν από δημοκρατική και κοινωνική άποψη. Όταν παρουσιάστηκαν οι κατάλληλες ιστορικές συνθήκες (κοκκινιάδικη τέχνη, αλκαλικά νερά, μεγάλες εσωτερικές και εξωτερικές αγορές, πληθυσμιακή ανάπτυξη και ταυτόχρονα έλλειψη άλλων πλουτοπαραγωγικών πηγών), αυτές οι κοινοτικές δημοκρατικές και κοινωνικές εμπειρίες έγιναν οι συνεργατικές μήτρες των οικονομικών παραγωγικών σχέσεων. Σε τούτο συνέβαλε, μέχρι κάποιας υπερβολής που οδήγησε και σε αρνητικά τελικώς αποτελέσματα, η έλλειψη κάθετης διαστρωμάτωσης καθώς και αριστοκρατικής ή γαιοκτητικής τοπικής ιεράρχησης οικογενειών και ομάδων.

Το μόνο επιχείρημα που θα μπορούσε κανείς να επικαλεσθεί σήμερα σχετικά με τον ακραιφνή συνεταιριστικό χαρακτήρα της Κοινής Συντροφίας, είναι ότι τα μέλη της δεν ανήκαν σε μία, αλλά σε δύο επαγγελματικές ομάδες (έλλειψη ομοιοεπαγγελματισμού), αλλά και στο γεγονός ότι ένα μόνο μέρος των κατοίκων ήταν ισότιμα μέλη με μερίδιο. Το τελευταίο τούτο, όμως, παρατηρείται σε μεγάλη κλίμακα και στους σημερινούς ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς, όπως οι κα-

Στο εικονιζόμενο οίκημα, στα χρόνια του Συνεταιρισμού, μαζεύονταν τα κόκκινα νήματα. Ύστερα έγινε πεταλωτήρι. Ζούσε μέχρι το '40. Σήμερα... ρημάδι.

ταναλωτικοί συνεταιρισμοί που τα μέλη τους στρατολογούνται απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις και τις παραγωγικές ομάδες, όπως επίσης και στους πιστωτικούς εργατικούς και αγροτικούς συνεταιρισμούς στους οποίους οι μερίδες και η συμμετοχή στα πλεονάσματα και στα «κέρδη» μπορούν να διαφέρουν από μέλος σε μέλος και απ' ομάδα σε ομάδα.

Παρέλκει, συνεπώς, κατά την άποψή μας, η έρευνα του θέματος που τόσο απασχολούσε τον Κουκκίδη και τον Κορδάτο, της σύγκρισης, δηλαδή, και της εξομοίωσης ή όχι, των κανόνων οργάνωσης και λειτουργίας της Κοινής Συντροφίας με τις αρχές και τους κανόνες των μεταγενεστέρων και σημερινών ευρωπαϊκών συνεταιρισμών.

Μολονότι από λογική άποψη, δεν μπορεί να γίνει σύγκριση ενός προγενέστερου γεγονότος μ' ένα μεταγενέστερο, όμως και μια τέτοια πρωθύστερη σύγκριση αποδεικνύει ότι η Κοινή Συντροφία είχε πολλές αρχές και πολλούς κανόνες του σημερινού συνεταιριστικού κινήματος (1854, 1937, 1966, 1995).

Επρόκειτο τελικά για ένα ευρύ συνεργατικό και κοινοπραξιακό φαινόμενο, πρωτότυπο και τοπικό, αλλά ευρωπαϊκής εμβέλειας, που εκδηλώθηκε και αναπτύχθηκε στα πλαίσια της κοινοτικής οργάνωσης με την οποία τελικά ταυτίστηκε και συγχωνεύθηκε. Σε αντίθεση δε με τα άλλα παραδοσιακά και συνεργατικά φαινόμενα της ίδιας εποχής, όπως τα Τσελιγκάτα, η Κοινοτική και Συμμετοχική Αλιεία και Σπογγαλιεία και το Συντροφοναυτικό Σύστημα της Ύδρας, του Αιγαίου, του Γαλαξιδίου και άλλων νήσων, το αμπελακιώτικο φαινόμενο ήταν η κατ' εξοχήν συνεταιριστική διαδικασία μετασχηματισμού μιας παραδοσιακής κοινωνίας σε σύγχρονη: βιοτεχνική, βιομηχανική, εργατική, εμπορευματική και εμπορική, χρηματική, πολυεθνική και δημοκρατική, καθολικής συμμετοχής των κατοίκων σε παραγωγικές σχέσεις λαϊκού καπιταλισμού.

Όταν ερευνούμε το θέμα του αμπελακιώτικου φαινομένου, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στην εμφάνιση της κεφαλαιοκρατίας και της αστικής τάξης στον προεπαναστατικό ελλαδικό χώρο, των οποίων η Κοινή Συντροφία ήταν πρωτότυπη διαδικασία λαϊκής συμμετοχής, πλήρους εργασιακής ένταξης και κεφαλαιοκρατικής παραγωγικής διαδικασίας.

Βέβαια, το Συνεταιριστικό Φαινόμενο των Αμπελακιών δεν μπορεί να «ξαναστηθεί» όπως ήταν. Χρειάζεται, όμως, αφ' ενός να ενσωματωθεί στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική μας ιστορία καθώς και στο νεοελληνικό μας πολιτισμό και αφ' ετέρου, να εμπνεύσει εκείνους που θα έπρεπε να μελετήσουν και να προωθήσουν στην πράξη ένα ανανεωμένο και οικονομικά χειραφετημένο σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης, ανταποκρινόμενο στη σημερινή κοινωνική μορφολογία και στις ανάγκες του ελληνικού και ευρωπαϊκού χώρου. Ο τελευταίος αυτός, όπως είναι γνωστό, προβληματίζεται και αγωνιωδώς αναζητεί την οργανωτική ταυτότητα του «Τρίτου Συστήματος», προκειμένου η Ελλάδα και οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ξεπεράσουν το άγχος της διογκούμενης ανεργίας και ν' αμβλύνουν τις ποικίλες απειλές και δυσμενείς επιπτώσεις της διεθνοποίησης των αγορών (παγκοσμιοποίησης).

Στο Τρίτο Μέρος:

7. Ευρωπαϊκή και διεθνής διάσταση και αναγνώριση του αμπελακιώτικου κοινοτικού μοντέλου συνεργατικής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Βιβλιογραφικές Σημειώσεις

«Νέα Τάξη» και Βαλκάνια

Του Δημήτριου Μανίκα*

Α΄ Μέρος

Το 1945, ενώ όλα έδειχναν πως ο πόλεμος τελείωνε με νίκη των Συμμάχων, δύο φαινομενικώς άσκοπες ενέργειες κατά των ηττημένων, οι ισοπεδωτικοί συμβατικοί βομβαρδισμοί Λειψίας και Δρέσδης και οι ατομικές βόμβες της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι, επέδωσαν το καταλυτικών εντυπώσεων μήνυμα του ενός των νικητών προς τον έτερον εταίρον και πάντα άλλον πιθανό αμφισβητία. Με αυτά τα επινίκια συμβάντα, οι νικητές διαχωρίστηκαν και διαχώρισαν τον κόσμο. Κατά τη μεταβατική περίοδο 1945-48, χαράχθηκαν τα όρια εντάξεων, επικυριαρχίας, επιρροών και αμφισβητήσεων των πρώην συμμάχων και έκτοτε αντιπάλων. Και το 1948 στο Βερολίνο άρχισε ο Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Στον πόλεμο αυτό απετράπη η άμεση γενική στρατιωτική σύγκρουση, διότι υπερίσχυσε ο φόβος του πυρηνικού ολοκαυτώματος και της βεβαίας γενικής καταστροφής. Χρησιμοποιήθηκαν, όμως, όλες οι άλλες μορφές πολέμου, σε μια παγκόσμια αντιπαράθεση σε όλους τους άλλους τομείς, μ' έμφαση στον πολιτικό, ιδεολογικό, οικονομικό, ψυχολογικό και τις συχνές περιφερειακές κρίσεις και θερμές συγκρούσεις.

Ο Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος διήρκησε 40 ολόκληρα χρόνια και έληξε στον τόπο της κηρύξεώς του, με την κατάρρευση του συμβολικού διαχωριστικού των δύο κόσμων τείχους και του συνάδοντος «Σιδηρού Παραπετάσματος». Η επικράτησις των νικητών αυτού του πολέμου ήταν πλήρης και καθολική. Όλοι οι σκοποί ενός πολέμου επιτεύχθηκαν. Έμεινε μόνον ένα αγκάθι, δεν καταστράφηκαν ή δεν κατασχέθηκαν τα πυρηνικά και λοιπά μη συμβατικά όπλα του ηττημένου. Ο κίνδυνος διαρροής, διασποράς και αδυναμίας ελέγχου είναι πλέον φανερός.

Επιπροσθέτως κρίσεις σοβούσες, αιμορροούσες και μη αντιμετωπιζόμενες μπορούν να μετατραπούν, εγκλωβιζόμενες ιδεολογικά, σε ακραίες εθνικιστικές, θρησκευτικές και φυλετικές εκφράσεις και συγκρούσεις, με δυναμική επεκτάσεως γεωμετρικής προόδου.

Από το 1990 οι εξελίξεις οδηγούν σε αυτό που στις 11 Σεπτεμβρίου 1990 ο Τζωρτζ Μπους, τότε Πρόεδρος των ΗΠΑ, ονόμασε «Νέα Τάξη Πραγμάτων» και διακήρυξε την οπωσδήποτε επιβολή της. Στην πρακτική πολιτική έδωσε τα μηνύματα της στον Κόλπο και την πρώην Γιουγκοσλαβία και τα διάδοχά της κράτη. Τα μηνύματα διαμόρφωσαν το οικουμενικό κλίμα και προδίκασαν τις προοπτικές εκφράσεώς του, δηλαδή. Υπάρχει και εκφράζεται, όποτε προκαλείται και αμφισβητείται μία δύναμη. Η δύναμη, που διαμορφώνεται από τη σύνθεση, των οικονομικών παραγόντων παγκοσμίου ενδιαφέροντος, η οποία, για να ευδοκιμήσει, απαιτεί ελευθερία σε όλες τις μορφές εκ-

φράσεώς της, ανεξαρτήτως αν αυτή η ελευθερία στις διαδικασίες επιβολής της, παρασύρει, ισοπεδώνει καταστρέφει και επιβάλλει ομογενοποίηση των πάντων, με την απαιτούμενη άρση των οποιωνδήποτε ανασχετικών της περιορισμών, των προερχομένων από την αντίληψη ή και πραγματικώς υφισταμένη κατάσταση του ιδιαίτερου ή διαφορετικού.

Αυτή η δύναμη, πρακτικώς (ως σήμερα τουλάχιστον) αήττητη, εκφράζεται με συγκεκριμένες πολιτικές οντότητες, κράτη ή οργανισμούς. Στο σημερινό παγκόσμιο περιβάλλον, κράτος-πυρήνας αυτής της δυνάμεως είναι οι ΗΠΑ, μαζί και γύρω από αυτές τα κράτη του ΝΑΤΟ, με διαφορετικούς το καθένα δεσμούς και λόγους συμπορεύσεως και εξαρτήσεως, όλα, όμως, συμπλέοντα και τελικώς συμφωνούντα, κυρίως εκ του λόγου της αδυναμίας ή απροθυμίας αναλήψεως ατομικώς και συλλογικώς, του κόστους χαράξεως και τηρήσεως αυτονόμου πολιτικής και αναδοχής της ευθύνης και των συνεπειών της. Έτσι, τελικώς, το σύνολο των παγκοσμίων και περιφερειακών οργανισμών ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, ΟΑΣΕ, ΕΕ, ΚΕΠΠΑ κ.λπ. συντάσσονται και πρακτικώς υποτάσσονται στη βούληση των ΗΠΑ, ως εκφραστού του διεθνώς ορθού (προβαλλομένου κατά περίπτωση ως ηθικού και δικαίου) και επικαλούνται, επιζητούν, προκαλούν, αποδέχονται και αποφασίζουν κατά τις υποδείξεις και επιθυμίες τους. Αναλαμβάνουν δε εν συνεχεία, την εφαρμογή αυτών των αποφάσεων με κύριο εντολοδόχο εκτελέσεως τις ΗΠΑ, οι οποίες βεβαίως ενεργούν, ως βασική και κυριαρχούσα δύναμη, στα πλαίσια των ποδηγετούμενων και ελεγχόμενων Οργανισμών (ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, ΟΑΣΕ κ.λπ.). Πολλοί ονόμασαν αυτή την εποχή ως «PAX AMERICANA».

Τα έκτοτε επακόλουθα διέπονται από αυτό το γεγονός. Τα ερωτήματα που τέθηκαν τότε, ήταν (και δυστυχώς και σήμερα παραμένουν): **Πώς θα χρησιμοποιήσουν την αναμφισβήτητη πλέον, μονοκρατορική δύναμή τους οι ΗΠΑ; Πόσο ασφαλείς θα αισθανθούν, ώστε ν' αυτοσυγκρατηθούν; Ποιος αντίλογος δυνάμεων θ' αναδυθεί, ώστε να περιορίσει την αλαζονεία και την ακρισία της μονοκρατορίας;**

Εδώ μπορώ να διαπιστώσω ότι και οι ΗΠΑ μοιραία χρονολογούν τον κόσμο από τη δημιουργία τους (ως το προηγούμενο από κτίσεως Ρώμης) και μέσα από τη δική τους ιστορία αξιολογούν τα προβλήματά του, γεγονός που δεν υποβοηθεί στην κατανόηση, και περισσότερο στην επίλυση των προβλημάτων.

Ο κόσμος των ΗΠΑ εκτείνεται όπου τα συμφέροντά τους οδηγούν το δολλάριο, το ενδιαφέρον

* Στρατηγός ε.α.

και τον στρατό τους. Τα Βαλκάνια είναι από καιρό εντός των συνόρων.

Η μετά του Κόλπου, λοιπόν, εποχή οδήγησε στην εκρηκτική οικονομική άνοδο των ΗΠΑ, τη χαοτική κατάσταση της πρώην ΕΣΣΔ και των επιγόνων της, την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, με σαφή επικυριαρχία των ΗΠΑ και συνεχείς περιφερειακές κρίσεις.

Η Ευρώπη ως σύνολο, αλλά και με τις κατά περιοχή διαφοροποιήσεις της, εντάσσεται πλήρως στις επικρατούσες τάσεις. Όλα τα ευρωπαϊκά κράτη της εκτός Σοβιετικής Ευρώπης είχαν ή έχουν ενταχθεί στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ πλην εξαιρέσεων για λόγους ιδιαίτερου συμφέροντος (Ελβετία εκτός ΝΑΤΟ και ΕΕ, Σουηδία, Ιρλανδία εκτός ΝΑΤΟ, Νορβηγία εκτός ΕΕ) ή εξωτερικών περιορισμών (Αυστρία, Φιλανδία εκτός ΝΑΤΟ).

Όλες οι χώρες του πρώην Σοβιετισμού πλην της ΚΑΚ, επιθυμούν και έχουν ζητήσει να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ. Και οι δύο Οργανισμοί επιθυμούν να εντάξουν τις αιτούσες χώρες, εκφράζοντας, όμως, εμπράκτως την έννοια της νέας τάξεως των παγκοσμίων πραγμάτων, διατύπωσαν κανόνες-κριτήρια αξιολογήσεως των υποψηφίων, οι οποίοι οφείλουν, συνεχώς ελεγχόμενοι, ν' αποδείξουν την πλήρη συμμόρφωσή τους προς αυτά, για να γίνουν αποδεκτοί ως μέλη. Και τα μεν κριτήρια του ΝΑΤΟ είναι κατ' αρχήν πολιτικά, τα δε της ΕΕ επιβάλλουν επιπλέον και συγκεκριμένες οικονομικές επιδόσεις.

ΤΟ ΝΑΤΟ

Υποδεικνύει μείωση αλλά και εκσυγχρονισμό των Ενόπλων Δυνάμεων και αποδεδειγμένη άσκηση πλήρους πολιτικού ελέγχου τους.

Απαιτεί εκδημοκρατισμό της λειτουργίας του κράτους και απόλυτο σεβασμό των ατομικών και κυρίως των μειονοτικών δικαιωμάτων.

Αναπτύσσει το πρόγραμμα συνεργασίας για την ειρήνη, στο οποίο καλεί και δέχεται να μετέχουν και αυτές οι χώρες, αν και δεν είναι μέλη του. Εξασφαλίζει με το νέο του δόγμα και τη νέα δομή του την υποδομή, τη διοίκηση και τον έλεγχο, και βεβαίως τις δυνατότητες επεμβάσεώς του, όπου και όποτε απαιτηθεί, στην περιοχή, αλλά και την πρόθυμη και πλήρη συνεργασία των υποψηφίων για ένταξη κρατών.

Η ΕΕ

Αποδίδει την ίδια σημασία στον εκδημοκρατισμό, μ' έμφαση στην αποβολή της εθνικιστικής και αντιμειονοτικής νοοτροπίας, και προβάλλει το ιδανικό του κράτους των πολιτών.

Απαιτεί σαφείς ελεγχόμενες και επιμετρούμενες αλλαγές στην οικονομία, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην απελευθέρωση της αγοράς, την ιδιωτικοποίηση και την επιδίωξη και επίτευξη συγκεκριμένων κατά φάση στόχων/κριτηρίων δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής. Συγχρόνως αναπτύσσει σχέ-

σεις και εγκαθιστά μηχανισμούς ελέγχου προσπαθειών και αποτελεσμάτων και διαχειρίσεως της παρεχόμενης βοήθειας.

Επιβάλλει περιορισμούς και ελέγχους διακινήσεως προσώπων, αγαθών και κεφαλαίων και αναλόγως της προόδου που επιδεικνύουν οι ενδιαφερόμενες χώρες, τις εντάσσει σε βαθμίδες σχέσεων από τον αποκλεισμό μέχρι την πλήρη ένταξή τους, όταν θα έχουν ικανοποιήσει το σύνολο των κριτηρίων.

Πρωθεί σε συνεργασία με ΟΗΕ, ΟΑΣΕ και ΝΑΤΟ, πρόγραμμα ανασυγκροτήσεως των βαλκανικών χωρών, ως μια πρώτη απόδειξη μετατροπής ιδεών, συμβουλών και επιθυμιών, σε πολιτική πράξη με ουσιαστικό οικονομικό περιεχόμενο.

Βάσει των κριτηρίων αυτών:

- Εντάχθηκαν ήδη στο ΝΑΤΟ, Πολωνία, Τσεχία και Ουγγαρία (εδώ βεβαίως συνεκτιμήθηκε και το παρελθόν αντιθέσεως προς τον Σοβιετισμό).

- Τελούν υπό καθεστώς εντάξεως Ρουμανία και Βουλγαρία, οι οποίες συμμετέχουν στο πρώτο ε-

Εγείρεται από τη Βουλγαρία Αναμόχλευση του «οράματος» για ίδρυση ανεξάρτητης Θράκης

Περίεργα δημοσιεύματα που γίνονται τελευταία σε αθηναϊκές εφημερίδες, αναμοχλεύουν το όραμα ίδρυσης ανεξάρτητου θρακικού κράτους που οραματίζονται οι Τούρκοι, το οποίο θα ενώσει τους μειονοτικούς πληθυσμούς Ελλάδος και Βουλγαρίας, με την ανατολική Θράκη...

...Το ζήτημα ανεξάρτητης Θράκης έθεσε ο πρόεδρος του Βουλγαρικού Συνδέσμου Θρακιωτών Τούρκων, του σωματίου που υποστηρίζει ό-τι εκπροσωπεί τους απογόνους ενός εκατομμυρίου Θρακιωτών που έφυγαν στην Βουλγαρία την περίοδο των Βαλκανικών Πολέμων...

...Η δήλωση αυτή είναι το τελευταίο, όχι όμως και το μόνο, δείγμα αναζωπύρωσης του βουλγαρικού ενδιαφέροντος, κατά κάποιο τρόπο, «θρακικού» θέματος. Όχι μόνο πραγματοποιούνται κατά καιρούς εκδηλώσεις για το θέμα αυτό στη Βουλγαρία, αλλά και το «αμυντικό δόγμα», που υιοθέτησε προ διετίας η Σόφια, υποστηρίζει ότι η Βουλγαρία περιβάλλεται εξωτερικά από βουλγαρικές μειονότητες.

Για την ιστορία, το σύνθημα της «ενιαίας και ανεξάρτητης Θράκης» είναι ένα παλιό σύνθημα της Κομμιντέρ από τη δεκαετία του 1920, που συνόδευε το «ενιαία και ανεξάρτητη Μακεδονία».

Αναδημοσίευση από την ημερήσια εφημερίδα της Κομοτηνής «Ο ΧΡΟΝΟΣ», 21-2-2000

νταξιακό στάδιο «Συνεργασία για την ειρήνη» και στην πολυεθνική ειρηνική δύναμη της περιοχής.

• Έχουν αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την ΕΕ, Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβενία και Εσθονία (α' φάση) και μαζί τους η Κύπρος και η Μάλτα.

• Αρχισαν ενταξιακές διαπραγματεύσεις Λιθουανία, Λετονία, Σλοβακία, Ρουμανία και Βουλγαρία τον Φεβρουάριο του 2000 (β' φάση). Μαζί τους και η Τουρκία με ιδιόρρυθμη διαδικασία.

Σε αυτές τις χώρες, όπου η δημοκρατία για πρώτη φορά βιώνεται και η λειτουργία της Πολιτείας διέπεται από σαφή (συνταγματικό) καθορισμό αρμοδιοτήτων, υποχρεώσεων και δικαιωμάτων των οργάνων της, παρατηρείται έντονη προσήλωση (αγκίστρωση) των οργάνων αυτών (θεσμών και προσώπων) στην άσκηση των δικαιωμάτων τους. Ουδείς δέχεται να παρακαμφθεί, παραλειφθεί ή αγνοηθεί, έστω και αν η αρμοδιότητά του είναι συμβουλευτική και το δικαίωμά του περιορίζεται στην απλή ενημέρωσή του. Πολύ περισσότερο, όταν η δικαιοδοσία του είναι αποφασιστική. Η διεκδικητική αυτή νοοτροπία εκδηλώνεται προς πάσα κατεύθυνση και απ' όλα τα όργανα και την υπαλληλία της πολιτείας και έχει ως αποτέλεσμα την άναρχη και ανεξέλεγκτη κωλυσιεργία, η οποία αναστέλλει και ακυρώνει, πολλές φορές, φιλότιμες και φιλόδοξες προσπάθειες προόδου και εξελίξεως. Εκτός από την επιθυμία προστασίας του κύρους κάθε θεσμού και θέσεως, έκδηλη είναι η ιδιότητα σε κάθε περίπτωση.

Μέσα σε αυτό το πλέγμα ιδιαιτεροτήτων, δυσχερειών προσαρμογής, παρεμβάσεων εξωτερικών, πιέσεων εσωτερικών και φιλοδοξιών εξουσίας, έχουν ήδη προκύψει και επηρεάζουν εντόνως τα προβλήματα της διαλύσεως της πρώην Γιουγκοσλαβίας, τα οποία κατατράχουν τα επίγονα κράτη. Ανησυχούν και τρομάζουν τα γειτονικά και επαναφέρουν τον όρο «Βαλκάνια» και «βαλκανικά κράτη».

Μέσα σε αυτό το κλίμα, αναδύονται προσπάθειες αναδείξεως «εθνικών επιδιώξεων» της βαλκανικής, πλέον, νοοτροπίας κρατών, με σαφή διάθεση εκμεταλλεύσεως των ευκαιριών της διαδικασίας και της προοπτικής εντάξεώς τους στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ.

Εάν επρόκειτο για δοξασίες και επαγγελίες μικρών πολιτικών ομάδων ή περιθωριακών εξτρεμιστικών κινήσεων, θα ήταν σπατάλη χρόνου η ενασχόληση μαζί τους.

Όμως πρόκειται για υπεύθυνες επίσημες απόψεις των πλέον σοβαρών πνευματικών ιδρυμάτων. Των Ακαδημιών Επιστημών της Σόφιας, των Σκοπίων και των Τιράνων. Οι Ακαδημίες αυτές δεν είναι απλώς θεσμοθετημένοι οργανισμοί. Αντιθέτως αποτελούν θεσμοθετούντες οργανισμούς. Θα ήταν δυνατόν να πει κάποιος: «Αυτά είναι εσωτερικά τους προβλήματα και αν κάτι είναι απειλητικό για μας, είναι απλά λόγια, αφού εμείς είμαστε στο ΝΑΤΟ, την ΕΕ, την Κοινή Ευρωπαϊκή Άμυνα και αυτοί είναι απ' έξω. Άστους, λοιπόν, να λένε».

Δεν είναι, όμως, έτσι, διότι η Ελλάδα ασφαλώς βρίσκεται σ' εξέχουσα και υπερέχουσα κατάσταση και θέση προς τις χώρες του πρώην Σοβιετισμού, όμως αυτό οφείλεται στο πρόσφατο παρελθόν της και των χωρών αυτών. Όταν, όμως, οι χώρες αυτές επιτύχουν την ένταξή τους στο ΝΑΤΟ, την ΕΕ και την ΚΕΠΠΑ, ως πλήρη άνευ περιορισμών μέλη, είναι φυσικό να έχουν ψήφο και κύρος ισότιμο και ισοδύναμο. Για οποιοδήποτε ζήτημα (πρόβλημα), διμερές ή της περιοχής, τότε, η εντός των οργανισμών αντιμετώπιση θα γίνεται με την αρχή των ίσων αποστάσεων και βεβαίως η όποια συλλογική απόφαση και θέση θα διαμορφώνεται με την ιδίαν, εκάστου εταίρου, αντίληψη δικαίου και συμφέροντος. Κανείς δεν μπορεί να προΐδει, μέχρι πού είναι δυνατό να φθάσουν και πώς θα εκδηλωθούν, για να επιβάλλουν τη συλλογική άποψή τους οι Οργανισμοί (ΝΑΤΟ, ΕΕ, ΚΕΠΠΑ, ΟΑΣΕ), όταν στο μέλλον εμφανισθούν εντάσεις και κρίσεις μεταξύ των (ασθενών βεβαίως) μελών τους.

Ας δούμε λοιπόν τι λένε οι Ακαδημίες:

- ΣΟΦΙΑΣ με το «Βουλγαρικό Εθνικό Δόγμα» (ΒΕΔ) κατά το 1997-98
- ΤΙΡΑΝΩΝ με το «Σχέδιο για την επίλυση του αλβανικού προβλήματος» της 20ης Οκτωβρίου 1998.
- ΣΚΟΠΙΩΝ με την «Απάντηση στην πρόκληση της Ακαδημίας των Τιράνων» της 13ης Μαΐου 1999.

«Η ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ»

Από την υπηρεσία μου στη Βουλγαρία τη διετία 1980-82, περίοδο κυοφορίας στο εσωτερικό του Σοβιετισμού, όλων όσων επακολούθησαν μέχρι τη διάλυσή του, παρακολουθώ, ενημερώνομαι και εκτιμώ τα συμβαίνοντα και τα επερχόμενα σε αυτό τον χώρο. Γνωριμίες, σχέσεις και φιλίες με βοηθούν σημαντικά.

Το 1997 κυκλοφόρησε στη Βουλγαρία, ως προσχέδιο, έκδοση της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών με τίτλο «Βουλγαρικό Εθνικό Δόγμα, Η Βουλγαρία κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα, Βάση του Βουλγαρικού Εθνικού Δόγματος (Πρώτο Μέρος)».

Αμέσως μετά, πάντα εντός του 1997, δημοσιοποιήθηκε νέα, ως προσχέδιο πάλι, διορθωμένη έκδοση, με μικρές και όχι ουσιώδεις διαφοροποιήσεις ορισμένων διατυπώσεων, με προφανή σκοπό να μην εκφράζουν προκλητικά βασικές θέσεις των βουλγαρικών απόψεων.

Τελικώς, και εντός του 1997, εκδόθηκε οριστικά το πρώτο μέρος του «Βουλγαρικού Εθνικού Δόγματος», με εκδότη, όμως, το Επιστημονικό Κέντρο για τη βουλγαρική εθνική στρατηγική και όχι τη Βουλγαρική Ακαδημία Επιστημών.

Σε όλες, όμως, τις εκδόσεις αναφέρονται ως χρηματοδότες της εκπονήσεως και εκδόσεως ο εκδοτικός οίκος Γνώση (Μονοπρόσωπη ΕΠΕ) και το Ινστιτούτο Μεταλλογνωσίας της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών.

Το πρώτο μέρος του ΒΕΔ έχει εκπονηθεί από πολυμελή επιτροπή ακαδημαϊκών, πανεπιστημιακών (καθηγητών, υφηγητών, επιμελητών) και λοιπών ειδικών επιστημόνων ή κρατικών λειτουργών.

Ενδεικτικώς αναφέρεται ως μέλος της επιτροπής τελικής εγκρίσεως των κειμένων, ο αρχηγός /ΓΕ Στρατηγός Μίχο Μίχοφ. Ο ίδιος μετέχει και στο Συμβούλιο εμπειρογνομόνων.

Το πρώτο μέρος του ΒΕΔ στην τελική μορφή του, παραδόθηκε από τη συντακτική επιτροπή, σ' επίσημη δημόσια τελετή, στον πρόεδρο της Βουλγαρίας Π. Στογιάνοφ. Αυτός, αποδεχόμενος την προσφορά, κάλεσε όλους τους παράγοντες του βουλγαρικού έθνους ν' αποδεχθούν, ενστερνιστούν και εργασθούν για την επιτυχή εφαρμογή του ΒΕΔ.

Το 1998 εκδόθηκε και κυκλοφόρησε από τον εκδοτικό οίκο Γνώση το πρώτο πρόγραμμα («Προστασία και Πνευματική Ενότητα των Βουλγάρων του κόσμου») του δεύτερου μέρους («Εθνικά Στρατηγικά Προγράμματα»), του ΒΕΔ με τον επίτιτλο, όπως και το πρώτο μέρος, «Η Βουλγαρία κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα» του Επιστημονικού Κέντρου για τη βουλγαρική εθνική στρατηγική (Φωτογραφία σελ. 33).

Όλες οι εκδόσεις κειμένων του ΒΕΔ:

α. Έχουν την αφιέρωση «Αφιερώνουμε την εργασία μας στο βουλγαρικό έθνος και κράτος».

β. Στο οπισθόφυλλο, υπό τον τίτλο «Βουλγαρικό Εθνικό Ιδεώδες για τον 21ο Αιώνα» προβάλλουν ως απόφθεγμα: «Ελεύθερη, ανεξάρτητη, δημοκρατική και ευημερούσα Βουλγαρία, Πνευματικός παράγων συνένωσης του βουλγαρικού έθνους και στήριγμα των Βουλγάρων ανά τον κόσμο».

Με τηλεγραφική διατύπωση, το πρώτο μέρος του ΒΕΔ:

– Ικανοποιεί την ανάγκη συντάξεώς του, με την ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική αποδοχή.

– Ισχυρίζεται ότι μ' επιστημονική ιστορική τεκμηρίωση διατυπώνει και προβάλλει τα εθνικά δίκαια, αλλά και τις μεθόδους προβολής και ικανοποίησώς, εναρμονισμένες στη σύγχρονη συγκυρία.

– Διατυπώνει και απαιτεί την αποδοχή των βουλγαρικών απόψεων των εννοιών «εθνοτικός χώρος» και «εθνοφυλετική σύνθεση» του σύγχρονου βουλγαρικού λαού ως «ενιαίας ομογενοῦς, αδιασπάστου εθνικής οντότητας και συνειδήσεως», προεληθούσης από τη διαδικασία συντήξεως Θρακών – Σλαύων και Βουλγάρων.

– Παραδίδεται, όπως και οι εκδόσεις που ακολουθούν, ως πυξίδα και βοήθημα σχεδιασμού της ασκήσεως πολιτικής, παιδείας και διαπαιδαγωγήσεως.

– Θεωρεί τη συμμόρφωση όλων ως αναγκαία, αλλά και δεδομένη.

Τί εννοούν, όμως, οι συντάκτες και αποδέκτες του ΒΕΔ ως «βουλγαρικό εθνοτικό χώρο» και βουλγαρικό πληθυσμό, δύο έννοιες οι οποίες προκαταλαμβάνουν την κρίση οποιουδήποτε αποδέκτη με τον αφορισμό: «Η Βουλγαρία συνορεύει με τον εαυτό της»;

Η Βουλγαρία του Συμεών και του Σαμουήλ, και του Ιωάννη Ασέν Β' ορίζουν τον «βουλγαρικό εθνοτικό χώρο». Η συνθήκη του Αγ. Στεφάνου και η έκταση του 1939-'44 αποδεικνύουν την ελαχίστη ενδοτική ανοχή συμπτώξεώς του. Για προσέξετε, όμως, τον χάρτη στη σελίδα 35. Ίσχυσε μετά τον Μάιο του 1941. Γιατί τότε αναφέρει 1939; Απλούστατα οι Βούλγαροι είχαν συμφωνήσει και ρυθμίσει την ένταξή τους στον Άξονα, καθώς και τα ανταλλάγματα, από το 1939. Και στο μεταξύ οι «αφελείς» γείτονες κι οι «κουτόφραγκοι» έτρεχαν και πρότειναν δελεαστικές εδαφικές προσφορές εις βάρος των γειτόνων, για να τους προσελκύουν.

Ο χάρτης «Περιοχές με βουλγαρική γλωσσική ενότητα» είναι προκλητικά αποκαλυπτικός για την απόλυτη σύμπτωση με τον ελάχιστο ανεκτό «βουλγαρικό εθνοτικό χώρο». Στον χάρτη της σελίδας 36, αποτολμάται πλέον η απογραφή και καταγραφή, όλων των θεμελιωμένων επιστημονικά, δηλαδή βουλγαρικά, ισχυρισμών των ΒΕΔ. Ιδού:

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΟΓΜΑ (ΒΕΔ)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1^ο: «Προστασία και Πνευματική Ενότητα των Βουλγάρων του Κόσμου»
Κεφ. 5.2.5 «Οι Βούλγαροι στην Ελλάδα».

– Η Ελλάδα δεν αναγνωρίζει βουλγαρική μειοψηφία.

Το εξώφυλλο της τελικής έκδοσης του ΒΕΔ

- Ελληνικοί ηγετικοί κύκλοι αρνούνται την ύπαρξη «Μακεδονικού Έθνους». Πιστεύουν ότι οι «Μακεδόνες» είναι «Βούλγαροι».

- Προσπαθούν να μετατρέψουν τους 60.000 σλαβόφωνους μουσουλμάνους της Θράκης σε γένος Πομάκων με δική τους γλώσσα.

- Πόσοι Βούλγαροι υπάρχουν στην Ελλάδα;

- Μελέτη Καθηγητή Δασκάλοφ: 255.000.

- Παραδοχή ιερέα «Νικόδημου» από τη Λάρισα: 500.000 «Σλαβομακεδόνες» με βουλγαρική γλώσσα και συνείδηση.

- Μελέτες της «Ακαδημίας»: 250.000. Από αυτούς 50.000 στη Θράκη.

- Πρόσθετα μεγάλος αριθμός μεταναστών.

Επιδιωκόμενο πολιτικό status των Βουλγάρων στην Ελλάδα (κεφ.8,9,10 και 11. ΒΕΔ II 1):

- Δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού.

- Αστικά - Πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες συμμετοχής στην πολιτική ζωή.

- Θέση στην πολιτική και κρατική ιεραρχία.

Ειδικές Επιδιώξεις:

- Διακρατικές σχέσεις προστασίας των «συμπatriωτών» μας.

- Βοήθεια σε «κοινωνικές οργανώσεις» που μπορούν να επηρεάσουν τη διπλωματία των χωρών που ζουν.

- Δημιουργία «λόμπυ».

- Διευκόλυνση χορηγήσεως βουλγαρικής υπηκοότητας.

- Ενοποίηση των Βουλγάρων του βουλγαρικού εθνικού χώρου στα πλαίσια της Ε.Ε. χωρίς σύνορα.

Αν προσθέσουμε την άποψη, που με σαφήνεια διατυπώνεται στο πρώτο μέρος του ΒΕΔ, στην οποία καταγγέλλεται ο εκμακεδονισμός της οικοδομμένης σε αντιβουλγαρική βάση Μακεδονίας του Βαρδάρη και κατά το ίδιο διάστημα αναπτυσσόμενες ίδιες διαδικασίες αφομοίωσης και τρόμου του βουλγαρικού πληθυσμού στη Μακεδονία του Αιγαίου, «ο πληθυσμός αυτός, εμπλέκεται προμελετημένα στον εμφύλιο πόλεμο της Ελλάδος από το ΚΚΕ, το οποίο του υπόσχεται την εγγύηση των βουλγαρικών εθνικών δικαιωμάτων μετά τη νίκη».

Και συνεχίζει το ΒΕΔ: «Ο απολογισμός είναι τραγικός. Σκοτώθηκαν χιλιάδες Βούλγαροι, άνω των 60.000 παίρνουν το δρόμο της προσφυγιάς σε όλο τον κόσμο. Ένα μεγάλο μέρος από αυτούς, συμπεριλαμβάνεται στις μακεδονικές πατριωτικές οργανώσεις των ΗΠΑ, του Καναδά, της Αυστραλίας και της Ευρώπης, όπου συνεχίζουν τον αγώνα για την υλοποίηση του βουλγαρικού εθνικού ιδεώδους: της εθνικής απελευθέρωσης και ένωσης με την πατρίδα. Ένα άλλο μέρος εγκαταστάθηκε σε όλες τις σοσιαλιστικές χώρες και προ πάντων στην ΕΣΣΔ».

Νομίζω, πλέον, ότι έχουμε μία, απολύτου σαφήνειας, απόδειξη του τι πρέπει ν' αναμένουμε, με συνεχείς υπεκφυγές, παραλλαγές και υπαινιγμούς από αυτόν τουλάχιστον τον γείτονα. Τι πρέπει να σκεφτόμαστε, όταν ακούμε για «πολιτιστικές ανταλλαγές, αδελφοποιήσεις πόλεων και χωριών,

κοινές επιχειρήσεις λαϊκής βάσης και συναφείς δραστηριότητες».

Και για να τελειώνουμε με τη Βουλγαρία, σωρεία δημοσιευμάτων ακολούθησαν τη δημοσιοποίηση του ΒΕΔ. Ενδεικτικά αναφέρω τα ακόλουθα:

- «Κοινότητες και ταυτότητες στη Βουλγαρία».

Συλλογικό έργο, το οποίο παρουσιάστηκε από τον Μπόρις Ιβανόφ (σύμβουλο του πρώην προέδρου Ζέλεφ). Λόγω του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τον Ελληνισμό απαιτεί ειδική μελέτη. Στέκομαι μόνο στη φράση: «Το να είσαι και να δηλώνεις Έλληνας στη Βουλγαρία, ουδέποτε ήταν και ούτε σήμερα είναι μειωτικό μειονοτικό στοιχείο. Αντίθετα Έλληνας σημαίνει ότι πνευματικά, οικονομικά και κοινωνικά ανήκεις στην ελίτ της χώρας», και στη διαπίστωση: «Είναι ίσως παράλογο και ανατιολόγητο, και όμως, στις συνάξεις των Σαρακατσάνων, συνεχώς αυξάνεται η συμμετοχή και προστίθενται διάφοροι σύλλογοι απ' όλη τη χώρα. Κι όλοι αυτοί, όσες ημέρες διαρκεί το «αντάμωμα», ομιλούν μόνο ελληνικά και για κανένα λόγο δεν σταματούν να δηλώνουν Έλληνες».

- Ένα άλλο έργο του Νικολάϊ Βασίλεφ, διπλωματικού συμβούλου του αντιπροέδρου της Βουλγαρίας Καβαλτζίεφ έχει τον τίτλο «Θρίαμβοι και καταστροφές της βουλγαρικής διπλωματίας». Η ιδιότητα του συγγραφέα καθιστά τις απόψεις του, οι οποίες μάλιστα έχουν σαφή, μέχρι ταυτότητας, σχέση των χρησιμοποιούμενων εννοιών και όρων, με τις αντίστοιχες του ΒΕΔ, ιδιαίτερα αξιόλογες και απαιτούσες ανάλογη υπεύθυνη και σοβαρή προσοχή. Και αυτή η εργασία απαιτεί ιδιαίτερη σπουδή και σχολίαση. Μερικά στοιχεία της, όμως, με άμεση σχέση προς το ΒΕΔ και με ιδιαίτερο για την Ελλάδα ενδιαφέρον, πρέπει να καταγραφούν:

- Προσπαθεί ν' αναίρεσει την απαισιόδοξη άποψη (προφανώς του ΒΕΔ), ότι η περίοδος από την απελευθέρωση (1878) ως σήμερα, είναι μια χαμένη υπόθεση. Και αντιτείνει: «Η Βουλγαρία αντέστρεψε και αναθεώρησε δύο φρικτές συμφωνίες (Βερολίνου και Νειγύ). Η Μακεδονία του Πρίν, η Ροδόπη, η Στράντζα και η Νότιος Δοβρουσά προσαρτήθηκαν στη Βουλγαρία. Η Μακεδονία του Βαρδάρη απέκτησε την ανεξαρτησία της και μπορεί μόνη της ν' ακολουθήσει το μέλλον της. Από τα 64.000 χλμ. του Συνεδρίου του Βερολίνου, στα 96.000 της Ένωσης (1885), στα 103.000 της Συνθήκης του Νειγύ (1919) και σε 111.000 σήμερα. Αν προσθέσουμε και τα 25.000 τ.χλμ. της ανεξάρτητης «Μακεδονίας», τότε συνέχεια μεγαλώνει η Βουλγαρία και είναι η δεύτερη μοναδική χώρα της Ευρώπης που κατέχει περισσότερα εδάφη από το 1938. Μόνο η Ελλάς αυξήθηκε προσαρτήσασα τα Δωδεκάνησα, αλλά δεν διευρύνει τα προπολεμικά της σύνορα. Ακόμη πιο ελπιδοφόρο είναι το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή δίνονται στη Βουλγαρία τεράστιες δυνατότητες για υλοποίηση του εθνικού ιδεώδους της: απελευθέρωση του τεραστίου τμήματος του βουλγαρικού λαού στα εθνοτικά του σύνορα Μυσία - Θράκη - Μακεδονία».

– «Εάν η σημερινή Βουλγαρία κατορθώσει να υπερασπισθεί την ανεξαρτησία και την εδαφική της ακεραιότητα, εάν συμβάλλει στη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της "Μακεδονίας", αν ανάμεσα στις δύο χώρες αποκατασταθούν σχέσεις στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης και αν σε αυτό το πλαίσιο η Βουλγαρία αποκτήσει έξοδο στο Αιγαίο, θα μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι στις βασικές του γραμμές το εθνικό ιδεώδες υλοποιήθηκε».

– Για την απωλεσθείσα δυνατότητα εξόδου στο Αιγαίο: «Η βουλγαρική διπλωματία δεν προσπάθησε να πείσει την Ελλάδα ότι μετά την καταστροφή της Σμύρνης, άμεσα σύνορα με την Τουρκία δεν είναι προς όφελός της. Η Ελλάδα θα μπορούσε να ικανοποιηθεί με την Ξάνθη και την Κομοτηνή και να δεχθεί να επιστρέψει την Αλεξανδρούπολη στην Βουλγαρία. Ούτε πάλι η Βουλγαρία προσπάθησε να πείσει την τουρκική πλευρά ότι εκτός από την Ανδριανούπολη μπορεί ν' αποκτήσει την Κομοτηνή, την Αλεξανδρούπολη και μέρος της Ροδόπης, αρκεί η Βουλγαρία να εξασφαλίσει το λιμάνι του Πόρτο Λάγος.

»Αντί να προσπαθήσει η Βουλγαρία να φέρει σε αντιπαράθεση τις δύο ανταγωνιστικές χώρες, ζήτησε την αυτονομία της Θράκης.

»Στη Συνδιάσκεψη της Λωζάνης προτάθηκε στη Βουλγαρία μια παράλια ζώνη στην Αλεξανδρούπολη, μήκους 3 χλμ. και βάθους 1 χλμ. Για 99 χρόνια και σιδηροδρομική γραμμή η οποία υπό την εποπτεία ευρωπαϊκής εταιρείας, θα συνέδεε αυτόν τον θύλακο με την Βουλγαρία.

»Η Βουλγαρία αρνήθηκε να δεχθεί την πρόταση αυτή με αποτέλεσμα και με δική της ευθύνη να χάσει την οικονομική έξοδο στο Αιγαίο».

Για την ΠΓΔΜ

«Ο θρίαμβος της βουλγαρικής διπλωματίας δεν έγκειται στο ότι πρώτη αυτή αναγνώρισε την ανεξαρτησία της "Μακεδονίας", αλλά στο ότι κατορθώνει να πείσει τη διεθνή κοινότητα να την αναγνωρίσει...

»Η Ελλάδα, φυσικά, έχει ισχυρούς λόγους ν' αμφισβητεί το όνομα της "Μακεδονίας". Ανάμεσα στην αρχαία Μακεδονία και τη σύγχρονη Δημοκρατία, δεν υπάρχει απολύτως καμία εθνοτική, πολιτιστική, γλωσσική, ακόμη και εδαφική διαδοχή. Περισσότερα από τα εδάφη της σημερινής "Μακεδονίας" δεν αποτελούσαν μέρος του αρχαίου βασιλείου (πριν αυτό κατακτήσει και πολλές άλλες χώρες). Πόλεις, όπως η Φιλιππούπολη, η Αλεξάνδρεια και η Βαγδάτη έχουν, ίσως περισσότερους λόγους από τα Σκόπια να εγείρουν αξιώσεις για την κληρονομιά του Αλεξάνδρου του Μακεδόνα. Το γεγονός ότι με τις εκστρατείες του ο μεγάλος στρατηλάτης διέδωσε την ελληνική κουλτούρα, αυτό είναι ιστορικά αναμφισβήτητο. Μέσα στους αιώνες και μετά τις μεγάλες μετακινήσεις των λαών, το όνομα της Μακεδονίας ήταν άγνωστο στα 4/5 των κατοίκων της περιοχής, ο οποίος σύμφωνα με τους αδελφούς Μιλαντίνοβι, ήταν Βούλγαροι. Έλληνες εθνικιστές, πριν από ενάμισο αιώνα ξαναβρίσκουν τον όρο "Μακεδονία" με την ελπίδα να ελληνοποιήσουν την περιοχή. Πολλοί Βούλγαροι από αυτά τα ε-

δάφη, αγωνίσθηκαν εναντίον της χρήσης αυτού του ονόματος.

»Στις αρχές της δεκαετίας του '90, στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν πολλές διαδηλώσεις εναντίον της ανεξαρτησίας της "Μακεδονίας". Έχουμε βάσιμους λόγους να πιστεύουμε ότι αυτό το οποίο κάποιιο κύκλοι στην Ελλάδα αμφισβητούσαν το 1990-'91, δεν ήταν το δικαίωμα των Σκοπίων να φέρει το όνομα "Μακεδονία", αλλά το δικαίωμα της Δημοκρατίας ν' αποκτήσει την ανεξαρτησία της. Η Ελλάδα επιθυμούσε να παραμείνει η "Μακεδονία" εντός της Γιουγκοσλαβίας...

»... Η ιστορία δεν έχει απαντήσει ακόμη αν ο "μακεδονισμός" είναι μιμητισμός ή μεταμόρφωση.

»Κανείς δεν πρέπει να ξεχνά ότι, στις συνθήκες αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, εάν οι "Μακεδόνες" είχαν αναγνωρισθεί ως Βούλγαροι, σήμερα θα είχαν status αυτόνομης περιοχής και όχι Δημοκρατίας...

»Μια μορφή ομοσπονδίας ανάμεσα στις δύο χώρες μας, δεν είναι απίθανη, αλλά θα πρέπει να έχουν ενταχθεί στην Ε.Ε.. Ακόμη, όμως, ένας λόγος μπορεί να οδηγήσει στην ομοσπονδία, εάν εμφανισθεί κίνδυνος αλλοιώσεως της εθνοτικής ισορροπίας στη "Μακεδονία"».

Για τις βουλγαροτουρκικές σχέσεις:

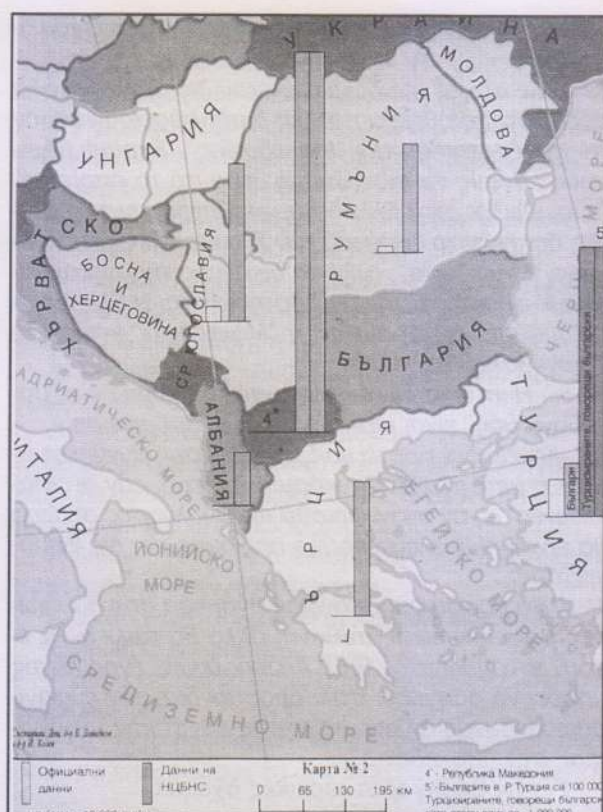
«Τα σύνορα της Βουλγαρίας με τη Ρουμανία και την Τουρκία ορίσθηκαν χωρίς βία ή απειλή βίας. Σε περίπτωση ένταξης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στο ΝΑΤΟ, αυτές οι τρεις χώρες θ' αποτελούν μια υγιή νοτιοανατολική πτέρυγα του αμυντικού συμφώνου (Σ.Σ.: Προφανώς σε αντίθεση με Ελλάδα - Τουρκία).

»Οι προπαγανδιστικοί ισχυρισμοί περί ύπαρξης "τουρκικής απειλής" είναι αβάσιμοι. Το 1885, το 1913 και το φθινόπωρο του 1944, η Τουρκία είχε καταπληκτικές δυνατότητες ν' αποσπάσει από τη Βουλγαρία όσα εδάφη επιθυμούσε. Κάθε φορά, όμως, η Τουρκία ήταν συγκρατημένη. Δεν μπορεί να βρεθεί σημαντικότερη ιστορική απόδειξη για την ειλικρινή πρόθεση της Τουρκίας να ζει σε ειρήνη με τη Βουλγαρία και να συνεργάζεται μαζί της. Φυσικά, αν από σύγχρονο κοσμικό κράτος, η Τουρκία μετατρα-

Ο χάρτης που ίσχυε για την Βουλγαρία το Μάιο του 1941

Στον παραπάνω χάρτη αποτυπώνονται απτά οι βουλγαρικοί ισχυρισμοί

πεί σε ισλαμικό, φονταμενταλιστικό, τότε τα πράγματα θ' αλλάξουν.

– Για τις ελληνοβουλγαρικές σχέσεις και το μέλλον τους από τη βουλγαρική οπτική (του συγγραφέως βέβαια):

«Η μοναδική χώρα με την οποία η Βουλγαρία έχει σύνορα τα οποία επέβαλαν εξωτερικές δυνάμεις, και με την οποία δεν έχει επιτευχθεί κανενός είδους αναθεώρηση, είναι η Ελλάδα. Είμαστε, όμως, υποχρεωμένοι να δεχθούμε ότι τα σύνορα μας με την Ελλάδα έχουν αυτή τη μορφή με αποκλειστική ευθύνη της Βουλγαρίας. Η ελληνική πλευρά, κατά καιρούς είχε προτείνει ευνοϊκότερες για τη Βουλγαρία λύσεις, αλλά δεν τις δεχθήκαμε. Πρέπει, επομένως, να δεχθούμε οριστικά τα σύνορά μας με την Ελλάδα. Όσον αφορά τους Βούλγαρους που ζουν στην Ελλάδα, κάποιες δηλώσεις του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, μας επιτρέπουν να πιστεύουμε ότι η Ελλάδα συνειδητοποιεί ότι είναι προς συμφέρον της να τους προστατεύει από τη λυσσαλέα "μακεδονική" προπαγάνδα, επιτρέποντάς τους ν' αναπτύξουν τη βουλγαρική τους κουλτούρα. Η Βουλγαρία πρέπει να χαίρεται, αν αυτοί είναι πολίτες της Ελλάδας και εργάζονται για την προσέγγιση των δύο χωρών. Τον ίδιο ρόλο πρέπει ν' αναλάβουν και οι Έλληνες και Σαρακατσάνοι που ζουν στη Βουλγαρία.

»Αλλά στις σχέσεις μας με την Ελλάδα υπάρχουν περιθώρια να προχωρήσουμε ακόμη πιο πέρα. Ν' αντιμετωπίσουμε τις σχέσεις με τέτοιο τρόπο, ώστε, κάθε μία από τις δύο χώρες, να έχει ζωτικό συμφέ-

ρον από τη διαφύλαξη της εδαφικής ακεραιότητας της άλλης.

Η Βουλγαρία έχει ανάγκη την άνευ προϋποθέσεων, έξοδο στο Αιγαίο. Η Βουλγαρία ποτέ δεν υποχώρησε από αυτό το δικαίωμα που της εξασφάλισε η Συνθήκη Νείγυ. Είναι, όμως, πολύ μικρή η πιθανότητα να το αποκτήσει αυτό, αν ζητεί τη μονομερή υποχώρηση της Ελλάδας. Κατά τον ίδιο τρόπο, η Ελλάδα επιθυμεί οικονομική πρόσβαση στην Μαύρη θάλασσα, όπου εδώ και αιώνες η ελληνική κουλτούρα είχε τη δική της παρουσία. Αν η Βουλγαρία αποκτήσει ελεύθερη γραμμή ως το Αιγαίο και η Ελλάδα ως τη Μαύρη θάλασσα, τότε η Βόρειος Ελλάδα από εμπόδιο εξόδου προς τη Μεσόγειο, θα μετατραπεί σ' ένα νότιο προστατευτικό ανάχωμα της Βουλγαρίας σ' ενδεχόμενη πρόκληση από την πλευρά του Ισλάμ. Για να είναι αποτελεσματική, παρόμοια γεωπολιτική τοποθέτηση, κάθε μια από τις χώρες θα μπορούσε να παραχωρήσει στην άλλη από μια ελεύθερη ζώνη και γιατί όχι, από μια μικρή κυρίαρχη παρουσία στην αντίστοιχη θάλασσα.

»Φυσικά, παρόμοια λύση θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο στη διαδικασία ένταξης της Βουλγαρίας στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Έτσι, η Βουλγαρία και η Ελλάδα θα έχουν ανεξάρτητα η μία από την άλλη, σύνδεση με τη Μαύρη θάλασσα και το Αιγαίο. Όταν γίνει και αυτό, η Βουλγαρία θα ξεπεράσει τις συνέπειες και από τη δεύτερη εθνική καταστροφή.

»Χωρίς ν' απαιτεί μονομερείς υποχωρήσεις από καμία χώρα, η Βουλγαρία μπορεί να πραγματοποιήσει το εθνικό της ιδεώδες».

Είναι περισσότερο από βέβαιο ότι πολλές απόψεις και θέσεις θα προβληθούν ή θ' αναπτυχθούν και θα μελετηθούν, χωρίς δημόσια προβολή στη Βουλγαρία. Όλες, όμως, θα έχουν προκληθεί από το ΒΕΔ ή τις αιτίες από τις οποίες αυτό προήλθε. Ανεξαρτήτως της πραγματικής προοπτικής ευοδώσεως των επιδιώξεων του ΒΕΔ, με ή χωρίς ένταξη στην ΕΕ, γεγονός ήταν, είναι και θα παραμείνει, ότι η βουλγαρική πολιτική, με όποια πολιτειακή μορφή, βλέπει πάντα στο Αιγαίο, με όσο το δυνατόν ευρύτερη εδαφική περιοχή. Παρά δε τις καλές σχέσεις δεν φαίνεται, διατεθειμένη ν' απαρνηθεί μια καλή ευκαιρία, σε περίπτωση ελληνοτουρκικών προβλημάτων.

Η περαιτέρω σχολίασις περιττεύει. Είναι τόσο άμεσες, σαφείς και αποκαλυπτικές οι θέσεις του ΒΕΔ, των στρατηγικών προγραμμάτων και των ακολουθούντων δημοσιευμάτων, ώστε να μην αφήνουν περιθώρια αναλύσεως, ερμηνείας και εξαγωγής συμπερασμάτων. Π.χ. για τον Ιούνιο το 1999 οργανώσαντο στο Μπουργκάς διεθνές συνέδριο για την εφαρμογή της συνθήκης του Νείγυ. Ζητήθηκε, μάλιστα και οικονομική ενίσχυση (χορηγία) από ελληνική Τράπεζα στη Σόφια και αναφέρθηκε και ελληνική συμμετοχή (όχι κρατική). Γι' αυτό και το πόνημά μου για το ΒΕΔ, δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 1999. Και αυτή η δημοσίευση, η διανομή και προσωπικές παρεμβάσεις απέτρεψαν την σύγκληση του συνεδρίου.

«Βαρεΐα δ' άστῶν φάτις ξύν κότῳ»

(Αίσχύλου, Άγαμέμνων στ. 456)

[Εΐναι βαριά τῶν πολιτῶν ἡ φωνή, ὅταν ὀργίζονται]

«Άλέξανδρος τρισμυρίους παΐδες
[Περσῶν] ἐπιλεξάμενος ἐκέλευσε
γράμματα μανθάνειν ἑλληνικά».

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Σέ ὀλίγο χρονικό διάστημα ἀπό σήμερα ὀλοκληρώνεται πορεία εΐκοσαετΐς, συνεχῶς προσπάθειας ἀλλοιώσεως καΐ εὐτελισμοῦ τΐς γλώσσης τοῦ Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων τΐς γλώσσης ἐκεΐνης στὴν ὁποΐα, εΐναι γραμμένα ὄλα τὰ ἀθάνατα μνημεΐα τΐς ἀνθρωπότητος.

Τὸ τρομερό τὸ ὁποΐο συμβαΐνει σΐμερα, ὅπως οΐ ἐξελίξεις ἀποδεικνύουν, εΐναι πῶς «ὄσο πΐό μικροΐ εΐμαστε καΐ ὄσο πΐό μικροΐ γινόμεσΐτε, τόσο πΐό μικρή καΐ πΐό συρρικνωμένη ἀνάλογη μὲ τΐ μικρότητα μᾶς γλώσσα μᾶς χρειάζεται» (Ν. Βρεττάκος).

Αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ ἀειμνήστου Ἀκαδημαΐκοῦ μᾶς, ὁ ὁποΐος στὴν τραγικότητά του περικλείει τὸ εὐρύ φάσμα τῶν διεργασιῶν πού ὀλοκλήρωσαν τὴν καταστροφή τΐς ἑλληνικΐς γλώσσας, εΐναι ἡ ρεαλιστικὴ πραγματικότης τὴν ὁποΐα διεξέρχεται ἡ πατρίδα μᾶς.

Ἡ γλώσσα πού οΐστρηλάτησε τόν Πίνδαρο, ἡ γλώσσα στὴν ὁποΐα διατυπώθηκε ὁ λόγος τοῦ Θεανθρώπου, ὁ λόγος μὲ τόν ὁποΐο οΐ Λυρικοΐ μᾶς ποιηταΐ ἔμνησαν ὄ,τι ὠραΐο καΐ ὑψηλό διερμηνεύοντας τΐς οὐσΐες τοῦ πνεύματος, ἡ φωνή ἐκεΐνη ἡ ὁποΐα ἔγινε τὸ μέσον γιά νά συνθέση τόν «Θούριο» ὁ Ρήγας Φεραΐος, γιά νά διδάξη τόν κόσμο ὀλόκληρο ὁ μοναδικὸς ποιητΐς Ὅμηρος καΐ οΐ τραγικοΐ μᾶς φιλόσοφοι, δέχθηκε καΐ τὴ δική σου συμβολή στὴν ἐπιβουλή ἐναντίον τΐς, ἐφ' ὄσον τΐρησες τὴν τακτικὴ τΐς ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ.

Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ ἀναμενόμενη, πού σάν βαρεΐά ταφόπλακα συνέθλιψε καΐ σφράγισε τὸ πνεῦμα τΐς νεωτέρας Ἑλλάδος, θέτει ἐνώπιον αὐτῶν, πού, δέ συνετάχθησαν μὲ τοὺς μεταΐροντες ὄρια αΐώνια, ἐνσαρκωμένη τὴν ὀδύνη τοῦ ποιητΐ: «Στὰ χρόνια μᾶς, πρέπει νά μὴν τὸ ξεχνᾶμε, τὸ ζήτημα δέν εΐναι πᾶ ἂν θά γράφουμε καθαρεύουσα ἡ δημοτικὴ. Τὸ τραγικὸ ζήτημα εΐναι ἂν θά γράφουμε, ἡ ὄχι, ἑλληνικά (Γ. Σεφέρης).

Σαφῶς πλέον τὸ τελευταΐο αὐτὸ στάδιο τΐς ἰσοπεδωτικΐς πορείας τῶν «ἐκσυγχρονιστῶν» βρῆκε

Τΐς Χαρᾶς Τσικοπούλου*

συνεργό καΐ ΣΕΝΑ στὴν ἐγκληματικὴ, ἀντεθνικὴ δρᾶσι, ἀναγνώστα,

- ΕΑΝ δέν ἀμύνθηκες στὴν πνευματικὴ δουλειά στὴν ὁποΐα σέ ὑπέβαλαν στὸ ὄνομα τΐς ἀντίληψης πού... ἀποφαΐνεται πῶς «ἡ γλώσσα δέν κινδυνεύει», ὅταν... ἤδη ἔχει ἀρχΐσει πρὸ πολλοῦ νά... προπαγανδΐζεται ἀκόμη καΐ ἡ λατινοποίησις τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μέσα στὸ Πανεπιστήμιο!

- ΕΑΝ συμβιδάστηκες μὲ τὴν κατάργησι τοῦ «ΐστορικοῦ τονισμοῦ» τΐς ἑλληνικΐς γλώσσης καΐ... συμμορφωνόμενος μὲ τό... «μονοτονικό», παθητικὰ ἀντιμετωπΐξεις τόν ὀλοκληρωνόμενο γλωσσικά μᾶς ὀσημέρα ἀφανισμό. Μήπως ἄραγε ἡ σημερινὴ ἡμιμάθεια καΐ ἡ πνευματικὴ κατιοῦσα τὴν ὁποΐα καταγγέλουν ὄλο καΐ περισσότεροι Πανεπιστημιακοΐ, διευκολύνει μὲ τὴ φωνητικὴ γραφή καΐ τὴ λατινικὴ ἐν κατακλείδι, τὴν ἀγραμματοσύνη γενικῶς, τὴ δικὴ μᾶς ἀδυναμία καΐ τὸ βόλεμα μὲ τὴν ὑποβαθμισμένη, εὐτελισμένη γλωσσικὴ μορφή τΐς «νεοελληνικΐς»; Εΐναι καΐ αὐτὴ μΐα πιθανὴ ἐκδοχή πού μπορεΐ νά ἐρμηνεύση τὴ ΣΙΓΗ σου, καθῶς καΐ τὴ στάσι μεγάλης μερίδος τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου, ὄλης τΐς ἐπικράτειας, καθῶς καΐ μερίδος τῶν πνευματικῶν λεγομένων ἀνθρώπων.

Τὰ πεπραγμένα ξεπερνῶν τὰ ὄρια τΐς ἀνοσχΐς. Φθάνοντας στὴν ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τΐς ἔθνικΐς ταυτότητος καΐ τΐς προσωπικότητος τοῦ κάθε ἐνός μᾶς, δικαΐως δημιουργήθηκε ἡ ἐντύπωσις, ὄτι σΐμερα ζοῦμε ὄχι ὡς πολΐτες, ἀλλὰ ὡς ὑπῆκοοι αὐτΐς τΐς χώρας, ὄσοι ἀνεχόμεσΐτε, τὴ γλωσσικὴ ἀλλοτρίωσι. Ἐνα γεγονός τὸ ὁποΐο (προσπιθέμενο σΐς τόσες ἄλλες δραστηριότητες γιά τὴ γλωσσικὴ μᾶς ἀλλοίωσι) ἐσήμανε συναγερού, γιά νά ξυ-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Ἑλληνικὴ Γλώσσα
Ελληνικὴ Γλώσσα
Ελληνικὴ Γλώσσα
Ελληνικὴ Γλώσσα
Ελληνικὴ Γλώσσα

* Συγγραφεΐς

πνήση από τόν νήδυμο, όσους δέν... φαντάσθηκαν ότι τό τελευταίο στάδιο όλοκληρώσεως άφανισμού τής έλληνικής γλώσσης, είναι ή συντελούμενη λατινοποίησης πού ένέσκυψε σιγά μέν αλλά σταθερά, μέ συνεργούς, αυτούς πού είναι... θεαταί τών τεκτανομένων (καί έδήλωναν μέχρι προσφάτως ότι «έκ τού μή όντος» προκάλεσε ή 'Ακαδημία 'Αθηνών ζήτημα καί συζητήσεις), είναι καί ή έξής καταγγελία: Η κ. Μαίρη Γκουτενεβάγκερ (μέ έλληνικά υπέγραφε) έκοινοποίησε πρός τόν Γλωσσικό Όμιλο Βόλου καί τόν τοπικό Τύπο, έπιστολή της, τήν όποία είχε αποστείλει έξοργισμένη πρός τόν Διοικητήν τής 'Εθνικής Τραπεζής τής 'Ελλάδος κ. Θεόδ. Καρατζά (Αιόλου 86, Τ.Κ. 102 32 'Αθήνα).

'Αγανακτισμένη δήλωσε ότι «πράγματι είναι δύσκολο νά πιστέψη κανείς πώς ένα ίδρυμα όπως ή Τράπεζά Σας, ή όποία υποτίθεται ότι ιδρύθηκε γιά νά υπηρετήσει πρωτίστως τά έθνικά μας συμφέροντα, ένδίδει τόσο άκριτα στόν άνθελληνικό συρμό, πού αποβλέπει στην άλλοτρίωσι καί αυτή τήν άντικατάστασι τής γλώσσας μας από μία ξένη». 'Επισημαίνει «τό έξοργιστικό φαινόμενο τής ξενοδοουλίας», καί τήν πρωτοφανή περίπτωσι, «ν' άντιμετωπίζει ή γλώσσα μας, τό πιο έχθρικό περιβάλλον της μέσα στην ίδια μας τή χώρα». 'Αφορμή στην έλεγκτή 'Ελληνοαμερικανίδα γιά όλη αυτή τήν όργή, έδωσαν οί ξενόγλωσσες ειδικές έπιγραφές καί μάλιστα («στην άγγλική γλώσσα, καί αυτή μασκαρεμένη») πού αναφέρονταν στίς ειδικότητες ενός έκάστου υπαλλήλου.

Νά θυμηθούμε όμως πριν τίς καταγγελίες οί όποιες θά καταγραφούν, τήν κραυγή (έτσι προσημακώς) ενός αναγνώστη από τά ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ τής 11.10.1985, τού κ. Μάνου Καλομοίρη ('Ηλιούπολη) πού τόσα χρόνια πριν, έγραφε ανάμεσα σέ άλλα προφητικά: «...Γιατί μία φοδερή υποψία διαπερνάει τό μυαλό μου: μήπως ή έφαρμογή τού μονοτονικού έξυπηρετεί άθελά του τά άνθελληνικά αυτά σχέδια γιά τή λατινοποίηση τής ελληνικής γλώσσας;» (Ο αναγνώστης αναφέρεται στό γλωσσικό λεγόμενο ζήτημα τό όποιο θέτουν κάθε τόσο διάφοροι πού θέλουν τόν εκφυλισμό τής χώρας μας).

Μακροχρόνιες μελέτες καί έρευνες, απέδειξαν μέ τρόπο επαγωγικό, πώς οί αυθαίρετες έπεμβάσεις καί ή μεταβολή πού επήλθε από αυτές, στό γραπτό σύστημα τής γλώσσης μας, βρίσκεται σέ αντίθεση μέ τά γλωσσολογικά δεδομένα, υπήρξε άτοπη, γιά τούτο απέβη επιζήμια γιά τήν Παιδεία.

Οί φωνές, οί όποιες είχαν ύψωθεί κατά τής άνοχής όρισμένων «άρμοδιών», άπέναντι στην γλωσσική άλλοτρίωσι καί ένάντια κάποιων τιτλούχων, πού άνέχονταν άπαθώς καί κατ' έξακολούθησι, τήν όλέθρια ύπονομενική αυτή κατάστασι έναντίον τού έθνους μας, δυστυχώς έδικαιώθησαν σύν τω χρόνω.

'Εν τούτοις οί «έκσυγχρομιστές» άρκέσθηκαν καί... άρκοΰνται στόν σχολιασμό καί τή διάγνωσι τής διανοητικής φτώχειας καί άφασίας, ή όποία σάν θύελλα έσάρωσε κάθε ικμάδα πνευματική, ένω όφειλαν νά έγκύψουν στό φαινόμενο (έστω καί μέ τόση έγκληματική καθυστέρησι) καί νά έχουν προτείνει μέτρα ανάκαμψεως καί μέτρα έξόδου από αυτό.

Παρά ταΰτα ή ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ τού 'Ανωτάτου 'Επιστημονικού 'Ιδρύματος τής χώρας στίς άρχές 'Ιανουαρίου 2001 (ή όποία, όπως άποδείχθηκε από τίς έπιθέσεις πού δέχθηκε, ένόχλησε τή μακαριότητα τού τέλματος) άντί νά πλαισιωθή από τούς... χρεώστες, τουλάχιστον σέ αυτή τή φάσι τής λατινοποίησης, πού είναι καί ή τελική (άφου άποτελεί συνεπιγνόμενον τέλος, δηλαδή φυσικό άποτέλεσμα, όπως λέγεται στή φιλοσοφία) βρέθηκε άντιμέτωπη μέ τούς διαβολικούς λαιδωρισμούς, οί όποιοι κατακεραΰνωσαν τούς 'Ακαδημαϊκούς, διότι... έτόλμησαν!

'Ο Καθηγητής τού Πανεπιστημίου 'Αθηνών κ. 'Α. Λιάκος σέ άρθρο του¹ μέ τίτλο «'Αδικαιολόγητες άνησυχίες», στίς διαμαρτυρίες καί τήν έξέγερσι τών εκπροσώπων τού 'Ανωτάτου Πνευματικού 'Ιδρύματος τής 'Ελλάδος, άντί άλλης τοποθετήσεως άπέναντι τού κινδύνου λατινοποίησης τής γλώσσας μας έρωτά: «Μήπως οί εκπαιδευτικές άρχές πρέπει έπίσης νά μερμνήσουν γιά τή διδασκαλία παράλληλα μέ τήν ελληνική, καί τής... μητρικής τών παιδιών τών μεταναστών;»!!! 'Εφ' όσον λοιπόν στην 'Ελλάδα ή άλλοτρίωσις καί ή ισοπέδωσις είναι πιά γεγονός τετελεσμένο, δέν άπέμεινε τίποτε άλλο από τίς φρικαλέες ειρωνίες! Είναι... ως τόσο μία τέτοια έρώτησις όπως αυτή τού κυρίου Καθηγητού, καί μία... άλτρουϊστική... στάσις! Όχι νά... τυγχάνουμε καί ρατσιστές!

'Η Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας τής 'Εκπαίδευσης στό Πανεπιστήμιο 'Αθηνών, κ. Άννα Φραγκουδάκη, συμπεριλαμβανομένη στό πάνθεον τών επικριτών τής ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ, υπερβαίνοντας κάθε

'Η γλώσσα πού οίστηρπλάτησε τόν Πίνδαρο, ή γλώσσα στην όποία διατυπώθηκε ό λόγος τού Θεανθρώπου, ό λόγος μέ τόν όποιο οί Λυρικοί μας ποιηταί ύμνησαν ό,τι ώραίο καί ύψηλό διερμνεύοντας τίς ούσιες τού πνεύματος, ή φωνή εκείνη ή όποία έγινε τό μέσον γιά νά συνθέση τόν «Θούριο» ό Ρήγας Φεραϊός, γιά νά διδάξη τόν κόσμο όλόκληρο ό μοναδικός ποιητής Όμηρος καί οί τραγικοί μας φιλόσοφοι, δέχθηκε καί τί δική σου συμβολή στην έπιβουλή έναντίον της, έφ' όσον τήρησες τήν τακτική τής ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ.

φантаσία, και μή αισχυνόμενη καθώς άποθανάτισθηκε στή φωτογραφία πού συνοδεύει τό δημοσίευμά της, γράφει: «...Γλώσσες πού άλλαξαν αλάθητο (όπως π.χ. ή τουρκική), μιά χαρά διαρκούν στό στόμα τών φυσικών όμιλητών τους»²!!! Ζήτω λοιπόν οι εκπαιδευτικοί μας πού... έρχονται άρωγοί σέ αυτά πού καταγράφηκαν στά Πρακτικά, Ρ. Θ. της 5.4.1976 Συνεδρίας της Βουλής τών Έλλήνων: «Εμείς επιμένουμε... στήν καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας και μάλιστα άπλοποιημένης μέ τήν καθιέρωση του μονοτονικού συστήματος, αλλά και πιά πέρα και μέ άλλες άπλοποιήσεις, όπως είναι και ή κατάργηση τών διφθόγγων, τών διπλών συμφώνων και άλλες επίσης άπλοποιήσεις...». Ζήτω και ή Ευρωβουλευτής Διαμαντοπούλου, πού ζητάει τήν αντικατάσταση της ελληνικής γλώσσας από τήν ΑΓΓΛΙΚΗ!

Και βεβαίως ό Καθηγητής κ. Δ. Μαρωνίτης, ultra είρωνικός³, εναντίον, πάντα, τών «σαράντα άθανάτων», όπως αποκαλεί μεμφόμενος τούς Άκαδημαϊκούς (γιατί... άνησύχησαν πού ή άλλοίωσις της μορφής της φυσιογνωμίας της γλώσσας μας επιφέρει τήν άλλοίωσι της έθνικής μας φυσιογνωμίας), έβεβαίωσε τούς εκπληκτους αναγνώστες του άρθρου του, πώς πράγματι πρέπει νά θεωρηται μυστηριώδης ό συσχετισμός της Δημοτικής μέ τό «μονοτονικό» και τίς άλλες όλες άλλοιώσεις, πού... όδήγησαν στον

φραγκολεβαντινοαγγλικό τρόπο... γραφής και διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας.

Ίδου πώς ή φθινή προπαγάνδα περί Δημοτικής, έξωράισε τήν έως τώρα άλγεινή πραγματικότητα, ή όποία άποπροσανατολίζοντας πολλούς, τούς... καθούσασε πώς... όμιλούν τή Δημοτική, (και βέβαιοντες εκείνοι... και, όλοι άντάμα, «ίλαρώς διαπλέομεν ώκεανόν», ίσως... «προσμένοντας νά γενή τό θάμα»!). «Όσοι πίστεψαν ότι μεταπολιτευτικά ή Άκαδημία Άθηνών άνοιξε επιτέλους τίς πύλες της και σέ δημοτικιστές εκπροσώπους της επιστήμης τών γραμμάτων και τών τεχνών, τώρα θά έκπλαγούν»³, άναφέρει στό μικρό αυτό άπόσπασμα από τό άρθρο του ό Καθηγητής, ένδεικτικό της στάσεως τήν όποία έτήρησε και τή θέσι πού έλαβε άπέναντι τών «σαράντα άθανάτων», διότι... εσήμαναν συναγερμό όταν άποδείχθηκε πλέον, ότι ή γλώσσα μας χάνεται.

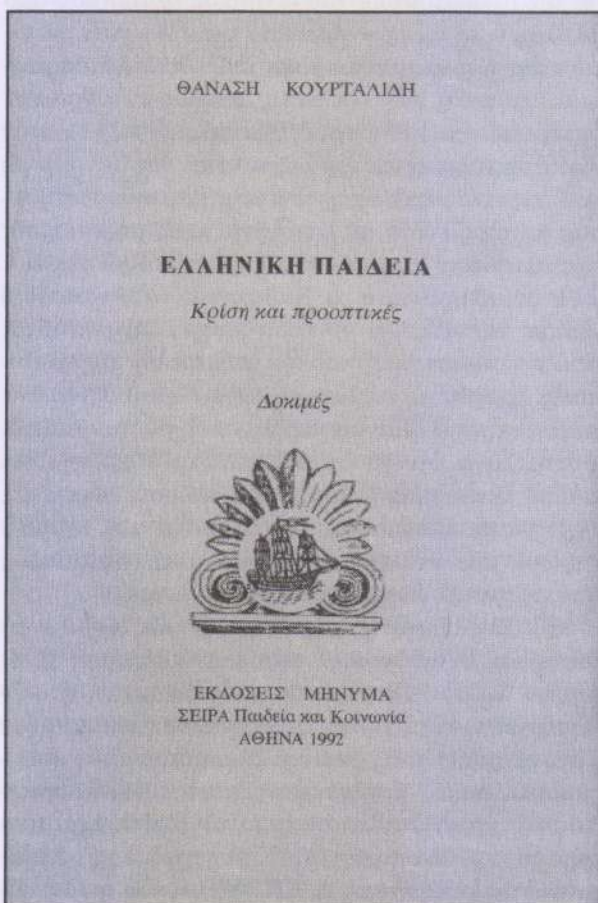
Άραγε νά είναι «ΕΝΑΣ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ ΕΧΘΡΟΣ»⁴ αυτή όλη ή όργουελική εξέλιξι;

Ό Καθηγητής στήν έδρα της Γλωσσολογίας κ. Μπαμπινιώτης στό άρθρο του τό όποιο φέρει τόν πιά πάνω τίτλο, έστιάζει τήν άναφορά του και εκείνος, και τόν κίνδυνο της λατινοποίησης πού οι «σαράντα κορυφαίες προσωπικότητες της Άκαδημίας Άθηνών» καταγγέλλουν έξοργισμένοι, στό Διαδίκτυο. Έπειδή όμως κατά τήν «προσωπική» του «θέση» φρονεί πώς «ή Άκαδημία Άθηνών από έλλιπείς ή έσφαλμένες πληροφορίες επί του θέματος, προκάλεσε ζήτημα και συζήτηση εκ του μη όντος», εκτός τών όσων έως εδώ καταγγέλληκαν μέ δέος, θά λάβη και τίς... πληροφορίες οι όποίες διαλανθάνουν τών ενδιαφερόντων του κ. Καθηγητού, καθώς τό επιθυμεί στό τέλος του άρθρου του.

Σήμερα οι λόγοι οι όποιοι άνάγκασαν τήν Άκαδημία Άθηνών νά προδής στή ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ, δέν έχουν προηγούμενο στήν Ιστορία:

α) Προηγήθηκε του σταδίου έκλατινισμού της ελληνικής γλώσσας και της τάσεως αυτής, είκοσαετής άλλαγή του τρόπου γραφής, ή όποία έπεβλήθη διά «νόμου» σέ όλη τήν επικράτεια. Τό καθεστώς αυτό προελείανε και τό έδαφος, ώστε ή σύνδεσις της Δημοτικής μέ τό «μονοτονικό» νά θεωρηθής ως αυτονόητη, παραπλανώντας επί σειρά έτών και τόν λεγόμενο πνευματικό κόσμο, προετοιμάζοντάς τον δέ για τή λατινοποίησι, δίχως τήν άνάγκη... «νομοθέτηματος» μάλιστα, αφού και τό στάδιο πού προηγήθηκε μέ τό ΑΤΟΝΙΚΟ, έπεκράτησε δίχως... «νομοθέτημα» και αυτό.

β) Στήν «άθάνατη Διακήρυξι» τών Άκαδημαϊκών έφ' όσον έπεφυλάχθη τέτοια επίθεσις εκ του γλωσσικού φασισμού και έτυχε σ' ένα δημοκρατικό πολίτευμα όπως τό πολίτευμα της πατρίδος μας, αυτών τών άφορισμών, γιατί νά μίν άποδοθής σέ άλλη παρόμοια κίνησι κάποια στιγμή, και ό χαρακτηρισμός της τρομοκρατικής ενέργειας. Ήδη, ή Ευρωβουλευ-

της κ. Άννα Καραμάνου ζήτησε από το κόμμα της τό ΠΑ.ΣΟ.Κ., νά καταργηθῆ ὁ ὄρος «ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ», διότι στό συνταχθέν καταστατικό ὅπου ὑπάρχει ὁ ὄρος χαρακτηρίζεται ἀπό τήν κυρία αὐτή, ὡς ὄρος «ἐπιθετικός»! Τό ΒΗΜΑ καί ὁ Ἐλενδότης... κατέθεσαν τούς σχολιασμούς των. Σχολιάστε καί σεῖς ἀναγνώστες, τήν ἀχαρκτήριστη δραστηριότητα τῆς κυρίας αὐτῆς, ἂν δύνασθε.

Ποῖός, λοιπόν φταίνει γιά τό σημερινό κατάντημα τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας; Φταίνει οἱ μαθηταί γιά τήν... πενία τους; Φταίνει οἱ δημοσιογράφοι καί οἱ ἐκφωνηταί, τούς ὁποίους χρεώνουν μέ ὅ,τι ὠφείλαν νά ἔχουν διδάξει ἐκεῖνοι, οἱ... γνήσιοι ἐκπρόσωποι τῆς «προοδευτικῆς» μερίδος τοῦ τόπου μας καί ἐπικριτές τῶν Ἀκαδημαϊκῶν;

Ἐν ὀλίγοις οἱ ἀρθρογράφοι πού ἔσπευσαν νά προπηλακίσουν τίς ἀπομονωμένες πνευματικές ἀντιστάσεις, οἱ ὁποῖες τώρα μόλις συνειδητοποίησαν τόν ἐπί θύραις ὄλεθρο, δέν τολμοῦν νά κατέλθουν στόν ἐπιστημονικό στίβο.

Ἀπό τήν ἐπιστήμη πέρασαν στήν πρόχειρη δημοσιογραφία, ἡ ὁποία προσφέρει τή δυνατότητα γιά φυγοδικίες, εἰρωνεῖες, ἀποπροσανατολισμό ἀπό τήν οὐσία τοῦ τόσο ἐπείγοντος καί αὐτοῦ, ἔθνικοῦ μας προβλήματος.

Ἐν κατακλείδι, ἐπειδή ἡ ἀπέραντη ἀνθρωποθάλασσα τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ μας, δέν ἐπιτρέπει στούς πνευματικούς του ταγούς, οὔτε τήν ἄγνοια, οὔτε τήν ἀπουσία ἀπό τά τεκταινόμενα, σέ ὄσους ἐπιθυμοῦν νά ἀσκοῦν ἰδεολογική καί γλωσσική τρομοκρατία, πληροφορεῖ:

1. Ἡ ἑλληνική διοίκησης καί οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες ἐντός Ἑλλάδος ἀνταλλάσσουν μεταξύ τους κείμενα ὀλόκληρα γραμμένα μέ στοιχεῖα λατινο-φραγκοχωίτικα, πρὶν ἀπό ἀρκετά χρόνια.

2. Ἐκτός ἀπό τόν κατακλυσμό μας ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, μ' ἐπιγραφές ξενόγλωσσες, ἔχουμε ν' ἀπολαύσουμε καί τίς ἐπιγραφές τῆς Τραπεζῆς ER-GASIAS, EUROBANK κ.ο.κ.

3. Τό ἔτος 1999 ἀπό σύμβουλο τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ὑπεβλήθη ἡ ἀπίστευτη πρόταση νιοθετήσεως τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου χάριν... μοντερνισμοῦ!

4. Ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καί μέ χρηματοδότησί του, ὀργανώθηκε μέσα στό Ὑπουργεῖο, Συνέδριο μέ κύριο εἰσηγητή τόν νομικό σύμβουλο τοῦ Πρωθυπουργοῦ, γιά τήν ἀναγνώρισι ἐξ «μειονοτικῶν γλωσσῶν» καί ἰσαριθμῶν «ἐθνικῶν μειονοτήτων» στήν Ἑλλάδα.

Ἀρβανίτες, Βλάχοι, Μακεδονοβούλγαροι, Τσιγγάνοι, Πομάκοι καί Τοῦρκοι, ἀναφέρονται στό ἐπίσημο πρόγραμμα τοῦ συνεδρίου τό ὁποῖο ματαιώθηκε τήν τελευταία στιγμή, ἐπειδή οἱ δλαχόφωνοι Ἕλληνες νομάρχες, βουλευτές, δήμαρχοι καί κοινοτάρχες ἀπειλοῦσαν νά μπουκάρουν μέ τά φλάμπουρά τους στό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν καί νά τά κάνουν

ὅλα λίμπα ἐν πλήρει συνεδριάσει!!!» (ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ, 9 Ἰουλίου 2000).

5. Σέ ἡμερολόγιο τοῦ Ταχυδρομικοῦ Ταμειυτηρίου τοῦ 2001, δισέλιδος «Χάρτης Ἑλλάδας» καί τμήματος ὁμῶρων, ἔχει ὅλα τά τοπωνύμια καταχωρημένα μέ λατινικά στοιχεῖα!!!

6. Τό ἀνατριχιαστικό ἀποτέλεσμα εἰσβολῆς τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου στήν ἑλληνική γλώσσα ὀμιλεῖ πολύ εὔγλωττα καί στή συνημμένη φωτογραφία, ἀπό τή Λάρισα.

7. Ὁ Καθηγητής, τέως πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, κ. Εὐάγγελος Μουτσόπουλος (στ.ς 21.1.2000) στό Πνευματικό Κέντρο Ἀθηνῶν, σέ συγκέντρωσι πολιτῶν κατήγγειλε: «Προωθείται κατάρτησις τῆς ὀρθογραφίας καί ἀντικατάστασις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων μέ λατινικούς χαρακτήρες. Ὅμως δέν θά τούς περάσῃ».

8. Οἱ βουλευτές τοῦ κυβερνῶντος κόμματος Παναγιώτης Κρητικός καί Ἡλίας Παυλέας κατέθεσαν ἐπερώτησι (22 Ἰουνίου 2000) στή Βουλή, γιά τήν ἀλλαγὴ τῆ σχεδιαζόμενη, τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καί τήν ἀντικατάστασί του, ἀπό τό λατινικό!

9. Ὁ βουλευτής Πειραιῶς καί νήσων κ. Π. Μελάς σ' ἐρώτησί του στή Βουλή, ζητεῖ νά πληροφορηθῆ ποιά μέτρα πρόκειται νά ληφθοῦν κατά τῆς προπαγάνδας, τήν ὁποία ἀσκει ἕνας Πανεπιστημιακός δάσκαλος ὀνόματι Ἀθ. Παπᾶς, στό διβλίο του ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΩΝ σχετικῶς μέ τήν ἀντικατάστασι τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἀπό τό λατινικό.

«Ὀργή καί ἀγανάκτηση» καί «θύελλα διαμαρτυριῶν» κατά τόν βουλευτή, ξεσήκωσε ἡ θρασεῖα ὀμολογία τοῦ Καθηγητοῦ (ὄλ. σελ. 210-211) στήν ὁποία διατυπώνεται ἐπί λέξει: «Καί ἤδη ἡ γρηγόρη καί πλατεῖα νιοθέτησι τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος γραφῆς, ἔβαλε σέ λειτουργία τούς μηχανισμούς τῆς μετάδοσις στή φωνητική γραφή». Καί στή σελ. 211 συμπληρώνει ὁ κ. Καθηγητής: «Ἡ ἐκδοτική ὀμάδα πιστεύει, ὅτι τό θέμα μπορεῖ νά ἐπανέλθει καί ν' ἀγωνιστοῦμε γιά τήν καθιέρωσι τῆς φωνητικῆς γραφῆς μέ τό λατινικό ἀλφάβητο». Γραμμένα αὐτά ἀ-τονικά (ἐάν παρατηρήσατε) γιά τόν ἀπλούστατο λόγο ὅτι τό στάδιο τό ὁποῖο προηγείται αὐτῶν τῶν «ἐπιτευγμάτων» πού ἄλλωστε ἀθορυβῶς, δίχως «νομοθετήματα», σκοπεύει διά τοῦ ἐθισμοῦ μερίδος τῶν πολιτῶν, στήν ἰδέα ἀντικαταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μέ τό λατινικό.

10. Ὁ Καθηγητής τῆς Γλωσσολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στήν τηλεοπτική ἐκπομπή (4 Ἰουλίου 2001) «Τήν γλώσσα μου ἔδωσαν ἑλληνική» κατήγγειλε αὐτή τή φορά: «Προκαλεῖ καί σέ μένα ὀργή ἡ χρεῖσις τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου, ὅταν ὑπάρχουν ἑλληνικές γραμματοσειρές καί μάλιστα πολυτονικῆς γραφῆς». Κατάπληκτο τό Πανελλήνιο ἀπό τήν καταγγελία αὐτή τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Μπαμπινιώτη, ἐλπίζει πῶς ἡ ΑΠΟΥΣΙΑ καί ἡ ἔως σή-

μερα ΑΝΟΧΗ του καθηγητού της Έδρας της Γλωσσολογίας, στήν καλπάζουσα ολοκλήρωσι καταστροφής της ελληνικής γλώσσης, δέν θά έχουν συνέχεια.

Άλλωστε προσφέρουν καί όλες οι έως εδώ καταγγελίες, καί αυτές πού θά καταγραφούν εν συνεχεία, τήν ανάγλυφη εικόνα της ζοφερής καταστάσεως, γιά τήν όποία ό κ. Καθηγητής ἐδήλωσε ἄγνοια μέ τίς φράσεις του: «*Εκτός καί ἂν κάποια ἀπό τά ἐκλεκτά μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γνωρίζουν πράγματα πού ἐμεῖς ἀγνοοῦμε κ.λπ. Σέ αὐτή τήν περίπτωση θ' ἄξιζε ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ν' ἀναφερθεῖ σέ συγκεκριμένα πρόσωπα καί πράγματα γιά νά φανεῖ ἂν ὑπάρχει κίνδυνος καί ἀπό ποιούς προέρχεται*» (βλ. ΒΗΜΑ, ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ, Κυριακή 28 Ἰανουαρίου 2001).

11. Ὁ Καθηγητής κ. Δ. Μπέκος σ' ἐμπεριστατωμένο ἄρθρο του μέ τίτλο «*Ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκλατινισμοῦ*» (βλ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ) καταγγέλλοντας καί τό μέγεθος τοῦ ἐπιχειρούμενου κινδύνου, ἀλλά καί τήν παραγνώρισι τῶν σήμερα τεκταινομένων στή χώρα μας, εἰς ἀπάντησι τῶν ἀρθρογράφων καθηγητῶν πού... κατέκριναν τή ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν, ἀντιτείνει στά... περί «*ἀνύπαρκτου ἐχθροῦ*» (γνωρίζοντας, ὅπως ἀποδεικνύει στό κείμενό του, πώς γιά τήν Ἑλλάδα ἡ ἀλλοτριώσις καί ἡ ἰσοπέδωσις εἶναι γεγονός τετελεσμένο), πρῶτον ὅτι: «*Ἡ χρησιμοποίησι τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου στά ἠλεκτρονικά μέσα ἐπικοινωνίας δέν ἀφορᾷ σέ ὀρισμένα ἄτομα*», ἀλλά ἀποτελεῖ τακτική τῶν χρηστῶν τοῦ Διαδικτύου κ.λπ., δεύτερον: «*Σήμερα φθάσαμε στό σημεῖο –πράγμα πού δέν ἔχει γίνει εὐρύτερα γνωστό– νά ἔχει συνταχθεῖ καί τεθεῖ σέ κυκλοφορία μελέτη γιά τήν εἰσαγωγή τῆς λατινικῆς γραφῆς (σέ συνδυασμό μέ τή φωνητικῆ ὀρθογραφία τῆς ἐλληνικῆς) ἀπό μέλος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, δηλαδή τοῦ τμήματος ἐκείνου, τό ὅποιο προετοιμάζει αὐτούς πού θά καθοδηγήσουν στά πρῶτα μαθητικά της δῆματα τή νεολαία μας. Συνεπῶς ὁ κίνδυνος δέν εἶναι κάτι τό φανταστικό ἢ μελλοντικό, ἀλλά, ἐν ὄψει τῆς ὑπάρχουσας φορᾶς τῶν πραγμάτων, κάτι πού εὐρίσκειται σέ στάδιο πραγματοποίησεως*».

12. Στήν ἐφημερίδα τό ΒΗΜΑ (25.7.1999) ὁ Διευθυντής της κ. Στ. Ψυχάρης ἀπεκάλυψε τά ἐξῆς: Ὡς Πρωθυπουργός ὁ μακαρίτης Κ. Καραμανλῆς, εἶχε καλέσει στό γραφεῖο του τόν τότε ὑπουργό Πολιτισμοῦ Κ. Τσάτσο καί τόν Εὐ. Παπανοῦτσο, γιά νά συζητήσουν θέματα Παιδείας. Ὅταν, μεταξύ τῶν ἄλλων, τούς εἶπε πώς «*ἐπρεπε κάποια στιγμή νά σκεφθοῦν τό ἐνδεχόμενο νά συνδυαστεῖ τό ἐλληγικό ἀλφάβητο μέ τό λατινικό, ἀκόμη νά ἐξετασθεῖ καί τό θέμα τῆς φωνητικῆς γραφῆς*», ὁ κ. Ψυχάρης περιέγραψε: «*Σάν ἐλατήρια πετάχθηκαν ἐπάνω οἱ δύο συνομιλητές τοῦ Καραμανλῆ*». Ὁ Κ. Τσάτσος ἀφηγεῖται ἀργότερα: «*Δέν πίστευα σ' αὐτιά μου!*».

Οἱ δύο συνομιλητές δήλωσαν ὅτι παραιτοῦνται. Καί ὁ Καραμανλῆς ἀπέσυρε τό θέμα.

14. Σέ δημοσίευσμά του ὁ ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ ἀναφέρει (ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ Ἰαν. 2001): Στό πλαίσιο τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἱστορίας καί Πολιτισμοῦ σέ συνεργασία μέ τό Διεθνές Φιλοσοφικό Κέντρο Μεσσηνίας, ὀργάνωσαν στό Ἀμφιθέατρο τοῦ Κέντρου διάλεξι μέ θέμα: «*Κίνδυνο παραφθορᾶς καί ἐκλατινισμοῦ τῆς γλώσσας μας*». Ὁμιλητής ὁ Καθηγητής κ. Σταῦρος Παπανικολόπουλος.

15. Ἐπειδή τό ΒΗΜΑ τῆς Κυριακῆς 28 Ἰανουαρίου 2001 σχολιάζει τίς δημοσιεύσεις τῶν Πανεπιστημιακῶν μέ τόν τεράστιο τίτλο: «*Πόσο κινδυνεύει τό ἀλφάβητό μας*» καί τή φράσι ἐν συνεχείᾳ: «*Πόσο ὁμως εὐσταθεῖ αὐτή ἡ ἐκδοχή καί γιατί τά “φραγκοχιώτικα” θά πρέπει νά θεωροῦνται σύμβολα γλωσσικοῦ ἐνδοτισμοῦ*», ἰδοῦ ἀκόμη, μέσα στά τόσα έως ἐδῶ, δύο ἐξωφρενικά γεγονότα, τά ὅποια ὄντως προκαλοῦν δέος:

α) Τό ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ καί τό ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ [ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ] «πα-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά:

ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

PASCALÉ BALLEΤ

Καθηγήτρια Πανεπιστημίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΖΩΗ ΣΤΗΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

331-30 π.Χ.

Μετάφραση
Σταύρου Βλοντάκη

332 σελίδες
με 8 χάρτες καί πίνακες
καί 8 εικόνες εκτός κειμένου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΙΜΑΣ

Προσφορά στον Πολιτισμό
και την Παιδεία

Ἰπποκράτους 8 Ἀθήνα
Τηλ.: 36.27.318
www.papadimasbooks.gr
e-mail: papadimas@atp.gr

ρέδωσε στον ελληνικό λαό το Λεξικό της κοινής νεοελληνικής», καθώς αναφέρεται στον ΠΡΟΛΟΓΟ του ΛΕΞΙΚΟΥ από το ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ. ΜΕΛΗ του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ καθώς και ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΑ, γνωστοί άπλουστευταί του ελληνικού λόγου, όπου, πληροφορείται το κοινό, «οί συντάκτες αμείβονται στην αρχή από ειδικά κονδύλια του Ίνστιτούτου και του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων», διότι... όσοι τάχθηκαν ν' αφανίσουν την ελληνική γλώσσα..., πρέπει νά αμείβονται οικονομικώς από το ελληνικό κράτος, λένε τά ειρωνικά σχόλια.

Παραδείγματα δειγματοληπτικά:

aftonomisi = αυτονόμησης

aftoleksi = αυτολεξεί διαδexome

vivlikós = βιβλικός eleytafos»

jimnismós = γυμνισμός

Οι συγγραφείς: David Holton, Peter Mackridge, Ειρήνη Φιλιππάκη-Warburton.

6) **Ἡ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ** ἡ ὁποία ἐνισχύθηκε οἰκονομικά ἀπὸ τὸ πρόγραμμα LINGUA (σήμερα SOCRATES) τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ ἀπὸ τὸ Ἴδρυμα ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, στὸ κεφ. **ΤΟ ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ** ἀναφέρει: «Τὸ φωνολογικὸ σύστημα τῆς Ἑλληνικῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ παρακάτω διαφοροποιημένα τεμάχια ἢ φωνήματα):

α) σύμφωνα: P, t, K, F, Θ, X, v, δ, γ, s, z, l, p, m, n

β) φωνήεντα: j, e, α, ο, u

Παραδείγματα: [everyetis] εὐεργέτης

[dósetuto] δώσε τού το φώνημα

[feremuta] φέρε μού τα /P/:[P]

[Pódi] πόδι,

[Káru] κάπου

[b] [bóta] μπότα

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν καὶ τὰ πραγματικὰ αἰτία του, ὅπως θέλει νά πιστεύη ἡ Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας τῆς Ἐκπαίδευσης πού προαναφέραμε, «εἶναι αὐστηρά τεχνικά», ἢ ἐξελίχθηκε σέ γενοκτονία ἔνεκεν τῆς συμβολῆς μᾶς δράκας διανοουμένων πού ἀποπροσανατολίζουν, κορδακίζόμενοι, ὀρχόμενοι, ἀκκιζόμενοι;

13. Ἡ προσπάθεια καταστολῆς τῶν ἀντιδράσεων καὶ ὑποτιμῆσεως τοῦ γεγονότος, τῆς λατινοαγγλικοποιήσεως τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἐκ μέρους τῆς μερίδος αὐτῆς τῶν Καθηγητῶν ἀρθρογράφων, ἀποδεικνύει πῶς, τὸ αἶσθημα τοῦ ὄνειδους γιὰ τὴν σημερινή ἐφιαλτικὴ κατάστασι, ὄχι μόνο δέν τούς ἄγγιξε γιὰ νά δηλώσουν καὶ ἐκεῖνοι μιά παραίτησι, ἀλλά, μήπως καί... διευκολύνει ἢ ἀπάθεια τὰ ὄραματα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ὅπως εἶναι καταγεγραμμένα στὰ Πρακτικά τῆς Βουλῆς, εἶχαν δηλώσει: «Κανονικά θά ἔπρεπε, ἂν θέλουμε νά κάνομε τὴν ἐπανάστασι ριζική, ν' ἀλλάξομε ἐντελῶς τὴ γραφὴ τῶν φωνητικῶν μας συμβόλων. Νά κάνομε ὁμῶς τώρα τὸ πρῶτο βῆμα, καὶ πρῶτο βῆμα

εἶναι ἡ καθιέρωσι τοῦ μονοτονικοῦ» (Πρακτικά Βουλῆς 11.1.1982).

Ποιοὶ ἐξ αὐτῶν, ὠρθωσαν τὸ ἀνάστημά τους γιὰ τὶς ἀκόλουθες ἀλλοιώσεις γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν καὶ τὴν ἐπακολουθήσασα σήμερα λατινοποίησι ὡς ἐπισημονες;

α) Τὴν κατάργησι τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων δίχως αὐτὰ δέν εἶναι δυνατὴ ἢ διάκρισις θεμελιακῶν στοιχείων τοῦ λόγου, ὅπως εἶναι οἱ ἀντωνυμίες, οἱ πτώσεις, τὰ μόρια.

β) Τὴν κατάργησι τῆς μᾶς ἐκ τῶν 5 πτώσεων τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου. Γιὰ νά κατανοηθῇ ἡ σημασία καὶ ἡ βαρύτης αὐτῆς τῆς αὐθαίρετης ἐπεμβάσεως, ὑπενθυμίζομε πῶς ἡ κατανόησις ἐνός κειμένου ἐξαρτᾶται ἀπὸ πλευρᾶς μορφολογικῆς καὶ συντακτικῆς, ἀπὸ τὴν πτῶσι στὴν ὁποία εὐρίσκεται ἡ λέξις. Δηλαδή οἱ πτώσεις ἐκτελοῦν ὀρισμένες συντακτικὲς λειτουργίες, καὶ διὰ τῶν πτώσεων κατανοοῦνται οἱ σχέσεις τῶν μερῶν τοῦ λόγου μὲ τίς ἄλλες λέξεις.

γ) Τὴν κατάργησι τῶν προθέσεων *σύν, πρό, ὑπό, ἐκ, ὑπέρ*, μὲ ἀποτέλεσμα νά μὴν κατανοοῦνται οἱ σύνθετες ἔννοιες.

δ) Κατάργησις τῶν κλίσεων τῶν ὀνομάτων.

ε) Κατάργησις τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως.

στ) Τὴν κατάργησι τοῦ τελικοῦ -ν, ἢ παρᾶληψις τοῦ ὁποίου, δημιουργεῖ προβλήματα κατανόησεως. Ἡ ἀπάληψις τοῦ -ν, συγγέει τὸ μόριον δέν μὲ τὸ δέ ὡς ἀντιθετικὸ μόριον καὶ μεταβατικὸ σύνδεσμο. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο συγγέονται τὰ ἀρσενικά ἄρθρα μὲ τὰ οὐδέτερα. Ἄπειρες συγγήσεις μορφολογικοῦ καὶ σημασιολογικοῦ χαρακτήρος. Πῶς τολμοῦν νά πιστεύουν πολλοὶ ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη ἐλληνικὴ γλώσσα, ὅταν αὐτὸ πού ἀπέμεινε εἶναι ἓνα ὑβρίδιον καὶ ἓνα μορμολύκειον;

Ἄς σταματήσῃ λοιπὸν ὁ μῦθος τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων τῆς ἀλλοδαπῆς πού... ἐπιβουλεύονται ὄλων ἡμῶν τὴ φιλοπατρία, καί... τὴν «εὐφυΐα».

Οἱ καταγγελίες τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἔστω καὶ μὲ **ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ** «ἀργοπορημένη», κατέδειξε πῶς οἱ ξένοι δάκτυλοι πού ἴσως ἢ ἔστω κινοῦν τὰ νήματα, μπροστά στὴ στάσι τῶν ἡμεδαπῶν γλωσσοκτόνων - ἐθνολόγων, ὠχρῶν.

Σημειώσεις

1. **ΤΟ ΒΗΜΑ**, 28.1.2001.

2. **ΤΟ ΒΗΜΑ**, 21.1.2001.

3. «Χάσαμε τὴ θεία - Στόπ!», **ΤΟ ΒΗΜΑ**, 21.1.2001.

4. **ΓΡΑΜΜΑΤΑ Β 8-9 (16-17)**, **ΤΟ ΒΗΜΑ**, **ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ**, 28.1.2001.

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
Χαρά Τσικοπούλου, Συγγραφεύς

Η ΕΡΑΣΜΙ(Α)ΚΗ ΠΡΟΦΟΡΑ

Μία ακόμη φαλκίδευσis τῆς Ἱστορίας

Τοῦ Διονυσίου Καρθέλα*

Εὐό ὅτι ὑπάρχουν παραχαράξεις εἰς τὴν Ἱστορία εἶναι πασίγνωστον, τὸ νὰ μὴ τίς ἀποκαθιστοῦμε, ὅμως, εἶναι τουλάχιστον ἀντιεπισημονικὸν διὰ νὰ μὴ εἶπω ὑποπτον. Δηλαδή θέλουμε νὰ ὑποβαθμίσουμε ἔθνη, λαούς, γλώσσα, γεγονότα, ἀνθρώπους. Αὐτὸ δὲν ἔχει καμμίαν σχέση μετὰ τὴν Ἱστορίαν, εἶναι προλαγάνδα.

Ἡ ἀλήθεια, ὅμως, ἢ γνῶσις πού προσπαθεῖ ὁ ἀνθρώπος ν' ἀποκαλύψει μέσῳ τῆς ἐπιστήμης, στό τέλος ἀναφαίνεται καί λάμπει. Καί τότε, οὐαί τοῖς παραχαράκταις!

Ὑπογράφοντες συμβόλαιον διδασκαλίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης δὲν ἐφανταζόμουν ὅτι θὰ εὑρισκα ἓνα καθεστῶς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης στὰ Λύκεια καί Πανεπιστήμια τῆς Ρωσίας διὰ τῆς ἐρασιμ(α)κῆς προφορᾶς.

Βεβαίως ἐγὼ ἐδίδαξα τοὺς φοιτητές μου τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Ἀρχαῖα Ἑλληνικά στό γ' ἔτος σπουδῶν τους, μετὰ τὴν ὀρθὴν ἐλληνικὴν σύγχρονον προφορᾶν, στὰ Πανεπιστήμια τοῦ Κρασανάτῳ καί Μαρσιούπολεως.

Ἀλλὰ ποία εἶναι αὐτὴ ἡ ἐρασιμ(α)κῆ προφορᾶ; Ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ Ὀλλανδοῦ συγγραφέως Ἑράμου, πού τὸν 16ον αἰῶνα ἐπενόησεν τὴν προφορᾶν πού φέρει τὸ ὄνομά του. Δηλαδή ἀναλελυμένες τίς διφθόγγους, τὰ σύμφωνα β, γ, δ, προφερόμενα ὡς μπ, γκ, ντ ἀντιστοίχως, τὸ υ ὡς ου κ.ἄ.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι κανεὶς γλωσσολόγος ἢ φιλόλογος διὰ νὰ ἐννοήσῃ πόσον ψεύτικη εἶναι αὐτὴ ἡ προφορᾶ. Ἀρκεῖ νὰ προσφέρῃ ὠρισμένες ἐκφράσεις ἢ λέξεις τῆς Ἑλληνικῆς γιὰ ν' ἀντιληφθῇ τὸ γελοῖον τοῦ θέματος.

Δὲν θὰ κάμω ἀνάλυσιν τοῦ ὅλου ζητήματος, τουλάχιστον τώρα. Μ' ἐνδιαφέρει ἡ Ρωσία, ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς στὴν Ρωσίαν καί Σουηδίαν.

Ἡ ἀπάντησις τῶν Ρώσων διδασκόντων τὴν Ἑλληνικὴν στὰ κλασσικά τμήματα τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων μετὰ τὴν ἐρασιμ(α)κῆν προφορᾶ, εἶναι ὅτι αὐτὴ ἀποτελεῖ παράδοσιν.

Πρῶτον, δὲν νομίζω ὅτι οἱ ιδρύσαντες τὸ πρῶτον πανεπιστήμιον στὴν Ρωσίαν (Μόσχαν), οἱ ἀδελφοί, Λειχούδη ἐκ Κεφαλληνίας, ἄρχισαν ἔτσι.

Δεύτερον, γιὰ εἶναι παράδοσιν τὰ 150 χρόνια πού ὠρισμένοι ἐδίδαξαν Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, καί ὄχι παράδοσις τὰ προηγούμενα 1.000 χρόνια ἀπὸ τότε πού ἡ Ρωσία ἐγίνε ὀρθόδοξη καί ἐχρησιμοποίησεν τὸ ἐλληνικὸν ἀλφάβητο;

Τρίτον (αὐτὸ ἰσχύει δι' ὅλους τοὺς κλασσικοὺς φιλολόγους τοῦ κόσμου), δὲν εἶναι κρίμα νὰ διδάσκωνται ἐπὶ μίαν πενταετίαν καί περισσότερον Ἀρχαῖα

Ἑλληνικά καί νὰ μὴν καταλαβαίνουν τί τοὺς λένε οἱ Ἕλληνες, ἢ νὰ μὴν τοὺς καταλαβαίνουν οἱ Ἕλληνες, ἐνῶ γνωρίζουν πλῆθος ἀρχαίων ἐλληνικῶν λέξεων, αἱ ὁποῖα βεβαίως εἶναι αἱ αὐταὶ ἐπὶ σειρᾶν χιλιετιῶν; Τὸ θέμα δὲν ἔχει μόνον τὴν πρακτικὴν του πλευρᾶν, πού βεβαίως εἶναι πολὺ οὐσιώδης. Εἶναι καί σπουδαῖον ἐπισημονικόν, φιλολογικόν, γλωσσολογικόν ζήτημα. Ἐλπίζω οἱ Ρώσοι Ἑλληνισταὶ νὰ προβληματισθοῦν ἐπισημονικῶς καί ν' ἀποβάλουν τὴν λανθασμένην «παράδοσιν» τους. Τὸ ὅτι ἔχουν τὴν ἰδίαν θρησκείαν, πλῆθος λέξεων εἰλημμένων ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ὄχι μόνον διὰ μέσου Εὐρώπης, ἰδίως καταληξίς (β' πληθυντικὸν πρόσωπον «-ετε») καί ὀλόκληρον τὸν πολιτισμὸν των, δὲν τοὺς λέγει τίποτε;

Καί τί νὰ εἰπωμεν διὰ τὴν Σουηδίαν, τὴν πρῶτον ὀργανωμένην χώραν τῆς Εὐρώπης, ἴσως καί τοῦ κόσμου; Ὅταν γνωστός Ἕλληνας ἐπιστήμιος τῆς Στοκχόλμης ἀπεπειράθη νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἰδέαν διὰ διδασκαλίαν τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν μετὰ τὴν ὀρθὴν προφορᾶν ὡς ἔγγιστα, τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Στοκχόλμης τὸν ἄφησεν ἀναυδὸν μετὰ τὴν κατηγορηματικὴν, σκαιάν, ἀρνητικὴν ἀπάντησίν του. Ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς Σουηδίας!!! Καί ἐρωτῶ: Τί θὰ ἔλεγαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ 140 φιλέλληνες Σουηδοὶ βουλευτές τοῦ κ. Παπαδοπούλου, ὁ ὁποῖος ὑπέγραψεν ὡς ὁμογενῆς βουλευτῆς τὴν ἐκστρατεῖαν ἐναντίον τῆς ἐρασιμ(α)κῆς προφορᾶς, ὡς πρωτίστης προτεραιότητος ἐθνικὸν θέμα, τοῦ Συμβουλίου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ (Σ.Α.Ε.); Πά νὰ μὴν ἀναφέρουμε ἀκόμα τὴν Σουηδικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, ὅπου εἰς τὸ λῆμμα *discus*, ἀφοῦ τὸ περιγράφει, ἀναφέρεται στὴν ἱστορικὴν του λεκτικὴν προέλευσιν καί σταματᾶ στό *i*, δηλαδή στὴν Λατινική! Δηλαδή οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες μετὰ τὴν δισκοβολίαν, ὁ Μύρων μετὰ τὸν πασίγνωστον δισκοβόλον του δὲν ἀνήκουν στὸν γνωστὸν ὀρίζοντα τῶν συνταξάντων τὸ λῆμμα; Ἡ μήπως ὀφείλεται τοῦτο στὴν κακοβουλίαν ἐναντι παντός ἐλληνικοῦ; Καί βέβαια, ἐπαναλαμβάνω, δὲν πρόκατα περὶ ἐθνικοῦ θέματος (διότι αὐτοὶ οἱ ἐρασταὶ τῆς ἐρασιμ(α)κῆς προφορᾶς ὀμιλοῦν γιὰ τὸ ὅτι δὲν εἶμαστε κἄν Ἕλληνες ἀφοῦ ξεχάσαμε τὴν προφορᾶ τῆς γλώσσης μας, καί μετὰ πολλὴν σοβαροφάνειαν) ἀλλὰ καί περὶ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ τοιούτου. Ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι δὲν ὑπῆρξε κανένα μεταναστευτικὸν κύμα ἀπὸ τὸν παγωμένον βορρᾶν πρὸς τὰ θερμὰ κλίματα. Ἀντιθέτως τὰ κύματα ἐφθάναν ἐκ τοῦ Νότου πρὸς τὰ βόρεια ἕνεκα ὑπερπληθυσμοῦ. (Ὅρα: 1) Διογένης Καλλιμάχος 2) Μαρία Κεφαλά: *Ἡ Ἑλληνικὴ μητέρα ὄλων τῶν γλωσσῶν*).

* *τ. Καθηγητῆς Κλασσικῆς Φιλολογίας Πανεπιστημίων Ρωσίας, Οὐκρανίας, Μολδαβίας*

“Όπως έγραψα σέ πολλά έντυπα, ή έρασμι(α)κή προφορά» άποτελεί παντάπαιον στρέβλωσιν τής ελληνικής γλώσσης, ή όποία μέ τήν προφοράν αυτήν ούδέποτε ούδαμού ώμιλήθη. Πρίν παραθέσωμεν αναλυτικώς τίς θέσεις τών κυριωτέρων φιλολόγων, γλωσσολόγων κ.ά., Έλλήνων και ξένων, οι όποιοι τήν θεωρούν άκρως άντιεπιστημονικήν, θά ήθελα εκ προοιμίου, νά θέσω τό έρώτημα του κόμητος d' Arteaux: «Είνα κατανοητόν νά σφάλη ένας σοφός, όμως γιατί τόσο άλλοι σοφοί δέν άπεκατέστησαν τό σφάλμα». Κι εγώ προσθέτω: “Ήξεραν τήν όρθήν προφοράν ή ήξεραν ότι ήτο σαθρόν τό κατασκευάσμα του Έράσμου και δέν τόν διώρθωσαν; Άν ναι, μήπως κάτι άλλο κρύβεται πίσω άπ' όλα αυτά, πολύ σοβαρό γιά τό λεγόμενον κύρος τών Ευρωπαϊών επιστημόνων και άλλων; Δηλαδή πώς επεβλήθη ή έρασμι(α)κή προφορά και όχι ή του Ρώνχλιν; Έρωτήματα βαρέα.

Έρχόμαστε στους συγχρόνους άπανταχού του κόσμου κλασσικούς φιλολόγους. Άκολουθούντες τήν ρωυχλιανήν προφοράν, μέ τήν όποίαν ώμιλήθησαν και όμιλούνται τά Έλληνικά, δέν θά έξυπηρετούν έαυτούς, οι όποιοι γνωρίζοντες τόσες άρχαίες ελληνικές λέξεις πού έπιζούν μέχρι σήμερα άτόφιες στό στόμα τών Έλλήνων, δέν καταλαβαίνουν ούτε μία λέξη, όταν έρχονται στην Ελλάδα –και οι Έλληνες δέν τους καταλαβαίνουν επίσης; Αυτό τό πρακτικό έπιχείρημα δέν θά έφθανε, δεδομένου ότι ή όλη ύπόθεσις έχει πολλές δυσκολίες ως προς τό επιστημονικόν καθαρώς μέρος, γιά νά δώμεν τήν ευθυγράμμισιν τής διδασκαλίας στό έξωτερικό μέ τήν τής Ελλάδος τιαύτην; Άλλά και από άπόψεως επιστημονικής δέν θά τους ώφελοϋσε ή έπαφή μέ τήν νυν όμιλουμένην γλώσσαν στην Ελλάδα, έχοντας θεβαίως κλασσικήν παιδείαν; Όμως και τό διακυβευόμενον κύρος τών Ευρωπαϊών επιστημόνων δέν είναι ένα σοβαρώτατον θέμα, πού θά πρέπει όλους μας ν' άπασχολήση, όπως και τό σχετιζόμενον μέ τήν έρασμι(α)κήν προφοράν, αλλά και άλλα, όπως π.χ. τό άλφάβητον; Είναι τούτο παρωνυχίς και άχρηστη πρωτιά; Και έδώ θεβαίως δέν πρόκειται μόνον περί του κύρους. Είναι πιο ευρύ, πιο σοβαρό πιο άνατριχιαστικό, θά έλεγα, όταν κάτι κρύβεται πίσω, όπως άνωτέρω.

Άλλά άς έλθωμεν στην πλευρά τήν επιστημονικήν. Κατ' αρχάς όμως όφείλομε τήν άπόδοσιν φόρου τιμής στον άγνοηθέντα Ιωάννην Ρώνχλιν και σέ όλους, όσοι έπολέμησαν τό έξτρωμα αυτό τής έρασμι(α)κής προφοράς μέ τελευταίον τόν Ιωσήφ Πενλιάδη, πού πρό 25 έτών συνεκέντρωσε πολλά σοβαρά στοιχεία ως προς τήν σωστήν προφοράν τής Άρχαίας Έλληνικής, τά όποία θά παραθέσω εν συνεχεία, μαζί μέ δικές μου παρατηρήσεις.

Τό -ι- τών διφθόγγων *αι, ει, ιι* μετατρέπεται σε *j*. Πατί; Προς άποφυγήν τής χασμωδίας. Η συναίρεσις, ή εκθλιψις, ή κρᾶσις, ή συνίζησις, ή κώφωσις γιατί συμβαίνουν; Προς άποφυγήν τής χασμωδίας. Τά πάθη τών γραμμάτων γιατί υφίστανται;

Προς άποφυγήν τής χασμωδίας, τής κακοφωνίας. Διαβάστε ένα κείμενο μέ τήν έρασμι(α)κήν προφοράν. Είναι άνάγκη νά είσαι φιλόλογος, γλωσσολόγος, γιά νά καταλάβης ότι αυτή είναι άπαραδέκτη και ότι ο άρχαίος Έλληνας του μέτρου και τής άρμονίας σέ όλες του τίς εκφάνσεις τής ζωής, δέν είναι δυνατόν νά ώμιλοϋσε οϋτως;

Άς δοϋμε, όμως, τί συνέλεξε ο Πενλιάδης. Δέν ίεσχωϋ τούς ειδήμονες. Ο άείμνηστος πρόεδρος τής Ακαδημίας Άθηνών Καίσαρ Άλεξόπουλος αναφέρει, ότι τό -οι- και τό -ι- έξομοιώνονται ήδη τόν 5ο αιώνα π.Χ και μᾶς δίδει τό δίλημμα τών Άθηναίων ως προς τήν έρμηνείαν του δελφικού χρησμοϋ (Θουκυδίδης, βιβλίον Α'), ο όποιος λέγει: «Ήξει Δωρικός πόλεμος και λ(ο)μός άμ' αυτού». Άσθένεια ή πείνα; Ο ήχος του -οι- και του -ι- ήταν όμοιος. Οϋτως οι ίσχυρισμοί του Έράσμου είναι άνυπόστατοι. Η λέξις Δελφοί (Delphi) όχι μόνο στα Λατινικά, άκούεται φωνητικώς, όπως ακριβώς τήν προφέρει ο σημερινός Έλληνας. Προχωρεί ο Άλεξόπουλος και στο ότι πάμπολλες λέξεις, προερχόμενες από τήν ελληνική γλώσσα, στην Λατινική προφέρονται όπως τίς προφέρονεμεν ήμεεις ακριβώς: Κλειώ - Clio, Χείρων - Chiron, Αριστείδης - Aristidis, Σμύρνα - Smirna και άλλες πολλές.

Σχετική έπιστολή του Καίσαρος Άλεξοπούλου μέ ημερομηνία 16.10.1979, άπευθύνεται στον πρόεδρον του Διεθνούς Όμίλου Έλληνιστών και συνυπογράφεται από τόν τότε γενικόν γραμματέα τής Ακαδημίας Άθηνών άείμνηστον καθηγητήν μου Ιωάννην Θεοδωρακόπουλον. Πώς λοιπόν διδάσκουν σέ αυτήν τήν έλεεινήν έρασμι(α)κήν προφοράν και μάλιστα κλασσικά κείμενα;

Ός προς τό -ει- και ο ίδιος ο Έρασμος εύρίσκεται εις άντίθεση προς έαυτόν. Ένα εκ τών εις τά Λατινικά έργων του έπιγράφεται: *Enchiridion Militis Christiani*. Πώς δέχεται τήν προφοράν του -ει- (Εγ-

Ο Έρασμος από τό Ρόντερνταμ.

χειρίδιον) σέ -ι-; Ἄν λοιπόν ἀποκλείσωμε τούς 5ον καί 4ον αἰῶνες μαζί καί τόν 6ον αἰῶνα π.Χ., ὅποτε καί τό -ου- ἦτο ἤδη ἐν χρήσῃ ὡς μονόφθογγον κατὰ τόν καθηγητήν τῆς Ἀρχαιολογίας Σπ. Μαρινάτον, πού καί τότε ὠμίλειτο ἡ ἑλληνική θεσπέσια γλῶσσα σύμφωνα μέ τό ἐφεύρημα τοῦ Ἑράσμου;

Μᾶς μένει ὁ Ὅμηρος καί ὁ Ἡσίοδος. Μά ἀπό τήν τρυφεράν ἡλικίαν τῶν γυμνασιακῶν μας χρόνων ἐμάθαμε τό δακτυλικόν ἐξάμετρον τῶν ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου. Ἄς κάμωμεν μίαν ἀνάλυσιν μέρους τοῦ πρώτου στίχου τῆς Ὀδυσσεΐας: «Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά...». Δέν ἀναλύω παρά μόνον τόν πρῶτον δάκτυλον: «Ἄνδρᾶ μοῦ...». Θά ἐψάλλε ὁ ποιητής «ἄνδρα μοῦ», ἀφοῦ ὄχι μόνον δέν χωρίζεται τό -μοι-, ἀλλά εἶναι καί βραχύ; Δέν προχωρᾷ.

Ὡς πρός τό ἄλλο «ἐλαφρυντικόν» καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅτι δηλ. ἡ ἐποχή τοῦ Ἑράσμου δέν ἐγνώριζε ὅσα γνωρίζομεν σήμερον γιά τήν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, θά ἤθελα νά παρατηρήσω: Πῶς συμβαίνει τοῦτο, ὅταν ἔχωμεν τήν πληθύν τῶν κωδίκων, πού, φαντάζομαι, δέν ἐπρόλαβαν ἀκόμη νά τοῖς καταχῶσουν στά ὑπόγεια τοῦ Βατικανοῦ, ὅταν ἡ πλημμυρίς τῶν βυζαντινῶν λογίων κατακλύζει τήν Εὐρώπην μέ τόσους ἐρευνητές τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς καί γλώσσης καί προπαγάνδας μέ τοῖς ἀτικίζοντας, ὅταν ἔχομε τόν μέγαν λόγιον εἰς Σπάρτην, τόν φιλόσοφον Γεμιστόν Πλήθωνα, πού ὀμιλεῖ γιά ἕνα σύστημα εὐνομουμένης πολιτείας, ὅταν ὁ Johannes Reuchlin (1455-1521) ἔχει ἀπευθείας διδασκάλους ἀπό τό Βυζάντιον, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Ἑράσμος μᾶς λέγει ὅτι οἱ αἶγες μυκῶνται «μῆ - μῆ», ὅταν ὑπάρχουν κατασπαρμένοι πάπυροι καί περγαμινές ἀνά τήν γῆν, πού τοῦλάχιστον τά κείμενά τους τά ἀντιγράφουν, τά καθαρογράφουν οἱ ἀντιγραφεῖς;

Ὁ Μηνᾶς Λαμπρινίδης τόν ὠνόμασε δολιοφθορέα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἡ Μ. Κρανάκη θεώρησε ὡς δολοφονία τῆς θείας γλώσσης τοῦ Πλάτωνος τήν προφοράν τοῦ «παῖς» εἰς παῖς. Πολύ βαρετές ἐκφράσεις-ἀποτιμήσεις. Ἐγώ θά προχωρήσω μέ τήν ἐπανάληψιν τοῦ ρηθέντος ἀκαδημαϊκοῦ d' Arteaux καί θά ρωτήσω: Μέ τίς τόσο διαφημιζόμενες προόδους τῆς

Μουσικό χειρόγραφο τῆς Ὀκτωήχου ἀπό τήν Ρωσία, τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος

σημερινῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης, πῶς ἐξακολουθοῦν νά χρησιμοποιοῦν αὐτό τό ἐξάμβλωμα (ἄλλος χαρακτηρισμός, ἀπό τόν Γ. Βαλέτα, γιά τήν προφορά τοῦ Ἑράσμου) οἱ σύγχρονοί μας γλωσσολόγοι καί μάλιστα μετά βεβαίως τούς ἐναντίον τῆς κεραννοῦς πολλῶν γλωσσολόγων καί φιλόλογων τῶν τελευταίων 200 χρόνων; Καί βέβαια οὐχί μόνον ξένων. Δηλαδή μιά ὁμολογία ὅτι ἐπλανήθησαν, θά τοῖς στεροῦσε τήν ἔδρα τους; Αὐτό τό ἐνδεχόμενον, ἂν τό κατήγγελλαν, δέν θά τοῖς ἔδινε τόν φωτιστέφανον τῆς αἰωνίου δόξης στό ἐπιστημονικόν πεδίου; Οὔτε τήν ὑστεροφημίαν δέν λαμβάνουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν; Ἀλλά πολλοί τό χρεῖμα ἐμίσησαν, τήν δόξαν οὐδεῖς.

Συνεχίζομεν τήν κριτικήν ἀνάλυσιν τῆς ὀλέθριας αὐτῆς προφορᾶς. Μιά συνεχῆς ὁμοιόμορφος προφορά ἀπό τά προϊστορικά χρόνια λοιπόν ἴσχυσε γιά τήν ἑλληνικήν γλῶσσα. Πότε ὠμιλήθη ἡ ἑλληνική γλῶσσα μέ τήν ἐρασμα(α)κήν προσφοράν; Καί ἂν ὠμιλήθη, τότε πῶς προφέρουν τόν Θουκυδίδην, τόν Ἀριστοτέλη, ὅλον δηλ. σχεδόν τόν φιλολογικόν μας θησαυρόν, οἱ σύγχρονοι φιλόλογοι μέ αὐτήν; Ἡ παρήχησις τῶν τ, ρ, σ, εἶναι δυνατόν νά ἀποδοθῆ ἡχητικῶς ὡς ἦχος τῶν τ, ρ, σ μέ τήν συνεκφοράν τῶν φωνηέντων συμφώνως τῇ ἐρασμα(α)κῇ προφορᾷ; Αὐτά θά ἐπνίγοντο στήν θάλασσα τῆς χασμαδίας τῶν πολλῶν φωνηέντων. Ἡ μεταπήδησις τῶν γ, δ, θ σέ γκ, ντ, τ ἔγινε διότι δέν εἶχαν τήν δυνατότητα νά τά προφέρουν ὡς γ, δ, θ. Ἀπορία: Πῶς ἤλθαμεν στό γ, θ, δ, ὅ ἀπό τό γκ (γγ), ντ, μπ κατὰ τόν καθηγητήν Ἀνδριώτην καί γιατί ὄχι ἀντιστρόφως; Πόθεν τεκμαίρει τοῦτο τό ἀσύστατο; Ἀκριβῶς ἡ εὐειξία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἶχε αὐτή τήν δυνατότητα!

Τό ἀλφάβητον τό ἑλληνικόν ἐχρειάσθη πάνω ἀπό 1.000 χρόνια, γιά νά μετατραπῆ σέ λατινικούς (ἐλληνικούς) χαρακτήρες. Πόσους αἰῶνες ἐχρειάσθη νά γίνη ὁ ἰωτακισμός καί ἡ προφορά ἡ νῦν ὑπάρχουσα, ἡ ὀρθή; Μέ δάσιν βεβαίως τήν προφοράν τοῦ Ἑράσμου: Ὁμίλουν οὕτως οἱ πρῖν ἀπό τήν ἀρχαϊκήν ἐποχήν, πλέον τοῦ 3.000 π.Χ. Ἕλληνες τοῦ Ὀμήρου; Καί ἔχομεν ἔτοι τό προβληθέν τοῦ Ἑράσμου: αἱ αἶγες ἐφώναζαν «μῆ - μῆ», ἀλλά τί θά ποῦμε γιά τοῖς φθεγγομένους λίθους τοῦ Ὄρχομενοῦ, ὅπου ἡ ἀνορθογραφία τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν μᾶς ὀδηγεῖ στόν πρῶτον ἰωτακισμόν;

Δέν θά παραθέσω τά «αἱ καμπάνα ἤχησαν» στήν προφοράν τοῦ Ἑράσμου πρός διακωμώδησίν της (πικράν), ἀλλά θά παραπέμψω σ' ἕνα ἐπίγραμμα τοῦ Σιμωνίδου μέ παρήχησιν τοῦ -σ-, εὐτραπέλου περιεχομένου, τό «Σωσά». Τοῦτο θά μᾶς ἔδινε τήν ἐντελῶς ψευδῆ εἰκόνα τῆς προφορᾶς τοῦ Ὀλλανδοῦ.

Ἐνα ἄλλο ἐρώτημά μου εἶναι, ὅτι οἱ βόρειοι λαοί, οἱ ὅποιοι λόγω τοῦ κρύου δέν χρησιμοποιοῦν φωνήεντα ἀνοικτά, πῶς ἀναγκάσθηκαν ἀπό τόν Ἑράσμο νά κρυώνουν περισσότερο μέ τήν ἐνέργεια πού θά κατανάλισκαν διά τήν προφοράν τῆς μεσογειακῆς μας γλώσσης; Ποῦ εἶναι ἡ εὐκολία, πού μέ

Γλώσσα & Πολιτισμός

αυτήν διευκολύνει τήν μάθησιν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς λοιπόν; Σάν νά μοῦ φαίνωνται παιδαριώδεις, ἀφελεῖς οἱ δικαιολογίες, γιά νά καλυφθῇ ὁ Ἔρασμος. Καί πάλιν τό λάθος. Ἐνας σοφός γνώστης διαφόρων γλωσσῶν δέν θά ἔπρεπε νά κάμη συγκρίσεις, ἀναδρομές, ἀνερίξεις, ἐπιδράσεις ὄλων τῶν εὐρωπαϊκῶν τοῦλάχιστον γλωσσῶν, γιά νά ἔχη ἓνα ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένο συμπέρασμα;

Ἄν οἱ ψαλμωδίες προεφέροντο ὅπως σήμερα, δηλ. μέ τήν Κοινή, πόσους αἰῶνες πρὶν θά προεφέροντο τά κείμενα αὐτά; Μέ τά σημερινά δεδομένα ἐχρειάσθησαν 200 χρόνια, γιά νά ἀποκαθαρθῇ ἡ γλῶσσα μας ἀπό πλῆθος ξένων στοιχείων μέ τήν συμβολήν λογίων, διδλίων, ἐφημερίδων, ραδιοφώνου, τηλεοράσεως, τυπογραφίας (ἀκόμη λέμε *μπακάλης*, *χασάπης* κ.λπ.). Ἐπίσης 400 χρόνια ἐπιβολῆς ξένης ἐντελῶς γλώσσης δέν κατώρθωσαν νά ἐξαλείψουν τήν Ἑλληνικήν. Ἐπί 2.800 χρόνια καί χωρίς ν' ἀναφερθῶ στίς γραμμικές Α καί Β, ἔχουμε τήν ἴδιαν σύνταξιν, λέξεις, κανόνες, λεξιπλασίαν κ.ά. Πῶς, λοιπόν, τήν διαφοροποιοῦν κάποιοι ξένοι;

Δέν θά ἐπαναλάβω τό τοῦ Νίτσιε: «Ὅλα τά εἶπαν αὐτοί οἱ Ἕλληνες;». Καί ἄν τά εἶπαν, κατασκεύασαν τέτοια γλῶσσαν πού τήν προέφεραν, ὅπως θέλουν οἱ σημερινοί ξένοι «μέντορες»; Μήπως τά εἶπαν πάλιν ὅλα ὅσα ἀναφέρονται στήν Καινήν Διαθήκην; Καί μέ τήν Ἑλληνικήν δεδαίως προφοράν καί γραφήν. Ὁ πειρασμός εἶναι μέγας! Μοῦ δίδει τό δικαίωμα νά γράφω εἶτα μεταξύ πολλῶν ἄλλων καί τό ρηθέν ὑπό τοῦ πολυγραφωτάτου χριστιανοῦ συγγραφέως, τοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας Παλαιστίνης Εὐσεβίου: «Μόνη γάρ ἡ Ἑλλάς ἀψευδῶς ἀνθρωπογονεῖ». Πολύ μεγάλη κουθέντα ἀπό χριστιανόν τοῦ βεληνεκοῦς τοῦ γραμματέως τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Δέν κάνομεν ἐπιθέσεις Ἑλληνίδες, Ἕλληνες, γίνετε φιλόλογοι, γλωσσολόγοι, γλωσσαμύντορες, ναί, γλωσσαμύντορες. Ἐδῶ καί οἱ πύθηκοι ἐγιναν γλωσσαμύντορες! Ἀφοῦ καί σεῖς οἱ κατέχοντες μᾶς ὁμιλεῖτε καί διατυμπανίζετε, ὅτι ἐξάγομεν πολιτισμόν, ἀκριβῶς σέ τοῦτο θέλω νά συμβάλετε. Καί ἄν δέν δεινοπαθήσουμε γύρω ἀπό τήν γλῶσσαν, τότε τί πολιτισμόν ἐξάγομεν; Συμφωνῶ γιά τό θέατρον, τήν ἐπιστήμην, τήν ἑλληνικήν κουζίνα, τήν μουσικήν, τήν τέχνην κ.λπ. Ἀλλά γιά τήν γλῶσσαν θά ἐπαναλάβω τό χιλοειπωμένο: Ἄν βγάλουμε τίς ἑλληνικές λέξεις καί ρίζες ἀπό τίς ξένες γλώσσες, τί θά μείνη; Γιατί δέν τό κάνομε σύνθημα;

Ἐκεῖνο τό γλυκύτατον -ν- τό εὐφωνότατον -ν-! Οἱ διάφοροι μεταρρυθμιστές τοῦτο τό -ν- πού ὁ λαός μας τό βάζει ἀκόμη καί ἐν μέσῳ δύο λέξεων ὅπως καί οἱ Ἀπτικοί. Ὁ Ἕλληνας ὄλων τῶν ἐποχῶν μέ τήν ὀρθήν προφοράν εἶτα τραγουδεῖ... «ὄ-ν-ἦμιος»... βάζοντας τό -ν- μεταξύ τοῦ ἄρθρου καί τοῦ οὐσιαστικοῦ. Γιατί; Πρὸς ἀποφυγήν τῆς χασμωδίας. Αὐτό τό -ν- πού δέν ἐξαντλεῖ ὅλα γύρω ἀπό αὐτό, τό καταργήσαμε ἐκ τῶν ΑΝΩ. Δέν ἐτολήσαμε ὅμως νά

Εὐαγγέλιον. Τυπογραφεῖον Μόσχας 1627.

μή γράφωμεν Πέμπτη ἀλλά Πέπτη ἢ ποίημα ἀντί ποίμα ἢ Δεκέμβριος ἀντί Δεκέβριος.

Ἄς γυρίσωμεν στήν ἀνάγνωσιν μας. Καί πάλιν ἐρχόμαστε στήν Κοινήν (ὄχι Κοινέε). Στά 2.300 χρόνια τῆς ζωῆς τῆς ἢ προφορά τῆς εἶναι ἀναλλοίωτος (δρα ἐκκλησιαστικούς ὕμνους). Καμμία διαφορά στήν ψαλμωδία μέχρι σήμερον. Καί αὐτήν τήν ἐκφοράν στήν σύγχρονον Ἑλληνικήν τῶν Εὐαγγελίων τήν δέχονται καί οἱ ἄλλες ἐκκλησίες, ὅταν ἀναγιγνώσκονται αὐτά κάθε Ἀνάστασιν σέ ὅλες τίς γλώσσες τοῦ κόσμου. Καί θά ἐγίνετο καταληπτή ἡ χριστιανική θησοκεία μέ τήν ἀκαταλαβίστικη προφορά τοῦ Ἐράσμου; Τό 1541 μ.Χ. ὁ Ἄγγλος ἐπίσκοπος Βιττονιέσκελ ἀπαγορεύει τήν διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν μέ τήν προφοράν τοῦ Ἐράσμου ἐπί ποιητῆ ἀφορισμοῦ.

Μέ αὐτήν τήν προφοράν ἐμποδίζεται ἡ ἐκμάθησις τῆς λεγομένης Νέας Ἑλληνικῆς ἀπό πλειάδα κλασσικῶν φιλολόγων ἀνά τόν κόσμον, οἱ ὅποιοι θ' ἀγαποῦσαν περισσότερο τήν Ἑλλάδα τῆς σήμερον μέ τήν βαθυτέραν κατανόησιν τῆς νοστορπίας τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ ἰσχυρισμοί: «ἀφοῦ δέν γνωρίζετε σεῖς οἱ σημερινοί Ἕλληνες τήν γλῶσσαν σας –προφοράν ὀρθήν τῆς γλώσσης σας–, ΔΕΝ ΕΙΣΘΕ ΕΛΛΗΝΕΣ, ἄρα ΔΕΝ ΔΙΚΑΙΟΥΣΘΕ νά κατοικήτε αὐτόν τόν τόπον», καταλαβαίνει ὁ οἰοσδήποτε πού ὀδηγοῦν.

Ἐπανερχόμεθα στήν καθαρῶς ἐπιστημονικήν-ἐρευνητικήν προσπάθειάν μας. Τό Ἰχώρ ἐνεβολίασε ὁ Θεός στούς Ἕλληνες. Ἀπό Θεοῦ ἄρχεσθαι λοιπόν. Θά πῆτε τί σχέσιν ἔχει ὁ Θεός μέ τήν γλῶσσαν καί δὴ τήν Ἑλληνικήν; 1) Ὁ Κικέρων ἔλεγε: «ἄν ὁμίλων οἱ θεοί θά ἐχρησιμοποιοῦν τήν ἑλληνικήν γλῶσσαν». Λατίνος εἶπε τά ἄνω. 2) Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς αὐτήν ἐχρησιμοποίησε καί μέ αὐτήν ἡ ἐκκλησία Του διέδωσε τήν διδασκαλίαν του στά πέρατα τῆς Γῆς. Καί ἐκεῖνο τό, ὅταν ἦλθαν Ἕλληνες νά τόν ἴδουν, οὗτος ἀνέκραξεν: «Ἐῆλυθε νῦν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου». Φοβερά λόγια ἐκ Θεανθρώπου λεχθέντα. Καί δέν ἐπρόκειτο περί ἐθνικῶν-εἰδωλολατρῶν κατά τήν ἐκφρασίαν τῆς ἐποχῆς. Ἐπρόκειτο περί Ἑλλήνων, διότι ἐθνικοί θά εἶχαν ἔλθει πολλές φορές. Ἀφήστε πού κόβεται αἰφιδίως ἡ συνέχεια. Ἄλλο ὑποπτον κι αὐτό!!! Ἐκτός ἄν ἀμφισβητεῖται ἡ πανσοφία τοῦ Χριστοῦ.

Αρχίζομε από τήν κεφαλήν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ συνεχής ἐπί 2 χιλιετίες ἀναστροφή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέ τήν ἑλληνική γλώσσαν τῆς δίδει τό δικαίωμα τῆς αὐθεντίας ὡς πρός τήν γλώσσαν αὐτήν.

Ὁ πατριάρχης λοιπόν Δημήτριος δίδει τήν εὐχήν του γιά τόν ἀγῶνα κατά τῆς ἑρασιμ(α)κῆς προφορᾶς λέγοντας: «...Διεθνῆς Ὁμιλος Ἑλληνιστῶν, ἀποσκοποῦντος τήν ἐπαναφοράν ἐν τῇ ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐν τοῖς κλασσικοῖς σχολείοις διδασκομένη ἀρχαία γλώσση τῆς πατροπαραδότου καί ἐν γενικῇ λειτουργικῇ παρ' ἡμῖν χρήσει οὐσης προφορᾶς ἀντί τῆς ὑπό τοῦ Ἑράσιμου καί ἐντεῦθεν διεθνῶς ἐπικρατησάσης ἐσφαλμένης τοιαύτης τῆς χωριζούσης τᾶς διφθόγγους εἰς ἀπλά φωνήεντα» (7 Νοεμβρίου 1974). Καί ἐν συνεχείᾳ: «Συγχαίροντες... διά τήν μεγάλην ὑπηρεσίαν, ἣν πρόκειται ἵνα προσκομίσητε τῇ γλώσση ἡμῶν, ἐν ἧ ὑπό τήν ἀρχαιότατην αὐτῆς μορφήν, συνεγράφησαν καί παρεδόθησαν τῇ ἀνθρωπότητι τά ἀθάνατα κείμενα τῆς ἑλληνικῆς κλασσικῆς ἐποχῆς...» (Πράγμα πρός τόν κ. Ἰωσήφ Πενλιάδη). Ἐρχόμαστε στήν ἄλλην κεφαλήν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ὁ γραμματεὺς τῆς Ἁγίας Ἐδρας Κάρολος Μόελλερ μέ ἐντολήν τοῦ Πάπα Παύλου VI ἀπαντᾶει στόν κ. Ἰ. Πενλιάδην λέγων, ὅτι οἱ Καθολικοὶ ἀναγιγνώσκουν τά ἐκκλησιαστικά κείμενα μέ τήν ὀρθήν προφοράν ἢ ὅποια χρησιμοποιεῖται ἐν Ἑλλάδι. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος Σεραφεῖμ δι ἐπιστολῆς του τῆς 22ας Οκτ. 1974, ἀρ. πρωτ. 435, λέγει: «...φρονούμεν ἀπολύτως ὀρθόν ἐθνικῶς καί ἱστορικῶς νά μὴν ἀναγιγνώσκειται πλέον ἢ Κλασσικῆ ἡμῶν γλώσσα μέ δύο προφορᾶς εἰς τήν ἀλλοδαπήν». Ἐννοεῖ ἄλλην στίς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καί ἑρασιμ(α)κῆν στά κλασσικά σχολεῖα. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἀθήναις καθολικῶν Νικόλαος τήν 7η Σεπτεμβρίου 1974 συγχαίρει «θερμῶς διά τόν ἀναληφθέντα ἀγῶνα ὑπερ ἐπικρατήσεως τῆς παραδοσιακῆς προφορᾶς τῆς γλώσσῆς ἡμῶν εἰς τᾶς σχολάς τοῦ ἐξωτερικοῦ».

Καί τέλος ὁ Ἄγγλος Ἐπίσκοπος Βιττονιέσκελ τό 1541 μΧ., ἐξαιρετος ἑλληνολάτρης, ἀπαγορεύει τή διδασκαλία τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν μέ ἑρασιμικήν προφοράν ἐπί ποιῆ ἀφορισμοῦ.

Ὡς γνωστόν οἱ Βυζαντινοὶ ἐκτός τῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμένων, τά ὅποια ἄφησαν ἄθικτα χρησιμοποιοῦντες τήν Ἀλεξανδρινήν Κοινήν ὑπῆρξαν καί

ἀττικιστοί, ἀττικίζοντες. Εἶναι, λοιπόν, δυνατόν νά προέφερον ἀττικά κείμενα δηλ. 5ου καί 4ου αἰῶνος π.χ. ἑρασιμ(α)κά;

Ἡ συναίρεσις, ἡ ἐκθλιψις, ἡ ἀνομοίωσις, τό -ν- ἀνάμεσα δύο φωνηέντων (ὀμιλῶ γιά σήμερα, ὅπου ὁ λαός τραγουδάει «ὁ -ν- ἥλιος»), γιάτι ε + α = η; Ὅλα αὐτά χάριν ἀποφυγῆς τῆς χασμωδίας.

Ἡ ἐκκλησιαστικῆ γλώσσα ἔμεινε ἀπαράλλακτη μέχρι σήμερα. Ἄς μοῦ δώσουν μουσικῶς τοὺς ψαλμοὺς τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν ἑρασιμ(α)κῆν προφοράν.

Ποῦ τό εἶρεν ὁ θανών κ. Ν. Ἀνδριώτης τό -οι- ὡς -η- γαλλικόν; Ἐπίσης, ἐπί τῆ εὐκαιρία, παραγωγικές καταλήξεις εἰς -ας ἔχει καί ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, ὁ Χελλάς. Ἐπίσης ἡ Ἰνδοευρωπαϊκῆ(!!!) κοιτίδα ὑπῆρξεν εἰς τήν Κιργισίαν;

Το *y* (*v*) οἱ Ρῶσοι προφέρουν ὡς -u- καί μερικῆς φορές ὡς -ou- π.χ. ἀνάλυσις ... Οἱ Ἄγγλοι τό προφέρουν ὡσαυτως ὡς -η-, *Mythology*.

Το -β- ἂν προεφέρετο ὡς -μπ-, τότε ποῦ εἶναι ὁ φθόγγος -β- δηλαδή ὁ συνεχῆς δόμβος τῶν μελισσῶν. Τό ὄνομα *Valerius* εἶτε τό ἐπήραμε ἐκ τῆς Λατινικῆς εἶτε αὐτοὶ τό ἔχουν ἀπό ἡμᾶς, προφέρεται ὡς -β- συνεχῆς ὄχι μέ τό ἄηχον -μπ- δηλ. ἴδια προφορά στίς 2 γλώσσες.

Το -θ- προφέρεται τ-χ! Ἄν κάνουμε μία πρόταση μέ τό ἐξάμβλωμα τῆς ἑρασιμ(α)κῆς, ποῦ εἶναι ἡ ὀνοματοποιημένη λέξη θεοῦς (νῦν *θεοῖσμα*);

Το -αν- τό δίδουν ὡς -αου-, *nauta*. Οἱ Ρῶσοι τό κράτησαν ὡς -αβ-, -αφ- ... Ἡ ὕλική κυνός (τό γαίγιμα) παρίστατο *αῦ* - *αῖ*. Ἐρώτησις εἶναι *φω* ἢ *γάβ-γάβ*;

Το -ν- στά αἰολικά ἀντικαθίσταται διά τοῦ -ι- π.χ. *ὑτέρ* - *ἵπερ*, *ὑψηλός* - *ἱψηλός*.

Τά -αι- ἢ α ἔχουν τά ἰώτα στήν μεγαλογράμματον γραφήν προεγεγραμμένον ἢ ὑπογεγραμμένο στήν μικρογράμματον γραφήν καί οὕτως προεφέρετο μέ μίαν ἀσθενῆ φωνή (*Ἀρχαία Γραμματικῆ* τοῦ Οἰκονόμου).

Ἡ δικαιολογία τοῦ Ἑράσιμου ὡς πρός τήν πιό εὐκόλη ὀρθογραφίαν διά τοὺς σπουδαστές - φοιτητές τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μοῦ φαίνεται τοῦλάχιστον παιδαριώδης. Ὁ τόσον σοφός οὗτος ἀνὴρ πού βρῆκε ὅτι οἱ αἴγες ἐφωνάζαν *μή* - *μή* = *μέε* - *μέε*, πῶς δέν εἶρε τά τόσα στοιχεῖα πού παραθέτομεν σήμερα; Ἀπορίας ἄξιον καί ὑποπτον!

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗΝ «ΕΛΛΟΠΙΑ» ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ

Διατίθενται ὅλα τά προηγούμενα τεύχη τῆς «ΕΛΛΟΠΙΑΣ»
πρὸς **4,40 εὐρωδραχμές** ἕκαστο.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἐπικοινωνήσουν
στόν ἀριθμὸ τηλεφώνου **010-6519728** ἢ
νά γράψουν στήν ταχυδρομικῆ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.

Σημείωση τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ ΕΛΛΟΠΙΑ

Δεύτερον Πανεπιστήμιον (Εφηρμοσμένων Ἐπιστημῶν καὶ Τεχνῶν) ἐτοιμάζεται νά ἰδρῶση ἡ Κύπρος, καί τό γεγονός προκαλεῖ εὐλόγως συναισθήματα χαρᾶς καί ὑπερηφανεῖας εἰς ὄλον τόν Ἑλληνισμόν. Φαίνεται ὅμως ὅτι τό ἐπίτευγμα φέρει ἐν ἀπέρατι τήν «ἀχίλλειον πέτρναν» του: Ὡς γλῶσσα διδασκαλίας προτείνεται ἡ Ἀγγλική!!!

Ὁ γραικυλισμός, ἡ ἐθελοδοουεία, καί ἡ καταπάτησις τῶν στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰς περίοδον ὑποτιθεμένης ἐλευθερίας του, ἔχουν, ἔστω καί τά ἔσχατα, ὄρια τῶν.

Βρυκοθακιάζει ἡ γλῶσσα τῆς ἀποικιοκρατίας

Γλωσσικός Ὁμίλος Κύπρου

ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Προς

Τον Ὑπουργόν Παιδείας καί Πολιτισμοῦ

κ. Ουράνιο Ἰωαννίδη

Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Πολιτισμοῦ

Λευκωσία

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἐχοντας υπόψη πρόσφατες πληροφορίες, που εἶδαν μάλιστα το φως τῆς δημοσιότητας στον καθημερινό Τύπο, καί που φέρουν τήν προπαρασκευαστική Ἐπιτροπή για το υπό ἴδρῶση νέο Πανεπιστήμιο Εφηρμοσμένων Ἐπιστημῶν καί Τεχνῶν να εισηγείται τή χρήση τῆς Ἀγγλικῆς ως γλῶσσας διδασκαλίας του νέου ανωτάτου εκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος, εἴμαστε υποχρεωμένοι να ἐπικοινωνήσουμε μαζί σας για να ἐκφράσουμε τήν έντονη ἀντίθεσή μας σ' ένα τέτοιο ἀπευκταίο ἐνδεχόμενο, που ἀπασχόλησε το Δ.Σ. του Γλωσσικοῦ Ὁμίλου σε τελευταία συνεδρία του, καί να διατυπώσουμε τις ἀπόψεις καί τις σοβαρές ἀνησυχίες μας. Τις ἀνησυχίες αυτές ἐπιτείνει ἡ «ἀψογή στάση» που τηρήσατε καί δυστυχῶς τηρεῖτε ἐπί του θέματος.

Επειδή εἶναι διαφανής ἡ ἐπίμονη προσπάθεια ορισμένων κύκλων να ἐπαναφέρουν το θέμα χρήσης τῆς Ἀγγλικῆς, ὅπως συνέβη καί στο πρόσφατο παρελθόν στην περίπτωση του λειτουργούντος ἤδη

Ἡ ὑπερήφανος πρώτη ἀπάντησις τοῦ κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ δίδεται «διά στόματος» τοῦ Γλωσσικοῦ Ὁμίλου Κύπρου δι' «ἐπιστολῆς»-πραγματείας ἀπευθυνθείσης πρὸς τόν Ὑπουργόν Παιδείας καί Πολιτισμοῦ τῆς Κύπρου.

Τό «σχόλιον» τῆς Ἑλλοπίας, ὑπῆκον εἰς τήν παροικιακῆν συμπύκνωσιν «μία φωτογραφία εἶναι εὐγλωττοτέρα χιλίων λέξεων», παραθέτει μετὰ τήν ἐπιστολήν τοῦ Γλωσσικοῦ Ὁμίλου Κύπρου, εὐγλωττον, ἐλπίζομεν, σχόλιον...

Εὐγόρας Παλληκαρίδης: Ποιητής. Ἐβασανίσθη, Ἀπὺγχονίσθη τὰ μεσάνυχτα τῆς 13ης πρὸς 14η Μαρτίου 1957. Ἐτῶν 19. Ἀπὸ τήν ἀπολογία του: «Γνωρίζω ὅτι θά μέ κρεμάσετε. Ἐκεῖνο, ὅμως, τό ὁποῖον ἔχω νά εἶπω, εἶναι τοῦτο: Ὁ,τι ἔκαμα, τό ἔκαμα ὡς Ἕλλην Κύπριος ὄστις ζητεῖ τήν ἐλευθερίαν του. Πῖποτα ἄλλο...».

Πανεπιστημίου, προβάλλοντας τή γνωστή επιχειρηματολογία, θεωροῦμε ἀναγκαῖο να ἐπισημάνουμε καί να τονίσουμε τα ἀκόλουθα:

1. Οποιαδήποτε ἀπόπειρα για ἐπισημοποίηση μιᾶς προϋπάρχουσας ἀπαράδεκτης de facto γλωσσικῆς κατάστασης, κατάλοιπο τῆς ἀποικιοκρατίας, οδηγεῖ κατ' εὐθείαν στην περαιτέρω φαλκίδευσή τῆς πολιτικῆς καί πολιτισμικῆς μας ἀνεξαρτησίας, τροφοδοτώντας τόν πολιτιστικό μθριδωτισμό, που ἀνεπαίσθητα καί σε μακρὸς χρόνου, κατατρῶγει τόν πολιτιστικό ἰστό καί τήν ἱστορικῆ παραδόση αὐτοῦ τοῦ τόπου.

2. Θα ἐπισύρουμε ἐπίσης τήν προσοχή σας στο γεγονός, ὅτι τυχόν υιοθέτηση ἐνός ξένου γλωσσικοῦ ὀργάνου ως γλῶσσας διδασκαλίας του υπό ἴδρῶση νέου πανεπιστημίου δὲν παραβιάζει μόνο σαφῆ συνταγματικῆ διάταξη (ἀρθρο 3 του Συντάγματος), καθῶς καί τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ἀρμοδιότητες τῆς Κοινοτικῆς Συνελεύσεως, οι οποίες με ἀπόφαση του Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἔχουν μεταβιβασθεῖ στο μεταγενεστέρως ἰδρυθέν Ὑπουργεῖο Παιδείας, ἀλλά ἐρχεται καί σε πλήρη ἀντίθεση με διεθνείς συμβάσεις, τις οποίες ἔχει ἐπικυρώσει ἡ Κύπρος. Παραπέμπουμε στο Νόμο 14 του 1969, κυρωτικό δύο Διεθνῶν Συμφῶνων του Ο.Η.Ε. περί Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1966 (σχετικό υπόμνημα ἐπισυνάπτεται). Ἐκτός του ὅτι μιᾶ τέτοια ἐξέλιξη ἀποτελεῖ τροχοπέδη στη φυσιολογική ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας μέσα σ' ένα δεδομένο πολιτιστικό περιβάλλον, **στερεῖ ἐπίσης τόν πολίτη ἀπὸ το βασικό ἀνθρώπινο δικαίωμα να ἔχει στον ἴδιο του τόν τόπο ἄμεση, εὐκολη καί ἀποτελεσματικῆ πρόσβαση ἢ καί ἐμβά-**

Ἔργα για τό ἀποχετευτικό σύστημα Λευκωσίας. Στά ἀγγλικά φυσικά. Για τήν ταλαιπωρία εἶναι «sorry» ὁ κύριος Charalambos Themistokleous

θυση στον κόσμο της επιστήμης μέσω της μητρικής του γλώσσας και όχι με τη διαμεσολάβηση ενός ξένου γλωσσικού οργάνου, το οποίο είναι υποχρεωμένος εκ των πραγμάτων να εκμάθει. Αν η διάχυση της γνώσης μέσα στην κοινωνία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ύπαρξης και λειτουργίας ενός ανώτερου εκπαιδευτικού ιδρύματος, ώστε να γίνεται καταληπτή από την κοινωνία και οι καρποί της να γίνονται κτήμα ενός ευρύτερου συνόλου, τότε ο σκοπός αυτός αυτοαναιρείται, όταν αποκόπτεται ο μοναδικός αυτός γλωσσικός δίαυλος με την κοινωνική πραγματικότητα.

3. Ας μη θεωρείται ήσσονος σημασίας ότι με την απευκταία υιοθέτηση ενός ξένου γλωσσικού οργάνου, προωθείται περαιτέρω η ύπαρξη ανισότητας ευκαιριών, καθιστώντας προνομιούχους τους αποφοίτους αγγλόφωνων ιδιωτικών σχολών ή και αποφοίτους δημοσίων σχολείων που έχουν τη δυνατότητα του φροντιστηρίου της Αγγλικής, κατά τεκμήριο γόνους των εισοδηματικά ανώτερων τάξεων, με αποτέλεσμα η ανισότητα ν' αναπαράγεται, να επεκτείνεται και να διαιωνίζεται.

4. Οφείλουμε να σας υπενθυμίσουμε, Κύριε Υπουργέ, τις ολέθριες οφθαλμοφανείς συνέπειες που θα είχε ένας τέτοιος πολιτισμικός βιασμός υπό τη μορφή μιας πρωτοφανούς γλωσσικής εκτροπής, στο σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος με το βέβαιο αποτέλεσμα και την αναπότρεπτη κατάληξη της γλωσσικής ρυμούλκησης όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης από την αναγκαιότητα πρόσβασης σ' ένα αγγλόφωνο κρατικό ίδρυμα.

5. Ως προς το συχνά επαναλαμβανόμενο, ότι η χρήση της Αγγλικής ως γλώσσας διδασκαλίας θα προσελκύσει ξένους φοιτητές και συνεπώς θα βοηθήσει να εισρεύσει το θεωρημένο από κάποιους Κυπρίους ξένο συνάλλαγμα, ανεξάρτητα από την ορθότητα ή μη του επιχειρήματος, θα πρέπει εμφαντικά να τονισθεί πως η αγγλοφωνία της Ανωτάτης Παιδείας αποτελεί φαινόμενο πολιτισμικής αποικιοκρατίας, το οποίο επιβάλλεται επιτέλους να τερματισθεί. Η ύπαρξη ή

Άνδρας Δημητρίου: Άπληχτονη την 10η Μαΐου 1956 μαζί με τον Μιχαλάκη Καραολή. Έτων 22. Από έπιστολή του προς τον διευθυντή των φυλακών Άϊρονς: «...Μέ τέτοιαν βαρβαρικήν ενόχλησην ή όποία μέ κάνει νά βλέπω τήν άγχόνην σάν ένα σωτήραν ό όποιος σώζει τό θύμα από τά νύχια του δημίου του, τότε δέν ξέρω καί εγώ τί θά γίνο. Διατελώ μετ' έξαιρέτου τιμής, Ό μελλοθάνατος, Άνδρας Δημητρίου».

Πρωταρχική προϋπόθεση της πολιτικής ανεξαρτησίας είναι η πολιτισμική ανεξαρτησία, η ελευθερία και η ολοκλήρωση του ατόμου.

η προώθησή του υπονομεύει και συρρικνώνει την κρατική ανεξαρτησία. Γιατί πρωταρχική προϋπόθεση της πολιτικής ανεξαρτησίας είναι η πολιτισμική ανεξαρτησία, η ελευθερία και η ολοκλήρωση του ατόμου. Το έργο αυτό, ας αφεθεί στις πολυάριθμες αγγλόφωνες ιδιωτικές σχολές, οι οποίες λειτουργούν στον τόπο μας ως καθαρώς εμπορικές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, και στους θιασώτες της μεταπρατικής εκπαιδευτικής βιομηχανίας (EDUCATIONAL INDUSTRY).

Αλλά και στην περίπτωση αυτή, οφείλει η κυπριακή Πολιτεία, ακολουθώντας το παράδειγμα των πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προηγμένων κρατών να επιβάλει την υποχρεωτική διδασκαλία της Ελληνικής σε όλο το φάσμα της ξενόγλωσσης ιδιωτικής εκπαίδευσης.

6. Σχετικά με την εκμάθηση της Ελληνικής από ξένους υποψήφιους φοιτητές, επιβάλλεται να ισχύσει το σύστημα που από δεκαετιών εφαρμόζεται στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα των πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προηγμένων κρατών της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, όπου λειτουργούν τμήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για ξένους

φοιτητές, προσαρτημένα στα οικεία πανεπιστήμια. Στον τομέα αυτόν υπάρχει, δόξα τω Θεώ, πλούσια και προηγμένη διδακτική μεθοδολογία.

Ας σημειωθεί ότι σε προγενέστερη συζήτηση του θέματος, περί του ενδεδειγμένου ή μη της χρήσεως ενός ξένου γλωσσικού οργάνου ως γλώσσας διδασκαλίας σε γνωστικά πεδία αντήλησεως ωφελμιστικών γνώσεων, με κεντρική αναφορά στα συντελούμενα στην τριτοβάθμια κυπριακή εκπαιδευτική πραγματικότητα, ο συμπατριώτης μας καθηγητής της Συγκριτικής Παιδαγωγικής στο Ουϊσκόνσιν των Η.Π.Α. και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Ανδρέας Καζαμίας δεν δίστασε ν' αποκαλέσει τις απόψεις αυτές «σχιζοφρενικές», έστω κι αν, επαναλαμβάνουμε, πρόκειται για παροχή ωφελμιστικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων, αντικρίζοντας την Παιδεία υπό το πρίσμα της συγχρονικής και διαχρονικής εξυπηρέτησης του «κοινού της πόλεως» και όχι των εφήμερων σκοπιμοτήτων και των στενά κερδοσκοπικών και χρησιμοθηρικών κριτηρίων της ωμής και κυνικής εμπορευματοποίησης του διδακτικού αντικειμένου (Βλ. Α. Μ. Καζαμιά, Τριτοβάθμια εκπαίδευση και για το «κοινόν της πόλεως», Φιλελεύθερος 23.2.1994).

ΚΩΣΤΑΣ ΦΑΤΤΑΣ

Ένας μαθητής αφηγείται

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Κ. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ
Λαγκυσία 2009

Κυπριακό

Ας γίνει επιτέλους κατανοητό ότι η χρηστική αξία μιας ξένης γλώσσας έγκειται στην επικοινωνιακή δυνατότητα που παρέχει μεταξύ αλλόγλωσσων φορέων, ενώ υποβοηθεί ως χρήσιμο εργαλείο στην πρόσβαση στη διεθνή βιβλιογραφία, στις περιπτώσεις σοβαρής επιστημονικής μελέτης και έρευνας. Η επιβεβλημένη εκμάθησή της εναπόκειται στη μεθοδική και συστηματική διδασκαλία της στο όλο πρόγραμμα σπουδών κάθε πανεπιστημίου.

7. Αλλά υπάρχει και η καινοφανής θεωρία (διάβαζε μύθος), η οποία σερβίρεται σε απληροφόρητους αποδέκτες, περί «ουδέτερων» τάχα επιστημών (και ως τέτοιες συνήθως αναφέρουν τις φυσικές και οικονομικές επιστήμες και την πληροφορική), στις οποίες η χρήση μιας ξένης γλώσσας διδασκαλίας (εννοουμένης πάντοτε της Αγγλικής), και μάλιστα στο χώρο όπου λειτουργεί σε όλα τα επίπεδα η μητρική γλώσσα και όχι βεβαίως στο χώρο ενός ξένου πανεπιστημίου, δεν αποτελεί, όπως ισχυρίζονται, ζημιογόνο και φθοροποιό παράγοντα στη γλωσσική και την εν γένει πνευματική ανέλιξη του ατόμου που υφίσταται τις συνέπειες μιας τέτοιας τραγελαφικής τακτικής.

Χωρίς να διευκρινίζεται ο όρος *ουδέτερη*, το ερώτημα που εγείρεται είναι αν υπήρξαν ή αν υπάρχουν τέτοιες επιστήμες. Το μόνο γνωστό –και η πείρα και πρακτική του παλαιότερου και πρόσφατου παρελθόντος επιμαρτυρεί– είναι το γεγονός ότι πλείστα, κυρίως αγγλοσαξονικά, πανεπιστήμια παρείχαν και παρέχουν τις καθόλου ουδέτερες «υπηρεσίες» τους μ' ερευνητικά προγράμματα όχι μόνο παραγωγής χημικών και μικροβιολογικών όπλων μαζικής καταστροφής, αλλά και με την εκπόνηση προγραμμάτων αποσταθεροποίησης (πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και γλωσσικής) ξένων χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της προετοιμασίας και εκτέλεσης σχεδίων ψυχολογικού πολέμου. Περιττό ν' αναφερθούμε στις χρηματοδοτήσεις που λαμβάνουν από διάφορες πηγές, όχι πάντοτε διαφανείς και ουδέτερες, διαπλεκόμενες με σκοπούς αλλότριους της προαγωγής της καθαρής επιστήμης και της ανθρωπιστικής, υποτίθεται, αποστολής τους.

8. Δεν είναι όμως δυνατό ν' αντιπαρέλθουμε και το υπέρπον έωλο «επιχείρημα», προοριζόμενο γι' αφελείς ή αγνοούντες στοιχειώδη πράγματα, ότι τάχα η χρήση της ξένης γλώσσας (εννοουμένης πάντοτε της Αγγλικής) εντάσσεται στα πλαίσια της κυοφορούμενης ομοσπονδιακής λύσης ή της ένταξής μας

Είναι αυτόχρημα τραγικό, ν' απευθυνόμαστε σε σας ως υπουργό της Ελληνικής Παιδείας της Κύπρου, για να υπενθυμίζουμε και να εξαιτούμεθα πράγματα απλά και αυτονόητα για κάθε λαό, κάθε κράτος που σέβεται την Ιστορία, την παράδοσή του και βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών του.

Κυριάκος Χριστοφί Μάτσης:

Διμελίσθη εις τό κρυσφύγετό του τήν 12η Νοεμβρίου 1958. Έτων 32. Κρατούμενος εις τά κρατητήρια Κοκκινотριμιθιάς άπλήντησεν εις τόν λόρδον-τύραννον Χάρτιγκ προτεινόντά του νά προδώση τόν Διγενή έναντι χιλιάδων λιρών: «Ού περί χρημάτων τόν άγώνα ποιούμεθα, έξοχώτατε, αλλά περί άρετής».

στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η χρήση της Ελληνικής θεωρείται, κατά την άποψή τους, «ντεμοντέ»! Οι υποστηρίζοντες τέτοιες θέσεις σκοπίζουν αποσιωπούν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Ε.Ε. και την πολυφωνική γλωσσική πραγματικότητα, θεσμοθετημένη από τα όργανά της. Θέλουν επίσης ν' αγνοούν ότι οι δύο μοναδικές διεθνικές ή πολυπολιτισμικές ομοσπονδίες που υφίστανται σήμερα στην Ευρώπη, η ελβετική και η βελγική, λειτουργούν μέσω των επί μέρους εθνικών γλωσσών των πολιτών τους, χωρίς να αισθάνονται την ανάγκη της διαμεσολαβήσεως της Αγγλικής ή οποιασδήποτε άλλης ξένης ή «ουδέτερης» γλώσσας.

9. Για αιώνες η Κύπρος, όπως είναι γνωστό, υπήρξε γεωπολιτικά και πολιτισμικά ενταγμένη στον ευρύτερο Ελληνισμό, ακολουθώντας ενιαίο γλωσσικό μοντέλο, με τις αποκλίσεις κατά τόπους διαλεκτικές αποχρώσεις. Όχι μόνο κατόρθωσε να επιβιώσει γλωσσικά και συνεπώς εθνικά, υπό καταθλιπτικές συνθήκες δουλείας, αλλά και να εξαναγκάσει τον ξένο κυρίαρχο σε γλωσσικές προσαρμογές προς όφελος τού υπό ξένη κατοχή λαού.

Σε περίπτωση που οι αρμόδιοι φορείς του κράτους τυχόν ενδώσουν σε τέτοιες ολέθριες απόψεις, εγείρεται το ερώτημα που πρέπει ν' απαντηθεί από τους υπευθύνους: σε ποιο πολιτιστικό χώρο σύρεται η Κύπρος; Και τα περί ενιαίου πολιτιστικού χώρου και ενιαίου πολιτιστικού δόγματος, τα οποία ακούονται σε πανηγυρικές εκδηλώσεις ποιο νόημα και ποια αξία μπορούν πλέον να έχουν; Και τι θα συμβεί με τους Ελλαδίτες φοιτητές που επιθυμούν να κάμουν τις πανεπιστημιακές σπουδές τους στην Κύπρο; Θα τους προσθέσουμε και άλλα κωλύματα;

Είναι αυτόχρημα τραγικό, Κύριε Υπουργέ, ν' απευθυνόμαστε σε σας ως υπουργό της Ελληνικής Παιδείας της Κύπρου, για να υπενθυμίζουμε και να εξαιτούμεθα πράγματα απλά και αυτονόητα για κάθε λαό, κάθε κράτος που σέβεται την Ιστορία, την παράδοσή του και βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών του. Η γλώσσα, και η πιο ταπεινή του πιο ταπεινού λαού, είναι αγαθό αδιαπραγμάτευτο. Δεν το απαξιώνει, ούτε καν διανοείται να το εκχωρήσει χάριν πρόσκαιρων συμφερόντων ή άλλων σκοπιμοτήτων. Οποιαδήποτε εκχώρηση πεδίου χρήσεως της μητρικής γλώσσας, οποιαδήποτε ιδέα έκπτωσης ισοδυναμεί μ' εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων επί εθνικού εδάφους.

**Για το Δ.Σ. του Γλωσσικού Ομίλου,
Ο πρόεδρος Ανδρέας Παστελλάς**

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ:

Ο «μεγάλος ασθενής»: η ανάδυση των διεθνών σχέσεων και τα ιδεολογικά-πολιτικά παρεπόμενά της

Του Παναγιώτη Ήφαιστου*

Στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η ανάλυση του φαινομένου του πολέμου και των διεθνών σχέσεων ευρύτερα, αντιμετωπίζει τέσσερα αλληλένδετα προβλήματα: **α)** στράτευση στους μηχανισμούς πολιτικών εκλογικεύσεων, γεγονός που συνιστά από μόνο του μεγάλο αίτιο στοχαστικής διαφθοράς **β)** ημιμάθεια που συνοδεύεται από προπέτεια, αναρριχητικά επαγγελματικά ή άλλα συμφέροντα και μανιχαϊστικές θεωρήσεις **γ)** στοχαστική διαφθορά της ανάλυσης διεθνών σχέσεων από δήθεν μεγάλους και φαινομενικά εξεζητημένους φιλοσόφους του παρελθόντος και του παρόντος, οι οποίοι ως προς το κρίσιμο ζήτημα της διεθνούς εθνικής-κρατικής οντολογίας πάσχουν από μυωπία ή αστιγματισμό **δ)** στοχαστική διαφθορά της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης λόγω των τριών παρακαμιακών φαινομένων που μόλις ανέφερα.

Ποιες θα μπορούσαν, λοιπόν, να είναι εκείνες οι στοχαστικές τάσεις οι οποίες χωρίς επιθυμία να κατανοήσουν το ρόλο της ισχύος, με περισσή ιδεολογική προκατάληψη και χωρίς δυνατότητα ή επιθυμία να προτείνουν μια άλλη διεθνή εναλλακτική τάξη-

δικαιοσύνη, επεξεργάζονται διάφορες ιδέες με σχεδόν αποκλειστικό (πολιτικό) σκοπό την κατάλυση της εθνικής-κρατικής τάξης και των διανεμητικών συστημάτων δικαιοσύνης; Ένα ρεύμα σκέψης που εμπεριέχει πολλές τέτοιες τάσεις είναι η ύστερη στοχαστική μάζιγα που συνήθως αντλεί από το μεγάλο συνονθύλευμα διεθνολογούντων με ονομασίες όπως *πλουραλιστές* και *κριτικοί κονστρουκτιβιστές*. Ο αναρχικός *κριτικός κονστρουκτιβισμός*, συνειδητά (ελάχιστες περιπτώσεις) ή ανεπίγνωστα (η συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων που οφείλεται σε άγνοια ή ημιμάθεια), αποτελεί το κυρίαρχο συμβατικό ρεύμα σκέψης της ελληνικής διάνοησης των ύστερων χρόνων στον χώρο των πολιτικών επιστημών και των διεθνών σχέσεων.

Εάν προσπαθούσαμε να περιγράψουμε αυτό το παρακαμιακό στοχαστικό φαινόμενο, θα μπορούσαμε να πούμε πως σκοπός του συνολικά είναι η δημιουργία ενός παντελώς «νέου κόσμου» που θα προκύψει από την κατεδάφιση της εθνικής-κρατικής πραγματικότητας σε χιλιάδες μικρές αυτόνομες-αυτοδιοικούμενες κοινότητες. Αυτό ερμηνεύει ενδεχομένως και το γεγονός πως **πολλοί «κριτικοί αναλυτές»** προγραμματικά δεδηλωμένης κανονιστικής έμπνευσης, **θεωρούν εαυτούς στρατευμένους** στο πλαίσιο ομάδων πίεσης και πληροφόρησης **που ιδεολογικά υπονομεύουν τα έθνη-κράτη υποστηρίζοντας και εκλογικεύοντας («επιστημονικά») τα συμφέροντα του «άλλου», δηλαδή των εχθρών των κρατών στα οποία οι ίδιοι ανήκουν.** Είναι περιπτώσεις να τους κατηγορήσει κάποιος ως προκατειλημμένους ή ως στοχαστικά αυτοενοουχισμένους στον βωμό πολιτικών στρατεύσεων, επειδή γι' αυτούς μια τέτοια κατηγορία είναι ενδεχομένως κομπλιμέντο: Σε μια άνευ προηγουμένου εννοιολογική διαστροφή, για τους αναλυτές αυτών των ρευμάτων ο επιθετικός προσδιορισμός *κριτικός* δεν σημαίνει κατ' ανάγκη κριτική σκέψη με την κλασική έννοια του όρου, αλλά το ακριβώς αντίθετο. Δηλαδή στοχαστικό αυτοενοουχισμό στο όνομα προγραμματικά δηλωμένων ιδεολογικών και πολιτικών στόχων. Ουσιαστικά πρόκειται για κεκαλυμμένη ιδεολογική εκστρατεία και προπαγανδιστικά κείμενα ενδεδυμένα επιστημονικούς μανδύες, που προσπαθούν να μετατρέψουν τις πραγματικότητες σε μύθους και που κάνοντας αυτό, συχνά διακατέχονται από ιδεολογικό μίσος κατά της πατρίδας τους και από ιδεολογική προκατάληψη πως υποστηρίζοντας τα συμφέροντα του «άλλου» με τρόπο που θα κατεδαφίσει το δικό τους κρά-

* Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

τος, θα βοηθήσουν έτσι τη διεθνή ειρήνη. Γι' αυτές τις κανονιστικές έμπνευσης αναλύσεις, εχθρός είναι μεταξύ άλλων, τα σύμβολα των κρατών, οι θεσμοί εξουσίας, οι εθνικοί ύμνοι και ο,τιδήποτε άλλο συγκροτεί τις σύγχρονες εθνικές-κρατικές οντότητες. Έτσι για τον κριτικό, είναι προγραμματικά ακατανόητο και κάθετα απορριπτό, εάν και όταν Τούρκοι, Έλληνες ή κάποιος άλλος λαός αναρτά τις σημαίες του ή ανακρούει τον εθνικό του ύμνο.

Στο πλαίσιο των ιδεολογικά στρατευμένων δραστηριοτήτων, πολλοί κριτικοί κονστρουκτιβιστές μεθοδικά και σχεδιασμένα οργανώνονται σε ομάδες και εκμεταλλεύονται τα σύγχρονα μέσα διάδοσης ιδεών και πληροφοριών για να προωθήσουν την υπονομευτική τους ιδεολογία. Η ιδεολογική εμπάθεια δεν είναι ακατανόητη, αν κάποιος λάβει υπόψη πως αρκετοί εξ αυτών, επηρεάστηκαν βαθύτατα από τα «αναρχικά» κείμενα της νεανικής ηλικίας του Μαρξ, όταν ασκούσε γενικευμένη κριτική χωρίς να επιδιώκει, κατ' ανάγκη, έναν καινούριο κόσμο. Η έμφαση, κατά συνέπεια, τίθεται στις διαδικασίες αλλαγής και όχι στο τελικό προϊόν αυτών των διαδικασιών: να καταλυθούν τα έθνη-κράτη χωρίς ενδιαφέρον για το τι θα προκύψει.

Συνολικά προκύπτει μια ιδεολογική επιμιξία με στατικά αναρχικές ιδέες πρώην μαρξιστών που οπισθοδρόμησαν στα νεανικά κείμενα του Καρλ Μαρξ, νεωτερικές αντιλήψεις αποσπασματικά παρμένες από το νεωτερικό παράδειγμα και αθεμελιώτων υποθέσεων της ύστερης ηγεμονικής εκλογίκευσης των νεοφιλελεύθερων θεωριών στις οποίες αναφέρθηκα πιο μπροστά και οι οποίες προσβλέπουν σε μια ηγεμονικά ρυθμισμένη διεθνή τάξη στη βάση των αγγλοσαξονικών αξιών και συμφερόντων. Αυτό το τερατώδες κοσμοπολιτικό ιδεολογικό μίγμα στοχεύει στην κατεδάφιση του εθνικού κρατικού συστήματος, ενώ κανείς και τίποτα δεν γνωρίζει τι θα προκύψει ή τι πρέπει και πώς να οικοδομηθεί στη θέση του.

Επειδή όλες οι τάσεις των «κριτικών κονστρουκτιβιστών» αποσκοπούν στη διάβρωση των ιδεολογικών και άλλων δομών των εθνών-κρατών και τον εκφυλισμό της κρατικής κυριαρχίας, οι αναλύσεις είναι σκόπιμα δομημένες, ούτως ώστε να προκύψουν κανονιστικής υφής συμπεράσματα που απονομοποιούν τα εθνικά-κρατικά συστήματα διανεμητικής δικαιοσύνης και τις εξουσιαστικές δομές. Το απροσδιόριστο τελικό προϊόν είναι μια κοσμοπολιτική «παγκόσμια κοινωνία» εντός ενός κατακερματισμένου παγκόσμιου χώρου στο εσωτερικό του οποίου η εξουσία θα διαχέεται στο «μικρο-επίπεδο». Έτσι, όροι και έννοιες οι οποίες περιγράφουν αυτή τη διαδικασία είναι απο-ολοκλήρωση, αποκέντρωση, κατακερματισμός, κ.λπ.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, πρεσβεύεται στο πλαίσιο αυτού του συνονθυλεύματος ιδεών, ότι θ' αλλάξει ο

τρόπος σκέψης, θα επέλθει ιδεολογικός μετασχηματισμός των κοινωνιών προς μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της ταυτότητας των ατόμων ως «πολιτών του κόσμου» και θα μεταλλαχθεί ο τρόπος με τον οποίο άτομα και συλλογικές οντότητες «βλέπουν» αλλήλους. Είναι κατανοητός ο λόγος, κατά συνέπεια, πως όταν αναλύουν ένα διεθνές πρόβλημα, δεν ενδιαφέρονται για την ουσία και τις διανεμητικές συνέπειες των εκατέρωθεν αξιώσεων. Ως αναλυτική προτεραιότητα προεξάρχει η «μη εθνοκεντρική» αντίληψη που στηρίζει τα συμφέροντα του «άλλου». Για να στηριχθούν τα συμφέροντα του «άλλου», όλα επιτρέπονται, ακόμη και οι στρεβλές ιστορικές αναφορές, ο φωτισμός και ανάδειξη ασήμαντων γεγονότων και η αποσιώπηση ιστορικών πτυχών που ενοχλούν. Ούτως ή άλλως, η ιστορική γνώση είναι υπό το πρίσμα αυτό, ενοχλητική και πρέπει ν' ανασκευαστεί για να βολέψει τους σκοπούς απο-ολοκλήρωσης, αποκέντρωσης και κατακερματισμού των κρατών και του διεθνούς συστήματος.

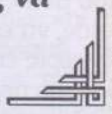
Είναι ευνόητο, επομένως, πως για τους περισσότερους κριτικούς κονστρουκτιβιστές, η πίστη και η νομιμοφροσύνη στις εθνικές πολιτικές άμυνας και ασφαλείας είναι εμπόδιο στην επίτευξη παγκόσμιας ειρήνης και γι' αυτό

υποφώσκει το όραμα κατάργησης των υπουργείων άμυνας, των συμμαχιών και καθενός που σχετίζεται με αυτά. Η αντίληψη των κριτικών κονστρουκτιβιστών, σημειώνω, διακρίνεται από την ουτοπική. Δραστηριοποιείται με συγκεκριμένο τρόπο, οργανώνεται σε «κινήματα αλλαγής» και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες δράσης. Φυσικό, επίσης, είναι να αλληλοβοηθούνται στις επαγγελματικές αναρριχήσεις, στη δημοσιοποίηση άρθρων και βιβλίων και στην εν γένει κοινωνική ανάδειξη.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης ενός φανταστικού αποκεντρωμένου παγκόσμιου «κοινοτισμού» το «τι είναι η πατρίδα μας», απαντάται στη βάση των ανατρεπτικών-αναρχικών ιδεών στις οποίες προαναφερθήκαμε: Η παραδοσιακή πίστη και νομιμοφροσύνη προς το έθνος-κράτος θα πρέπει ν' αντικαθίσταται σταδιακά από την «κοινοτική ηθική» και από το «αίσθημα ευθύνης» απέναντι στα άτομα της υπόλοιπης οικουμένης και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Έτσι θα εκτοπίζεται η εθνική συνείδηση των λαών. Συνεπώς, έχουμε δύο παράλληλα επίπεδα ενεργειών και ιδεών: Στο ένα επίπεδο οι ιδέες ενδύονται μη πολιτικά κοσμοπολιτικά πρόσημα και στο άλλο επίπεδο ιδέες και ενέργειες που θυμίζουν διεθνοιστικές επαναστατικές ιδεολογίες και πολιτικές πρακτικές που υπονομεύουν και ροκανίζουν τα θεμέλια του εθνικού-κρατικού συστήματος. Δηλαδή στο πλαίσιο μιας τέτοιας ιδεολογικοποιημένης στράτευσης, το «έθνος-κράτος» είναι ο κυριότερος, αν όχι ο μόνος ιδεολογικός αντίπαλος που πρέπει να καταπολεμηθεί,

Αυτό το τερατώδες κοσμοπολιτικό ιδεολογικό μίγμα στοχεύει στην κατεδάφιση του εθνικού κρατικού συστήματος, ενώ κανείς και τίποτα δεν γνωρίζει τι θα προκύψει ή τι πρέπει και πώς να οικοδομηθεί στη θέση του.

να υπονομευθεί και να κατεδαφιστεί ιδεολογικά και κανονιστικά. Αναμενόμενα, εκείνα τα κράτη, μικρά ή μεγάλα, τα οποία υπονομεύονται, υπόκεινται σε ζημιές, κατακερματίζονται ή καταλύονται.

Οι παρακμιακές ανατρεπτικές στάσεις-παραδοχές της ύστερης εποχής που περιγράψαμε στις σελίδες που προηγήθηκαν, έχουν βαθιές ρίζες. Τον 19ο και τον 20ο αιώνα στην Ελλάδα –και όχι μόνο– μεγάλες επαναστατικές κοσμοθεωρίες, όπως ο αρχαϊκός φιλελευθερισμός, ο μαρξισμός-κομμουνισμός και ο ναζισμός-φασισμός, δημιούργησαν σύγχυση και αποπροσανατολισμό ως προς το τι είναι «μύθος» και τι «πραγματικότητα» αναφορικά με τις πολλές αποχρώσεις στάσεων-συμπεριφορών που σχετίζονται αφενός με το «διεθνές πρόβλημα» (πόλεμος και ειρήνη) και αφετέρου με το εθνικό πρόβλημα (πίστη και νομιμοφροσύνη στο έθνος-κράτος, εθνικό συμφέρον, εθνικές ηθικές αρχές και σχέση τους με παγκόσμια ιδανικά). Σε πολλά κράτη, ο μύθος της παγκόσμιας απαξικής κοινωνίας προκάλεσε μια ιστορικά ανεπανόρθωτη στοχαστική, ιδεολογική και πολιτική σύγχυση σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, η οποία θα εξαλειφθεί με το πέρασμα του χρόνου (και μόνο αν η εναλλακτική θεωρία της «εθνικής κοινωνίας-κρατών» σταθεροποιηθεί). Μεταξύ άλλων, άφησε πίσω πλήθος ιδεολογικά «ορφανών» διεθνιστών διαφόρων ειδών: αναρχοκομμουνιστών, κομμουνιστών, κομμουνιστών μεταλλαγμένων σε αρχαϊκούς φιλελεύθερους, μαρξιστών μεταλλαγμένων σε νεοφιλελεύθερους, και άλλα εκφυλισμένα ιδεολογικά υποπροϊόντα παρωχημένων διεθνιστικών ιδεολογημάτων του 19ου αιώνα. Αφού είδαν το βουνό των ψευδαισθήσεών τους να καταρρέει άναρχα και συγκεχυμένα, «κατανεμήθηκαν» σε όλους τους ιδεολογικούς χώρους αναπαράγοντας ή πλάθοντας νέους μύθους και νέες επίπλαστες ιδεολογικές κατασκευές που αντιμάχονται το αντικειμενικά υπαρκτό του διεθνούς συστήματος, δηλαδή το έθνος-κράτος.

Ιδεολογία και ηθικοκανονιστικές θεωρήσεις για την οργάνωση του διεθνούς συστήματος, κατά συνέπεια, είναι δύο παράγοντες που αναμειγμένοι είναι δυνατό ν' αποτελέσουν εκρηκτικό «πολιτικοϊδεολογικό μίγμα» με καταστροφικά αποτελέσματα:

α) Αν αυτό το «μίγμα» αφορά μεγάλες εξομοιώσεις ήδη διαμορφωμένων εθνών-κρατών σε περιφερειακή ή παγκόσμια κλίμακα, το αποτέλεσμα είναι μεγάλοι πόλεμοι και εκατομμύρια νεκροί.

β) Αν το «μίγμα» περιορίζεται στο έθνος-κράτος κατακυριεύοντας την κοινωνία του, το εξασθενεί κοσμοθεωρητικά, το αποδυναμώνει στις καθημερινές αδυσώπητες αναμετρήσεις μέσων, θελήσεων και συμφερόντων και συχνά το συρρικνώνει, το κατακερματίζει ή το εξαφανίζει.

Ο προσεκτικός αναγνώστης των σελίδων που προηγήθηκαν, θα έχει ήδη αντιληφθεί πως αυτές οι κριτικές θέσεις δεν σχετίζονται με το γεγονός πως εκδηλώνονται αυτά τα φαινόμενα. Ούτως ή άλλως πάντοτε, συνειδητά ή ανεπίγνωστα, ένθεν κακειθεν των διακρατικών σχέσεων, ανόητοι, αφελείς, *Ιούδες* και *Εφιάλτες* διαδραμάτιζαν αναδιανεμητικό ρόλο στην αέναη διαδικασία αξιώσεων και αποφάσεων που προκαλούν διεθνείς συνοριακές, πληθυσμιακές

και άλλες αλλαγές στο εσωτερικό του ατελούς συστήματος κρατών. Θα μπορούσε να προστεθεί πως στην ιστορία πολλοί χρησιμοποίησαν ανόητους ή *Εφιάλτες*, αλλά λίγοι τους αγάπησαν.

Η κριτική μου στάση, λοιπόν, οφείλεται σε δύο κύριους λόγους: **Πρώτον**, στο γεγονός πως προπαγανδιστικές γνώμες μεταμφιεσμένες με ακαδημαϊκούς μανδύες που παρεισφρύουν στη διεθνολογική ανάλυση, παρενοχλούν και ενίοτε εμποδίζουν ουσιαστικά την ανάπτυξη της επιστήμης των διεθνών σχέσεων. **Δεύτερον**, επειδή, όπως υποστήριξα πιο πάνω, αν τελικά στην πλάστιγγα, όπου στον έναν δίσκο μπαίνει καλή θεωρία και στον άλλο δίσκο αφελής ή χυδαία προπαγάνδα, βαραίνει ο δεύτερος δίσκος, τότε εισρέει ανορθολογική σκέψη, μειώνεται η συλλογική ευθυκρισία και αποσταθεροποιούνται οι διακρατικές αξιώσεις και αποφάσεις με αποτέλεσμα συγκρούσεις και καταστροφές.

Η προπαγανδιστική σκέψη που μεταμφιέζεται με ακαδημαϊκούς μανδύες, για να μετατρέψει τους μύθους σε πραγματικότητα, ήταν και θα είναι πάντοτε αποσταθεροποιητικός παράγοντας στις διακρατικές σχέσεις. Για κάθε κράτος, η κακή θεωρία αποτελεί «βαρίδι» στον δεύτερο δίσκο της συμβολικής πλάστιγγας που μόλις ανέφερα.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ «ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 και Άναστασεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 65.19.728

Τά προβαλλόμενα και διαφημιζόμενα βιβλία στο παρόν περιοδικό διατίθενται από τό κατάστημά μας ή αποστέλλονται ταχυδρομικώς στην τιμή του έκδοτικού οίκου.

ΤΙ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΟΙ ΑΡΜΕΝΙΟΙ ΚΑΙ ΔΕΝ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ

Του Μιχάλη Χαλαραμπίδη*

Οι Αρμένιοι, αυτός ο ιστορικός λαός με υψηλό το αίσθημα της αξιοπρέπειας, έδειξαν το δρόμο στους Ποντίους, εμείς στους Έλληνες. Οι Αρμένιοι είναι μπροστά, πέτυχαν πολλά, γιατί τους χαρακτηρίζει ένα υψηλό επίπεδο αυτοσεβασμού και αξιοπρέπειας, γιατί έχουν μια πολιτική θεωρία για το αρμενικό ζήτημα, πολιτική αυτονομία στη σκέψη και τη δράση τους. Έχουν μια διασπορά πρωταγωνιστή της υπόθεσής τους. Είναι μικρό μεν κράτος, πολύ μικρότερο από την Ελλάδα, που όμως τόσο στη διπολική όσο και στη μεταδιπολική περίοδο προώθησε την υπόθεσή του, αντί να την υπονομεύσει, όπως γίνεται από τα κατὰ καιρούς ΥΠ.ΕΞ. και Μαξίμου της Αθήνας. Οι Πόντιοι δεν τα διαθέτουν όλα αυτά. Ενώ ξεκινήσαμε και τα συγκροτήσαμε, για πρώτη φορά στην Ιστορία, γιατί ούτε το 1945-1985 υπήρχαν, υπονομευθήκαμε και υπονομευόμαστε από ένα οργανικά και οικονομικά συνδεδεμένο μόρφωμα κράτους-κυβέρνησης, Ποντίων προσώπων, συλλόγων, ομοσπονδιών, παρακράτους και εξωελλαδικών κύκλων. Επεδίωξαν να καταργήσουν την ημερομη-

νία του θανάτου και της ανάστασής μας, τη 19η Μαΐου. **Ηττήθηκαν, ο αγώνας μας, όμως, συνεχίζεται.** Στις πολιτισμένες κοινωνίες που λειτουργούν με ηθικούς κανόνες και αξίες, οι υπόλογοι και οι ένοχοι απολογούνται, τιμωρούνται, ζητούν δημόσια συγγνώμη.

Οι Αρμένιοι έχουν διαρκείς αναγνώρισεις και νίκες. Χθες ο Πάπας –νομίζω δεν θα αισθάνεται υπερήφανος ο Βησσαρίων για τους συμπατριώτες του– και πριν λίγες ημέρες ο Πολωνός Πρόεδρος αναγνώρισαν την Αρμενική Γενοκτονία. Ποια η διαφορά; Αυτοί έχουν Πρόεδρο της Αρμενίας, Πρωθυπουργό, επικεφαλείς πολιτικών κομμάτων, αντιπολιτεύσεων, υπουργούς που έχουν άλλη ιστορική μνήμη, αξιοπρέπεια και πολιτική. **Έχουν άλλα ονόματα από τους ημέτερους, «τεμέτερον» επί το ποντιακότερο.** Εδώ η μεγάλη και ισχυρή χώρα στέλνει την Κρατική Ορχήστρα στην Άγκυρα, καταθέτει στεφάνι στον πρόδρομο του Χίτλερ, στον Κεμάλ, και απελαύνει Ποντίους φοιτητές. Τόσο χαμηλά έπεσαν, μπήκαν κάτω στη γη, στο χώμα. Ποιος πιστεύει ότι «οι τεμέτερον» θα προωθήσουν την ποντιακή υπόθεση; Μόνο οι αφελείς, οι εύκαιροι ή οι καθεστωτικοί.

Υπάρχει ακόμη μια διαφορά. Όταν οι Αρμένιοι νίκησαν στη Γαλλία, οι εφημερίδες στην Άγκυρα έγραψαν: **«Έχουμε ν' αντιμετωπίσουμε ένα στρατό 30.000 ανθρώπων παγκοσμίων». Πόσοι είμαστε εμείς;** Ένας, δύο, τρεις, πέντε που αγωνίζονται ειλικρινά; Έχουμε και τους ύπουλους υπονομευτές. Οι Αρμένιοι δεν είχαν. Αν οι Τούρκοι σκότωναν έναν-δύο από εμάς, θα έκλεινε τελικά η Ιστορία.

Το σημερινό είναι των Ποντίων **δεν τους τιμά.** Πρέπει σύντομα να γίνουμε 353, να γίνουμε 353.000, όσα ήταν τα θύματα. **Ένας εθελοντής πρωταγωνιστής για κάθε θύμα.** Έτσι θα ζητήσουμε από τους λαούς του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Μεσοποταμίας να σπείρουν σε όλους τους τόπους του μαρτυρίου μας από ένα δένδρο: **353.000 δένδρα από την Κερασούντα, τη Μερζιφούντα και τη Σάντα μέχρι το Ερζερούμ, τη Μαλάτεια, την Άμιδα (Ντιάρμπακιρ).**

Ο κουρδικός λαός και η σημερινή πολιτική του οντότητα, το απελευθερωτικό του κίνημα, που με την ιστορική του πρωτοβουλία **έβγαλε τους λαούς** της Μικράς Ασίας από τους τάφους, είμαι σίγουρος ότι θα δεχθεί μ' ενθουσιασμό την πρότασή μας. Γνωρίζετε ότι το κουρδικό απελευθερωτικό κίνημα, η αυριανή κουρδική κυβέρνηση, **αναγνώρισε την Πο-**

* Επικεφαλής της Δημοκρατικής Περιφερειακής Ένωσης

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΗ ΠΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ
ΕΥΡΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Varoujan Attarian

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ
ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ
ΣΤΟΝ ΟΗΕ

Εισαγωγή του Adolfo Perez Esquivel
Πρόλογος του Μιχάλη Χαλαραμπίδη

Γόρδιος

ντιακή Γενοκτονία. Θα το κάνει για να ολοκληρώσει την ιστορική και **ηθική του κάθαρση**, όπως πρέπει να κάνουμε εμείς για το έγκλημα, τη **σύλληψη ουσιαστικά** και παράδοση του ηγέτη τους κατόπιν εντολών έξωθεν. Αυτοί που υπονόμισαν τη δική μας υπόθεση, τον έφεραν για να τον δώσουν. **Αυτή είναι η αλήθεια**, όσο αδιανόητη και οδυνηρή και αν είναι.

Με μεγάλο αίσθημα ευθύνης οφείλουμε σήμερα, στις αρχές του 2002, και μετά από μια δεκαεπταετή διαδρομή, **να δημιουργήσουμε μια άλλη**, υψηλότερη αγωνιστικά, ηθικά, διανοητικά και πολιτικά, **αφετηρία**. Θα πρότεινα στο Κέντρο Ποντιακών Μελετών και την Εύξεινο Λέσχη Θεσσαλονίκης να συγκροτήσουν «**Επιτροπή για την προστασία και την προώθηση της ποντιακής υπόθεσης**». Στην Επιτροπή να προσκληθεί και **να συμμετάσχει η Μονή Διονυσίου** του Αγίου Όρους. Έχει χρέος και ευθύνη απέναντι στην Ιστορία να το κάνει. Να προσκληθεί ο ηγούμενος της Παναγίας Σουμελά. Όταν ολοκληρωθεί ο Άγιος Ευγένιος στη Ρωμανία να προσκληθεί εκπρόσωπός του. **Ο διάλογος των θρησκειών μπορεί να γίνει καλύτερα με τους Μουσουλμάνους συμπατριώτες μας στον Πόντο και τους εκπροσώπους τους. Το προτείνουμε, όταν θεμελιώσαμε τον Άγιο Ευγένιο το 1995.**

Η Επιτροπή αυτή, στην οποία οφείλουν να συμμετάσχουν **οι υγιείς δυνάμεις των Ποντίων**, θα πρέπει να δημιουργήσει, με τη σφραγίδα του Τριαντάφυλλου Ζυγανιτίδη, αυτού του έντιμου ανθρώπου, ένα «**Ταμείο για την προώθηση της Γενοκτονίας**». Γνωρίζετε ότι τα χρήματα του κράτους έγιναν τα τελευταία χρόνια μέσο εξαγοράς, εξάρτησης, ταπείνωσης, **εκφυλισμού των Ποντίων** και ακύρωσης της υπόθεσής τους. **Σας σκοτώνουν με το χρήμα.**

Ο δικός μας στόχος είναι η οικονομική αυτοδυναμία και επόμενα η πολιτική αξιοπρέπεια και αυτονομία των Ποντίων και ο έλεγχος, βέβαια, του **δημοσίου χρήματος**. Αν υπήρχαν εισαγγελείς θα είχαν πολύ δουλειά να κάνουν σε σχέση με αυτό που ονομάζεται «**αποκατάσταση παλινοσοστούτων Ελλήνων ομογενών**». Εκτός αυτού, γέμισαν με γκέτο Ποντίων την Ελλάδα.

Σε λίγο θα είμαστε περισσότερο πλούσιοι, θα έχουμε ένα **μεγάλο θεμέλιο της νέας πολιτικής μας Ιστορίας**: τα στοιχεία του εγκλήματος σε πολλούς τόμους, τά οποία αναζήτησε, επεξεργάστηκε και συνέθεσε ο Κώστας Φωτιάδης. Γι' αυτά τα μεγάλα και ευγενή έργα αξίζει το πέρασμα από τη ζωή. Τώρα θα μπορούμε να κάνουμε περισσότερα. **Δεν τα εκδίδει το Κοινοβούλιο.** Θα ήθελα να τους πω από εδώ, μιας και ορισμένους τους γνωρίζω από μικρό παιδί –διότι, όπως γνωρίζετε, δεν μπήκα στα ζητήματα της πολιτικής, στα δημόσια πράγματα, από το Ποντιακό–, **ότι είναι, δυστυχώς για τη χώρα, πολύ μικροί.** Ακόμη και στα πλαίσια της πολιτικής διακόσμησης των τουρκικών γκουλάγκ και θεραπείας του ασθενούς που ανέλαβαν, η στάση τους είναι ακατανόητη. Κατανοείται με πολύ υποτιμητικές γι' αυτούς ερμηνείες.

Αυτή η Επιτροπή, εκτός από την αξιοποίηση του Αρχείου της Ποντιακής Γενοκτονίας, θα πρέπει να **επανεκδώσει στα ελληνικά, αλλά και σε άλλες γλώσσες το βιβλίο για τον Βησσαρίωνα.** Στην αφετηρία του νέου κύκλου που συμφωνούμε σήμερα, έχουμε να κάνουμε πολλά. Κανείς μα κανείς εντός και εκτός Ελλάδας, **δεν μπορεί να μας σταματήσει.** Η Ιστορία, το δίκαιο και οι λαοί είναι μαζί μας. Θα σας καλούσα, λοιπόν, σε μια άλλη συνεδρίαση της Επιτροπής, όπου έχω να σας προτείνω ορισμένες πρωτοβουλίες με αφετηρία το εξής θέμα: **Πόντος - Τραπεζούντα - Ευρώπη 2004.**

Η Ιστορία μάς καλούσε από το 1985 μέχρι το 1990, αλλά οι Πόντιοι δεν υπήρχαν, δεν ήταν παρόντες. **Από το 1985 προειδοποίησα τον Ανδρέα Παπανδρέου και τους άλλους ότι θα υπάρξει ροή προσφύγων. Δεν έκαναν τίποτε. Έτσι, αργότερα, τους έκλεισαν στα γκέτο.** Τώρα η Ιστορία μάς καλεί για πολλά άλλα και ευγενικά πράγματα. **Αυτή τη φορά πρέπει να είμαστε παρόντες στο ραντεβού. Διαφορετικά η Ιστορία θα δώσει την τελική, τη χαριστική τιμωρία της και άλλοι θα καλύψουν το κενό.**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά:
ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

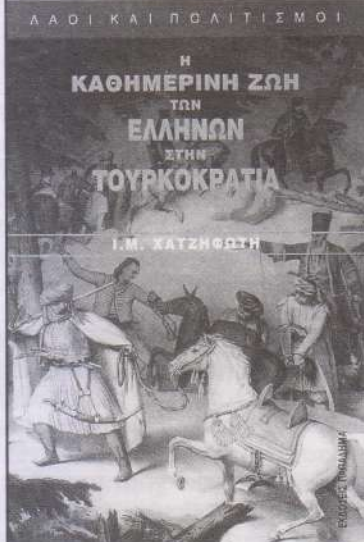
I. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

Η
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ
ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΤΗΝ
ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

I. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Με 392 σελίδες
και 16 έγχρωμες εικόνες
εκτός κειμένου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΙΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318
www.papadimasbooks.gr
e-mail: papadimas@atp.gr

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ:

Πολιτικές εξελίξεις και ελληνοβουλγαρικές σχέσεις

Του Γιώργου Βοσκόπουλου*

Οι πρόσφατες προεδρικές εκλογές στη Βουλγαρία ανέδειξαν νικητή έναν πρώην κομμουνιστή και νυν σοσιαλιστή, τον Γ. Παρβάνοφ, και με αυτόν τον τρόπο προσέδωσαν στα πολιτικά δρώμενα της χώρας μία ετερόκλητη εικόνα (παρόμοια με αυτήν του 1996), με πρωθυπουργό τον πρώην μονάρχη Συμεών και πρόεδρο έναν πρώην κομμουνιστή, οι οποίοι καλούνται να οδηγήσουν τη Βουλγαρία στους κόλπους της ΕΕ και του ΝΑΤΟ.

Το εκλογικό αποτέλεσμα στη γείτονα και οι πολιτικοκοινωνικές και οικονομικές συνθήκες οι οποίες συνέβαλαν στη διαμόρφωσή του αναδεικνύουν τα ενδημικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν τις οικονομίες των Βαλκανίων. Η έλλειψη ουσιαστικών επενδυτικών προγραμμάτων και η πορεία προς την οριστική ανάκαμψη μετά από μία και πλέον δεκαετία σκληρών οικονομικών προγραμμάτων μέσω πρακτικών «*shock therapy*»¹, τα οποία δεν απέφεραν τα αναμενόμενα από τη βουλγαρική κοινή γνώμη αποτελέσματα, αποψίλωσαν τη βουλγαρική πολιτική ελίτ από επιχειρήματα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τον μέσο Βούλγαρο στις κάλπες. Είναι αναμφίβολα εντυπωσιακό το μεγάλο ποσοστό αποχής από τις προεδρικές εκλογές, το οποίο πλησίασε το 45%. Μεγάλο μέρος του εκλογικού σώματος αντιμετώπισε τις εκλογές ως ένα ήσσονος σημασίας ζήτημα, καθώς θεωρεί ότι κανένας πολιτικός φορέας αλλά και κανένας ανεξάρτητος υποψήφιος δεν μπορεί να υλοποιήσει αυτά τα οποία αφειδώς υπόσχεται προεκλογικά. Η ανεργία συνεχίζει να μαστίζει τη χώρα, ειδικότερα την περιφέρεια, διογκώνοντας τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα τα οποία ο μέσος Βούλγαρος καλείται ν' αντιμετωπίσει μέσα από κάθε έκφραση της καθημερινής ζωής². Η ανησυχία για το μέλλον αποτυπώνεται και στον βουλγαρικό «εκλογικό χάρτη», καθώς μέχρι τις πρόσφατες εκλογές το βουλγαρικό εκλογικό σώμα ήταν διαιρεμένο σε κόκκινους (Σοσιαλιστές - πρώην Κομμουνιστές) και γαλάζιους (υποστηρικτές της Δημοκρατικής Ενωσης). Ωστόσο οι προεδρικές εκλογές της 18ης Νοέμβρη κατέδειξαν ότι το εκλογικό σώμα δεν συμπεριφέρθηκε ομογενοποιημένα, όπως στο παρελθόν, καθώς μόνο το 38% των ψηφοφόρων του σοσιαλιστή Γ. Παρβάνοφ, μπορούν να θεωρηθούν αμιγώς κόκκινοι, ενώ μόνο το 41% των υποστηρικτών του Π. Στογιάνοφ, αποτελούν γαλάζιους ψηφοφόρους.

Ο απερχόμενος πρόεδρος Π. Στογιάνοφ ηττήθηκε, καθώς το εκλογικό σώμα δεν του συγχώρεσε μία σειρά από στρατηγικά λάθη. Πρώτον, ο κ. Στογιάνοφ δεν μπόρεσε να προσεγγίσει τον απλό πολίτη της χώρας, γεγονός που τον αποξένωσε από μεγάλη μερίδα του εκλογικού σώματος. Η εν λόγω λανθασμένη επικοινωνιακή πολιτική μπορεί ν' αποδωθεί στα πρόσωπα που πλαισίωσαν προεκλογικά τον κ. Στογιάνοφ, αν και ο ίδιος απέδωσε όλες τις ευθύνες για την ήττα, αποκλειστικά στο πρόσωπό του. Δεύτερον, ο κ. Στογιάνοφ προσπάθησε ν' αμαυρώσει την εικόνα ενός εκ των συνυποψηφίων του στον πρώτο γύρο των εκλογών, του Μ. Μπόνεφ, πρώην υπουργού της κυβέρνησης Κο-

στόφ. Ωστόσο η πρακτική αποκάλυψης ατασθαλιών από μέρους του συνυποψηφίου του, παρά το γεγονός ότι έγινε με την παρουσίαση στοιχείων, απεδείχθη πολιτική unfair από το εκλογικό σώμα, το οποίο τελικώς απέρριψε τέτοιου είδους πρακτικές. Επιπλέον η εν λόγω προσωπική επίθεση και η όξυνση στήριξαν στον Π. Στογιάνοφ, καθώς στον δεύτερο γύρο τα δύο τρίτα των ψηφοφόρων του Μ. Μπόνεφ στήριξαν τον Γ. Παρβάνοφ. Η εικόνα την οποία είχε το εκλογικό σώμα για τον Π. Στογιάνοφ από το τηλεοπτικό debate με τον συνυποψηφίο του, ήταν αυτή ενός ηγέτη ο οποίος είχε χάσει την ψυχραιμία του και συμπεριφερόταν εκτός του πολιτικώς ορθού³. Σ' επίπεδο σημειολογίας, η στάση του Π. Στογιάνοφ κατά την προεκλογική εκστρατεία κατέδειξε έλλειψη αυτοπεποίθησης και χαρακτηρίστηκε από στοιχεία πανικού εν όψει μίας προδιαγραφόμενης ήττας. Ήδη, μετά την τηλεοπτική αναμέτρηση με τον Μ. Μπόνεφ, ήταν εμφανής η δυσκολία του Π. Στογιάνοφ να περάσει προς το εκλογικό σώμα την εικόνα ενός ηγέτη με αυτοπεποίθηση⁴.

Παρ' όλα αυτά ο Π. Στογιάνοφ έδειξε ότι χαιρεί της εκτίμησης της βουλγαρικής νεολαίας, η οποία αποτέλεσε τη βάση του εκλογικού σώματος που τον στήριξε. Χαρακτηριστικό είναι ότι τον πρώην πρόεδρο ψήφισε ένα εκλογικό σώμα το οποίο κατά 63,4% αποτελείται από άτομα 18-30 ετών. Σημειολογικά αυτό μαρτυρεί ότι οι νεότεροι ψηφοφόροι, παρά τις όποιες καθυστερήσεις στην πορεία της χώρας προς την ανάκαμψη, απέρριψαν τις επιλογές των μεγαλύτερων γενεών, οι οποίες στήριξαν τον Γ. Παρβάνοφ.

Τα αποτελέσματα των εκλογών κατέδειξαν ότι ο νικητής Γ. Παρβάνοφ κέρδισε σημαντική μερίδα του εκλογικού σώματος στις μη αστικές περιοχές, ενώ στηρίχθηκε ιδιαίτερα από τους μεγαλύτερους σε ηλικία ψηφοφόρους, οι οποίοι στον δεύτερο γύρο των εκλογών αποτέλεσαν το 67,5% του εκλογικού σώματος που τον προτίμησε. Επιπλέον έλαβε τη στήριξη του ηγέτη της τουρκικής μειονότητας Αχμέτ Ντογκάν, ο οποίος αμέσως μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών δήλωσε με νόημα ότι είχε την ελπίδα οι ψηφοφόροι του κόμματός του θα στηρίξουν στον δεύτερο γύρο τον Γ. Παρβάνοφ⁵, υπογραμμίζοντας για άλλη μία φορά τον καταλυτικό ρόλο της μειονότητας στα πολιτικά δρώμενα της Βουλγαρίας. Αναμφίβολα ο Α. Ντογκάν μπορεί να θεωρηθεί ένας εκ των πλέον πετυχημένων πολιτικών στη γείτονα, καθώς παραμένει ανελλιπώς στο προσκήνιο διαδραματίζοντας καταλυτικό ρόλο στα πολιτικά δρώμενα επί μία δωδεκαετία. Η διαμόρφωση του πολιτικού χάρτη στη Βουλγαρία, του έχει επιτρέψει να καταστεί η *eminence grise* του βουλγαρικού πολιτικού συστήματος. Η επιλογή του Α. Ντογκάν να στηρίξει τον Γ. Παρβάνοφ δεν είναι μία πρω-

* Επισκέπτης Λέκτορας του Civic Education Project στο Τμήμα Ευρωπαϊκών Σπουδών και Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο ROUSSE, Βουλγαρία, Fellow του Inter-University Seminar on Armed Forces and Society (USA)

τόγνωρη πολιτική κίνηση. Το 1999 ο κ. Ντογκάν είχε προσεγγίσει και πάλι το Σοσιαλιστικό Κόμμα διαπραγματευόμενος το ενδεχόμενο συνεργασίας στις επερχόμενες τότε τοπικές εκλογές⁶.

Η προτίμηση των ψηφοφόρων στη Βουλγαρία προς έναν πρώην κομμουνιστή ηγέτη, θα πρέπει ν' αναλυθεί μέσα από το πρίσμα των κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων του σήμερα. Αν και τα τελευταία χρόνια δεν μπορούν να συγκριθούν με τα «πέτρινα χρόνια» του πρώτου ήμισυ της δεκαετίας του '90⁷, όταν η βουλγαρική οικονομία κατέρρευσε και στη χώρα παρατηρήθηκαν δραματικές ελλείψεις σε καταναλωτικά είδη, ωστόσο η σημερινή οικονομική κατάσταση δημιουργεί μεγάλο πρόβλημα επιβίωσης στα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα. Το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα ανέρχεται στα 1.200 δολ. ετησίως, ενώ τη χώρα χαρακτηρίζει ένας άνισος καταμερισμός πλούτου, ο οποίος διαμορφώνει μία κοινωνία δύο ταχυτήτων μ' έντονες και οξείες ανισότητες, οι οποίες χαρακτηρίζουν και τη χώρα μας πριν μερικές δεκαετίες. Η παρούσα κατάσταση, υπό το βάρος των έντονων οικονομικών προβλημάτων, οδήγησε μέρος του εκλογικού σώματος να ψηφίσει αναπολώντας το παρελθόν. Η προαναφερθείσα παρατήρηση δεν αναφέρεται στην επιλογή του κ. Παρβάνοφ αλλά στο αυξανόμενο ρεύμα εκείνων οι οποίοι αναπολούν το παλαιό καθεστώς. Αν και κάποιος μη εντρυφής στα δρώμενα στη γείτονα, θα μπορούσε ν' αποδώσει μία τέτοια στροφή στο πρόσωπο του κ. Παρβάνοφ, πολλοί ψήφισαν δίδοντας «ψήφο εμπιστοσύνης» στο παλαιό καθεστώς, επί ημερών του οποίου, σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, δεν αντιμετώπιζαν τουλάχιστον το πρόβλημα της επιβίωσης -σε παράνοια των γειτόνων μας, ωστόσο η σκληρή πραγματικότητα των πενιχρών μισθών, η ανέχεια, η απογοήτευση και η απελπισία οδήγησε μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων στο στρατόπεδο των πρώην κόκκινων. Η επί μία και πλέον δεκαετία υιοθετηθείσα σκληρή οικονομική πολιτική προκειμένου η χώρα να μεταβεί στην οικονομία αγοράς και η αδυναμία της να παράγει πλούτο και να προσελκύσει σημαντικές επενδύσεις, αλλά και η ανεπαρκής ενίσχυση της από την ΕΕ, την έχει οδηγήσει σ' ένα οικονομικό τέλμα. Αποδέκτης των εν λόγω αδυναμιών είναι η βουλγαρική πολιτική ελίτ, η οποία πέρα των μεταρρυθμίσεων τις οποίες καλείται να υλοποιήσει, θα πρέπει να πατάξει και τη διαφθορά⁸.

Ωστόσο η βουλγαρική οικονομία αντιμετώπισε και διεθνείς ατυχείς συγκυρίες στη φάση υιοθέτησης δομών για τη διαμόρφωση μίας οικονομίας αγοράς. Η γιουγκοσλαβική κρίση στις αρχές της δεκαετίας του '90 και η επιβολή οικονομικών κυρώσεων στο Βελιγράδι επιβράδυναν⁹ δραματικά την ανάπτυξη της χώρας. Στην ήδη επιβαρυνόμενη κατάσταση προσετέθη και η καθυστέρηση της επικύρωσης της Ενδιάμεσης Εμπορικής Συμφωνίας με την ΕΟΚ (Interim Trade Agreement), γεγονός το οποίο επηρέασε, μεταξύ άλλων, και την ικανότητα της Σόφιας να «επιηρέασε πο-

λιτικά τον διάλογο της χώρας με την ΕΟΚ σε θέματα ΚΕΠΠΑ»¹⁰ και να διαμορφώσει μία «βαλκανική περιφεριακή παράμετρο» στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ¹¹. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει το οξύ πρόβλημα ασφαλείας που αντιμετώπισε η Σόφια τη δεκαετία του '90¹².

Από ελληνικής πλευράς, πολλά θα μπορούσαν να είχαν γίνει¹³ με πρώτο και κύριο τη μεταφορά τεχνολογίας, την εκπαίδευση στελεχών, την παροχή αδειών εργασίας περιορισμένης διάρκειας (προς τι άραγε η επιλεκτική και μονομερής παροχή πράσινων καρτών μόνο σε μία ομάδα οικονομικών μεταναστών από τη Βαλκανική);, αλλά και την ενίσχυση των βουλγαρικών ΑΕΙ με προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών και πανεπιστημιακών. Ωστόσο μία τέτοια πολιτική απαιτεί όραμα το οποίο ορισμένοι τεχνοκράτες και βολεμένοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι στην Ελλάδα δεν διαθέτουν. Είναι χαρακτηριστική η επιθυμία των Βουλγάρων και δη της βουλγαρικής νεολαίας να προσεγγίσει και να γνωρίσει την Ελλάδα. Η ελληνική εξωτερική πολιτική εξακολουθεί μέχρι σήμερα να μην αφουγκράζεται την αγωνία της γείτονα χώρας, η οποία θεωρεί την Αθήνα στρατηγικό εταίρο, και αποτελεί έναν σημαντικότερο αρωγό στην προσπάθεια διαβαλκανικής συνεργασίας.

Η βουλγαρική εξωτερική πολιτική κατά την τελευταία δεκαετία επεδίωξε να διατηρήσει ίσες αποστάσεις μεταξύ Αθήνας και Άγκυρας¹⁴, λόγω του ειδικού βάρους Ελλάδας και Τουρκίας στο ΝΑΤΟ, το οποίο αποτελεί έναν εκ των δύο στρατηγικών στόχων της Βουλγαρίας. Ωστόσο η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, της προσδίδει ένα επιπλέον πλεονέκτημα έναντι της Άγκυρας, με αποτέλεσμα η στρατηγική της διατήρησης ίσων αποστάσεων να καθίσταται δυσκολότερη, τουλάχιστον στο διπλωματικό πεδίο. Σημειολογικά το Σοσιαλιστικό Κόμμα στη Βουλγαρία τείνει να υιοθετήσει πολιτικές οι οποίες βρίσκονται

πιο κοντά στην Αθήνα παρά στην Άγκυρα. Ωστόσο οι εν λόγω τάσεις ήταν περισσότερο εμφανείς κατά την παρελθούσα δεκαετία, όταν επετεύχθη βουλγαροτουρκική προσέγγιση, μετά την ψυχρότητα η οποία προκλήθηκε από τη βουλγαρική πολιτική έναντι της τουρκικής μειονότητας της χώρας. Ο απερχόμενος πρόεδρος Π. Στογιάνοφ ήταν αυτός ο οποίος ανέλαβε να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ Σόφιας και Άγκυρας. Στις αρχές του 1997 επισκέφθηκε την Άγκυρα και ζήτησε δημιουργία συγγνώμης για τη βουλγαρική πολιτική κατά της μειονότητας. Η εν λόγω πολιτική είχε οδηγήσει στην όξυνση των βουλγαροτουρκικών σχέσεων το 1989 και την έκφραση απειλών από πλευράς Άγκυρας, ενώ ο υπερατλαντικός παράγοντας είχε απομονώσει διπλωματικά τη χώρα με την ανάκληση του Αμερικανού Πρέσβη από τη Σόφια¹⁷, αλλά και την καταγραφή ενός απίστευτου για τα διπλωματικά δεδομένα επεισοδίου¹⁸.

Οι ελληνικές προσπάθειες από κοινού με Βουλγαρία και Ρουμανία¹⁹, για διαβαλκανική προσέγγιση και εμπλοκή της ΕΕ στην ασταθή Βαλκανική Χερσόνησο, αποτελούν έναν διαχρονικό άξονα σταθεροποίησης

της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στηρίζουν τους προ-σανατολισμούς της βουλγαρικής εξωτερικής πολιτικής και δημιουργούν ένα πλαίσιο ταύτισης απόψεων μεταξύ Σόφιας και Αθήνας. Οι προσπάθειες ελληνοβουλγαρικής προσέγγισης είχαν ξεκινήσει με το άνοιγμα Καραμανλή στη Σόφια στις αρχές της δεκαετίας του '80 και συνεχίστηκαν, σε διαβαλκανικό επίπεδο, με τη συνάντηση αξιωματούχων από Ελλάδα, Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Ρουμανία και Τουρκία τον Ιανουάριο του 1984²⁰ με στόχο την ανακήρυξη των Βαλκανίων σε αποπυρηνικοποιημένη ζώνη. Ωστόσο η εν λόγω συνάντηση διεκόπη εν τη γενέσει μετά από αίτημα της Τουρκίας και πιθανή διεμβόλησή της από την Ουάσινγκτον, σε μία εποχή κλιμάκωσης του Ψυχρού Πολέμου. Η δεύτερη σημαντική διαβαλκανική συνάντηση κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, πραγματοποιήθηκε το 1988 στη Γιουγκοσλαβία, με τη συμμετοχή των υπουργών Εξωτερικών από Ελλάδα, Αλβανία, Ρουμανία, Τουρκία, Βουλγαρία και Γιουγκοσλαβία, χωρίς ωστόσο να επιτευχθεί συμφωνία για τη σύγκληση μιας διαβαλκανικής συνόδου κορυφής²¹.

Αθήνα και Σόφια αποτελούν την αιχμή του δόρατος στην προσπάθεια για διαβαλκανική συνεργασία και στη μεταψυχροπολεμική εποχή. Οι πολιτικές εξελίξεις στη γείτονα δεν αναμένεται ν' αναθεωρήσουν, ούτε να επηρεάσουν αυτόν τον άξονα συνεργασίας με στόχο τη σταθερότητα και ανάπτυξη. Η βουλγαρική εξωτερική πολιτική έχει θέσει ξεκάθαρους στόχους (συμμετοχή σε ΕΕ και ΝΑΤΟ), τους οποίους προωθεί με τη στήριξη της Αθήνας. Οι όποιες διαφορές του παρελθόντος έχουν περιθωριοποιηθεί, αν δεν αποτελούν αντικείμενο μόνο ιστορικής μελέτης, ενώ οι προσδοκίες της Σόφιας από την Ελλάδα είναι μεγάλες. Επιπλέον, η βουλγαρική παράμετρος της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, αποτελεί ίσως το πλέον σταθερό, διαχρονικό χαρακτηριστικό της ελληνικής διπλωματίας, καθώς, ανεξαρτήτως σκοπιμοτήτων, οι πολιτικές των Κ. Καραμανλή, Α. Παπανδρέου, Κ. Μητσotάκη²² και Κ. Σημίτη παρουσιάζουν κοινά σημεία, τα οποία παραπέμπουν σε μια συνέχεια της προσέγγισης με τη Σόφια.

* Οι δείκτες που αφορούν τις εκλογές προέρχονται από την ημερήσια εφημερίδα «Seda».

Σημειώσεις

1. Ο όρος αναφέρεται στην απότομη μετάβαση στην οικονομία αγοράς και όχι σε μία σταδιακή οικονομική μεταρρύθμιση. Οι χώρες του πρώην Συμφώνου της Βαρσοβίας ιδιαίτερα (Κεντρική Ευρώπη, Βαλκάνια), ένοιωσαν τις παρενέργειες της εν λόγω ριζοσπαστικής οικονομικής πολιτικής. (Σχετικά βλ. Γ. Βοσκόπουλος, Αγγλοελληνικό Γλωσσάριο Στρατηγικών και Στρατιωτικών Όρων των Ενόπλων Δυνάμεων, Αθήνα, 1998, σ. 121).
2. Χαρακτηριστικό είναι ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις εκλογές, μετά την πρωτεύουσα Σόφια (62,1%), κατέγραψαν οι αγροτικές περιοχές και τα χωριά (60,3%), όπου η ερήμωση είναι κάτι περισσότερο από εμφανής.
3. Άλλο αποτέλεσμα της κακής επικοινωνιακής πολιτικής και στρατηγικής του Π. Στογιάνοφ ήταν το γεγονός ότι οι ψηφοφόροι της Δημοκρατικής Ένωσης («γαλάζιοι») οι οποίοι ψήφισαν τον Γ. Παρβάνοφ ήταν τριτάσιοι (9,7%) από τους Σοσιαλιστές («κόκκινοι»), οι οποίοι προτίμησαν τον Π. Στογιάνοφ (2,8%), ενώ οι ψηφοφόροι που στις βουλευτικές εκλογές είχαν υποστηρίξει τον Συμεών, μοιράστηκαν και στήριξαν τον Γ. Παρβάνοφ με ποσοστό 50,5% και τον Π. Στογιάνοφ με 49,5%.

4. Με βάση τα παραπάνω δεδομένα ήταν μάλλον σημαντικό το ποσοστό συσπείρωσης των ψηφοφόρων της Δημοκρατικής Ένωσης (90,3%), το οποίο ωστόσο ήταν κατά πολύ χαμηλότερο από αυτό των «κόκκινων» ψηφοφόρων (97,2%).
5. Ωστόσο οι προτιμήσεις της μειονότητας στον δεύτερο γύρο, αν και έδωσαν σαφές προβάδισμα στον Γ. Παρβάνοφ (έλαβε το 54,8% των ψήφων του Α. Ντογκάν), ενίσχυσαν σημαντικά και τον απερχόμενο πρόεδρο Π. Στογιάνοφ (έλαβε το 45,2 των ψήφων του Α. Ντογκάν).
6. Σχετικά βλ. *Turks and Bulgars make up*, The Economist, 27-2-1999.
7. Σχετικά βλ. *Survey Bulgaria*, The Economist, 20-4-1996.
8. Σχετικά βλ. *Sprucing up Bulgaria*, The Economist, 17-10-1998.
9. Σχετικά βλ. Plamen Pantev, Valeri Rachev, Venelin Tsachevski, *Bulgaria and the Balkans in the Common Foreign and Security Policy of the European Union*, Institute for Security and International Studies, Sofia, July 1995.
10. όπ. παρ.
11. όπ. παρ.
12. Σχετικά βλ. George Voskopoulos, *Greek-Bulgarian Relations* και Dinko Dinkov *Bulgaria's Foreign Policy in the 1990s & Security in South-Eastern Europe* στο συλλογικό έργο George Voskopoulos (ed.), *Inter-Balkan Relations at the End of the Twentieth Century*, E-library, South East European Institute of International Affairs (www.seeia.hit.bg).
13. Η ελληνική εξωτερική πολιτική οφείλει –και ορθά– να στηρίζει τη διαβαλκανική συνεργασία και τις όμορες χώρες στα διεθνή forum. Ωστόσο, όπως τόνισαν Βούλγαροι αξιωματούχοι και διανοούμενοι στον γράφοντα, αυτό που χρειάζεται η χώρα είναι άμεση βοήθεια με τη μορφή επενδυτικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων που θα δώσουν ώθηση στην οικονομία.
14. Το 1996 ο πρόεδρος Ζέλιου Ζέλεφ κατηγόρησε τον τότε πρωθυπουργό Ζ. Βίντενοφ ότι υιοθετούσε φιλελληνική πολιτική η οποία στρεφόταν κατά της Άγκυρας. Ο Ζέλιου Ζέλεφ είχε τότε δηλώσει ότι «η έλλειψη ισορροπημένης βαλκανικής πολιτικής γεννά ανησυχία», και ισχυρίστηκε ότι η κυβέρνηση Βίντενοφ παραβίαζε το δόγμα της βαλκανικής πολιτικής της Σόφιας για «εξίσου καλές σχέσεις με όλες τις γειτονικές χώρες», που καθιερώθηκε το 1990. (Σχετικά βλ. Ως φιλέλληνα κατηγορεί τον Βίντενοφ ο Ζέλεφ, Ελευθεροτυπία, 2-2-1996).
15. Σχετικά βλ. *Turks and Bulgars make up*, όπ. παρ.
16. Σχετικά βλ. *Turks Urge War With Bulgaria*, Washington Post, 25-6-1989.
17. *Denouncing Bulgaria's Treatment of Turks, U.S. Recalls Ambassador*, Washington Post, 30-8-1989.
18. Κατά την αποχώρησή του, ο εκπρόσωπος του State Department έκανε μία άσεμνη χειρονομία την οποία κατέγραψαν τα τηλεοπτικά συνεργεία της Βουλγαρίας. Σημειολογικά το εν λόγω συμβάν καταδεικνύει την ένταση που επικρατούσε στις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών. (Σχετικά βλ. *The Bulgarians Got What they Deserved*, Washington Post, 29-10-1989).
19. Σχετικά βλ. Plamen Pantev, Valeri Rachev, Venelin Tsachevski, όπ. παρ.
20. Σχετικά βλ. *Balkans Parley Cut Short*, Washington Post, 17-1-1984.
21. Σχετικά βλ. *Balkans Agree to Hold Regular Talks*, Washington Post, 27-2-1988.
22. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 ο τότε πρωθυπουργός Κ. Μητσotάκης είχε προτείνει τη διεξαγωγή τακτικών συναντήσεων μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας και Βουλγαρίας, γεγονός το οποίο υπογραμμίζει ότι οι εν λόγω τρεις χώρες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια σταθεροποίησης των Βαλκανίων, υπό την προϋπόθεση ότι η Τουρκία θ' αποτελέσει μία δημοκρατική, πλουραλιστική χώρα η οποία θ' αποβάλλει το αυτοκρατορικό σύνδρομο που χαρακτηρίζει επί δεκαετίες την εξωτερική της πολιτική (Για τα στρατηγικά προβλήματα που αντιμετώπισε η Βουλγαρία στις αρχές της δεκαετίας του '90 βλ. Oscar W. Clyatt, Jr., *Bulgaria's Turn Toward Europe*, European Security, vol. 2. n.1, Spring 1993, σσ. 90-114).

Προς το περιοδικό «ΕΛΛΟΠΙΑ»
Ταχ. Θυρίδα 78035
17310 Αγ. Δημήτριος
Ελλάδα

Αγαπητοί συμπατριώτες, αγαπητές συμπατριώτισσες,

Στις 13 Νοεμβρίου 2001 έγραψε η *Ελευθεροτυπία* ότι ο κ. Μπεγλίτης, εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών, ανέφερε ότι η ελληνική κυβέρνηση έχει καταλήξει στην ονομασία «*Βόρεια Μακεδονία*» ως τη ρεαλιστική δυνατή. Πρόσθεσε δε ότι τα ελληνικά πολιτικά κόμματα είναι ενήμερα για τη θέση της κυβέρνησης, όλο το διάστημα των διαπραγματεύσεων που γίνονται στα πλαίσια του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη σε διμερές επίπεδο για την εξέταση τελικής ονομασίας των Σκοπίων.

Η είδηση προκαλεί ερωτήματα που ζητούν απαντήσεις:

1) Το γεγονός ότι τα κόμματα είναι ενήμερα των διαπραγματεύσεων της Νέας Υόρκης σημαίνει ότι είναι ενήμερος και ο ελληνικός λαός;

2) Δεν ισχύει πλέον η απόφαση των αρχηγών των κομμάτων της 13ης Απριλίου 1992 που ελήφθη υπό την προεδρία του κ. Κωνσταντίνου Καραμανλή, ότι η Ελλάδα δεν θα δεχθεί ονομασία που θα περιλαμβάνει τη λέξη «*Μακεδονία*» ή παράγωγά της; Σε περίπτωση που καταργήθηκε η απόφαση, γιατί δεν την ανακοινώνει η κυβέρνηση στον ελληνικό λαό; Θα μπορούσε να το κάνει και στα αγγλικά για να το καταλάβουν όλοι οι Έλληνες(!).

3) Αν είναι πράγματι αλήθεια ότι ο ελληνικός λαός είναι κυρίαρχος και παντοδύναμος στον ελληνικό χώρο, γιατί αποφεύγει η κυβέρνηση να ζητήσει τη γνώμη του στο θέμα της ονομασίας των Σκοπίων για να έχει με το μέρος της την παντοδύναμη απόφασή του που θα τη βοηθάει ν' αναγνωρίσει τα Σκόπια σαν «*Βόρεια Μακεδονία*»; Είναι εύκολο να μάθει τη γνώμη του λαού. Πρέπει να κάνει ένα δημοψήφισμα για το επίμαχο θέμα που θα δικαιώσει την απόφασή της ν' αναγνωρίσει τα Σκόπια σαν «*Βόρεια Μακεδονία*».

Η θέση της κυβέρνησης και των φίλων της στα ΜΜΕ, ότι η επανεκλογή μίας κυβέρνησης δικαιώνει τα πεπραγμένα της κάθε κυβέρνησης που δεν εξηγεί προεκλογικά τι θα κάνει μετεκλογικά, χωλαίνει και δεν πείθει κανέναν.

4) Όπως μας είναι γνωστό ότι η ψήφος στις λεγόμενες κοινοβουλευτικές δημοκρατίες είναι ελεύθερη, γενική και κρυφή, άλλο τόσο είναι γνωστό ότι η απόφαση του τι θα ψηφίσει ο πολίτης, είναι το αποτέλεσμα των εξωτερικών επιδράσεων πάνω στους περισσότερους ψηφοφόρους. Η άσκηση πίεσης στη δημιουργία της ελεύθερης και ανεξάρτητης κρίσης και θέλησής τους, είναι τόσο μεγάλη και αντιδημοκρατική, που στο τέλος υποχρεώνονται από τα πολλά μεγάλα κακά να επιλέξουν το μικρότερο. Αυτή η επιλογή τους δεν σημαίνει ότι εγκρίνουν όλες τις αποφάσεις και πράξεις των κυβερνήσεων. Η πιθανή μελλοντική επανεκλογή, π.χ., της κ. Διαμαντοπούλου ως Επιτρόπου της Ε.Ε. δεν σημαίνει ότι ο ελληνικός

λαός επικροτεί και ασπάζεται τη δουλοπρεπή πρότασή της για καθιέρωση της αγγλικής σαν δεύτερης επίσημης γλώσσας του ελληνικού κράτους. Πολύ λιγότερο, βέβαια, δικαιώνει ο λαός με την επανεκλογή των υπευθύνων του υπουργείου Εξωτερικών, την πολιτική τους.

5) Δεχόμαστε ότι η ηγεσία του κράτους αναγνωρίζει την ονομασία «*Βόρεια Μακεδονία*» σαν γεωγραφικό προσδιορισμό. Μπορεί να μας διαβεβαιώσει ότι και οι γείτονές μας δέχονται την ονομασία μόνο σαν γεωγραφικό προσδιορισμό; Είναι δυνατόν να περιορισθεί η ονομασία μόνο στα στενά γεωγραφικά περιθώρια; Ας δεχθούμε ότι είναι, όπως τα θέλουμε. Η ονομασία «*Βόρεια Μακεδονία*» δεν υποδηλώνει αυτόματα και την ύπαρξη κάποιας τουλάχιστον «*Νότιας Μακεδονίας*», που ενδέχεται να χωρίστηκε βίαια από τη «*Βόρεια Μακεδονία*» και θα ήταν λογικό και φυσικό να ενωθούν στο κοντινό ή μακρινό μέλλον για ν' αποτελέσουν την ενωμένη Μακεδονία που θα είναι επιτέλους ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος;

6) Κλείνουμε όλοι τα μάτια και τα αυτιά και δεν θέλουμε να δούμε ή ν' ακούσουμε κάτι για τα προβλήματα που θα έχουν να επιλύσουν οι μελλοντικοί κάτοικοι της περιοχής. Αν θέλουμε ν' αποφύγουμε τις φωτιές του μέλλοντος, πρέπει ν' ανατρέξουμε στην ιστορία, να δούμε τις εξελίξεις κρατών με παρόμοια προβλήματα και να βγάλουμε τα σωστά συμπεράσματα. Σωστό είναι ότι η αναγνώριση του γειτονικού πολυεθνικού κράτους σαν «*Βόρεια Μακεδονία*», ή κάποιας άλλης Μακεδονίας, αποτελεί έγκλημα της τωρινής πολιτικής ηγεσίας στους επιγόνους της και στους άλλους γειτονικούς λαούς. Η πολιτική των συνεχών υποχωρήσεων της δόθεν ισχυρής Ελλάδας των Βαλκανίων, της Ευρώπης και της υψηλίου, δεν προωθεί την ειρήνη και τη φιλία των λαών. Δημιουργεί την ψεύτικη εντύπωση της πρόσκαιρης ησυχίας για να μην ταράξουμε τα κακώς κείμενα. Σήμερα σκεπάζουμε, θάβουμε τα υπάρχοντα προβλήματα. Την εξεύρεση λύσης των προβλημάτων την κληροδοτούμε στους μεταγενέστερους.

7) Είναι αλήθεια και αποτελεί τιμή για τους Έλληνες και την πολιτική τους ηγεσία ότι δεν διεκδικούν τίποτα από τους γείτονες. Αποδεικνύουμε έμπρακτα ότι επιζητούμε την ειρηνική συνύπαρξη των λαών. Συμβαίνει, όμως, το ίδιο και με τους συμπαθείς γείτονές μας; Δεν μας θέτουν καθημερινά επί τάπητος τις απαιτήσεις τους; Οι διεκδικήσεις της Τουρκίας είναι γνωστές. Αρχίζουν από τη Θράκη, πιάνουν το Αιγαίο με τα ανατολικά νησιά και φθάνουν ως τη Γαύδο. Για την Κρήτη προωθούν

Σήμερα σκεπάζουμε, θάβουμε τα υπάρχοντα προβλήματα. Την εξεύρεση λύσης των προβλημάτων την κληροδοτούμε στους μεταγενέστερους.

πολλοί και διάφοροι κάποια αυτονομία. Η Βουλγαρία θέτει απαιτήσεις Μακεδονίας. Τι ζητούν τα Σκόπια, είναι γνωστό. Γνωρίζουμε τα όνειρα της Μεγάλης Αλβανίας. Προσωρινά είναι άγνωστο αν υπάρχουν αξιώσεις για τα Ιόνια νησιά, υπάρχουν, όμως, διεκδικήσεις για τη Θεσσαλία. Δηλαδή εκείνο που μας περισσεύει είναι το αυλάκι που διασχίζει τα πατρώα εδάφη, όπου άνετα μπορεί ο υπόλοιπος Ελληνισμός να πλένει τα πόδια του και ποιος ξέρει, αν χρειαστεί, ίσως καθαρίσει και το κεφάλι του για

να δει πιο εύκολα τα προβλήματα που περικυκλώνουν την Ελλάδα. Αν δεχθούμε, βέβαια, ότι η Ελλάδα σήμερα δεν είναι μόνο ο χώρος που προσδιορίζει το μήκος των ακτών του αυλακιού και τα μεσόγειά του...

**Για την Ελληνική Κοινότητα περιοχής
Osterode, Αναγνωρισμένο Σωματείο,
Wiesenweg 38, 37 412 Herzberg am Harz
Deutschland,
Γεώργιος Α. Βλάχος**

Πρός
Τόν Πρωθυπουργό κ. Σημίτη
'Αθήνα

**ΚΟΙΝ: Κον Πρόεδρον Δημοκρατίας,
'Υπ. Παιδείας, 'Ιεράν Σύνοδον,
'Ακαδημία 'Αθηνών, 'Ημερήσιον
Τύπον.**

Άξ. Κύριε Πρωθυπουργέ,

Γιά τίς πρόσφατες δηλώσεις τής κ. Διαμαντοπούλου, ή όποία ζητάει τήν «έξομοίωσι» τής 'Αγγλικής μέ τήν 'Ελληνική, έκφραζουμε, όχι μόνο τή διαφωνία μας, αλλά καί τή σφοδρή μας αντίθεσι.

Είναί λυτηρόν, κύριε Πρωθυπουργέ, πού ή κ. Διαμαντοπούλου καί άλλοτε έδειξε περιφρονητική συμπεριφορά πρός τή γλώσσα μας υπέρ τής 'Αγγλικής (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12.10.2000).

Είναί λυτηρόν πού ή κ. Διαμαντοπούλου δέν άσπάζεται τήν προσπάθεια τών Βάσκων Εύρωβουλευτῶν, γιά τήν ένίσχυσι καί επέκτασι τής διδασκαλίας τής έλληνικῆς γλώσσας.

Είναί λυτηρόν πού ή κ. Διαμαντοπούλου δέν έλαβε καν υπ' όψιν τής τήν κατάληξι τών έρευνῶν τοῦ διακεκριμένου Αὐστριακοῦ γλωσσολόγου Βαντρούσκα ὅτι «ὅλες οἱ γλώσσες τῆς Εὐρώπης εἶναι διάλεκτοι τῆς 'Ελληνικῆς» (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, 'Ιανουάριος 2001).

Είναί λυτηρόν πού ή κ. Εύρωβουλευτής δέν έλαβε υπ' όψιν τής τίς έρευνες τῆς διαπρεποῦς 'Αμερικανίδας γλωσσολόγου κ. Μάκ Ντόναλντ, σύμφωνα μέ τίς όποίες ή 'Αγγλική εἶναι τό 1/100 τῆς 'Ελληνικῆς, γεγονός πού τήν άναδεικνύει ὡς τήν πλέον κατάλληλη στή χρῆσι τῶν υπερούγχρονων ὑπολογιστῶν καί τήν ὀργάνωσι τοῦ συγχρόνου έμπορίου. Γι' αυτό άρχισε καί τό CNN νά παρουσιάζη τό πρόγραμμα H/Y Hellenik Quest από τήν εταιρία H/Y Apple, τῆς όποίας ὁ πρόεδρος κ. Τζών Σκάμ δήλωσε καί τά έξῆς: «'Αποφασίσαμε νά προωθήσουμε τό πρόγραμμα έκμαθήσεως τῆς 'Ελληνικῆς, επειδή ή κοινωνία μας χρειάζεται ένα έργαλειό, πού θά τῆς έπιτρέψει ν' άναπτύξει τή δημιουργικότητά τῆς, νά εισάγει νέες ιδέες καί θά τῆς προσφέρει γνώ-

Βόλος, 23 Νοεμβρίου 2001

σεις περισσότερες άπ' ὅσες ὁ άνθρωπος μπορούσε μέχρι τώρα ν' ανακαλύψει»

'Αλλά ή γλώσσα μας καί στόν τομέα τοῦ έμπορίου εἶναι άναντικατάστατη. Ειδικοί Βρετανοί έπιστήμονες κατέληξαν στό συμπέρασμα ὅτι ή «'Ελληνική έχει μεγάλη άξία, όχι μόνο στήν πληροφορική καί στήν τεχνολογία, αλλά καί στόν τομέα ὀργάνωσης τῆς διοικήσεως» (ΑΚΤΙΝΕΣ, 'Ιούλιος 1999). Καί προτρέπουν τά άνώτερα στελέχη τους νά μάθουν 'Αρχαία 'Ελληνικά, επειδή αυτά «έμπεριέχουν μιá φιλοσοφία μέ ξεχωριστή σημασία γιά τομεῖς ὀργανώσεως καί διαχειρίσεως επιχειρήσεων...».

Τέτοιες βαρύνουσες άπόψεις πρέπει νά έπιστρατεύση ή κ. Διαμαντοπούλου, γιά νά ὑποστηρίξη τό άναντικατάστατο τῆς γλώσσας μας, ὅταν καί εάν τεθῆ παρόμοιο θέμα. Αὐτή, ὅμως, προηγήθηκε κάθε σχετικῆς κινήσεως, γιά νά προσφέρει δουλοπρεπείς ὑπηρεσίες, χρήσιμες δήθεν στήν 'Ενωμένη Εύρώπη, σαφῶς ὅμως κατά τῆς γλώσσας μας. Καί τοῦτο, διότι αν νομιμοποιήσουμε δύο γλώσσες στήν πατρίδα μας, τότε μέ αὐτή τή διγλωσσία θά έπακολουθήση γλωσσικό χάος ή σχίσμα, τό ὅποϊον θά επικαλεσθοῦν οἱ ὀπαδοί τῆς κ. Διαμαντοπούλου καί ἄλλοι δήθεν προοδευτικοί, γιά νά ζητήσουν τήν επικράτησι τῆς 'Αγγλικῆς ὡς γλώσσας τοῦ μέλλοντος!...

Γι' αυτό άπαντοῦμε δυναμικά: "Οχι στήν πρότασι τῆς κ. Διαμαντοπούλου. Δέν έχουν καμιά θέσι δύο νόμμοι σύζυγοι στήν έθνική μας κρεβατοκάμαρα! 'Ο λαός πρέπει νά βρῆσεται σέ συνεχή έπαγρύπνησι, διότι οἱ καιροί δέν εἶναι πλέον «μενετοί».

**ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΒΟΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

Σ.Σ.: Όπως συνηθίζεται στα διάφορα έντυπα, μακροσκελείς επιστολές περικόπτονται για οικονομία χώρου.

Κατ' εξαίρεση δέν ακολουθήσαμε αυτή τη δυσάρεστη διαδικασία, στο κείμενο του κ. Thede Kahl, παρ' ότι κάποια σημεία της επιστολής πού δέν περιέχονται στην προδημοσίευση της ΕΛΛΟΠΙΑΣ στα προλεγόμενα του κ. Λαζάρου στο βιβλίο ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ (Α' τόμος) του Gustav Weigand. Επίσης παραβλέψαμε, τή μή τήρηση εκ μέρους του, τής αυτόνοτης φραστικής εύπρέπειας.

Η απάντηση του κ. Λαζάρου, στις επισημάνσεις του κ. Kahl, εκ τών πραγμάτων καταλαμβάνει μεγαλύτερη έκταση και παρατίθεται αυτούσια.

Γιά τήν εύχερέστερη κατανόηση τών διαμειβομένων, ή μέν επιστολή του κ. Kahl καταχωρίστηκε στην άριστερή πλευρά κάθε σελίδας και έπιμερίστηκε σέ θεματικές ένότητες άριθμημένες, του δέ κ. Λαζάρου στή δεξιά.

Η καινούρια έκδοση «ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ ΒΛΑΧΟΙ» και τα προηγόμενα του κυρίου Αχ. Λαζάρου

Βλέποντας τυπωμένα τα προλεγόμενα του κ. Λαζάρου στον τόμο *ΟΙ ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ* του Gustav Weigand, που δημοσιεύονται και στο περιοδικό *ΕΜΟΠΙΑ*, οφείλω ως μεταφραστής του έργου του και πνευματικός δημιουργός της ελληνικής μετάφρασης, προς τους αναγνώστες -έστω εκ των υστέρων- τις εξής παρατηρήσεις.

(1-2) Ο κ. Λαζάρου στα προλεγόμενά του προσπαθεί να διαβάσει και να «τραυματίσει» το έργο του Gustav Weigand, μιας πρωτοπόρας ευρωπαϊκής προσωπικότητας στο χώρο της εθνολογίας και της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της γλωσσολογίας και της λαογραφίας. Τα όσα καταλογίζει και αποδίδει στον Gustav Weigand ενδεχομένως να έχουν σχέση με τη δική του προσωπικότητα και το δικό του έργο, το οποίο, ασφαλώς, γνωρίζει εάν και ποιός εκτίμησής χάρει από τους βλαχολόγους, εθνολόγους, βαλκανολόγους και ρωμανιστές όλου του κόσμου. Δεν είμαι, βεβαίως, εγώ που θα ασχοληθώ με την κριτική του έργου του. Υπάρχουν άλλοι αρμοδιότεροι εμού και το έχουν πράξει ήδη, αξιολογώντας το έργο του. Στην εξής κριτική μου αναφέρω τις σελίδες όπως τυπώνονται στο βιβλίο που στο μεταξύ έχει κυκλοφορήσει στον εκδοτικό οίκο *Κυριακίδη* (Θεσσαλονίκη 2001).

(3-10) Δεν θα πείραζε τόσο πολύ αν αρκούσαν ο κ. Λαζάρου στο να κολακεύει τον εαυτό του, όπως στη σ. 44 «με σοβαρά επιχειρήματα ο Λαζάρου...», στη σ. 212 «ορθότερες ετιμολογικές δοκιμές, βλέπε Λαζάρου», στη σ. 336 «ισχυρή απάντηση δίδεται [...] από τον Λαζάρου», στις πάμπολλες παραπομπές και παραθέσεις που κάνει σε δικά του έργα και ακόμα και στο ευρετήριο που εμφανίζεται με 5 ξενό-

Άντιπαράθεση προπαγάνδας και έπιστήμης περί Βλάχων

Άγαπητή ΕΛΛΟΠΙΑ,

ασφαλώς τα μέλη τής Συντακτικής Έπιτροπής σου και οι αναγνώστες σου, πού έχουν διαβάσει στα τεύχη 54 και 55 τα Προλεγόμενά μου στην ελληνική έκδοση του Α' τόμου του συγγράμματος του G. Weigand, *Οι Άρωμοῦνοι (Βλάχοι)*, Έκδοτικός Οίκος Άδελφών Κυριακίδη Α.Ε., θά διαπορούν διαβάζοντας τήν επιστολή του Thede Kahl (έφεξης Τ.Κ.). Διότι ό συντάκτης τής, διερμηνέας και καθηγητής γεωγραφίας, ως μεταφραστής ούδαμου και διόλου δέν θηγεται, του δέ Weigand ό όρθές παρατηρήσεις και συμβολές επαινούνται, χωρίς να άποσιωπώνται ό ανακριβείες και τά λάθη του.

Τί, λοιπόν, ώθησε τόν Τ.Κ. στην άποστολή -μέ πολλούς άποδέκτες- τής πικρόχολης γραφής, μεστής μίσους και πάθους κατά τής ταπεινότητάς μου, Άχιλλέως Γ. Λαζάρου (έφεξης Α.Λ.); "Όλοι θά άντιληφθούν, όταν ολοκληρώσουν τήν ανάγνωση τής έπιτακτικής άπαντήσεως. Έπιδοθητικά άς ρίξουν μιά νέα ματιά στα προαναφερόμενα τεύχη σου και άς προμηθευθούν τόν έπίμαχο πλέον τόμο Weigand, στόν όποιο τόσο τά Προλεγόμενα όσο και τά Σχόλια συνοδεύονται από άδιάσειστη τεκμηρίωση. Παράλληλα άς δεχθούν και προσφερόμενο, μέσω ΕΛΛΟΠΙΑΣ, άυτοτελές δημοσίευμα του Α.Λ., έπιγραφόμενο *Πλάνες και πάθη πολεμίων τής ελληνικότητας τών Βλάχων-Άρμάνων*, Τρίκαλα 1999, όπου καταγράφονται ό επί δεκαετίες μεθοδευμένες «έπιθέσεις» άνωνύμων και έπωνύμων όργανων προπαγάνδας κατά του Α.Λ., ό όποίος χάρει και εύχαριστεί, έπειδή τις άξιοποιεί ως πολύτιμες εύκαιρίες για έγκυρη ένημέρωση ενδιαφερομένων και μή!

Γιά τήν εύχερέστερη κατανόηση τών διαμειβομένων ή επιστολή του Τ.Κ. έπιμερίζεται σέ θεματικές ένότητες άριθμημένες.

1. Περιττεύει και ή παραμικρή παρέμβαση του Α.Λ., δοθέντος ότι ό σύγχρονος του Weigand διάσημος Γερμανός καθηγητής Μόμσεν έχαρακτήρισε τó σιζητούμενο βιβλίο «ως σίχι άνεπύληπτον προίον πραγματικής έπιστημονικής έρεύνης». (Βλ. Α. Θ. Σπηλιωτόπουλος, *Οι Βλαχόφωνοι Έλληνες και ή Ρωμουνική Προπαγάνδα*, Έν Άθήνας 1905, 64). Επίσης γράφει ό ίδιος, *La Macédoine et l' Hellénisme, Sa force et ses droits Athènes 1904*, 62: «Le célèbre historien Théodore Mommsen, ..., "se déclara que les opinions émises, ..., sur l' origine des Koutzovalaques et leur langue en relation avec la Roumanie ne peuvent pas être considérées comme le fruit d' une recherche scientifique irréprochable"».

2. Έπιστήμονες έξειδικευμένοι και άκραιφνείς, ήτοι μή έξαστημένοι από προπαγανδιστικά κέντρα, έπισημαίνουν τήν έπιστημονική άξια τών Βλαχολογικών δημοσιευμάτων, πρωτίστως τής διδακτορικής διατριβής του Α.Λ. Ένδεικτικά μνημονεύονται ό καθηγητής και πρόεδρος του 4ου Πανεπιστημίου Σορβόννης Cl. Margueron, ό πρύτανης του Πανεπιστημίου Λωζάνης Fr. Lassère, ό καθηγητής του Πανεπιστημίου Βιέννης M. D. Peyffus, ό καθηγητής του Πανεπιστημίου Mannheim Johann Benos, ή άκαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου F. Parazoglou - Ostrogorski, ό πρύτανης του Πανεπιστημίου Άθηνών Γ. Μπαμπινιώτης, ό καθηγητής του Ά-

γλωσσες και 35 ελληνικές αναφορές. Αλλά ουδείς των συναδέλφων υβρίζει ή ασχημονεί σε βάρος εκείνου που του παρέχει φιλοξενία. Ο κ. Λαζάρου, όμως, αποκαλεί τον G. Weigand «προπαγανδιστή» (σσ. 46, 148, 201), ειρωνικά τον κατηγορεί «πολύξερο καθηγητή» (σ. 128), και υποστηρίζει ότι το έργο του είναι γραμμένο με «προχειρότητα και τολμηρούς συνδυασμούς» (σ. 350). Αφού ο κ. Λαζάρου λέει ότι ο G. Weigand δεν είναι αντικειμενικός (σ. 29), τον ρωτώ: Ποιο κίνητρο μπορούσε να έχει ο G. Weigand να είναι μεροληπτικός;

(11) Κατά τη γνώμη του κ. Λαζάρου, ο Weigand δεν αναφέρει αρκετούς ευεργέτες, πολιτικούς και συγγραφείς Βλάχους που είχαν ελληνική συνείδηση –και μόνο αυτό του φτάνει να συμπεράνει ότι «οι αναρίθμητες παραλείψεις του καθιστούν γράμμα κενό την προλογική διακήρυξή του για αντικειμενικότητα» (σ. 46). Πιθανόν ξέχασε ότι σκοπός του έργου δεν ήταν να γραφτούν βιογραφίες «γκραϊκομένων» Βλάχων, αλλά το να γίνει συστηματική καταγραφή των ηθών και εθίμων των Αρωμούνων!

(12) Για να καταλάβει κανείς το πόσο μπερδεύει τα πράγματα ο σχολιαστής, αρκεί να προσέξουμε τον μη επιστημονικό τρόπο των παραπομπών του. Αντί ν' αποδώσει ακριβώς τα λεγόμενα των συγγραφέων, τα αποδίδει με δικά του λόγια και κάμποσες αλλαγές. Στις σσ. 48 και 304 ο κ. Λαζάρου γράφει ότι κατά τους Alan J. B. Wace & Maurice S. Thompson «διαπιστώνονται ελληνικά τα ήθη και έθιμα των Αρωμούνων». Στην πραγματικότητα, όμως, οι δύο Άγγλοι γράφουν στη σ. 100 του έργου τους *The Nomads of the Balkans* που παραπέμπει ο κ. Λαζάρου για τα ήθη και έθιμα του βλάχικου γάμου, ότι «the Greek influence is predominant», δηλαδή «δείχνουν μεγάλη ελληνική επιρροή». Σε πολλά ακόμα σημεία

ριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 'Απ. 'Ε. Βακαλόπουλος, 'Α. Καραθανάσης, Κ. Μητσάκης, 'Α. Μπουμπουκή, Χ. Παλασάθης, Μ. Γ. Τρίτος..., διευθυντές και έπιστημονικοί συνεργάτες των Κέντρων Έρευνών της 'Ακαδημίας 'Αθηνών, Ν. Κοντοσόπουλος, Γ. Τσουκνίδας, Σταύρος Μάνεσης..., ασχολούμενοι ιδιαίτερος με τους Βλάχους, Γιάννης Τσάρας, Δημ. Ν. Καπέτης και πάμπολλοι άλλοι, τὸ δὲ ανώτατο πνευματικὸ ἴδρυμα, ἡ 'Ακαδημία 'Αθηνών, ἐβράβευσε τὸν Α.Λ. γιὰ τὸ Βλαχολογικὸ συγγραφικὸ ἔργο του.

3. Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν δὲν ἔγραψε ὁ Α.Λ. γιὰ τὸν ἑαυτό του ἀλλὰ ἡ καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων Ἐλευθερία Ἰ. Νικολαΐδου σὲ σύγγραμμά της, ἐπιγραφόμενο *Ἡ Ρουμανικὴ Προπαγάνδα στὸ Βιλαέτι Ἰωαννίνων καὶ στὰ βλαχόφωνα χωριὰ τῆς Πίνδου*, τ. Α' (μέσα 19ου αἰ. - 1900), Ἰωάννινα 1995, 22 σμμ. 1. Κατ' ἀκολουθίαν ὁ Τ.Κ. συνειδητὰ παραποιεῖ τὰ πράγματα. Ἄς τὸν κρίνουν οἱ ἀναγνώστες.

4. Ἐδῶ ὁ Τ.Κ. ἢ δὲν ἐννοεῖ τὰ ἑλληνικά, δηλαδὴ ὅτι σὲ ἀνακοίνωση τοῦ Α.Λ. ὑπάρχουν ἐρασιώμενες ἐτυμολογικὲς δοκιμὲς, ἢ διαπραττεῖ πάλι παραπομπή.

5. Ἰσχύει καὶ ἐδῶ ἡ προηγούμενη σημείωση.

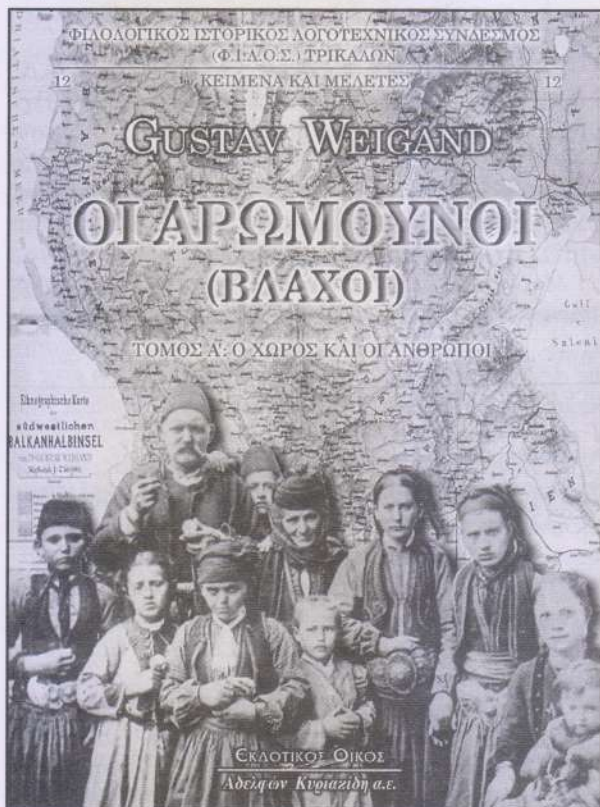
6. Ποιὸς «παρέχει φιλοξενία»; Ὁ Weigand ἢ ὁ Kahl; Στὴ μὲν πρώτη περίπτωση θὰ ἦταν μακάβρια, στὴ δὲ δεύτερη ἀδιανόητη καὶ ἀπαράδεκτη. Φυσικὰ κανένας ἀπὸ τοὺς δύο. Διότι πράγματι ὁ Φιλολογικὸς Ἱστορικὸς Λογοτεχνικὸς Σύνδεσμος (Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) Τρικάλων προσκαλεῖ τὸν Α.Λ., τὸν παλαιότερο συνεργάτη του στὸ ἐτήσιο ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ του, *Τρικαλινὰ*, τιμημένο κίολας μὲ τὸ «Βραβεῖο Φιλίας Τρικάλων» τοῦ Φ.Ι.Λ.Ο.Σ. καὶ μὲ τὸ Μετάλλιον μετὰ Διπλώματος τοῦ Δήμου Τρικκαίων.

7. Ὁ Τ.Κ. ἀλαφιάζεται, συνταράσσεται, ἐπειδὴ ὁ Weigand «ἐκλαμβάνεται ἀπὸ ἄρχοντες καὶ ἀρχομένους ὡς προπαγανδιστής». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀκριβὴς διατύπωση τοῦ Α.Λ., ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ ἐπικαλεῖται τὶς μαρτυρίες Bérard καὶ Κρουστάλη, ὅπου ὁ Weigand χαρακτηριστικῶς προπαγανδιστής. Γιὰ τὶς σελ. 148 καὶ 201 μόνον τοὺς οἱ ἀναγνώστες καὶ μὲ φευγαλέα ματιὰ μποροῦν πρεπούμενα νὰ ἀποφανθοῦν.

8. Ὁμολογουμένως ὁ Weigand ὑπῆρξε πολύξερος, σχεδὸν παντογνώστης. Ἄλλὰ εἶχε παραγνωρίσει τὶς γνώσεις του. Αὐτὸ μέμφεται ὁ Α.Λ. Διότι εἶναι ἐπιλήψιμο. Ὁ δὲ Τ.Κ., συνεχιστὴς τοῦ Weigand, ἂν καὶ κατάδηλα στερεῖται τῶν ἐπιστημονικῶν ἐφοδίων ἐκείνου, ἐνοχλεῖται σφόδρα καὶ παρασύρεται σὲ ἀποκοτιές, ὅπως ἡ μοιραία ἐπιστολή του, δηλωτικὴ καὶ τῆς κρίσεως, ἢ ὅποια κατατρύχει τὸν ἀνωριμαστο ἐπικριτὴ.

9. Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν δὲν ἔγραψε ὁ Α.Λ. γιὰ τὸν Weigand, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Weigand γιὰ Gorčević. Ἐνοχος πάλι ὁ Τ.Κ.

10. Ὁ Τ.Κ. θέτει ἐρώτημα στὸν Α.Λ., μολοντί δὲν ἀγνοεῖ τὴν ἀπάντησιν. Ἐν τούτοις ὁ Α.Λ. πρόθυμα τοῦ ὑπενημιέει ὅσα γράφει ὁ Σπηλιωτόπουλος, ἔ ἀ., 64, ἀποκαλύπτοντας ὅτι «ὄπισθεν τοῦ κ. Βεΐγκανδ» κρύπτεται ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα. Ἐπίσης ὁ Α.Λ. παραπέμπει τὸν Τ.Κ. καὶ στὴν καθηγήτρια Νικολαΐδου, ἔ ἀ., 35 σμμ. 1, ὅπου κατὰ τὴ γνώμη τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ *Ἑλληνισμός* (12, 1909, 491), «ὁ Weigand ἦτο ἐξωνυμένος πράκτορας τῶν ρωμανικῶν ἀξιώσεων...». Ἴδού, λοιπόν, τὸ κίνητρο τοῦ Weigand.

φαίνεται με πόση προχειρότητα εργάζεται, αναφέρει π.χ. τον Gustav Meyer χωρίς να μας δώσει τα βιβλιογραφικά στοιχεία, και εκτός αυτού μια φορά τον γράφει *Gustav Mayer* (σ. 22), άλλες φορές Meyer και στο ευρετήριο τον βρίσκουμε ως *M. Mayer*.

(13) Δυστυχώς ο σχολιαστής δεν μας αναφέρει ποιος λέει τα τρία «ψέματα» που τάχα διατυπώθηκαν για τον αποκλεισμό πιθανής ελληνικής καταγωγής των Βλάχων (σ. 37): (α) Δεν πιστεύω ότι υπάρχει συγγραφέας που αμφισβητεί την ύπαρξη κτηνοτροφίας στην Αρχαία Ελλάδα, όπως ισχυρίζεται, αλλά υπάρχει η δικαιολογημένη άποψη ότι στην Αρχαία Ελλάδα δεν υπήρχε το νομαδικό σύστημα που βρίσκουμε στους Αρωμόνους για το οποίο πραγματικά δεν έχουμε ντοκουμέντα. Υπήρχαν εποχικώς μετακινούμενοι κτηνοτρόφοι, αλλά όχι νομάδες που έπαιρναν όλα τα υπάρχοντά τους μαζί τους και ζούσαν αποκλειστικά στη νομαδική κινούμενη κοινωνία χωρίς να έχουν χωριά, τρόπο ζωής που το βρίσκουμε στους Φαρσεριώτες (β) Ο κ. Λαζάρου αποκαλεί ψέμα το να υποστηρίζει κάποιος ότι η βλάχικη γλώσσα ταυτίζεται με τη ρουμανική. Αν το «ταυτίζεται» το ερμηνεύσει κανείς πως σημαίνει «είναι ταυτόσημες», σαφώς και έχει δίκαιο. Ταύτιση, όμως, μεταξύ των δύο γλωσσών φυσικά υπάρχει, μια και έχουν την ίδια νεολατινική ρίζα και μοιάζουν πολύ. Ο κ. Λαζάρου μάλλον δεν συνειδητοποιεί ότι με τη λογική του η ποντιακή πρέπει να θεωρηθεί ξεχωριστή γλώσσα, άσχετη με την ελληνική (γ) Η κάθοδος των Αρωμόνων από τη Δακία πραγματικά δεν μαρτυρείται ιστορικά, αλλά ούτε και μαρτυρείται η διηκεής τους ύπαρξη στον ελλαδικό χώρο.

(14) Ο κ. Λαζάρου υποστηρίζει στη σ. 36 ότι ο G. Weigand αποκαλεί τους Σαρακατσάνους «εξελ-

11. Οι Βλαχόφωνοι και γενικά οι Πανέλληνες δοξολογούν τους Γκραικομάνους, για τους όποιους και σεμνύνονται. Διότι έδιναν τὰ πάντα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅταν αὐτὴ ἐκινδύνευε. Μὲ σημασία ὑποτιμητικῆς χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο ὅσοι ἀνήκουν στὴ συνομοταξία τῶν θλιβερῶν θυμάτων τῆς προπαγάνδας, καθὼς καὶ οἱ ἀντίμαχοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν ὁποίων κάποιοι συμπράττουν μαζί της ἐξασφαλίζοντας, ὅπως ὁ Weigand, καὶ χαβιάρι! Αὐτὸ ἄφησε ἀσχολίαστο ὁ Τ.Κ., ἐπειδὴ σήμερα στὴ Γερμανία ἡ... ἀπαίτηση χαβιαριοῦ συνεπάγεται ἐξώθηση σὲ παραίτηση ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία (βλ. Τὸ Βῆμα, 05.12.01, 14). Εἰδικὰ τοῦ Weigand ἡ Βλαχολογικὴ περιήγηση κατ' ἐπίφαση μὲν ἦταν «ἐπιστημονικὴ», στὴ δὲ πράξη καὶ μὲ τὸ ἀζημίωτο, «ὅπως ἐνισχύση...» τὴ ρουμανικὴ προπαγάνδα, σύμφωνα μὲ τὴν πρὸ αἰῶνος καταγγελία τοῦ Σπλιτωποπούλου, ἔ. ἄ., 64, τὸν ὁποῖο ὁ Τ.Κ. ἔχει κηρύξει σὲ ἄγνοια!

12. Στὴν προκειμένη παρατήρηση τοῦ Τ.Κ. ὁ μὲν Βλαχόφωνος Ἕλληνας θὰ ἔλεγε στὰ Βλάχικα «σηκῶνται ἡ οὐρὰ καὶ χτυπᾶ τὸ κεφάλι», οἱ δὲ Πανέλληνες «ἔλα, παλποῦ μου, νὰ σοῦ δείξω τὰ ἀμπελοχώραφά σου!» Διότι ὁ Τ.Κ. κάνει ἐπίδειξη ἀχρεΐαστης ἀγγλομάθειας αὐτοαποκαλύπτοντας ταυτόχρονα τὸ τεράστιο του ἔλλειμμα ἐλληνομάθειας. Ἀστόχαστα ἀποδίδει τὸ «διαπιστώνονται» στὸν Α.Λ., ἐνῶ πρωτοεργοὶ του εἶναι οἱ Wace - Thompson μὲ τὸν ἀκαδημαϊκὸ καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Ν. Ιοργα, ὁ ὁποῖος ἀφιερώνοντας ὀλόκληρο τεῦχος (2, 1915) τοῦ ρουμανικοῦ περιοδικοῦ *Bulletin de l' Institut pour l' étude de l' Europe sud-orientale* στὴν ἐγκαιρὴ κριτικὴ τῆς συγγραφῆς τους *Οἱ νομάδες τῶν Βαλκανίων διερωτᾶται*: «*Ces coutumes sont-elles vraiment les mêmes que celles des Grecs* (p. 100)?», ἢ ἀπλοελληνικά: «Ἀληθινὰ, αὐτὰ τὰ ἔθιμα [τῶν Βλάχων] εἶναι τὰ ἴδια μὲ ἐκεῖνα τῶν Ἑλλήνων (σ. 100);».

Γιατὶ ὁ Τ.Κ. προσπερνᾶ τὸν προβληματισμὸ τοῦ Ιοργα; Ἐπιμαρτυρεῖ δὲ τὴν ἐλληνικότητα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βλάχων ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου Dusan Popovic'. Γι' αὐτὸ ὁ Τ.Κ. ὑπεκφεύγει ἀπειρότεχνα ἐπιχειρώντας ἐπίρριψη εὐθυνῶν στὸν Α.Λ. καὶ γιὰ τυπογραφικὲς ἀβλεψίες, μολονότι γνωρίζει ὅτι ὁ «δαίμων τοῦ τυπογραφείου» εἶναι «ἄλλου παπᾶ... εὐαγγέλιο», τοῦ ὁποῖου ὁ Τ.Κ. χρειάζεται... εὐχέλαιο!

13. Καὶ ἐδῶ ὁ Τ.Κ. ἐμφανίζει μεγάλο κενὸ ἐλληνομάθειας. Ἴσως δὲν εἶδε πουθενὰ «τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα παραλείπονται!» Ὡστόσο ὁ Α.Λ. δὲν δυσκολεύεται στὴν ἄμηση πληροφόρησής του. Ρητὰ, λοιπόν, τὰ τρία ψέματα λέγονται ἀκόμη ἀπὸ πράκτορες τῆς προπαγάνδας, ὄψιμοις ὀπαδοῦς τοῦ κορυφαίου Th. Caridan, τοῦ ὁποῖου οἱ θεμελιώδεις ἐνδόσεις ἐνδεχομένως δὲν ὑπέπεσαν στὴν ἀντίληψή τους.

Μὲ τὴν ἴδια σειρά τῶν ἐρωτήσεων τοῦ Τ.Κ. ἔπονται οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Α.Λ.:

α) Ὅπως ὅποτε κανένας δὲν «ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξὴ κτηνοτροφίας στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα», ἀφοῦ μαρτυρεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες καὶ Λατίνους συγγραφεῖς, καθὼς καὶ ἀρχαιολογικὲς πηγές. Ὅμως τὰ ὄργανα τῆς ὑπεραιωνόδιας προπαγάνδας ἀρνοῦνται τὴν ἀσκησὴ τῆς ἀπὸ Ἑλλήνες (βλ. *Τρικαλινὰ*, 5, 1985, 47-77). Ἀποστομωτικὴ ἀπάντηση, μεταξύ

ΑΧ. Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

**Θρακολογία καὶ ζήτημα καταγωγῆς
τῶν Βλάχων-Ἀρωμόνων**

Ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ «Τρικαλινὰ», τ. 5ος (1985)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
(Φ.Ι.ΛΟ.Σ.) ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Τ Ρ Ι Κ Α Λ Α 1 9 8 5

ληγισμένους Βλάχους». Στην πραγματικότητα όμως ο G. Weigand γράφει στη σ. 310: «Ορισμένοι Αρωμαίοι πιστεύουν ακόμα ότι οι "Σαρακατσάνοι" (ή "Καρακατσάνοι"), ελληνόφωνοι βοσκοί της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας που ζουν στην εξοχή και που φοράνε μια στολή που μοιάζει με αυτήν των Φαρσεριωτών, είναι αρωμαϊκής καταγωγής. Εγώ με βάση τα χαρακτηριστικά τους και τον τρόπο ζωής τους, τους θεωρώ γνήσιους Έλληνες». Άρα ο κ. Λαζάρου ή δεν διάβασε το βιβλίο του G. Weigand ή σκόπιμα άλλαξε τα λεγόμενα του συγγραφέα για να τον εκθέσει στους αναγνώστες.

(15) Ένα ακόμα από αυτά τα λάθη είναι ότι στη σελ. 108 διαβάζουμε ότι ο G. Weigand γράφει για «ρουμανικά ονόματα για διάφορα δέντρα», παρ' όλο που είχε μεταφράσει «αρωμαϊκά», όπως το γράφει και ο G. Weigand στο πρωτότυπο. Προς τι αυτή η αλλαγή; Μόνο να περάσει κι άλλο σχόλιο ο κ. Λαζάρου και να εκθέσει τον συγγραφέα;

(16) Όταν ο σχολιαστής γράφει ότι «οι Βλάχοι δεν περιορίζονται στην τυπική δήλωση, δηλαδή ότι είναι *Graeci*» (σ. 28), μας υποβάλλει ότι οι Βλάχοι αποκαλούνται *Graeci* –αλλά δεν υπάρχει Βλάχος που θα πει ότι είναι *Graec* (πιθανολογώ ότι αυτό ισχύει ακόμα και για τον κ. Λαζάρου). Και αν το κάνουν ορισμένοι «γκραικομάνοι» Βλάχοι, το κάνουν, διότι στις περισσότερες νεότερες γλώσσες δεν υπάρχει διαφοροποίηση των όρων *Graec* και Έλληνας.

(17) Εκτός αυτού, ο σχολιαστής ανακατεύει ερωτήματα επιστημονικά με πολιτικά. Το ερώτημα αν οι Βλάχοι ανήκουν σε κάποιο άλλο έθνος, είναι πολιτικό και δεν αφορά τους επιστήμονες. Για τον κ. Λαζάρου, όσοι Βλάχοι δεν αισθάνονται Έλληνες είναι ρουμανίζοντες –και ούτε ρωτάει αυτούς τους «ρουμανίζοντες» Βλάχους, αν ίσως δεν αισθάνονται Ρουμάνοι, αλλά Βλάχοι και μόνο Βλάχοι. Γι' αυτό και δυσκολεύεται ο κ. Λαζάρου να φανταστεί ότι την κίνηση αυτών των Βλάχων, ο G. Weigand τη χαρακτηρίζει «δική τους εθνική κίνηση» (σσ. 344-

των πολλών, έδωσαν ο ακαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουδαπέστης M. Gyópi (βλ. *Byzantinoslavica*, 12, 1954, 39) και ο Ρουμάνος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κοπεγχάγης E. Lozovan (βλ. *Orbis*, 3, 1954, 134 σημ. 2). Ός προς νομάδες ελληνικού χώρου επιλεκτικά και περιστσιασικά λημονεί ο Τ.Κ. την άποδοχή της ελληνικότητας των Σαρακατσάνων από τον Weigand, τη δε σκιαγράφηση των Φαρσεριωτών-Αρβανιτοβλάχων-Αρβαντοβλάχων, την όποια φιλοτέχνησε ο Α.Λ. και έπιδοχιμάζει η καθηγήτρια Νικολαΐδου, δεν ένθυμείται ο Τ.Κ.

β) Ο Τ.Κ., καθηγητής γεωγραφίας, αυτοαναγορεύεται γλωσσολόγος και έλέγγει τον Α.Λ., ειδικευμένο στη γλωσσολογία, όχι μόνον ελληνική αλλά και ρουμανική. Χρήσιμα θα είναι στον Τ.Κ., και όσα γράφει για την επιστημονική συμβολή του Α.Λ., σχετική με την ταύτιση ή μη Βλαχικού ιδιώματος και Ρουμανικής γλώσσας, ό καθηγητής γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Γ. Μπαμπινιώτης: «Ο κ. Λαζάρου όμως είναι ό πρώτος, όσον γνωρίζω, μελετητής ό όποιος θεμελιώνει επιστημονικώς την άπ' ευθείας έκ της Λατινικής και όχι έκ της Ρουμανικής καταγωγήν της γλώσσας των Βλαχοφώνων Έλλήνων και την στενήν δομικήν συγγένειαν αυτής προς την Έλληνικήν, επίσης είναι ό πρώτος μελετητής, ό όποιος και από ιστορικής πλευράς συστηματοποιεί τά μέχρι τούδε λεχθέντα, συμπληρώνει και αποδεικνύει όσας ισχυράς επιχειρηματολογίας την και άλλοθεν ύποστηρικθείσαν ελληνικότητα της καταγωγής των Αρωμαϊνων».

Έξ άλλου ό Α.Λ. έδραιώνει τις άπόψεις του σε συγγραφές όνομαστών επιστημόνων της Ρουμανίας (βλ. βιβλίο Weigand, 38).

γ) Επί τέλους διαφωνώντας με τον Weigand ό Τ.Κ. δέχεται τό ιστορικώς άμάρτυρο της καθόδου Βλάχων-Αρμάνων από Δακία στην Ελλάδα. Αλλά έπιμένει να ισχυρίζεται ότι δεν «μαρτυρείται ή διενεκής τους ύπαρξη στον έλλαδικό χώρο». Έδώ τό μάθημα τό παίρνει από πολλούς έπιφανείς επιστήμονες Ρουμάνους και άλλους Ευρωπαίους, που διακηρύσσουν την άυτοχθονία των Βλάχων-Αρμάνων. Μνημονεύονται δέ και στο βιβλίο Weigand, σελ. 40-41. Κατ' έξοχήν ό χρονικά τελευταίος, ό Ρουμάνος καθηγητής των Πανεπιστημίων Βουκουρεστίου και Bochum Cicerone Poghirc, άφού από τό 1957 έπιβεβαίωσε την ελληνικότητα της αρχαίας μακεδονικής διαλέκτου και του γλωσσικού, συνακόλουθα δέ και του έθνολογικού, ύποστρώματος του συνόλου της ελληνικής χερσονήσου, παραθέτει πλήθος επιχειρημάτων άποδεικνύοντας και τό διηνεκές της παρουσίας των Βλάχων στην Ελλάδα: «*Les faits cités plus haut suffisent à démontrer la présence d' Aroumains dans leur région actuelle de manière constante et ininterrompue depuis l' Antiquité jusqu' à nos jours!*» Η περικοπή του Poghirc περιέχεται και στο βιβλίο Weigand, σελ. 336 σημ. 41. Δέν την είδε ό Τ.Κ.; Τέτοιος στραβισμός διακρίνει συνήθως μόνον όργανα προπαγάνδας.

14. Ο Τ.Κ. μηχανεύεται άδίστακτα, αλλά άδέξια, την επιστημονική μείωση του Α.Λ. Όμως μάταια. Διότι ό Α.Λ., άναιρώντας τις θέσεις του Capidan («Οί Σαρακατσάνοι, Μελέτη για ένα ρουμανικό πληθυσμό έξελληνισμένο», *Dacoromania*, 4, 1926, 924-959) με άνακοίνωση σε συνέδριο, ή όποία δημοσιεύθηκε και

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΧΙΛΛΕΑ ΛΑΖΑΡΟΥ

ΤΩ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΙ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΦΑΡΜΑΚΙΔΟΥ ΒΡΑΒΕΙΩ

ΤΙΜΗΣΑΙ

ΟΤΙ ΤΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΙΣ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΑΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΛΕΓΟΜΕΝΟΥ ΒΛΑΧΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ,

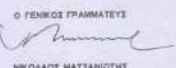
ΕΝ ΤΩ ΕΛΛΗΝΙΚΩ ΤΕ ΚΑΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩ ΧΩΡΩ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΙΩΣ ΣΥΝΕΒΑΛΕΤΟ

ΑΝΕΙΠΕΙΝ ΔΕ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΕΝ ΤΗ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙ ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΤΡΙΤΗ ΕΠΙ ΕΙΚΑΔΙ ΕΤΟΥΣ ΔΙΕΧΙΛΙΟΣΤΟΥ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΤΖΑΝΙΩΤΗΣ

346), μιλάει δηλαδή για ξεχωριστή βλάχικη και όχι ρουμανική κίνηση, όπως ισχυρίζεται ο κ. Λαζάρου (σσ. 344-345). Ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο ο G. Weigand δεν καταλήγει σε τέτοιου είδους επιπόλαια συμπεράσματα και δεν λέει πουθενά στο βιβλίο του ότι οι Βλάχοι «σε τελική ανάλυση είναι Ρουμάνοι», όπως το υποστηρίζει ο κ. Λαζάρου (σσ. 36) για να νομίζουν οι αναγνώστες ότι ο Weigand επηρεάστηκε από κάποια ρουμανική πολιτική. Παραπέμπει ακόμη στον Κρυστάλλη (σσ. 46-47), ο οποίος χαρακτηρίζει τον G. Weigand «μισθωτό της ρουμανικής προπαγάνδας» – αλλά γνωρίζουμε πολύ καλά ότι ο G. Weigand δεν δέχτηκε υποστηρίξεις ούτε από το ρουμανικό κράτος, ούτε από τη ρουμανική Ακαδημία, ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, για να μείνει αντικειμενικός. Στο Συρράκο, άλλωστε, ο Δημ. Κρυστάλλης (πατέρας του ποιητή) φιλοξένησε τον G. Weigand (σ. 197). Αν ο κ. Λαζάρου πιστεύει ότι ο G. Weigand πληρωνόταν από τη «ρουμανική προπαγάνδα», γιατί δεν μπορεί να μας δώσει στοιχεία γι' αυτό;

(18) Και να μην ξεχάσουμε ότι οι υποκινητές όλων αυτών των κινήσεων – και της ρουμανικής κίνησης – ήταν και είναι πάντοτε πρώτα οι ίδιοι οι Βλάχοι, οι οποίοι αυτοπροσδιορίζονται όχι μόνο ως Έλληνες, αλλά και με πολύ διαφορετικούς τρόπους. Σαφώς οι Βλάχοι ήταν οι πιο δραστήριοι εκδηλωτές του Ελληνισμού – αλλά Βλάχοι ήταν και οι πιο δραστήριοι διαφωτιστές της «ρουμανικής προπαγάνδας».

(19) Γενικά, φαίνεται ότι ο κ. Λαζάρου μπερδεύει το θέμα της ελληνικής συνείδησης των Βλάχων που πραγματικά πάρα πολλοί την έχουν – με

ΕΝΩΣΗ ΒΛΑΧΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ
ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 2000

αυτοτελώς με πρόλογο, εἰρετήρια καὶ κύριο τίτλο *Σαρακατσάνοι* (Ἀθήνα 1999, 297) γράφει: «Ὁ Weigand διακηρύσσει ὅτι οἱ Σαρακατσάνοι εἶναι ἀκραιφνεῖς Ἕλληνες!» Ἐπομένως ὁ Τ.Κ. συλλαμβάνεται ἀδιάβαστος! Αὐτά, γιὰ τὰ ὅποια βάλει κατὰ τοῦ Α.Λ., διέδωσε ὁ Caridan καὶ οἱ ἄβουλοι θιασῶτες του.

15. Ἐδῶ ἡ διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας θυμίζει γκαμπελική τακτική: «Πές-πές, τελικά κάτι μένει...». Τί ἄλλο σημαίνει ἡ σαθρή καταγγελία τοῦ Τ.Κ. γιὰ δῆθεν ἐπέμβαση τοῦ Α.Λ. στὴ μετάφραση, ὅταν ὁ δεύτερος συνεργάζεται, ὅπως ἀναγράφεται καὶ στὸ ἐσώφυλλο τοῦ βιβλίου Weigand, ὡς συντάκτης προλεγόμενων καὶ σχολίων δεδομένου κειμένου;

16. Ὁ Τ.Κ. ἀγνοώντας ὅτι ἡ χρήση τοῦ ἔθνωνιμοῦ *Graeci-Γραικοί* κατὰ τὸν 18ο αἰ. δὲν χαρακτηρίζει μόνον τοὺς Βλάχους Ἑλλάδος, ἀλλὰ συλλήδην τοὺς Ἕλληνες προκαλεῖ τὸν Α.Λ. ἐν ἐπιγνώσει ὅτι στὸν 21ο αἰ. ἡ χρήση ἔθνωνιμοῦ διαφέρει. Δὲν εἶναι ἄλλως τε ὁ Α.Λ., ποὺ ἀνεκάλυψε τὸ *Graeci* τῶν Βλάχων μεταναστών στὴν Πολωνία. Ἀπλούστατα μὲ δεοντολογικὰ ἐπιστημονικὴ ἐπικαλεῖται τὰ πορίσματα ἐρευνῶν στὰ Πολωνικὰ Ἀρχεῖα ρουμανικῆς διασημότητας, τοῦ N. Iorga. Ἐξ ἄλλου Γραικοὶ ὀνομάζονται γενικὰ οἱ Βλάχοι καὶ ἀπὸ τὸν πρῶτο (1777-1836) Νεοέλληνα ἱστορικὸ Κωνσταντῖνο Κοῦμα. Εἰδικὰ δὲ στὴν Αὐстро-ουγγαρία, ὅπου διαμένουν Βλάχοι Ἑλλάδος καὶ Βλάχοι Δακίας, πρὸς διάκριση οἱ πρῶτοι χρησιμοποιοῦν τὸ σύνθετο Γραικόβλαχοι.

17. Πειστήρια τῶν κινήτρων καὶ τῶν σχολῶν τοῦ Weigand καταχωρίσθηκαν καὶ σὲ προηγούμενες ἐνότητες. Ὁ Τ.Κ. τάχα ἐκπλήσεται, ἐπειδὴ ἀπὸ μὲν τὸν ποιητὴ Κώστα Κρυστάλλη καταγγέλλεται ὁ Weigand ὡς «μισθωτὸς τῆς Ρουμανικῆς προπαγάνδας», ἀπὸ δὲ τὸν πατέρα Κρυστάλλη στὸ Συρράκο φιλοξενεῖται ὁ προπαγανδιστὴς. Ἡ ἐκπλήξη, ἂν εἶναι ἀνυπόκριτη, φανερώνει ὅτι ὁ Τ.Κ. ἔχει ἄγνοια ἠθῶν, ἐθίμων, παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων, εἴτε ἑλληνοφώνων, ἀκόμη καὶ Μανιατῶν, εἴτε Βλαχοφώνων. Στὴν Ἑλλάδα δὲν ἀποκλείεται φιλοξενίας οὔτε φονιάς οἰκείου προσώπου. Βέβαια φονιά τοῦ... ἔθνους του, ἑλληνικοῦ, δὲν θὰ φανταζόταν ὁ πατέρας Κρυστάλλης.

Μὲ τὸ «μάθημα» τοῦ Τ.Κ. γιὰ δῆθεν ἀνακάτεμα ἀπὸ τὸν Α.Λ. ἐρωτημάτων ἐπιστημονικῶν καὶ πολιτικῶν προδίδεται θεροτική κουφότητα τοῦ πρώτου.

Διότι ὄντως ὁ Weigand, ἂν καὶ κατὰ τὶς περιηγήσεις του ἀντιλαμβάνεται ὅτι οἱ Βλάχοι διαδηλώνουν τὴν ἐλληνικὴ συνείδησή τους, δὲν ἀποποιεῖται τὶς ἀναφερόμενες καὶ σὲ ρουμανικὲς ἐγκυκλοπαίδειες χρηματοδοτήσεις του ἀπὸ ρουμανικὲς κυβερνήσεις, οἱ ὁποῖες ὅπως δῆποτε δὲν ἀπέβλεπαν στὴν ἐπίδειξη φιλανθρωπίας, ἀλλὰ ἐπλήρωναν γιὰ τὴν εὐδόωση προγράμματος περισπασμοῦ τῶν ὑπηκόων τους πρὸς τὴ Μακεδονία, ἀδόκιμα ἀποκαλώντας τοὺς Βλάχους τῆς «Μακεδο-Ρουμάνους», ὥστε νὰ προλάβουν περιπλοκὲς μὲ γειτονικὲς Ὑπερδυνάμεις, ἰδίως μὲ τὴν Αὐстро-ουγγαρία. Ὁ Ρουμάνος γεροισιαστὴς Κογκαλιταῖνος δημόσια, ἐνώπιον τῆς Ρουμανικῆς Βουλῆς, ὁμολογεῖ ὅτι τὸ Βλαχικὸ Ζήτημα «ἐφευρέθη!» (βλ. Σπηλιωτόπουλος, ἔ.ἀ. 69-70, 172 καὶ Προλεγόμενα, σελ. 37). Μετὰ δεκαετίες καὶ ὁ Weigand, συμφωνώντας μὲ τὸν K. Beloch, διατρανώνει τὴν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδή γιὰ τὴν ἐπιστὴμη κριτήριον ἐθνότητος δὲν ἀποτελεῖ οὔτε ἡ γλῶσσα, ἀλλὰ ἄλλες ιδιότητες, ἢθη,

γεια τους και χαρά τους – με το θέμα της καταγωγής των Βλάχων. Οι αναφορές άλλων συγγραφέων ή των ίδιων των Βλάχων για την ελληνικότητα των Βλάχων δεν εξυπηρετούν σε τίποτα (σσ. 28, 44-46, 338-339) και δεν έχουν σχέση με την καταγωγή τους. Την ελληνική συνείδηση πολλών Βλάχων μπορώ να του την επιβεβαιώσω κι εγώ και το γράφει και ο ίδιος ο G. Weigand στη σ. 344. Αυτό, όμως, σημαίνει ότι είναι αυτόχθονες απόγονοι του Περικλή και της Ασπασίας; Απλούστατα, όποιος ασχολείτο, όπως πολλοί Βλάχοι, με το εμπόριο στα Βαλκάνια, εξαρτάτο από την ελληνική γλώσσα, που πρώτα την έμαθε και με τον καιρό μάλιστα ξέχασε την πραγματική μητρική γλώσσα του, τη βλάχικη. Είναι τόσο καθημερινό φαινόμενο η γλωσσική αφομοίωση! Και αν πραγματικά, οι βλαχόφωνοι, αλβανόφωνοι, σλαβόφωνοι και τουρκόφωνοι της Βόρειας Ελλάδας είναι όλοι Έλληνες που τυχαία ξέχασαν τα ελληνικά τους, τι «αντικλητήριο» για την τόσο πλούσια και αναπτυγμένη ελληνική γλώσσα, που τάχα δεν μπορεί ν' αφομοιώνει ξενόγλωσσους πληθυσμούς, αλλά απλώς ξεχνιέται από τους ομιλητές της! Τόσο φτωχή γλώσσα είχαν, λοιπόν, οι Έλληνες, ώστε προτιμούσαν σε τόσο μεγάλο βαθμό να γίνουν βλαχόφωνοι, αλβανόφωνοι, σλαβόφωνοι και τουρκόφωνοι;

(20) Ο κ. Λαζάρου δεν αρκείται μόνο στην έκθεση των προσωπικών του απόψεων γύρω από την καταγωγή των Βλάχων, αλλά εκτείνεται ακόμα και επί της καταγωγής των Αλβανών-Αρβανιτών (σσ. 28-32), Βουλγάρων-Μακεδόνων (σσ. 32-35) και Τούρκων (σσ. 35-36), ώστε αναρωτιέται κανείς τι σχέση έχουν αυτά τα σχόλια μ' ένα βιβλίο για τους Βλάχους. Γενικά, φαίνεται ότι ο κ. Λαζάρου έχει κάποιο πρόβλημα όχι μόνο με τους Βλάχους, αλλά και με τους Τούρκους («όλη η τουρκολογία είναι άχρηστη» κατά τη γνώμη του, σ. 354), με όλους τους βαλκανικούς λαούς και με τους Γερμανούς. Όχι μόνο ότι σχεδόν καμία γερμανική λέξη δεν αποδίδεται σωστά στις παραπομπές του, αλλά κάνει και εντελώς ακατάλληλες συγκρίσεις, όταν υποστηρίζει π.χ. ότι το μείγμα των λαών της Γερμανίας είναι πολύ μεγαλύτερο απ' ότι είναι στα Βαλκάνια (σ. 289). Γνωρίζουμε όλοι ότι πριν 110 χρόνια η Γερμανία δεν υπήρξε χώρα μεταναστών στο σημείο όπως είναι σήμερα – και ακόμα κι αν είχε δικαίο, πού θα ήταν το κακό;

(21) Θυμίζω, επίσης, πως όταν ο Gustav Weigand γράφει για τον εξελληνισμό του Ζαγορίου (σ. 331) και για «το σημερινό ελληνικό Ζαγόρι, την παλιά αρωμουνική περιοχή» (σ. 352), ο ίδιος ο κ. Λαζάρου σχολιάζει: «εικασίες αναπόδεικτες» (σ. 331) και «πρόκειται για συνηθισμένη εικασία, εφ' όσον δεν υπάρχουν αποδείξεις, κατά το «pas de temoignage pas d'histoire» (σ. 352). Όποιος διαβάσει τα έργα διαφόρων περιηγητών που επισκέφτηκαν βλαχόφωνα χωριά του Ζαγορίου τα οποία σήμερα έχουν εξελληνιστεί, και όποιος κάνει αναλύσεις των τοπωνυμίων του Ζαγορίου, θα καταλάβει γρήγορα ποιος τελικά λέει ψέματα, ο G. Weigand ή ο κ. Λαζάρου. Θυμίζω, εν προκειμένω, συγγραφείς που υποστηρίζουν την άποψη-γεγονός του Gustav Weigand:

(α) Στο έργο *Σύντομος βιογραφία του αοιδίμου Ρήγα Φεραίου του Θετταλού*, εν Αθήναις 1860, του

έθιμα. Συνεπώς τὰ περί Βλαχικής ἐθνότητος στὰ Βαλκάνια μόνον σὰν προσωπικὰ ἀποκνήματα τοῦ Τ.Κ. ὑφίστανται, εἴτε προσποιητὰ εἴτε γνήσια.

18. Οἱ αὐτοπροσδιοριζόμενοι Ἕλληνες Βλάχοι – ἢ συντριπτικὴ πλειονοψηφία – ἐπλήρωναν ἐξ ἰδίων γιὰ τὴν ἐλληνικὴ παιδεία τους καὶ μὲ τὸ πονγγί τους ἴδρυν ἐλληνικὰ σχολεῖα ὄλων τῶν κατευθύνσεων καὶ βαθμίδων γιὰ τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνες καὶ ὄχι μόνον (βλ. Σπηλιωτόπουλος, ἔ.ἀ., 27-40). Τοῦναντίον οἱ διαφωτιστὲς τῆς «ρουμανικῆς προπαγάνδας» πληρώνονταν, «τᾶπιαναν», ὅπως μὲ ἐπίσημη ἔκθεση ἀποκαλύπτει ἀρμόδιος τοῦ ρουμανικοῦ κράτους (Πβ. *Bulletin de l' Orient*, 19.1905, ὅπου κατὰ τὸν Δ. Λαζαρέσκου - Λεκάντα ἡ ρουμανίζουσα κίνησις «a été une spéculation, un gagne-pain, au début comme à présent», ἢ, ἀπλοελληνικά, ἡ ρουμανίζουσα κίνησις, ἦταν κερδοσκοπία, σπέκουλα, ψωμισμός, μάσα, κατὰ τὴν ἑναρξὴ ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρόν. Τὸ τελευταῖο μεταφράζεται καὶ σήμερα!

19. Ἐδῶ αὐτοαπεικονίζεται ἀνάγλυφα ὁ Τ.Κ. Διότι, ἂν καὶ ἐπιστημονικὰ πανάσχετος μὲ τὸ θέμα, παριστάνει τὸν δάσκαλο, ξεπερνώντας καὶ τὸν ἀρχαῖο Θεοσιῆνη. Τοῦναντίον ὁ Α.Λ. ὡς ἀπόλυτα καὶ ἀναγνωρισμένα εἰδικὸς τεκμηριώνει τὰ γραφόμενά του μὲ ἀκριβεῖς παραπομπές (βλ. *Προλεγόμενα*, σελ. 32 σσμ. 59-60 καὶ σελ. 35-37). Τὰ δὲ ψευδοεφυολογήματα τοῦ Τ.Κ. περὶ Περικλέους καὶ Ἀσπασίας, ἀπότοκα ἀμηχανίας, πιστοποιοῦν περὶτρανα ὅτι ὁ ἐπινοητὴς τους ὑποφέρει βαρῦτατα ἐξαιτίας τῆς ἐλληνικῆς συνειδήσεως τῶν Βλάχων. Περσαστικά του! Ἴσως θὰ τοῦ ἦταν ἐπωφελεῖς ἓνα παλαιὸ κατάπλασμα, πού τοῦ προσφέρει ὁ καθηγητὴς Ἀ. Φίλιππων «ἀναιρῶν τὰς περὶ Κουτσοβλάχων ἰδέας τοῦ κ. Βεΐγκανδ, αἰτίνες, ὡς λέγει «εἴτε Ἀρωμοῦνοι κληθῶσιν, εἴτε Βλάχοι δὲν θέλουσι νὰ εἶναι εἰ μὴ μόνον Ἕλληνες»». Ἀλλὰ τὸ ἐξαιρετικὰ ἐπεῖγον γιὰ τὴν ἀνάβλεψή του προσφέρει ὁ ἀκαδημαϊκὸς Στρατῆς Μυριδῆλης μὲ τὸ διβλίον του *Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ* (Ἀθήνα 1955, 76), ὅπου ἐξιστορεῖ τὶς φοιραστικὰς διώξεις Ἑλλήνων, ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ὁμιλοῦν ἐλληνικά, σὲ χώρες συμμαχιῶν καὶ πατροπαράδοτα «φιλικές»!

20. Ἐπειδὴ ὁ Α.Λ. διατυπώνει γνώμη ὄχι μόνον γιὰ τοὺς Βλάχους, ἀλλὰ καὶ γιὰ Ἀρδανίτες, σλαβοφώνους, τουρκοφώνους κ.λπ., ὅπου καὶ ὅταν μνημονεύονται ἀπὸ τὸν Weigand, ὁ Τ.Κ. στενοχωρεῖται, δυσθυμεῖ καὶ τάχα ἀπορεῖ, μολονότι γνωρίζει ὅτι στὶς ἐξαιτεῖς μεταπανεπιστημακῆς σπουδῆς τοῦ Α.Λ. ἐμπεριέχονται ὅλες οἱ πληθυσμικῆς ἐνότητες τῆς Βαλκανικῆς, καθὼς καὶ ὑπερδουνάβιες. Κατὰ κανόνα δὲ στὸ πίσω ἐξώφυλλο κάθε αὐτοτελοῦς δημοσιεύματος τοῦ Α.Λ. ἀναγράφονται λακωνικὰ οἱ εἰδικεύσεις του, δηλωτικῆς τῶν μετὰ γνώσεως καὶ περισσῆς περιοκίσεως γνωματεύσεών του. Μὲ προσφορὰ ἄλλως τε τοῦ Α.Λ. ὁ Τ.Κ. τὰ ἔχει στὰ χέρια του, τουλάχιστον τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα. Ἄρα ὑποκρίνεται τὸν ἀνίδεο. Ἐξ ἴσου ὑποκριτικὰ σκαρώνει καὶ τὶς ὑπόλοιπες ἐπικρίσεις. Γι' αὐτό, ἂν καὶ κάπως κουραστικό, θὰ ἦταν καλὸ οἱ ἀναγνώστες νὰ διαβάσουν ὅλες τὶς σημειούμενες ἀπὸ τὸν Τ.Κ. σελίδες τοῦ διβλίου Weigand 28-32, 32-35, 35-36, 289, 354. Διότι ἔτσι θὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ἐσκεμμένη ἐμμονὴ τοῦ Τ.Κ. σὲ δημιουργία συγχύσεων καὶ ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας. Π.χ. στὴ σελ. 289 τὰ σχετιζόμενα μὲ Γερμανοὺς γράφονται ἀπὸ τὸν Ν. Πολίτη καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Α.Λ.!

Χριστόφορου Περραιβού, διαβάζουμε: «Μανθάνω δε παρά του φίλου μου Κ. Ασωπίου ότι και άλλο καλόν χρεωστέεται εις τον άγιον τούτον άνδρα [τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό] ουκ ολίγα δηλ. του Ζαγορίου χωρία, τούτου προτροπή και διδασκαλία, αφήσαντα την μέχρι τότε λαλουμένην βλαχικήν γλώσσαν, έλαβαν κατά μικρόν την ελληνικήν, την οποίαν μέχρι της σήμερον έχουσι. Τούτο είναι γενική εν Ηπειρώ παράδοσις» (σ. 289) (β) Στο έργο *Περί εποίκων Ρωμαίων εν Ελλάδι*, εν Βουκουρεστίω 1878, του Τριαντάφυλλου Μπάρτα, διαβάζουμε: «Ο Άγιος Κοσμάς διδάσκων εν ταις κατοικουμέναις υπό των Ρωμαίων, Ελλήνων την φυλήν Βλάχων, ως είπομεν της Ελλάδος, παρώτρυνε πατρικώς τους κατοίκους, ίνα εγκαταλείψωσι την ανωφελή αυτών γλώσσαν, ως παρεφθαρμένην και γέμουσαν ξενικών λέξεων. Έκτοτε, όλα τα χωρία, τεσσαράκοντα τον αριθμόν του Ζαγορίου και αλλού παρέλαβον προθύμως την ελληνικήν γλώσσαν, αφήσαντα όλως την βλαχικήν» (σ. 10) (γ) Στο έργο *Βαλκάνια και Βλάχοι*, Αθήνα 1993, του κ. Λαζάρου, διαβάζουμε τα χωρία των Κ. Φαλτάιτς, Χρ. Περραιβού, Τρ. Μπάρτα, Φ. Μιχαλόπουλου, που ομιλούν για αποβλαχισμό και ταυτόχρονο γλωσσικό εξελληνισμό των κατοίκων πολλών χωριών του Ζαγορίου που παλιότερα στο σύνολό τους ήταν βλαχόφωνα (σσ. 106-108) Γι' αυτό και ο κ. Λαζάρου παρατηρεί: «Καίριες είναι οι παρατηρήσεις του Τ. Μπάρτα, που ομιλεί για εξελληνισμό του Ζαγοριού, αλλά τονίζει παράλληλα την ελληνικότητα των Βλάχων των ελληνικών χωρών, μάλιστα γράφοντας στο Βουκουρεστί» (σ. 108) (δ) Όσο για τον εξελληνισμό του Ζαγορίου, προτείνω ο κ. Λαζάρου να διαβάσει και

21. Οί δύο παράγραφοι συγκροτούν συνονθύλευμα φληναφημάτων, σκηνογραφημένο κακότεχνα και άλλοκοτα, από τον Τ.Κ. Η δέ κατανόσή του έπιβάλλει πάλι ανάδρομη στά σχόλια του Α.Λ. στο βιβλίο Weigand. Κατ' εξαίρεση άξιοσημείωτη είναι ή κατακλείδα, στην οποία κορυφώνεται ή «ταπεινοφροσύνη» του Τ.Κ. Σ' αυτήν διαφημίζει άρθρο του σάν μοναδικά διαφωτιστικό, ώστε νά αισθάνεται την ανάγκη υποδείξεώς του στον Α.Λ. πρὸς φωτισμό του! Ευνότητα ο Α.Λ. δέν αποστέργει και εύλογα θά άνέμενε την άποστολή του σ' ανταπόδοση δωρεών του. Ποτέ δέν είναι άργά...

22. Άσύστολα και άπερίσκεπτα ο Τ.Κ. νομίζει ότι ο Α.Λ. περιμενε την ύπόμησή του για πραγμάτωση έπιτόπιας έρευνας σέ χώρες, τις οποίες προγραμματισμένα περιδιάβαζε, όταν ο Τ.Κ. φορούσε ίσως άκόμη τις... πάννες του. Άλλά και τις τελευταίες δύο δεκαετίες ο Α.Λ., κατόπιν προσκλήσεων, έπανειλημμένα έδωσε διαλέξεις σέ συλλόγους Βλάχων της διασποράς, των οποίων μέλη τακτικά και ένεργά είναι και άπόγονοι ρουμανισάντων. Αυτοί αυτοπροαίρετα και προθυμότατα του έθεσαν ύπ' όψη και άγνωστο πρωτογενές ύλικό του Βλαχικού Ζητήματος, όπως στο Μόναχο και σέ πόλεις των άλλων κρατών της Όμόσπονδης Γερμανίας. Περισσότερο δέ άξία μνείας κρίνεται ή πρωτοβουλία ρουμανισάντων Βλάχων, έγκατεστημένων στη Ρουμανία, για την προφορική και γραπτή διάδοση των έπιστημονικών Βλαχολογικών συμπερασμάτων του Α.Λ., ο όποιος ως έπίσημος έπισκέπτης έπικοινωνήσε και με Βλάχους της Μολδαβίας. Έπιπρόσθετα προσκλήθηκε για Βλαχολογική όμιλία από τη Ρουμανική Έπιτροπή Ίστορίας Στρατού σέ συνέδριο από την Έθνική Ρουμανική Έπιτροπή Σπουδών ΝΑ Ευρώπης, από δέ τη Ρουμανική Άκαδημία για συγγραφική συνεργασία σέ Τόμο τιμητικό. Έξ ίσου τιμητική πρόταση του έκαμε ή Διεθνής Έπιτροπή Σπουδών ΝΑ Ευρώπης για τη συγγραφή της Μεγάλης Ίστορίας των Βαλκανίων. Ένωρίτερα αποδέχθηκε πρόσκληση για συγγραφική συνεργασία σέ Τόμο άφιερωμένο στον καθηγητή της Ρωμανιστικής του Πανεπιστημίου Mannheim Rupprecht Rohr. Δημοσιεύθηκε με τον ίδιο τίτλο *La singularité des Aroumains dans leur poésie populaire* και στο περιοδικό *Balkan Studies* [28(2), 1987, 373-389]. Άνατυπώθηκε δέ και άντοτελώς, Athènes 1989. Έξ άλλου πάλι από τὸ Πανεπιστήμιο Mannheim ο Α.Λ. προσκλήθηκε τὸ 1997 σέ συνέδριο, στο όποιο άνέπτυξε τὸ θέμα «Οί Βλάχοι της Μακεδονίας». Ταυτόχρονα ο Α.Λ. δέχθηκε πρόσκληση του Γαλλικού Έθνικού Ίνστιτούτου Άνατολικών Γλωσσών και Πολιτισμών για συμμετοχή σέ Συμπόσιό του με θέμα διατυπωμένο από τους οργανωτές Valaques de Grèce. Τα δέ Πρακτικά πρὸ πολλοῦ κυκλοφοροῦνται: *Actes du Colloque du 24 au 26 Octobre 1997*, Cahiers Balkaniques, No 25, Les Oubliés des Balkans, INALCO [Paris 1998], σελ. 61-97.

Ίδου ποιά γνώμη έχον για τὸ Βλαχολογικό έργο του Α.Λ. και εκτός Ελλάδος Βλάχοι και πρὸ πάντων ειδικοί έπιστήμονες και έπιστημονικά ιδρύματα. Άναντίρρητα δέν άπουσιάζουν και αντίγωνιες, άπότοκες της άδιάλειπτης μέχρι σήμερα προπαγάνδας, ίδιως δέ της ελληνικής άδυναμίας για σύντομη και ένδεδειγμένη πληροφόρηση φυσικών και νομικών προσώπων Έσωτερικού και Έξωτερικού.

ΑΧ. Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΟΙ

ΡΟΥΜΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ

ΑΘΗΝΑΙ 1999

την έρευνά μου *Die Zagori-Dorfer in Nordgriechenland: Wirtschaftliche Einheit - ethnische Vielfalt* στο *Ethnologia Balkanica* 3, Münster / New York 1999, σσ. 103-119.

(22) Ο σχολιαστής και προλογίζων παραπονιέται διότι ο G. Weigand θεωρεί ότι «δεν άξιζε μια περιγραφή η διαμονή του στη Σερβία, Ουγγαρία και Αυστρία» (σ. 26), γράφει, όμως, ότι «ακολούθησε διαμονή στη Σερβία, στην Ουγγαρία και στην Αυστρία που όμως προσέφερε μόνο λίγα καινούρια πράγματα ώστε δεν άξιζε μια περιγραφή». Όταν γράφει κανείς για τους Αρωμούνους, δεν είναι λογικό ότι θέλει πρώτα να τους γνωρίσει στην κοιτίδα τους την Πίνδο και όχι στη διασπορά τους; Αν τον ενδιαφέρουν τόσο πολύ τον κ. Λαζάρου οι Βλάχοι της διασποράς, γιατί δεν κάνει κάποια τοπική έρευνα προς τα εκεί να δει τι γνώμη έχουν οι Βλάχοι εκτός Ελλάδας για το «έργο» το δικό του;

(23) Δεν αρκείται ο σχολιαστής μόνο στην εξύβριση του συγγραφέα, αλλά και άλλων αξιολογών βλαχολόγων σαν την Matilda Caragiu Marioteanu ή την ερασιτέχνη λαογράφο Παπαζήση-Παπαθεοδώρου (σ. 39), που έγραψαν μερικά από τα καλύτερα έργα για τον πολιτισμό των Βλάχων που δεν έχουν σχέση με «ρουμάνικη προπαγάνδα», αλλά παρουσιάζουν παραδείγματα της ιστορίας και του παραδοσιακού πολιτισμού των Βλάχων. Επίσης, άδικα μιλάει ο επιμελητής για «δήθεν βλάχικα τραγούδια» που συνέθεταν από τη ρουμανική προπαγάνδα (σελ. 80). Ακόμα και τα έργα του Theodor Caridan ο κ. Λαζάρου τα αποκαλεί «αποκυήματα φαντασίας ή ερανίσματα αφηγήσεων ξενιτεμένων Ελληνοβλάχων στο Βουκουρέστι» (σσ. 21-22). Ο κ. Λαζάρου τα βλέπει καλύτερα τα πράγματα από την Αθήνα; Ταξίδεψε περισσότερο για να γνωρίσει τους Βλάχους;

Από τις υποσέλιδες, παραπομπές, σημειώσεις, σχόλια, εκτός από εκείνες που διευκρινίζουν ορισμένα αναγκαία σημεία του κειμένου του Gustav Weigand, θα έλεγα πως οι υπόλοιπες απεικονίζουν τα ιδεολογήματα των συντακτών τους, και -ιδίως- εκείνες του κ. Λαζάρου εκφράζουν κατά τον πιο αντιεπιστημονικό τρόπο τις κατά δογματικό τρόπο διατυπωμένες απόψεις. Θεωρώ πως είναι καιρός να διαλέξει ο κ. Λαζάρου, αν τον ενδιαφέρουν η βλαχολογία και η ρωμανολογία ως επιστήμες, ή αν τον ενδιαφέρει η στείρα προπαγάνδα στο πεδίο αυτών των επιστημών.

Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να μην ασχοληθώ άλλο με τα προλεγόμενα του κ. Λαζάρου, διότι πρώτον, δεν θα έμενε ούτε μια φράση του ασχολίαστη και αδιόρθωτη, δεύτερον, είναι χάσιμο χρόνου, και τρίτον, προτιμώ να βγάλει ο αναγνώστης μόνος του τα ανάλογα συμπεράσματα. Στους αναγνώστες θα συνιστούσα να μελετήσουν προσεκτικά τον Gustav Weigand και, οπωσδήποτε, να μελετήσουν το συνολικό έργο του κ. Λαζάρου ώστε να διαπιστώσουν ιδίως όμμασι το αντιεπιστημονικό και το αντιδεοντολογικό που δεσπόζουν στα «έργα» του, αλλά κυρίως να διαπιστώσουν τις «οβιδιακές μεταμορφώσεις» του.

Θεόδωρος Καλ (Dr. Thede Kahl), Καθηγητής Γεωγραφίας στο Πανεπιστήμιο του Münster Γερμανίας

23. Με τις τρεις τελευταίες επίλογικές παραγράφους, ο Τ.Κ. συστρατεύεται με τις Matilda Caragiu - Marioteanu και Ζωή Παπαζήση - Παπαθεοδώρου (Ζ.Π.Π.). Η πρώτη, γόνος θυμάτων της προπολεμικής ρουμανικής προπαγάνδας, είναι όμολογουμένως κατάφορη επιστήμης, ή οποία όμως χωρίζεται της άρετης (βλ. *ΕΛΛΟΠΙΑ* 56, 2001, 50). Διότι, ενώ ακραιφνείς Ρουμάνοι, π.χ. ο καθηγητής C. Poghirc, ή έντελώς εκρουμανισμένοι, π.χ. ο ύπουργός C. Papanace, ύποστηρίζουν αντίστοιχα την ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων και τα ελληνικά δίκαια στη διένεξη με τους Σκοπιανούς, ή σοφή ακαδημαϊκός, καταγομένη από το Άργος Όρεστικό, δεν συμφωνεί ούτε με τον Poghirc ούτε με τον Papanace, συνάμα δέ δεν θέλει τους συμπατριώτες της Βλάχους να έχουν σχέση με τον Έλληνα. Η δεύτερη, χημικός στην ελληνική μέση εκπαίδευση, προβαίνει στην έκδοση -δαπάναις τίνων;- βιβλίου για τα τραγούδια των Βλάχων, τους οποίους αποξενώνει από τον Έλληνα. Τους παρουσιάζει δίχην Άράβων, Άφρικανών, Βιετναμέζων, Κινέζων! Άλλά δεν αρκείται στις φιλολογικές και λαογραφικές δάφνες-τσουκνίδες. Διεκδικεί και ιστορικά και γλωσσολογικά έπαθλα! Συσχετίζει σε θραυνή εκδήλωση γυναικών το γυναικωνύμιο Σύρω δημοτικού τραγουδιού με ανδρωνύμιο Σύρμος, που φέρει Τριβαλλός, εισάγοντας προϊόντα από διαδόητο κέντρο προπαγάνδας, του οποίου ο ίθύνων νους Βασίλειος Μπάριμπας προπαγανδίζει ότι οι Βλάχοι είναι έθνική μειονότητα στην Ελλάδα παρά την όμοθυμη αντίδρασή τους σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας ζωής, ιδίως της τοπικής αυτοδιοίκησης, της δημοσιογραφίας και της επιστήμης (Για την Ζ.Π.Π. βλ. *Η Έρευνα Τρικάλων* της 20.12.1985 και 17.1.1986, *Μαγνησία*, Γενάρης - Μάρτης 1986, *Τρικαλινά* 6, 1986, 303, και 17, 1997, 46, και *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο*, 10, 1988, 339-392).

Τα αποκαλυπτήρια Weigand και των κυριών, που επιμελείται ο Α.Λ. από καθήκον και χρέος προς την επιστήμη και την πατρίδα, ο Τ.Κ. θεωρεί «εξύβριση», όχι από άγνοια της σημασίας του όρου, αλλά από πλεόνασμα συμπάθειάς του προς προπαγανδιστές και ολοφάνερης εμπάθειάς του κατά Α.Λ., ο οποίος όμως δεν χαρίζεται σε κανένα και δεν αφήνει εύκαιρία αποκαλύψεων. Διότι ο Τ.Κ., πλὴν των κυριών, ιδιαίτερα αναστρέφεται και προπαγανδιστικά γονίδια, που επιδιώκουν στα Σκόπια και στη Ρουμανία, διευρύνοντας και τις σπουδές του στη Γεωγραφία! Δείγματά τους δέ ζωηρά κουβαλάει και στην Ελλάδα, την οποία άνεόχλητος άλανίζει, επαληθεύοντας το λεγόμενο: *Πές μου τους φίλους σου, να σου πω ποιός είσαι.*

Άν ζούσε σήμερα ο Κλέοβουλος Τσούρκας, δάκτωρ του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου, ο οποίος στη σειρά των εκδόσεων της Έταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και του Ίδρυματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου αποκαλεί τον Weigand δίδυμο αδελφό του Fallmerayer, θα έβλεπε τον Thede Kahl σαν μετεμφύχωση του Weigand!

Μετά τιμής

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

Ρωμανιστής - Βαλκανολόγος

Πρόεδρος Έπιτροπής Ενημερώσεως επί των Εθνικών Θεμάτων, ιδρυμένης από τον ακαδημαϊκό Μιχαήλ Στασινόπουλο

Παίξε **ΠΡΟ ΠΟ** μαζί με

Τζόκερ **ΛΟΤΤΟ** **ΠΡΟ-ΠΟ** **ΠΡΟ ΠΟ Κερά**

και... πολλαπλασίασε την τύχη σου!

Κλήρωση από την ΕΤ-1 στις 20:00

Άρ. Καντάνη –
Γεωργ. Ανδρουτσόπουλου:
**ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ
ΒΟΡΕΙΟΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ
ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ,
Σ.Φ.Ε.Β.Α., 2001**

Στους δύσκολους καιρούς των ταραγμένων Βαλκανίων, που τα συμφέροντα των «ισχυρών» κυριαρχούν, η γνώση όλων μας για την κατάσταση που επικρατεί, επιβάλλεται και η ενημέρωση του κόσμου γίνεται συνεχώς πιο αναγκαία.

Για τους λόγους αυτούς, η Σ.Φ.Ε.Β.Α. εξέδωσε ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ που αποτελεί φωνή διαμαρτυρίας εκθέτοντας την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο χώρο της Βορείου Ηπείρου, τις παραβιάσεις της διεθνούς νομιμότητας από την –επίσημη κυρίως– αλβανική πλευρά, καθώς και τα σχέδια που αποκαλύπτονται μέσα από κινήσεις και ενέργειες.

Με τη μετάφραση του ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ η Σ.Φ.Ε.Β.Α. ετοιμάζει ανανεωμένη ξενόγλωσση έκδοση, ώστε ξεπερνώντας τα γεωγραφικά όρια της Ελλάδος, ν' απευθυνθούμε σε διεθνές επίπεδο μη κυβερνητικών οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στους διεθνείς οργανισμούς.

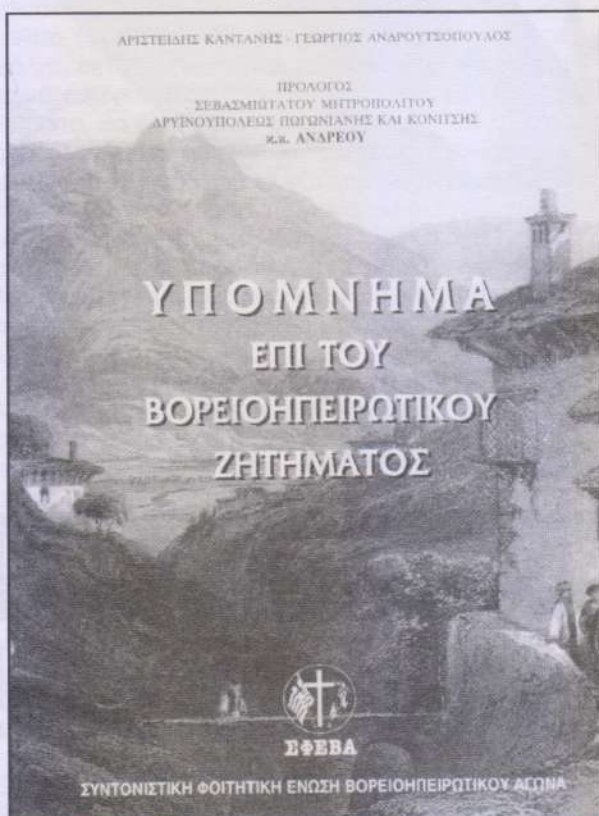
Πιστεύουμε ότι με τη δική σας συμπαράσταση και τη διάδοση των τόσο κρίσιμων θεμάτων που επισημαίνονται σε αυτό, θα βρεθούν αναμφίβολα και εκείνοι

που δεν θ' αφήσουν να σβήσει η ελπίδα για τη δίκαιη επίλυση των εθνικών μας θεμάτων.

Με στόχο, λοιπόν, το καλό και την προκοπή του Έθνους μας, ο αγώνας όχι μόνο αξίζει αλλά γίνεται ιερός και γεννά σίγουρα εθνωφελείς καρπούς.

**Ανζέλ Μεργιανού:
ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ
ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΑ ΧΩΡΙΑ
ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΙΤΑΛΙΑΣ,
Σειρά Ιστορία και Πολιτισμός, αρ. 3,
Εκδόσεις ΑΚΡΙΤΑΣ,
ΑΘΗΝΑ 1996 (Β' έκδοση)**

Η ιστορική συνέχεια της ελληνικότητας δεν είναι ένα άσαρκο εθνικιστικό ιδεολόγημα, ούτε μία ελληνοκεντρική κορώνα· η μετοχή στο ελληνικό όραμα για τη νοηματοδότηση του βίου συνεχίζεται στις μέρες μας, τόσο με τη διατήρηση των διαφορών μνημείων όσο κυρίως, και με τη ζωντάνια των ανθρώπων οι οποίοι επιμένουν ελληνικά στη γλώσσα τους, στα τοπωνύμια, στις παραδόσεις, στην ιστορία τους. Οι ελληνόφωνοι πληθυσμοί της Νότιας Ιταλίας, αφού περί αυτών ο λόγος, «φυλάνε Θερμοπίλες» στις περιοχές της Απουλίας και της Καλαβρίας. Πιο συγκεκριμένα, τώρα, όταν αναφερόμαστε στην περιφέρεια Magna Grecia (Μεγάλη Ελλάδα), εννοούμε τις εννέα κοινότητες στην πεδιάδα του Σαλέντο (Grecia Salentina) με κέντρο την πολίχνη Καλημέρα, αλλά και τις έξι κοινότητες με κέντρο τη Μπόβα, στη νοτιοδυτική άκρη της Καλαβρίας, κοντά στο Ρήγιο, στις υπώρειες του Ασπρομάντε, οι οποίες αποτελούν την Grecia Calabria. Η φιλόλογος Ανζέλ Μεργιανού επισκέπτεται τα μέρη αυτά ήδη από το 1962, ενώ το 1974 εξέδωσε τη μελέτη *Ο Ελληνισμός στην Κάτω Ιταλία*, καρπός πολύμοχθης και επίπονης έρευνας, η οποία λίγο αργότερα είχε πολύ αξιολογικά αποτελέσματα. Σήμερα οι ελληνόφωνοι αυτών των περιοχών δεν θεωρούνται από τους Ιταλούς, *cafoni* (άξεστοι, αγροίκοι), οι νέοι της Καλαβρίας κάνουν κάνουν καθετί για να διασώσουν τον πολιτισμό τους, η Ελλάδα και οι κάτοικοί της πληροφορούνται γι' αυτούς τους τόπους, ενώ η γραικάνικη διάλεκτος μελετάται συστηματικά και σε ευρεία κλίμακα, ώστε να μπορέσει να διατηρηθεί. Η ορθόδοξη μνήμη των ντόπιων –μείζον πολιτισμικό ζήτημα– διατηρείται ζωντανή, αφού έχουν παραχωρηθεί, πριν από λίγα χρόνια, δύο λατρευτικοί χώροι στην ορθόδοξη Μητρόπολη Ιταλίας: το ναΐδριο του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου (πίσμα του 10ου αιώνα) στον γραφικό Ιέρακα Καλαβρίας (Τζεράτσε) και το αρχαίο μοναστήρι του αγίου Ιωάννη του Θεριστή (και αυτό πΐσμα 10ου αιώνα) πλησίον της κοινότητας του Μπιβόντζι, μαζί με μία έκταση 20 τετραγωνικών χιλιομέτρων γύρω απ' αυτήν. Τόσο στο ναό, όσο και στη μονή, εργάζονται και υπηρετούν ακούραστα ορθόδοξοι ιερείς και αγιορείτες μοναχοί. Φυσικά, εδώ δεν πρέπει να παραλείψουμε να πούμε πως το ελληνικό κράτος δεν κάνει και πολλά πράγματα για να διασώσει αυτόν τον χώρο αδιάφυστης ελληνικής μνή-

μης, τον οποίο έβγαλε από την αφάνεια το μεράκι κάποιων παιδευμένων και ευαίσθητων ανθρώπων, όπως η Μεργιανού. Οι εκδόσεις ΑΚΡΙΤΑΣ επιτελούν έργο εθνικής σημασίας με τέτοια βιβλία. Ελπίζουμε αυτή η ζωντανή και φιλόδοξη εκδοτική σειρά να συνεχιστεί με αισθητικά προσεγμένα και καλογραμμένα τομύδια, τα οποία θ' αναφέρονται στους Έλληνες που βρίσκονται και σε άλλα σημεία της γης: πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες, Μέση Ανατολή, Αμερική, Αφρική, Ωκεανία. Το εν λόγω βιβλίο κυκλοφόρησε για δεύτερη φορά το 1996. Νομίζουμε πως έχει έλθει ο καιρός για κάτι καινούργιο.

Κρομμύδας Βασίλης,

**Σαράντου Καργάκου:
Γιά μιá δημοκρατία εϋθύνης,
Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ,
Αθήνα 2001**

Η χώρα σήπεται, χανωμένη στον νήδυμο μιás επιπλάστου-πλαστικής κερδώας εϊμάρειας, ή διά νά επικαλεσθούμε την δύναμιν τής ποιητικής συμπεκνώσεως: «σθημένες όλες οι φωτιές οι πλάστρες μέσ' τήν χώραν».

Καί τά τρωκτικά από τάς θέσεις τών Ήρακλέων τής προστασίας τοϋ έθνους, άπεργάζονται τόν μακάθριον ρόλο τους: Νά παραδώσουν τόν καρπόν τής Ελλάδος, τήν γλώσσα, τήν θρησκεία, τήν μουσική τής, τάς παραδόσεις, τά ήθη και τήν ήθική τής, τήν πεμπουσία τής, εϋθραστον «γέννημα» στίς μυλόπετρες τής παγκοσμιοποιήσεως.

Πλήν, οί μυλωθροί-έργολάβοι τών έξουσιαστών τής παγκοσμιοποιητικής άφασίας, όσον άφορά τήν Ελλάδα ματαιοπονοϋν: Είναί τό βέβαιον συμπέρασμα τής

ιστορίας. Η Έλλάς έχει πρωτίστως έννοιαν και διάστασιν ποιητικήν.

Ό Σαράντος Καργάκος, μέ τήν πολυετή συγγραφική και όχι μόνον τοιαύτην, δραστηριότητά του, υπομνησκει αυτήν τήν βεβαιότητα: Μέ τήν υπερευαίσθητη σέ νοηματικές συλλήψεις «στέννα»-σκέφι του, και έν ταυτώ άνυποχώρητον, καυστικήν και άκαμπτον δύναμίν τής, άγρυπνεί όρθός και άλύγιστος σέ κάποιες πετρώδεις έθνικάς επάλξεις μιás Μάνης, ή όποία τόν έγέννησε, και τήν όποιαν άναγεννά.

Τό διδύλιον του *Γιά μιá δημοκρατία εϋθύνης*, τό όποιον έξεδόθη προσφάτως (υπό τών εκδόσεων Καστανιώτη) διαπνέεται από τήν γοηγορούσα ελληνική του συνείδησιν, ή όποία προσιοθάνεται, διαιοθάνεται και άποκαλύπτει όλα τά μασκαρέματα τών έργολάβων τής νέας τάξης πραγμάτων. Έναρμονίζει τήν σκέφι του μέ τά αυτόνόητα και εύκόλως λημονοϋμένα διδάγματα τής μακραίωνης ελληνικής πορείας, και συναναφωνεί μέ αυτά τήν διαχρονικήν κοινοτυπίαν: «Ώ πανάθλιον γένος... Από τά δεινά τής δουλείας δεινότερον ή άμάθειαν».

Μέ μεστωμένον ελληνικόν λόγον έπιγραμματικών φράσεων αναλύει, συμπεκνώνει και κωδικοποιεί καταστάσεις, εύληπτότερον άπ' ότι θά τό έπετέλουν πολύτομα έργα: «...τά όρθόδοξα πατριαρχεία τής Ανατολής πού επιπλέουν σάν σχεδιές σέ μιá θάλασσα άλλοθρήσκων».

Τά κείμενά του άποτελοϋν θησαυρόν εθνικής αύτογνωσίας, και θά έπρεπε νά τά μελετοϋν, εάν υπήρχαν, κάποιοι οί όποιοι θά έσχεδιάζαν εθνικήν πολιτικήν. Είς τήν ιστορίαν όμως, άφανής αλλά άναλλοίωτος, βασιλεύει ό νόμος τής άφθαρσίας τής δράσεως, και οί ελάχιστες εθνικές προσφορές χλευαζόμενες και άπορριπτόμενες κατά τούς χαλεπούς καιρούς τών διεθνομιών, τής παγκοσμιο-

ποιήσεως, ή τών πάσης φύσεως συριμών τών ισχυρών της ημέρας, άποθησαυρίζονται εις τό χωνευτήρι της έθνικής μνήμης, και γονιμοποιούν ευθετωτέρους καιρούς.

Ο Σαράντος Καργάκος, λοιπόν, άντλεί άπό τό έλληνικόν μας παρελθόν τήν έθνικήν μας άυτογνωσία, τήν ούσιώνει και τήν εκφράζει πολυσχιδώς εις τό δυσχερές μας παρόν, αλλά κυρίως τήν προορίζει διά τό έλληνικόν μας μέλλον.

Βασίλειος Καρβουνιάρης

Ελένης Αποστολίδου - Λουκάτου: ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ιστορικό αφήγημα 1940-'41

Έκδοση Συνδέσμου Ιστορικών

Συγγραφέων, Αθήνα 2001

Αποσπάσματα από την από στήθους (μαγνητοφωνημένη) παρουσίαση του έργου από τον π. υπουργό κ. Β. Πολύδωρα, στη μεγάλη αίθουσα του φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός»:

«Είμαι εξαιρετικά τιμώμενος μετέχοντας στην παρουσίαση του βιβλίου της Ελένης Λουκάτου. Ευχαριστώ τη συγγραφέα για κάποιους λόγους που αναπηδούν από το έργο της. Και πρώτα-πρώτα, το ήθος με το οποίο είναι περιχμμένο το ήθος και το ύφος. Το τονίζω, διότι η γραφή μένει στο δρόμο του καλού. Το διαβάζεις, το βλέπεις, το αισθάνεσαι, καθώς διαχέεται το είναι της με σεμνότητα μέσα στις σελίδες του και το χαίρεσαι. Δένεται ο στοχασμός και το συναίσθημά της με τα γεγονότα σαν να τα έζησε η ίδια και όλα αυτά με λόγο αληθινό, δυνατό και γοητευτικό... Με περίσσια προσοχή επιλέγει και παρενθέτει ιστορικά αποσπάσματα..., τα ενσωματώνει διασυνδεδετικά στο λόγο της, ή προσθέτει συμπερασματικά το λόγο της στα γεγονότα... Γραφή γεμάτη ανθρωπιά, απαλλαγμένη από μικρότητες και αδικίες... Δίπλα στην αρετή αυτή του ήθους, έρχεται να προστεθεί η αντικειμενικότητα. Συμπεριφέρεται όπως ο Αισχύλος στους «Πέρσες», που μοιρολογεί για λογαριασμό των πεσόντων Περσών στη μάχη του Μαραθώνα. Αυτό δέν είναι ανωτερότητα της φυλής;

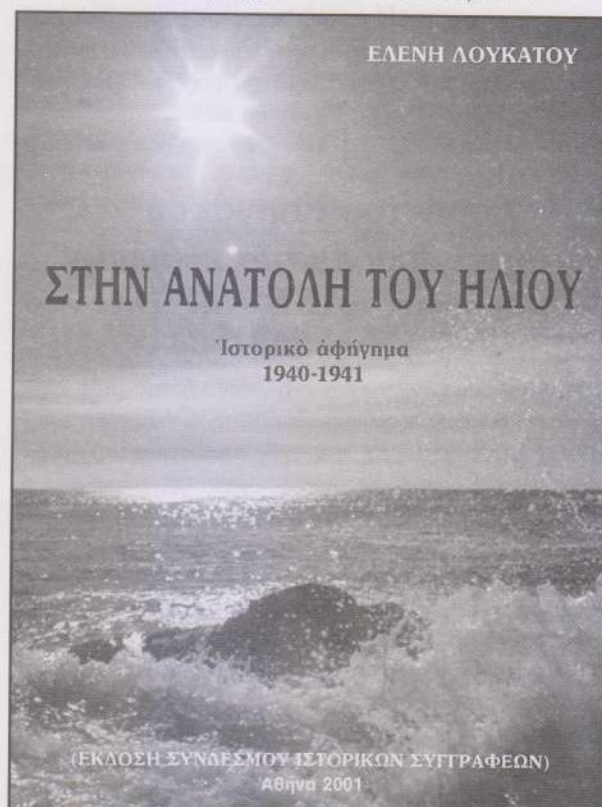
«Όποιον και να 'ναι το κορμί
τ' άψυχο παλικάρι,
μας μάνας γιος, τρισδύστηνης
γλυκό ήταν βλαστάρι».

Ολοφάνερη, δικαία και τίμια η αντιμετώπιση του εχθρού-συνανθρώπου.

Επίσης, ιδιαίτερη γοητεία ασκεί ο λόγος της, τα πολύ καλά ελληνικά της, ως γλώσσα. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί δεν έχει καμία σχέση με εκκεντρικότητα. Είναι στρογγυλή γλώσσα χωρίς αιχμές, ακμές που πειράζουν λόγος σαφής, κομψός, τέλειος με μια λέξη γλαφυρός. Και αυτό διότι είναι πολύ πεπαιδευμένη στη γραφή η κ. Λουκάτου... Ακόμη, επιλέγει και χρωματίζει τις λέξεις όχι για να προκαλέσει, αλλά για να τυλίξει σε μια γλυκιά αύρα τη σκέψη του αναγνώστη... Πολύ βαθύς, μακρύς και σπουδαίος κόπος! Γραφή κλασική, στρογγυλή. Είναι σμίλη σμιλευμένος λόγος... Με τη χάρη αυτού του λόγου ξεπετάγονται θεατρικές σκηνές μέσα στο έργο της. Ξέρει και κάνει θέατρο η κ. Λουκάτου, ενώ ταυτόχρο-

να ψυχογραφεί τον ελληνικό λαό και κυρίως τον Έλληνα στρατιώτη ψηλά στο μέτωπο: άλλη μια ικανότητα της συγγραφέως και της ψυχογράφου... «Αρνούμαι τον πόλεμο!», φωνάζει η αφηγήτρια, αλλά συγχρόνως κλαίει τον Ιταλό νεκρό. Αυτό θα πει ολοκληρωμένος πολιτισμός. Αλλά δεν αναιρείται, ούτε εκπίπτει η φιλοπατρία... στους καιρούς του «Big Brother», της ευτέλειας..., στους καιρούς κατά τους οποίους η αρετή της φιλοπατρίας πάει να γίνει απαξία..., ενώ το πάθος της για την ελευθερία είναι καταφανές. «Για της πατρίδας τη γλυκιά, κι ασκλάβωτη ανάσα», θα μας επαναλάβει.

Επισημαίνω επίσης κάτι σημαντικό: Τη φιλοσοφική της σκέψη, που είναι διάχυτη στο έργο. Οι φιλοσοφικές παρεμβάσεις είναι συνεχείς... Βαθαίνει στην ιστορία με φιλοσοφικό στοχασμό με πολλή δυνατή φιλοσοφική σκέψη: «Πώς συμπίεστηκε έτσι, Χριστέ μου, η ζωή; Πώς σπάρωσε ο χρόνος από την άρνηση κι ήρθε κι αστραποβρόντησε ο πόλεμος να τον εκτονώσει...», «...Τέτοιες ώρες αποκλείονται τα ψευδεπίγραφα συναισθήματα και οι πλαστές συμπεριφορές... κι ως με τον χάροντα κατάντικρύ σου χωρατά δεν γίνονται..., κατεβαίνεις από το όποιο αβάσταγο βάθος σου...», λόγος ευθύς, δυνατός, φιλοσοφημένος, ωραίος και ποιητικός. Ναι, το έργο αυτό της Ελένης Λουκάτου είναι ένα ποιητικό πεζογράφημα. Και μέσα από αυτόν τον λόγο που ρέει σαν το γάργαρο νερό, τιμούνται η ελευθερία, τα ιδανικά, οι ηθικές αξίες με λόγο δίκαιο, το τονίζω, και μία πεζογραφική δεινότητα που είναι από μονάχη της αξία. Είναι γενναία στην περιγραφή η Ελένη Λουκάτου και σέβεται την αλήθεια... Εν τέλει είναι η ιέρεια της ελληνικής σκέψης, η λάτρης, όπως όλοι μας, του ελληνικού πνεύματος, από το οποίο προήλθε το αμάλγαμα του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού...».

Το μεγάλο λάθος των μικρών κομμάτων

Με νέες ελπίδες και έντονους προβληματισμούς ξεκίνησε η νέα χρονιά έχοντας ως πρώτο σημείο αναφοράς την ένταξη της χώρας μας στο ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα, μαζί με άλλα ένδεκα κράτη-μέλη της Ένωσης.

Και ενώ το ευρώ κυριαρχεί στις συζητήσεις και σταδιακά στις συναλλαγές, στην πολιτική ζωή της χώρας, μετά τις λασπολογίες και σκανδαλογίες προέκυψε το πόρισμα του εισαγγελέα κ. Ντογιάκου που αποδεικνύει την καλπονοθεία και τις ευθύνες στελεχών του κυβερνώντος κόμματος κατά τις εκλογές της 9/4/00.

Φυσικά η συμπαιγνία κυβέρνησης και αξιωματικής αντιπολίτευσης είναι φανερή και γνωστή. Γι' αυτούς έρχονται σε δεύτερη μοίρα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως έθνος (υπογεννητικότητα, ερήμωση της υπαίθρου, ανεργία, λαθρομετανάστες, ναρκωτικά, εκτός των συνόρων Ελληνισμός κ.ά.). Πρώτιστο μέλημά τους είναι η διαδοχή στη διαχείριση της εξουσίας με όλα τα συνεπακόλουθα...

Το πολιτειακό μας σύστημα, όμως, έχει και άλλα κόμματα, τα ονομαζόμενα «μικρά», εντός και εκτός της Βουλής, που προσπαθούν απεγνωσμένα να συνεχίσουν την ύπαρξή τους παρ' όλα τα ανυπερέβλητα εμπόδια που παρεμβάλλονται.

Οι επικεφαλείς αυτών των μικρών πολιτικών κινήσεων αρνούμενοι να ενταχθούν στους μηχανισμούς του συστήματος βρίσκονται παραγκωνισμένοι από αυτό, αλλά καταξιωμένοι στη συνείδηση μεγάλου μέρους του λαού.

Είναι βέβαιο ότι νέα εκλογική αναμέτρηση θα εξουθενώσει οικονομικά τα περισσότερα από αυτά, το δε αποτέλεσμα της κάλπης θα είναι για μια ακόμη φορά αρνητικό.

Το απογοητευτικό αυτό σενάριο ίσως να έχει και την άλλη όψη του. Εάν βρουν διαύλους επικοινωνίας και καταφέρουν οι συγγενείς πολιτικές κινήσεις να συνεννοηθούν και να συσπειρωθούν κάτω από μία συλλογική ηγεσία, παραμερίζοντας τα επουσιώδη που τις χωρίζουν, το πολιτικό σκηνικό θ' αλλάξει καθοριστικά για την πατρίδα και τις μελλοντικές γενιές.

Την προσπάθεια αυτή όχι μόνον θα την εκτιμήσει και θα την αγκαλιάσει ένα σημαντικό ποσοστό του εκλογικού σώματος που δεν το εκφράζει η σημερινή σύνθεση του κοινοβουλίου, αλλά ενδέχεται να λειτουργήσει ως καταλύτης για την προσέλκυση και άλλων πολιτικών από τα ονομαζόμενα «μεγάλα» κόμματα που στην πορεία του χρόνου έχουν αποδεδειγμένα πατριωτική ευαισθησία.

Ο χρόνος που απομένει μέχρι τις επόμενες βουλευτικές εκλογές, προβλέπεται να είναι λιγότερος από αυτόν που πέρασε από τις προηγούμενες. Η επιλογή είναι δική σας: Προτιμάτε να φαίνεσθε «Στρατηγούς» χωρίς στρατό ή να είσθε Στρατιώτες σε πατριωτικό στρατό;

«Ο ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται»...

Θωμάς Καλογρίτσας

ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 571, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 010 6014144-49

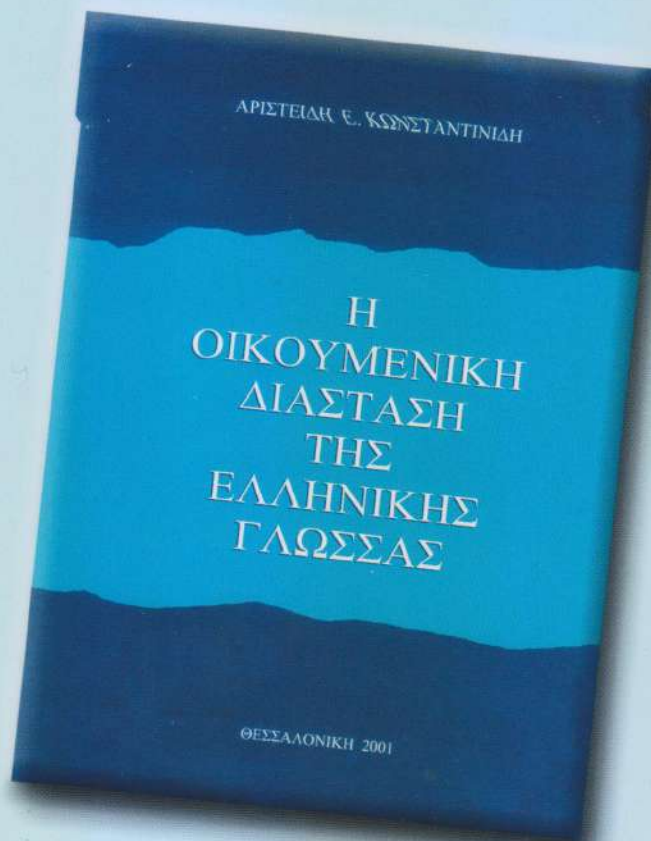
ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Με εξαιρετική τιμή, παρουσιάζουμε στους αναγνώστες της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ»
τό μνημειώδες έργο του ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ:

Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Από το 1969, ο Άριστείδης Κωνσταντινίδης, ακατάπαυστα εργαζόμενος, συγκέντρωσε μέσα από 150 λεξικά (άγγλικά και αμερικανικά) 135.000 λέξεις της αγγλικής γλώσσας που έχουν ρίζα ελληνική. Μία τεράστια προσφορά για τό μεγαλειό και τόν πλούτο της ελληνικής γλώσσας, σε πολυτονική γραφή. Ένα, κυριολεκτικά, ΕΡΓΟ ΖΩΗΣ σ' ένα ογκώδη πανόδετο τόμο των 1.800 σελίδων.

- ✓ Αποδεικνύει ότι 27.000 ελληνικές λέξεις αξιοποιήθηκαν από τή διεθνή επιστημονική κοινότητα.
- ✓ Καταγράφονται με πλήρη ετυμολογική έρμηνεία 108.000 όροι και λέξεις.
- ✓ Αναπτύσσονται οι κυριότερες 10.000 λέξεις.
- ✓ Κατανέμονται οι λέξεις αυτές κατά συγγραφέα (από τόν Όμηρο, τόν Ίπποκράτη, τόν Άριστοτέλη και άλλους συγγραφείς μέχρι τόν 12ο αϊ. μ.Χ.).
- ✓ Πρόκειται για ένα πολύτιμο βοήθημα αὐτογνωσίας που αποδεικνύει τήν αξία τής ελληνικής γλώσσας κι εξηγεί τούς λόγους υποβάθμισής της.
- ✓ Ένα έργο ζωής που μᾶς κάνει υπερήφανους για τήν καταγωγή και τόν πολιτισμό μας κόντρα στήν ἀλλοτρίωση και τόν ψευδοευδαιμονισμό.

Διατίθεται στους συνδρομητές τής «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» (στους πρώτους 20 που θά τό ζητήσουν) πρὸς 25.555 δρχ. (ἢ 75,00 εὐρωδραχμές). Γιά τούς λοιπούς πρὸς 30.000 δρχ. (ἢ 88,00 εὐρωδραχμές) σὺν τά έξοδα ἀποστολῆς.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἄς ἀπευθυνθοῦν στό τηλέφωνο και τηλεμοιότυπο 010-65.19.728 ἢ στήν ταχυδρομική διεύθυνση τής «ΕΛΛΟΠΙΑΣ».